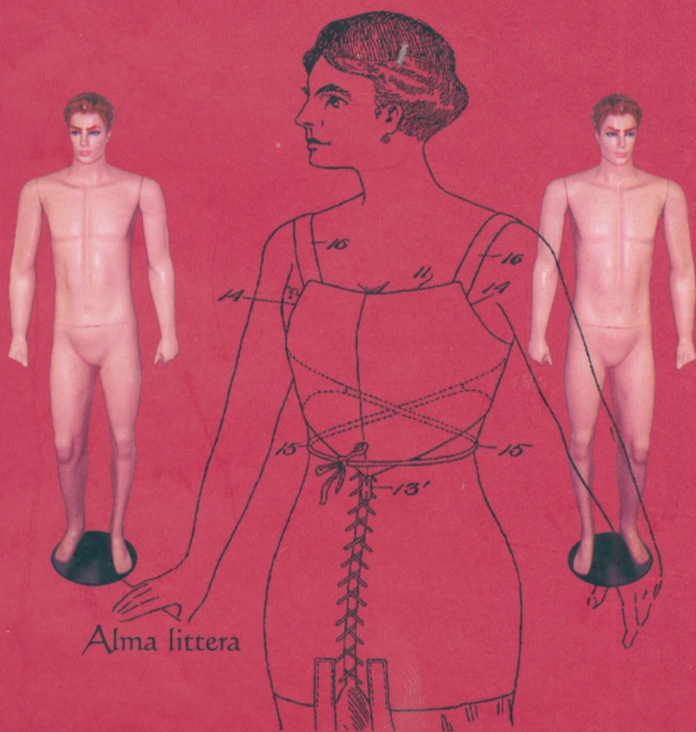
Ingvar Ambjørnsen

Elingas Nr. 3

Kraujo broliai

Alma littera

Ingvar Ambjørnsen

Kraujo broliai

Romanas

Iš norvegų kalbos vertė
Alma Ločerytė Dale

Alma littera

UDK 839.6-3
Am-15

Versta iš: Ingvar Ambjørnsen
BRØDRE I BLODET

ISBN 9955-24-302-3

1

– Kai buvau mažas, man labai patiko raudonieji serbentai, – prabilo Kjelis Bjarnė. – Dabar nebegaliu jų pakęsti.

Pasakyta taip, jog lengva suprasti, kad paskui kažkas įvyko. Šiaip ar taip, jis jau buvo nugyvenęs pusę amžiaus. Viename šio kelio tarpsnyje rūgštūs raudonieji serbentai jam ėmė nebepatikti.

O aš nenusistatęs prieš raudonuosius serbentus. Man jie patinka. Iš manęs laikas buvo atėmęs gebėjimą jausti malonumą. Gyvenimas nebebuvo toks smagus kaip vaikystėje. Bet apie tai neprasitariau. Išgirdęs tokį dalyką, Kjelis Bjarnė tik sutriktų. Beje, keista. Jeigu tik kas nors pasakoma garsiai, tai tučtuojau virsta lyg ir dviguba teisybe. Šiuo atveju malonumas sumažėtų perpus.

Beje, skųstis neturiu kuo. Iš tiesų ne. Gal teisingiausia būtų pasakyti, kad esu išlepęs jaunas vyras. Kaip ir daugelis kitų šios šalies jaunų vyrų. Nereikia nukreipti žvilgsnio nė į Afriką, kad rastum vyrukų, kuriems sunkiau nei mums. Pakanka tik pasižiūrėti į juodaodžius Osle, kad galėtum susivokti, apie ką kalbu. Mano supratimu, elgiamasi su jais tiesiog kaip su vergais. Tai daro netgi policija, ir galbūt kaip tik policija. „Eikš čionai, Sambo, – liepia jie. – Patikrinsim tavo suklastotą pasą." Bent jau taip nuolat nušviečiama spaudoje.

Stovėdamas prie lango, Kjelis Bjarnė spoksojo į gatvę. Įdomu, ką jis ten galėjo pamatyti, kad taip netikėtai prisiminė, kad nebepakenčia raudonųjų serbentų. Bet aš susiprotėjau neklausti. Tikriausiai jis nepamatė nieko, kas galėtų su jais asocijuotis. Net ir raudono folksvageno. Pasakė, kas ant liežuvio pasisuko, be jokios prasmės. Toks jau jis buvo. Kai susitikome pirmą kartą, jis manęs paklausė, ar išmanau apie karves. Aš tikrai neišmanau. O kai vėliau pasiteiravau, kodėl uždavė tokį klausimą, jis man atsakė paprasčiausiai neturįs supratimo. Tiesiog nežinąs. Reikėjo laiko, kol priartėjau prie jo. O kad drįsčiau jam leisti priartėti prie savęs, prireikė dar daugiau laiko.

Dabar mudviejų kraujas susimaišė. Tiesa, nevalingai, bet susimaišė. Tapome kraujo broliais.

– Atsisėsk, – liepiau. – Ko ten stypsai?

Gerai žinau, kaip lengvai apima stingulys, jei įpranti žvelgti į gyvenimą pro nedidelio buto langą. Nė nepajunti, kaip iškrenti iš tikrovės. O dabar kartu vykdėme vieną projektą. Mūsų tikslas – sugrįžti į tikrovę. Taip sakant, visais galimais būdais mėgint įsijungti į kasdienybę. Pilną pavojų nelyginant minų laukas prie Verdeno.

– Atsisėsk! – pakartojau.

Jis pakluso. Atsisėdo ant sofos kraštelio ir ėmė žiūrinėti savo didžiules rankas. Įtariau, kad jis žinojo, kas turi įvykti.

– Ar žinai, kuri šiandien diena, – paklausiau negailestingai.

– Ketvirtadienis.

– Ketvirtadienis, penkiolikta, – tęsiau. – Vadinasi, ateis Frankas.

Jis pradėjo kumščiais trintis smilkinius. Neabejotinas kaltumo ir netikrumo požymis.

– Apgailestauju, – tariau. – Bet esu priverstas su juo apie tai pakalbėti. Jei nesiliausi klausęsis tų idiotiškų erotinių pokalbių, mums išjungs telefoną. Nebeįstengsime susimokėti. Viskas labai paprasta.

Jis nuleido rankas žemyn ir sėdėjo beviltiškai spoksodamas į jas.

– Nesu skambinęs nė gyvai dvasiai.

– Taip, nesi, – tariau. – Tu klausaisi įrašo. Įrašo, kur moteris pasakoja, kaip ji ilgisi tavo kūno. Kad jai vaidenasi, kaip tu viską išdarinėji su ja. Girdėjau tave šiąnakt! Girdėjau, kaip buvai atsikėlęs ir barškinaisi su tuo telefonu.

Jis sunkiai alsavo.

– Tik nesakyk Frankui.

Buvo neįmanoma atlaikyti šuniško jo akių žvilgsnio. Jis priminė kokerspanielį, iš kurio po keturiolikos badavimo dienų atimamas mėsos gabalas. Bet, šiaip ar taip, dabar neturėjau būti atlaidus ir švelnus. Po įtempto mokymosi naudotis telefonu, buvau susibičiuliavęs su šia praktiška priemone ir bet kuria kaina norėjau ją išsaugoti. Tiesiog buvau tapęs telefono gerbėju. Ir neleisiu Kjeliui Bjarnei visa tai sužlugdyti. Paskutinė telefono sąskaita buvo astronominė. Paskui pusę mėnesio maitinomės sausa duona ir sriubom iš pakelių. Frankas pasakė, kad tai mums tik į naudą. Kad tai puikus būdas pasimokyti. „Juk turite pasirinkimą, – sakė jis. – Paistalus apie antrą galą arba padorius pietus. Gaudami tokias šalpos pensijas, jūs išties galite nemažai sau leisti. Viskas priklauso nuo to, kaip tvarkote savo kronas.“

Ir jis sakė tiesą. Atsakingi buvome patys. To išmokau Brioineso pensione, kur ir susipažinau su Kjeliu Bjarne.

Tikriau pasakius, toji atsakomybė teko man. Už mūsų, dviejų žmonių kolektyvo, biudžetą atsakingas buvau aš. Jei pinigai atsidurdavo Kjelio Bjarnės rankose, jie kaipmat ištirpdavo. Bet užtat jis buvo puikus virėjas. Jis viešpatavo virtuvėje. Aš tvarkiau buhalterinę apskaitą, o Kjelis Bjarnė čirškino ir kepė. Čia viskas aišku. Kai Frankas būdavo humoristiškai nusiteikęs, pavadindavo mus „dviem žvaliais viengungiais“.

Kjelis Bjarnė dar kartą paprašė manęs nieko nesakyti Frankui.

To pažadėti jam negalėjau. Skundiko vaidmuo man buvo visiškai svetimas, tačiau, mano manymu, šiuo atveju čia kalbama ne apie kokį nors skundimą. Reikėjo laikytis susitarimo. O buvo susitarta apie taisyklių pažeidimus ir visokias nepranykstančias nemalonumų nuosėdas pranešti Frankui, kad tučtuojau būtų išvalyta atmosfera ir kad kasdienis gyvenimas galėtų toliau tekėti įprasta vaga. O normaliai kasdienai priklausė telefonas. Taip jau yra.

Nemažai prisikentėjau, kol susibičiuliavau su šiuo aparatu. Per visus tuos metus, kol mudu su motina gyvenome kažkokioje vibruojančioje dvejybėje, ryšį su aplinkiniu pasauliu palaikė ji – tiek tiesiogiai, tiek per senojo Belio išradimą. O man būdavo sunku užmegzti protingą pokalbį su pašnekovu, kurio nematau. Dėmesį blaškė tai, kad visada bandžiau įsivaizduoti, kaip jis atrodo, kas vyksta patalpoje, iš kurios skambinama. Jei skambindavo pažįstamas, imdavau raustis atmintyje, norėdamas kuo tiksliau

atkurti kiekvieną jo veido bruožą. Jeigu nepažįstamas, tuomet viskas susipainiodavo, nes nepajėgdavau pažaboti vaizduotės. Tiesiog nesugebėjau klausytis vien balso. Man reikėjo prieš akis matyti būtybę iš kūno ir kraujo, kad apskritai suprasčiau, kas sakoma. Kartą, kai namuose buvau vienas ir iš socialinės rūpybos skyriaus paskambino visai nepažįstama moteris, turėjau iškart baigti pokalbį ir padėti ragelį. Skaudi nesėkmė, kuri nepraslydo pro šalį nepastebėta. Bet tada nesugebėjau sutarti su savimi dėl tos moters suknelės ir šukuosenos. Dalis smegenų susikūrė patrauklios merginos su karė stiliaus šukuosena vaizdą. Gardus kąsnelis ką tik iš Socialinio darbo instituto. Tiesi nosytė, putlios raudonos lūpos. Reikli, bet kartu ir dosni. Tačiau įsiterpė kita sąmonės dalis, nustelbdama šį vaizdą nauju. Mačiau seną subliūškusį veidą. Atviromis poromis nusėtą nesveikai blyškią odą. Būtent šiuo metu dygus žvilgsnis kažką tyrinėja, tik neaišku ką, tačiau jis atrodo nepadorus, gal kiek ir grėsmingas. Tarkim, tyrinėja stovinčią ant rašomojo stalo kokią nors bjaurią senovės graikų skulptūrėlę. Kaip sakiau, padėjau ragelį ir saugumo dėlei iš lizdo ištraukiau šakutę. Motina grįžusi mane baisiai išbarė, ir vėliau skambant telefonui paprasčiausiai užsikišdavau ausis pirštais.

Bet Frankui padedant reikalai pagerėjo. Išmokau atsipalaiduoti. Išmokau žaisti telefonu. Pirmiausia nupirkome dešimties metrų ilgio laidą, kad galėčiau laisvai vaikščioti po kambarį su aparatu rankoje. Netgi nešiotis jį iš vieno kambario į kitą. Namuose jis visada stovėjo toje pačioje vietoje. Ant žemo staliuko greta televizoriaus. Laidas te-

siekė telefono lizdą sienoje. Nei motinai, nei man niekada nešovė į galvą mintis imti mėgdžiot naudojimosi telefonu kultūrą, atėjusią pas mus per amerikiečių televizijos filmus, kur įgudę kalbėtis telefonu iš vieno kambario į kitą su aparatu rankoje laksto filmo veikėjai. Arba tiesiog lovoje ant rausvo pakloto, rangydamiesi ir gerdami alkoholį, šnekučiuojasi su savo meile Ilinojuje. Motina telefoną laikė naujove, todėl kol gyveno, elgėsi su juo pagarbiai. Jam suskambėjus, viską mesdavo ir bėgdavo atsakyti, lyg baimintųsi, kad gali praleisti kažką gyvybiškai svarbaus. Kalbėdama stovėdavo tiesi it styga iki pokalbio pabaigos. Niekada nemačiau, kad skambintų sėdėdama, tai, mano manymu, jai būtų pasirodę kaip nepagarba Beliui ar asmeniui kitame laido gale. Kai telefonas buvo įvestas naujajame mūsų bute, Kjelis Bjarnė dar kartu su manimi negyveno. Per daug negalvodamas, ir čia pritaikiau senąjį trumpo laido variantą – pastačiau telefoną greta televizoriaus. Kjeliui Bjarnei tas buvo priimtina, kaip ir daugelis kitų dalykų. Nepamenu, ar mes kada nors apie tai kalbėjome.

Pradžiai Frankas liepė treniruotis savarankiškai, imituojant telefoninį pokalbį. Apsimesti, kad su kuo nors kalbuosi, ir vaikščioti iš kambario į kambarį velkant paskui save ilgą laidą. Iš svetainės į virtuvę. Iš virtuvės į miegamąjį. Savaime suprantama, jaučiausi lyg idiotas, nors elgiausi gana apdairiai ir nepradėjau treniruotis, kol iš namų nebūdavo išėjęs Kjelis Bjarnė. Tiesą pasakius, jis nutuokė apie mano problemą, gerai suprato mano išgyvenimus. Ir vis dėlto man atrodė, kad jam nedera klausytis prasimanytų pokalbių su mirusia motina ar tėvu, kurio netekau dar prieš gim-

damas. Ką jau kalbėti apie pamokslus politikams, taip pat ir meilius žodelius, tariamus neegzistuojančioms moterims. Taip ir vaikščiojau, jausdamas švelnumą arba pyktį, pagal nuotaiką. Paskui tai pamėgau. Kitas etapas prasidėjo, kai Frankas ėmė man skambinti sutartu laiku. Iš pradžių buvau įsitempęs ir susikaustęs, nenorėjau pratarti nė žodžio. Bet ilgainiui pajutau, kaip po truputį atsipalaidavo žiaunos ir plūstelėjo žodžiai. Daug padėjo ir tai, kad Frankas pasikvietė į namus, ir aš galėjau pamatyti jo darbo kambarį, kuriame stovėjo telefonas. Kai kitą kartą jis paskambino, man nebelindo į galvą tiek trikdančių svaičiojimų, kaip anksčiau. Dabar bent jau buvo aišku, kad kalbėdamas su manimi jis sėdi ant mėlynos kėdės prie rašomojo stalo ir žiūri pro langą į obelis, augančias tvarkingomis eilėmis sode. Ir vis dėlto, pasak Franko, viso to pervertinti neturėčiau. Verčiau mėginčiau užblokuoti dalį fantazijų ir stengčiausi būti optimaliai susitelkęs pokalbio metu. Įsiklausyčiau į tai, kas sakoma. Todėl kur buvęs kur nebuvęs jis ėmė skambinėti man iš įvairių miesto taksofonų. Pamažu fobija atitolo, ir dabar esu pasiekęs tokią stadiją, kai į telefono ragelį kalbu nuostabiai tvirtu balsu. Prisistatau ištardamas vardą ir pavardę. Išdėstau reikalą arba atidžiai klausausi, kas sakoma kitame laido gale. Nebeketinu nutraukti pokalbio ar trenkti ragelį, tai jau atrodo ganėtinai kvaila.

Iš pradžių erotinių pokalbių klausėmės dviese. Prisipažįstu. Kol mudu su Kjeliu Bjarne gyvenome Brioinese, ši telefoninė paslauga buvo sparčiai plėtojama, o kai įsigijome nuosavą aparatą ir niekas negalėjo užklupti mūsų netikėtai, tiesiog neatsilaikėme prieš tokią pagundą. Kaip

pasirodė, buvo teikiamos dvi šios paslaugos rūšys. Viena, kai pats šnekiesi su gyva moterim, kita, pigesnė, kai klausaisi įrašyto moters monologo. Dėl žinomų priežasčių apie pirmąjį variantą nebuvo nė kalbos. Pirmininkaujant Kjeliui Bjarnei, porą kartų pabandėme, bet jis tik krenkštė, ir viskas baigėsi gryna sumaištimi. Ir jis nežinojo, kaip elgtis tokiomis aplinkybėmis. Tačiau klausydamiesi įrašų kurį laiką mes labai smaginomės. Kadangi turėjau gana išlavėjusią vaizduotę, prieš akis nesunkiai iškildavo ant kušetės gulinti Patricija, kuri vaitodama aiškino, kaip naudotis bananais ir kitais po ranka papuolančiais daiktais. O jau kokia tų mergaičių kalba! Būdavo, sėdime įsispraudę tarp suglaustų galvų telefoną ir kone raudonuojame patys. Viena jų naudojosi telefono rageliu kaip masažuokliu, šiugždindama plastikiniu paviršiumi stangrius lyties plaukus, ir mes girdėjome, kaip ji proverksmiais šaukė „dar". Iš susijaudinimo mudu sėdėjome kaip apmirę.

Bet, kaip sakiau, vieną dieną atėjo sąskaita. Tik tada aš, o vėliau ir Kjelis Bjarnė rimtai supratome, į kokį moteris diskriminuojantį mėšlą buvome įklimpę. Trys tūkstančiai kronų – didelė suma valstybės išlaikomiems vyrukams, kurie drauge taupo pinigus vaizdo grotuvui nusipirkti. Apskaičiavau, kad šį projektą turėsime atidėti visam pusmečiui, ir būtent šie duomenys turėjo priversti Kjelį Bjarnę rimtai įvertinti padėtį. Bent jau taip maniau. Iki pat dabar.

– Jeigu apskųsi mane Frankui, pietus galėsi gamintis pats, – pagąsdino Kjelis Bjarnė. – Aš išsikraustysiu kitur.

– Jei nesiliausi kvailiojęs, nei tau, nei man nebus *iš ko* gaminti pietus! – atšoviau. – Ir kurgi tu išsikraustysi, kai

sąskaitoje išeikvoti du tūkstančiai? Tavęs nepriims net į „Gelbėjimo armijos“ nakvynės namus. Tu juk ne girtuoklis. Ar seniai tą darai man už nugaros?

– Ne. Tik štai šiąnakt negalėjau užmigti. Jaučiausi prislėgtas, nes kniste užkniso visokios kvailos mintys.

– Tik šį kartą? Atsakyk sąžiningai, nes vis tiek paaiškės, kai ateis sąskaita.

– Tik šį vienintelį, ir dar vieną.

– Tvarka, – tariau kilniadvasiškai. – Nesakysiu. Bet turi pažadėti, kad aptarsi tas savo kvailas mintis su Franku.

– O kaip? – metė šnairą žvilgsnį į mane, bet aš vis tiek pastebėjau, kad jam palengvėjo.

– Kai baisu, pamėgink daryti ką nors kita, o ne klausytis tų nešvankybių, – pasakiau.

– Man nebuvo baisu. Siutau ant motinos.

– Tai tas pats. Ar bijai, ar pyksti, pokalbio laikas kainuoja tiek pat. Verčiau skambink į bažnyčios pagalbos telefoną. Atrodo, kad tai nemokamai.

– Ne visai tas pats.

– Ką gali žinoti, – tariau. – Nuo to laiko, kai mus konfirmavo, Bažnyčios gyvenime daug kas pasikeitė. Jei tikėsime laikraščiais, kitame laido gale galima išgirsti ir pastorę lesbietę. Ir jeigu papasakosi, kokia bloga tavo motina, visai įmanoma, kad pastorė pavaitos tau į ragelį.

Ir vėl mudu tapome kraujo broliais. Kvatojome drauge, kaip tegali kvatoti kraujo broliai. Garsiai ir šaižiai žvengdami.

Kjelis Bjarnė nuėjo į virtuvę gaminti pietų. Girdėjau, kaip jis, kažką murmėdamas apie pastores lesbietes, barškino konservų dėžutes.

– „Joika“ ar „Snurring“?

– „Joika“ *ir* „Snurring“! – subliuvau.

Nežinau kodėl, bet apimtas kažkokio velniško siutulio ėmiau švaistyti laikraščius.

Kaip sutarta, Frankas ateina lygiai septintą. Septintą „sharp“, pasak jo. Jam įsukant pro kiemo vartus, mudu su Kjeliu Bjarne stovime prie virtuvės lango trečiame aukšte. Sveikindamiesi pakeliame rankas, Frankas taip pat kilsteli ranką. Pajuntu kūne šilumą ir žinau, kad ir Kjelis Bjarnė jaučia tą patį. Tai artimos draugystės jausmas.

Taip buvo ne visada. Iš pradžių Franko nekentėme. Vakarais sėdėdavome ir fantazuodavome, kaip galėtume jį mirtinai nukankinti. Įsivaizduodavome, kaip žiemos metą jis velkasi prirakintas prie Bergeno traukinio galinio vagono. Verkia rūgšties vonioje. Lieka vienas su įsiutintais pitbulterjerais.

Aišku, tai tik svaičiojimai ir prasimanymai. Ne mano ir ne Kjelio Bjarnės būdui kankinti ką nors kitą, o ne pačius save.

Bet štai atsirado Frankas ir ėmė visur kištis! Kišosi į visa, ką mes sakėme ir darėme. Buvo nepakenčiama! Jo niekas netenkino, o kai įsidrąsinęs retsykiais bandydavau jį sutramdyti, man būdavo paprasčiausiai liepiama prikąsti liežuvį. Tai buvo sunkus metas, ir aš dažnai ilgėdavausi Brioineso pensiono, kur viešpatavo geroji slaugytoja Guna. Parašiau jai, kad esu patekęs vos ne į pragarą, bet atsakydama ji mane tik paragino taip baisiai neperdėti ir apskritai pasistengti būti geranoriškam. Netrukus atvyk-

siąs mano gerasis draugas Kjelis Bjarnė. O ji siunčianti man linkėjimus.

Neperdėti? Būti geranoriškam, kai Frankas tyčiojasi iš mano idealų ir niekina mano estetinį jausmą? Ar aš gyvenu šitame bute, ar jis? Kaip jis dažo kambarius savo namuose, tebūnie jo reikalas, bet tada vardan teisybės tebūnie mano reikalas, kaip turi atrodyti mano namai. Visos buto sienos turi būti oranžinės, ir *basta*. Už visą duotą paskyrą prisipirkau oranžinių dažų. Nespėjau nė atidaryti pirmo kibirėlio, tik štai atvyko Frankas ir atėmė visą grožybę. „Turi būti balta", – pareiškė jis, ir mano akyse buvo pakeistas kiekvienas dažų litras. Net pats turėjau nunešti atgal visus kibirėlius su dažais. Stovėti greta Franko ir klausytis, kaip jiedu su pardavėju, beje, šlykščiu tipu, šaipėsi iš mano pasirinktos spalvos. Vos tik pabandydavau šiek tiek pamokyti demokratinių principų, Frankas nusižvengdavo man tiesiai į veidą sakydamas, esą tokia spalva jau seniai nebemadinga. Sprendžiąs jis. Be to, butas esąs ne mano, o veikiau Oslo municipaliteto, o ten jis galįs ištarti ne vieną lemiamą žodį.

Tai mane skaudino. Man patiko galvoti apie tai, kad butas – mano. Mūsų. Mudviejų su Kjeliu Bjarne. Jis parašė man iš Brioineso klausdamas, kaip sekasi remontas. Atsakiau, kad blogai. Kad visą laiką trukdo toksai Frankas. Sumanymą įrengti svetainėje kabantį sodą reikia tučtuojau pamiršti. Apie tai Frankas nesileido net ir į kalbas.

Laiptinėje – Franko žingsniai. Jis – vienintelis pažįstamas žmogus, ištisai lakstantis visais laiptais. Kuo aukštesni ir statesni, tuo geriau. Frankas jais šuoliavo. Paskui – pa-

žįstamas signalas prie durų: trys trumpi ir vienas ilgas skambutis. Slaptas pasipriešinimo judėjimo grupės signalas. Linktelėjau Kjeliui Bjarnei, ir tas nuskubėjo į prieškambarį atidaryti durų. Kai netrukus išgirdau juos kalbant ir plekšnojant vienas kitam per nugarą, man ėmė drėkti akys. Kad taip su manim! Tikrai bičiuliškai, be sentimentų. Paskubom nusitryniau akis virtuvine šluoste ir nuėjau į svetainę.

Frankas net nebuvo uždusęs. Jaučio sveikata. Jis išsidrėbė ant sofos ir ėmė kasinėti žilstančius ūsus.

– Ar viskas kaip reikiant, Elingai?

Patikinau, kad gyvenimas įgavęs vos ne tobulą pusiausvyrą. Neužsiminiau, kad ilgėjausi vaikystėje patirto jaukumo. Jis negalėtų to suprasti. Negalima atverti visų sielos kampučių, net ir artimiausiam draugui iš Oslo municipaliteto.

– Puiku, – tarė jis. – O čia, kaip matau, dar labiau išblizginta nei mano namuose.

Jo tiriamas žvilgsnis nuslydo kambariu.

Taip. Išblizginta. Būdamas Brioinese, išmokau vienos kitos gudrybės, kaip reikia susitvarkyti. Tiesą pasakius, man svarbu, kad aplink būtų tvarka. Tik reikia nepatingėti apsisukti su drėgna šluoste, ir bematant pasidaro daug jaukiau.

– O kaip sekasi Janei? – krapštydamas nosį, paklausė Kjelis Bjarnė.

– Atrodo, gerai, – atsakė Frankas. – Dabar ji Maljorkoje. Savaitei, grįžta penktadienį.

– Ji viena? – paklausė Kjelis Bjarnė.

– Taip, juk aš negaliu imti atostogų. Turiu visur lakstyti ir prižiūrėti, kad tokie tipai kaip jūs neimtumėt kabintis vienas kitam į akis. Praėjusią savaitę vienas beprotis iš Bjolseno bandė įsibrauti pas kaimyną pro sieną.

– Mes ne tokie! – pasakė Kjelis Bjarnė.

– Ką veikėte po ano susitikimo? – tarsi negirdėdamas, ką pasakė Kjelis Bjarnė, paklausė Frankas. – Ar buvote išėję pasidairyti, kas dedasi pasaulyje, ar tik kiurksojote namie ir spoksojote į lubas?

– Jei gyvenčiau su pana, neleisčiau jos vienos į užsienį, – tarė Kjelis Bjarnė. – Velniai griebtų, tada jai bilietus reikėtų užsisakyti kartu su manimi.

– Ką tu čia, begemote, sapalioji? Argi ji manęs paklausė? Man įdomu, ar po ano susitikimo judu buvote išėję į miestą? Noriu tai žinoti.

Na, kad jau rezga, tai rezga. Tačiau dabar aš jį pažinojau. Supratau, kad jis norėjo kuo greičiau pakeisti pokalbio temą. Kjelis Bjarnė sakė tiesą. Kai partnerystė sveika, sugyventinis neišvažiuoja į pietus kitam apie tai net nepranešęs. Taip elgtis negalima. Dabar jis dedasi esąs narsus, nors kaip įmanydamas stengėsi užmaskuoti savo neviltį. Man pasidarė net negera. Juk ir idiotui nesunku įsivaizduoti, kiek aplink Janę pagundų Maljorkoje. Pats esu buvęs pietuose ir puikiai tai žinau. Visiškai aišku, pigios turistinės kelionės nebuvo išrastos monogamijai palaikyti. Per jas gali duotis nuo ryto iki vakaro. Stengiausi neįsivaizduoti Janės su visa vietos futbolo komanda.

– Ar nori kolos? – paklausė Kjelis Bjarnė.

– Viešpatie, kokie jūs netikę! Taip, noriu. Ar ką veikėte per pastarąsias dvi savaites?

Labai užsimaniau primeluoti. Juk žinojau, ką jis norėjo išgirsti. Norėjo išgirsti pasakojimą apie mūsų aktyvų gyvenimą viešumoje. Norėjo, kad mes duotumės po miestą, užmegzdami visokiausias atsitiktines pažintis. Kur tik kas – vis nauji draugai. Ori laikysena užeigose ir kavinėse. Du simpatingi padarai, išmušantys iš vėžių prieš jų kerus neatsilaikančius aplinkinius.

Bet mes nebuvome taip sukurti. Kaip tik tokie mudu su Kjeliu Bjarne nebuvome. Buvome truputį baikštūs. Mus gąsdino iš pramogų įstaigų sklindantis triukšmas. Ir kadangi nelabai pažinome savo kaimynus, nenorėjome, kad mus pamatytų laiptinėje. Saugiausiai jautėmės savo pačių namuose. Ar tai bloga?

– Aš nuolat einu į „Rema 1000" nusipirkti maisto, – tarė Kjelis Bjarnė, pastatydamas prieš Franką stiklinę ir butelį su pusantro litro kolos. – Ten prie kasos sėdi toks vyrukas, su kuriuo jau imu lyg ir sveikintis. Pavardė P. Jonsonas. Manau, kad jam per dvidešimt.

Frankas vangiai paplojo rankomis ir atsuko kolos butelį.

– Elingai, ar negalėtum atsisėsti? Nestovėk ten ir nespoksok į mane. Tai nervina.

Atsisėdau stengdamasis tiesiai į jį nežiūrėti.

– O tu?

– Aš?

– Tu taip pat vaikštai į „Rema 1000"?

Paaiškinau, kad visokie „Rema 1000“ reikalai – Kjelio Bjarnės veiklos sfera. Ir kad tik dabar išgirdau apie P. Jonsoną.

Frankas išgėrė stiklinę kolos ir atsirūgo.

– Prasti popieriai, berniukai. Nedarote jokios pažangos!

– Ką gi mes, pasak tavęs, turėtume daryti? – paklausiau. Pajutau, kaip nuo susikaupusio apmaudo virptelėjo balsas. – Gal užpuldinėti gatvėje žmones ir temptis juos į savo namus?

Frankas atstūmė stiklinę ir pakilo.

– Einam į kiną, – tarė jis.

Nuėjome pasižiūrėti „Paskui gandrą kūlvirsčiais“. Mano nuomone, filmas buvo ganėtinai kvailas. Apie jauną porą, negalinčią susilaukti vaikų. Kažkas buvo negerai su jo sperma. Bet jiems trūks plyš reikėjo vaiko. Ilgainiui tai tapo vos ne *idée fixe*. Nieko geriau nesumanę, galiausiai nutarė, kad susiporavimui jinai gatvėje nusitvers kokį nors atsitiktinį mulkį. Ir kai tas atsitiktinis pasitaikė nesimpatingas lyrikas, man, pavyzdžiui, to filmo jau pakako. Kaip ir reikėjo laukti, kita dalis buvo apie pavydą ir painiavą. O publika garsiai juokėsi! Tiesiog nesuprantu. Laikau save moderniu didmiesčio žmogumi, paprastai turinčiu atvirą sielą ir liberalias pažiūras. Tačiau negaliu pritarti, kai griaunamos normos. Mane labiausiai suerzino, kad filmas baigėsi tuo, kuo turėjo prasidėti. O baigėsi tuo, jog pora įsigijo ne vieną, o visą trejetą vaikų. Trynukus. Visą trilogiją, kurią nepažįstamas vidutinių gabumų lyrikas parašė šios moters įsčiose. O sutuoktinis, kurį ji tikrai mylėjo, sėdėjo

kvailai vypsodamas. Atseit jam tas pats. Kai jo gyvenimo draugė pasiutusiai šėlo, stengdamasi išspausti iš poeto kuo daugiau skvarbios spermos, jis tada tikrai pavyduliavo. Bet dabar, kai vaikai jau buvo atėję į pasaulį, jam rodėsi, kad viskas klostosi kuo puikiausiai. Kokia nesąmonė! Nereikia būti vyrų psichikos ekspertu, kad suprastum, jog toji sueitis, tas sąmoningas susiporavimas bus naudojamas prieš žmoną, kol ši bus gyva. Kiekvieną kartą, kai tik nuo vyro nusigręš sėkmė, jis ims prikaišioti jai istoriją su tuo eiliakaliu veisliniu patinu. O ji savo ruožtu atkakliai tvirtins, kad iš tos sueities nebuvę nieko gera, kad ji net nepatyrusi orgazmo ir, atvirai kalbant, poeto „įrankis“ lyg buvęs trumpokas. Esą vargiai jį pajutusi, o per visą seansą spoksojusi į lubas ir neleidusi jam bučiuotis.

Suprantama, iš viso to jokios naudos. Joks nekalčiausias melas, jokios gailios ašaros negalėjo paneigti fakto, kad šie trys vaikai – ne jųdviejų abipusės meilės vaisius. Filmo pabaigoje matome sukonstruotą šeimos branduolį. Netikrą jo įvaizdį. Nei daugiau, nei mažiau.

– Geriausias filmas, kokį man kada nors yra tekę matyti! – mums išėjus iš salės, tvirtai pareiškė Kjelis Bjarnė.

Su juo visada taip. Kiekvieną kartą, kai mes trise su Franku nueiname į kiną, jis vis pamato geriausią per savo gyvenimą filmą. Tai suskambėdavo ypač įtikinamai, jei kartais šmėstelėdavo nufilmuotas nuogos moters kūnas. Tada jo balsas virpėdavo. Kaip dabar. Kokias porą sekundžių buvome liudininkai kadro, kuriame Anikė fon der Lipė parodė savo baltą užpakalį. Mano manymu, kadras buvo per trumpas, kad galėtų pakylėti liūne įmurkdytą filmą.

– Juokingas filmas, – pasakė Frankas. – Ar ne tiesa, Elingai?

Ne, ne tiesa. Išdėsčiau Frankui ir Kjeliui Bjarnei, ką manau apie mūsų dabartį. Taip pat ir apie norvegiško kino negebėjimą imtis visuomenės kritiko vaidmens. Kaip suprantu, šios šalies kultūros darbuotojai turi jausti tam tikrą atsakomybę.

– Ak, tu Viešpatie! – tarė Frankas. – Juk čia tik komedija!

Kjelis Bjarnė nusijuokė.

– Argi tu nesupranti, kad buvo juokinga?

– Suprantu, kad nejuokinga! – atkirtau. – O tu ničnieko nesupratai.

– Nė velnio apie tai neišmanai, – pasakė Kjelis Bjarnė. – Kas man patinka, tą ir suprantu.

– Puiku, – įsiterpė Frankas. – Labai gerai, kai kultūra taip įkaitina.

Nieko neatsakiau. Vis tie patys paviršutiniški tauškalai, kaip ir po kiekvieno apsilankymo kine. Kjelis Bjarnė kaskart pamatydavo geriausią pasaulyje filmą ir drauge su Franku atmesdavo mano prieštaravimus.

– Tu visada viskuo nepatenkintas, – tarė Kjelis Bjarnė. – Nuolat viskas blogai.

Neatsakiau. Neverta sakyti, kad jis klysta, kai yra šitaip nusiteikęs.

– Dabar dar tik apie devynias, – pasakė Frankas. – Eime užkirsti picos.

Aš labiau norėjau eiti namo ir pasklaidyti įsigytus populiarius mokslo žurnalus, bet supratau, kad taip pasielgti

būtų nemandagu. Be to, kas gi gali būti natūraliau, kaip po filmo užsukti į piceriją su dviem senais bičiuliais? Jaučiau, kad taip lyg ir dera. Nevaržomai pasišnekučiuoti prie itališko trapios tešlos patiekalo.

– Jėga! – sušuko Kjelis Bjarnė. Atvykęs į Oslą, jis greitai išmoko jaunimo žargono, kuris jam visiškai netiko. Tarsi Korė Vilokas imtų dėtis esąs vulgarus.

Nuėjome į piceriją „Peppes pizza" ir pabalsavę užsisakėme šeimyninę su kumpiu ir paprika. Du prieš vieną. Kaip įprasta. Aš labiau norėjau su tunu. Beje, keista, kaip greitai pripranti būti nustumtas į šalį, kai ilgai draugauji. Iš pradžių piestu stodavau, gindamas mažumos teises. Dabar vis dažniau pastebiu, kad truputį nusileisdamas imu mažiau karščiuotis. Esame radę bendrą toną. Pažįstame vienas kitą kaip nuluptą. Kai trys suaugę vyrai kaip mes įpranta išeiti pavaikščioti po miestą du kartus per mėnesį, bendravimo tonas tampa šiurkštokas. Aš jo išmokau. Ir tai, tiesą pasakius, man patiko.

Kai garuojanti pica jau buvo ant stalo, Frankas pasakė:

– Taip, kol dar nepamiršau... Pasiteiravau dėl jūsų prašymo. Jums leidžiama įsigyti katiną.

Mudviejų su Kjeliu Bjarne žvilgsniai susitiko.

2

Tai buvo sublokuoti, visai paprasti, rudai dažyti dviaukščiai. Man prakaitavo delnai, o krūtinėje smarkiai dunksėjo širdis. Niekada anksčiau nebuvau lankęsis pas visiškai svetimus žmones. Dėbtelėjęs į Kjelį Bjarnę supratau, kad ir jis nėra pratęs prie tokių dalykų. Atrodė, kad jam labai knietėjo kumščiais pasitrinti smilkinius. Bet jis to nedarė. Dešine ranka laikė pilką kačių narvą, o kairė buvo įbrukta giliai į kelnių kišenę.

– Tai va, – tarė jis. – Dabar mums, biče, trauktis jau vėlu.

Kaip paprastai, žodis „bičas" pakėlė man dvasią. Įkvėpė tvirtybės. Nė neaiktelėjęs pasakiau sau „pirmyn, seni" ar kažką panašaus ir žengiau prie neaukštų laiptelių. Ėmiausi atsakomybės. Pradėjau veikti. Kai smiliumi primygau skambutį, mane sudrebino kažkoks vidinis virsmas. Kvapą gniaužiančią akimirką man toptelėjo, kad gyvenimo pusiaukelėje aš atgimiau iš naujo. Kad štai šis žmogus, stipriai spaudžiantis durų skambutį ir nesirengiantis pasitraukti, kol jos neatsivers, nebėra tas pats asmuo, kuris išgyveno kartu su motina saugioje užuovėjoje trisdešimt ketverius metus. Stovinčio ant laiptelių žmogaus santykis su kasdienybe buvo kur kas ryžtingesnis. Jis dabar, pavyzdžiui, buvo nusprendęs įsigyti katiną. Ir jei nusprendė, tai taip ir bus!

Iš pradžių jis atidžiai išstudijavo laikraščių puslapius su smulkiais skelbimais. O tas lasiojimas priminė senus laikus. Kai vaikų kambaryje įdėmiai perskaitydavo kiekvieną „Arbeiderbladet“ eilutę. Pro skvarbias akis nepraslysdavo net kablelis. „Atiduodami aštuonių savaičių kačiukai“. Telefono numeris. Galutinai perbraukiamas mano ankstesnysis „aš“. Taip, vardas toks ir toks. Burna sausa, bet balsas tvirtas. Ar teisingai suprato, kad šiuo numeriu atiduodami kačiukai?

– O kas gi jūs būsite, mielieji bičiuliai! – įsmeigė į mane žvilgsnį tarpduryje atsiradusi nedidukė moteris.

Atleidau durų skambutį.

– Laba diena, – tarė Kjelis Bjarnė. – Atėjome kačiuko. Vakar po pietų jums skambino mano draugelis.

Stvėriau jos ranką ir prisistačiau. Ji nusijuokė:

– Tai tu prišnekėjai tiek daug keistų dalykų? Užeikite!

Keistų dalykų? Argi keista, kad, paimdamas jos globojamą nekaltą gyvybę, turėjau bent kiek nušviesti jai savo gyvenimą? Ar jai nerūpi sužinoti, kas aš ir kokie mano ketinimai? Mano supratimu, įsigijęs gyvūnėlį, tampi už jį atsakingas. Aišku, atsakingas ir tas, kuris jį atiduoda. Juk negalima atiduoti žmogui, kuriuo negali visiškai pasitikėti. Todėl man ir buvo labai svarbu deramai paaiškinti, kad nesu koks nors psichopatas, po kurio lova susirangęs guli alkanas *boa constrictor*. Pasakiau, kad būtent dabar išsipildo mano didžiausias troškimas. Nuo vaikystės ilgėjausi kokio nors ištikimo gyvūnėlio, bet trukdė absurdiškos taisyklės, kurių reikėjo laikytis rytinės miesto dalies daugiabučiuose. O dabar mes su bičiuliu gyvename Majorstuene, kur daug sportbačiais avinčių humanistų. Jų požiūris į

žmonių ryšius su gyvūnėliais visai kitoks. Daugelis jų laiko pudelius arba medžioklinius šunis.

– Juk neatsisakysite puodelio kavos? – paklausė moteris. – Ir trupučio torto?

– Taip, ačiū! – atsakė Kjelis Bjarnė, vis dar su narvu rankoje.

Tortas. Kava. Aš noriu pamatyti savo kačiuką!

Ir pamačiau. Jų buvo visur. Niekada nesu matęs tokios daugybės kačių. Viena didžiulė su geltonais dryžiais stebeilijo į mane nuo šaldytuvo. Keturios juodos drybsojo ant virtuvės spintelės. Ant stalo vidurio, verdama žvilgsniu mane ir visa, kas buvo aplinkui, gulėjo Siamo katė. O moteriai, vardu pavarde Dagnė Rimstad, kaip dabar sužinojome, tarp kojų kniaukdami painiojosi dar keturi ūgtelėję gyvūnėliai. Man prieš akis iš tamsių kailiukų švysčiojo rausvos jų pasturgalių skylutės.

– Sėskitės, – pakvietė Dagnė Rimstad. – Ar kuris nors iš jūsų esate laikęs katiną?

Į tokį klausimą tegalėjome atsakyti „ne“. Bet aš pridūriau, kad vis dėlto esame gerai pasirengę. Iš bibliotekos turime parsinešę visas knygas apie kačių priežiūrą.

– Dėl to nesukit sau galvos, – pasakė Dagnė. – Svarbiausia joms – švarus tualetas. Visam kitam tereikia sveiko proto.

Ji padėjo ant stalo lėkštę su puse migdolinio torto ir iš termoso įpylė kavos. Apskritai aš kavos negeriu, nes darausi nervingas, bet pamaniau, jog dabar mandagumo dėlei reikės sriūbtelėti šilto gėrimo. Siamietė įtariai spoksojo į mane, bet atkištą pirštą smalsiai apuostė.

– Kur mūsų kačiukas? – prisikišęs pilną burną torto, paklausė Kjelis Bjarnė.

– Ar tikrai noritę tik vieno? – pasakė ji. – Lengviau su dviem. Kol jūs darbe, jie žaidžia vienas su kitu.

Norėjau atsakyti, bet Kjelis Bjarnė užbėgo man už akių.

– Nei jis, nei aš nedirbame.

Metęs į jį įspėjamą žvilgsnį, pasakiau, kad mes, be abejo, apie tai pagalvosim. Dirbame ar ne, bet reikalų turime daug. Išties labai daug. Nuolat reikia kur nors eiti, todėl du gal būtų ir gerai. Dėl tualeto galinti nesirūpint, nes jis jau stovi prieškambaryje. Dailus daikčiukas iš kreminės spalvos plastiko. Su stogeliu.

Linktelėjusi galva, ji išėjo iš kambario. Netrukus grįžo su didele kartonine dėže. Ten kažkas kniaukčiojo ir brazdėjo, iš paskos sekė juodai balta katė – jų motina.

Kačiukai buvo juodai balti, visai kaip motina. Jie gulėjo susisukę į vieną didelį kamuolį, todėl nesimatė, kiek jų ten yra.

– Šeši, – lyg atspėjusi mano mintis, pasakė Dagnė. Ji ištraukė juos vieną po kito ant grindų, ir katė tučtuojau ėmėsi juos prausti.

Nusijuokęs Kjelis Bjarnė parodė pirštu:

– Elingai, imame tą su ūsais! Tu tik pažiūrėk į jį!

Taip, iš tiesų. Juokingas padarėlis. Baltu snukučiu, kreivais lyg Hitlerio ūsiukais po rausva nosyte. Tik štai dabar nenorėjau bet kuo pasitenkinti. Mat pernelyg ilgai laukiau šios dienos. Laukiau ištisus trisdešimt penkerius metus, kol ateis akimirka, kai galėsiu parsinešti į namus savo kačiuką ar kokį nors kitą šiltakraujį gyvūnėlį, o dabar tai galiausiai turėjo įvykti. Ir todėl man visai nerūpėjo kokie nors spalviniai keistumai. Man nereikėjo katino, kuris juokintų žmones, man reikėjo tokio Felikso palikuonio, kad rytą

nubudęs galėčiau sutikti į akis įbestą jo mįslingą žvilgsnį. Katino, kuris tuo žvilgsniu nukreiptų mano mintis į esminius gyvenimo klausimus. Iš kur mes? Į kur mes einame?

Dabar Dagnė Rimstad ėmė sakyti trumpą pamokslėlį. Dar kartą pabrėžė savo teiginį, kad mums tikrai verta pasiimti du kačiukus, bet šįsyk tai buvo ištarta daug svariau ir autoritetingiau nei prieš valandėlę. Ji nepatarianti pasirinkti dviejų skirtingų lyčių gyvūnėlių dėl mums patiems suprantamų priežasčių. Nors pati yra moteris, ji neslepianti, kad dvi katės reikalauja daugiau rūpesčio nei du katinai. Kaip žinia, jie negali pastoti, o jų kastravimas – tai tik mažmožis, palyginti su katės sterilizavimu.

Mudu tik linkčiojome, vis kartodami „aha". Kjelis Bjarnė dviem pirštais nutvėrė mažąjį jaunikaitį su hitleriškais ūsiukais ir leido jam ropinėti po savo milžinišką delną.

– Na, gerai, ponia Rimstad, tikriausiai imsime berniukus, *boys*, – tarė jis. – O gal tai katytė?

– Ne, kačiukas, – įdėmiai apžiūrėjusi užpakaliuką, patvirtino ponia Rimstad.

– Ar neapmulkinsit mūsų? – sukikeno Kjelis Bjarnė. – Nelabai čia ką įžiūrėsi!

Pasakysiu tiesą: man buvo nemalonu. Ponia Rimstad puolė rodyti ir aiškinti, o Kjelis Bjarnė susidomėjęs žiūrėjo. Norint nustatyti tokių mažų kačiukų lytį, jie nebuvo vyresni kaip aštuonių savaičių, reikia pasižiūrėti į dvi greta viena kitos esančias skylutes. Katinai jas turi arčiau viena kitos nei katės ir t. t. Viešpatie, juk kalbama apie du gyvūnėlius, ir net labai mažus, bet man vis tiek buvo labai nepatogu klausytis visos šios genitalinės informacijos, teikiamos nepažįstamos moters. Tiesiog nebuvau pratęs prie tokių da-

lykų. Todėl atsargiai atsiklaupiau ant kelių ir sutelkiau dėmesį į kitus penkis pūkuotukus ir jų kiek santūrią motiną. Nespėjau nė užkalbinti šeimynėlės, tik štai iš jos atsiskyrė vienas nutrūktgalvis ir puolė žįsti mano piršto. Nieko sau!

– Štai šitą ir turi pasiimti, – pasakė ponia Rimstad. – Jis pats smarkiausias iš visų. Dabar jis pasirinko tave.

Pasirinko mane? Elingą? Norėjau užbliauti iš laimės! Per visus nugyventus metus tikrai nedaug kas iš gyvūnėlių ar žmonių buvo kada nors taip pasirinkęs! Atsargiai pakėliau ir pasidėjau kačiuką ant kelių. Bandžiau vėl įkišti pirštą, bet vargšas padarėlis susisuko į kamuoliuką ir užmigo kaip negyvas. Tiesiog nualpo! Buvo matyti, kaip pro juodai baltą kailiuką tukseno jo mažytė širdelė.

– Tai visai įprasta, – pamačiusi mano klausiamą žvilgsnį, paaiškino ponia Rimstad. – Jie gali užmigti net žaisdami. Šitaip per kelias minutes įsikrauna baterijas, o tada vėl leidžiasi siausti.

Na, kažin. Gal ir nėra visai įprasta užmigti ant svetimo žmogaus kelių. Tai greičiausiai aklas pasitikėjimas. Gyvūnai supranta daugiau, nei žmonės mano. Pavyzdžiui, puikiai jaučia, kas jiems linki gera. Pačios ponios Dagnės žodžiais tariant, jis pasirinko mane. Tikriau pasakius, tapau išrinktuoju.

Kjelis Bjarnė padėjo savo kačiuką ant stalo, ir tas ėmė kėblinti netvirtomis kojytėmis, uostinėdamas torto trupinius.

– Pipiras, – pasakė Kjelis Bjarnė.

Mes sužiurome į jį.

– Jis bus vardu Pipiras!

Na, ką gi, pagalvojau. Gal ir gebėsiu atvesti tave į protą, kai liksime vieni. Kvailesnį vardą kažin ar buvo galima sugalvoti.

Manau galįs tvirtinti, kad važiuodami metro į miesto centrą sukėlėme smagų sujudimą. Kad ir kaip būtų keista, kačiukai gana lengvai atsiskyrė nuo motinos, tačiau dabar rėkė ir kniaukė, girdėdami neįprastus garsus aplinkui. O mes su Kjeliu Bjarne ne tokie beširdžiai, kad nebūtume kaip įmanydami jų raminę. Kjelis Bjarnė laikė glėbyje narvą, o aš pasilenkęs šnekinau juos, kišdamas pro groteles it žinduką savo pirštą. Iš arčiau pasižiūrėti į šiuos du padarėlius nuolat vis prieidavo žmonės. Seni ir jauni. Mažiulių kniaukimas bematant ištirpino ledinę abejingumo sieną, atsirandančią bendroje erdvėje, kur yra du ar daugiau norvegų. Viena senutė ėmė tučtuojau pasakoti dviem berniūkščiams apie savo vaikystę. Pasisakė kilusi iš kaimo. O jie laikę daug įvairių gyvulėlių. Išsižioję klausydamiesi senutės postringavimų apie karves, ožiukus ir šelmį katiną, iš tvarto vogusį pieną, tiedu vaikėzai liovėsi erzinę vienas kitą. Nepriekaištingai apsirengęs valdininkas pasilenkė prie narvo ir dalykiškai konstatavo, kad tai – norvegų miškiniai katinai. Susidarė įspūdis, kad ši veislė pripažinta. Išlipdamas jis prie skrybėlės krašto kilstelėjo du pirštus. Ir nežinia kelintą kartą pagalvojau: kiek nedaug tereikia. Kiek nedaug tereikia, kad sugriūtų sienos, kuriomis nejučia atsitveriame vienas nuo kito. Beje, apie tokius statinius gerai žinojau ir aš pats. Už fasado išgyvenau visą gyvenimą, neskatinamas niekieno, nebent mažai veiklios motinos. Tik per pastaruosius porą metų po jos mirties ir po neišvengiamo kolapso pradėjau trupinti fasado tinką. Dar prieš porą mėnesių nebūčiau galėjęs sėdėti metro ir kaišioti piršto į kačių narvą. Nebūčiau rizikavęs atkreipti į save tiek dėmesio. Nieku gyvu. O dabar mirktelėjau akį senajai

Smiolos kalnų piemenaitei ir leidau smalsioms berniūkščių akims žiūrėti į narvo vidų. Pamaniau sau, jiems tik į naudą. Tik į naudą matyti spurdančią gyvybę. Buvo išganinga, tiesiog jutau dvasios pakilimą, galėdamas parodyti jiems dvi spurdančias gyvybes pasaulyje, kuriame, pasak vaikų, viščiukai išsirita vakuuminėse pakuotėse, o Dievo rankos dalijamos menkės veisiasi stačiakampiuose „Frionoro" plastiko pakeliuose.

– Šitas turi ūsus! – šūktelėjo mažesnysis vaikėzas, dešine šnerve įtraukdamas žalsvą snarglį.

– Tai Pipiras, – tarė Kjelis Bjarnė.

– O koks kito vardas?

– Jis neturi jokio vardo, – atsakiau.

– Jokio?

– Jokio.

– Taip jis ir atrodo, – drėbė didesnysis. – Beveik kaip niekas. Kaip didelis nulis!

Retsykiais noriu, kad grįžtų seni geri laikai, kai į fizinę bausmę buvo žiūrima kaip į normalų reiškinį. Aišku, neturiu galvoje aklo smurto prieš bejėgius vaikus. Net ir šiurpiausioje vizijoje nesugalvočiau talžyti augančios kartos diržo sagtimi ar jos spardyti. Bet vis dėlto manau, kad tokiu atveju kaip šis auklėjimo sumetimais reikėtų jam smagiai suduoti ranka. Žinojau iš vaikystės, kad tinkamiausia – skelti antausį, kad būtų galima pakoreguoti pradėjusį iš kelio klysti vaiko kursą. Mano manymu, bėda ta, kad vaiko brendimo metu nemaža dalis suaugusiųjų aplaidžiai žiūri į daugybę dalykų. Daugiabutyje, kur aš pats augau, vyravo kolektyvinė atsakomybė. Kad ir kur ėjome ar buvome,

mus sekė ir su savo pamokymais ant kulnų lipo svetimos motinos ir tetos. Ponia Lydersen, pamačiusi, kad koks nors vaikas kramto išmestą prezervatyvą ar laižo purvo gabalą, nedelsdama atverdavo virtuvės langą ir paleisdavo žodžių salvę. Ponia Larsen, nepaisydama, ar vaikai savi, ar visiškai svetimi, beregint išvaikydavo juos, kad nepasismaugtų ant skalbinių virvių. Taip pat ir mano motina nevengdavo dalyvauti šiame kolektyviniame burnojimo chore, kurio tikslas – padaryti „žmones" iš mūsų, zujančių po kiemą triratukais. Drausminami buvome ištisą dieną, dažnai iki koktumo, na, tiek to, bet kaip matau šiandien, vaikai kenčia todėl, kad niekam nerūpi, nei ką jie sako, nei ką daro. Tarsi viskas gerai. Štai, pavyzdžiui, čia sėdi jauna motina ir vangiai sklaido „Dagbladet", o tuo tarpu jos atžala tyčiojasi iš svetimo žmogaus kačiuko, o jai nė motais. Aišku, mažmožis, juk ir nekeliu jokios isterijos, bet kartu tai be galo gerai išreiškia laiko dvasią. Nors kvailiojimas nedaro žalos nei kačiukui, nei man pačiam, skaudu dėl to, jog kada nors už tą palaidą liežuvį reikės atsakyti ne kam kitam, o pačiam vaikui. Jei tik pasakyčiau menkiausią pastabėlę, koks nors socialinis darbuotojas tuoj pat paspaustų avarinį stabdį ir pakviestų policiją su kokiu nors tabloido reporteriu. Laimė, mažųjų akiplėšų dėmesį patraukė senoji kaimietė, pasakiusi, kad ji vardu Ovidija, o iš tokio vardo, aišku, jie ėmė visaip tyčiotis. Tuo tarpu jaunoji motina, atsiribojusi nuo šio pasaulio, toliau skaitė sporto puslapius. Gerai taip, kaip yra.

Mes išlipome Majorstuene ir nuskubėjome į savo viengungišką lizdelį Kirchės gatvėje. Tai antras prestižinis rajonas

vakarinėje miesto dalyje. Visai neblogai! Tiesa, blokinis daugiabutis statytas šeštajame dešimtmetyje, bet vis tiek. Turėjome balkoną ir jaukų kiemą. Visapusiškai apsvarstę savo naujųjų gyventojų reikalus, sutarėme laikyti juos viduje. Na, ir kas, kad kiemas gražus, apželdintas medžiais ir apsodintas gėlynais, bet juk nestatysime iš ten katinams liepto į trečią aukštą, kur gyvenome. Be to, kieme buvo dar ir kitų katinų, ir gana nemenkų. Vienas jų ypač krito į akis. Baltas, su nuplėšta dešine ausimi. Praminėme jį „Kileriu". Tikras jūrų plėšikas, gebantis pakelti net šiukšlių dėžės dangtį. Kas gi galėtų palikti du mažus pūkuotukus gresiant tokiam pavojui, nebent tai būtų neišvengiama. Pirmą kartą gyvenime tapau atsakingas už kitą gyvybę, o ne tik už savo, todėl ketinau elgtis labai atsargiai. Koks Kjelio Bjarnės požiūris į atsakomybę, nežinojau. Apie savo praeitį jis daug nepasakojo, tik tai, kad nekentė tėvo ir motinos.

Peršokdami pakopą, užbėgome į viršų. Iš narvo nesigirdėjo jokio kniaukimo, ir aš, žinoma, baiminausi, kad jiedu bus nugaišę po tokios neramios kelionės. Vienoje bibliotekos knygoje skaičiau, jog gabenami kai kurie katinai patiria traumą. Drebančia ranka atrakinau duris, ir mes įpuolėme į prieškambarį.

Kur tau. Jie laikėsi kuo puikiausiai. Pipiras, kaip dabar supratau, toks ir bus jo vardas, iššygiavo iš narvo ir tuoj pat paleido čiurkšlę ant kilimėlio. Kjelis Bjarnė atsargiai pakėlė jį už pakarpos ir patupdė ant balto tualetinio smėliuko, kur katinas nustebęs pastovėjo valandėlę, o tada ėmė kapstyti užpakalinėmis kojytėmis.

Mano kačiukas buvo visiškai ramus. Nerodė jokios iniciatyvos, apie kurią dar visai neseniai kalbėjo ponia Rims-

tad. Nepatikliai į mane žiūrėdamas, tupėjo narvo gale. Čia ir dabar supratau, kad mes būsime geri draugai. Mat didžiąją gyvenimo dalį toks buvau ir aš pats. Skeptiškai žvelgiantis į viską, kas nauja. Bet dabar pasaulis atsivėrė man arba aš atsivėriau jam. Niekur neskubėjau, nelėkiau išskėtęs rankų sutikti tikrovės, veikiau tursenau, slinkau tykiai, kaip kas nors tikriausiai sakytų. Tačiau judėjau. Išties judėjau.

Kiek galiu prisiminti, tai buvo vienas pačių maloniausių vakarų mano gyvenime. Po valandos iš narvo išlindo pūkuotukas ir pasileido vaikytis brolį po butą. Oho, tai bent sportinė forma! Lyg beždžionės jie karstėsi užuolaidomis, balansavo kėdžių atkaltėmis, kaišiojo galvas į visas įmanomas kiaurymes. Kjelis Bjarnė buvo pripirkęs krūvą gardžiausio hermetiško kačių maisto, jie rijo ir kakojo, o mes krykštėme iš džiaugsmo. Mums su Kjeliu Bjarne nebereikėjo televizoriaus, spoksojome į juos, linksmai komentuodami įvairias jų išdaigas. Po keleto valandų abudu be dvasios krito virtuvėje į kepimo formą. Susiviję į kamuoliuką, apsikabinę letenėlėmis užmigo.

– Taip, – tarė Kjelis Bjarnė, – atrodo, kad jie tikrai apsiprato. Bet turi sugalvoti vardą savo padaužai.

– Man nedega, – atsakiau. – Verčiau gerai pagalvoti, nei lepteléti kokią kvailystę.

Kjelis Bjarnė trūktelėjo pečiais:

– O man tai kas.

Ir nuėjo į vonią, tikriausiai pasiruošti nakčiai. Ar veikiau *apsimesti, kad ruošiasi* nakčiai. Kaip tik dėl to jį smarkiai įtariau. Planavome turėti atskirus miegamuosius, bet greitai supratome, kad pasidarytų nyku po tokio glaudaus

bendravimo Brioineso pensione. Išmokome vertinti naktinius pokalbius. Supratome, kad užgesinus šviesą ir jaukiai įsitaisius po antklode išsikalbėti būdavo daug lengviau. Išties keista. Juk žmonės moka prisitaikyti prie aplinkybių. Kai mums buvo liepta gyventi drauge viename kambaryje, nekentėme ir nutarimo, ir vienas kito. Vėliau, kaip žmonės sako, viskas nusistovėjo. Susidraugavome. Iki tol šitokia patirtis man buvo nežinoma.

Vis dėlto negaliu paneigti, jog kai kada nuo jo gana bjauriai smirdėjo. Broinese jį prižiūrėjo Guna, tačiau dabar Kjelis Bjarnė asmenine higiena visai nesirūpino. Kojinės dvokė, savaitėmis nekeisdavo apatinių. Tiesą pasakius, man šiuo klausimu reikėtų pakalbėti su Franku, bet lyg ir per intymu pasakoti trečiam asmeniui apie tokius dalykus.

Nuėjęs į virtuvę, pasilenkiau prie kepimo formos pasižiūrėti į du saldžiai miegančius pūkuotukus. Girdėjau, kaip vonioje iš visų Kjelio Bjarnės atsuktų čiaupų bėgo vanduo. Ir man staiga pasirodė, tarsi matyčiau kiaurai pro sieną. Tiesiog atspėjau jo žaidimą. Ryžtingai išėjau į koridorių ir atplėšiau vonios duris. Taip ir buvo: nenusirengęs Kjelis Bjarnė sėdėjo ant unitazo dangčio ir skaitė „Donaldą“. Iš čiaupo į praustuvą sruvo karštas vanduo. Kjelis Bjarnė susigūžė ir išraudo kaip vėžys. Nepratariau nė žodžio. Tik pervėriau jį lediniu žvilgsniu ir griežtai krestelėjau galvą.

Po pusvalandžio, pirma patikrinęs, kas dedasi kepimo formoje, panarinęs galvą jis nuėjo miegoti. Apatinės kelnės buvo pakeistos ir galva išplauta. Jeigu jis neprašneks, nutariau neminėti incidento.

Kai aš buvau nusimaudęs ir namuose nebedegė šviesa, jis ištarė:

– Elingai, juk mums visai neblogai? Nuosavas virėjas, o ir šiaip. Abu turime net po kačiuką. Dabar tik porą panų ir tada ...

– Ir toliau taip daryk kaip šįvakar, – atsiliepiau. – Nuolat plaukis nuo savęs purvą ir pamatysi, kaip viskas susitvarkys. O jei ne, tai nieko ir nebus.

– O kaip?

Neturėjau noro aiškinti. Jau nebežinau, kiek naktų esu jam aiškinęs, kas patinka moterims, o kas ne. Apie higieną esu kartojęs iki koktumo. Be abejo, kai kurioms patinka tvarto kvapas, bet juk žmonės ir gyvuliai skirtingai dvokia.

Jis atsiduso.

– Įdomu, kada iš ryto atsibus Pipiras.

– Tikriausiai anksti, – atsiliepiau. – Iš katinų galima laukti visko.

– Kai pamačiau tą juokingą snukutį, – vebleno jis tamsoje. – Tuos kvailus ūsus... Jis galėjo būti tik Pipiras.

– Savajam vardo vis dar nerandu, – pasakiau.

Tai tiesa. Vis sukau galvą, bet taip nieko ir nesugalvojau. Juokinga, bet padėtis be išeities.

– Gal būtų gerai praminti jį Monsu?

– Ne. Šioje šalyje taip pavadinti du šimtai tūkstančių katinų.

– Apsiramink. Ką nors sugalvosi. Juk svarbiausia, kad gyvūnėliai pas mus namie. Velniai griebtų, Elingai, man atrodo, kad su šitais dviem tipais mums bus labai linksma.

Ir aš taip maniau. Gulėjome ir žvengėme, pasakodami vienas kitam šio vakaro įvykius. Ar jis pastebėjęs nuostabą Pipiro snukutyje, kai nuo kėdės ant jo užgriuvo mano kačiukas? O ar aš matęs, kaip negrabiai jie galynėjosi ant palangės? Pagaliau buvome viską išsipasakoję, ir tada kiek palaukęs Kjelis Bjarnė tarė:

– Mąsčiau apie šį bei tą...

– Klok, – kilniaširdiškai tariau.

– Gal pamėginkime dažniau išeiti į miestą. Kaip pataria Frankas. Noriu pasakyti, negalime tikėtis, kad panos pačios ateitų pas mus, nes juk jos negali žinoti, kad mes apskritai esame.

Tas Kjelis Bjarnė su savo „panomis"! Vis dėlto turiu pripažinti, kad jo pasakyme buvo dalis tiesos. Kadangi pats metų metais gyvenau kone visiškai atsiskyręs, nėra lengva atsisakyti senų įpročių. Vien tik eilinį priešpietį pražingsniuoti Hegdehaugo gatve buvo nemenkas išbandymas. Jaučiau, kaip žmonės perverdavo mane kritiškais žvilgsniais. Tarytum vertindami. Atrodė, jog jie mano, kad žingsniuoja daugiabutyje užaugęs mamos lepūnėlis. Kad lepūnėlis, nėra ko neigti. Kitokio pasirinkimo, kaip suprantu, tada neturėjau.

– Ir man kai kada būna baisu, – lyg atspėdamas mano mintis, tarė Kjelis Bjarnė. – O jei eitume drauge?

– Į barą?

– Pavyzdžiui, į barą. Arba į kavinę. Štai tokiose vietose ir lankosi panos. Mūsų pensijos gana geros, o juk gyvename tik vieną kartą.

Tikėkimės, pagalvojau. Mane dažnai kamavo mintys apie reinkarnaciją. Gyvenimas, mirtis, gyvenimas, mirtis

ir taip be galo. Šiaip ar taip, negalėjau įsivaizduoti, kad tokiam vyrukui kaip aš jau labai arti iki nirvanos. Kai gyvenimas imdavo mane smarkiai talžyti, išties norėdavau mirti. Užmigti amžinu miegu. Būtų didelė nesėkmė, jei aname pasaulyje sutikčiau manęs laukiantį kokį nors arkangelą. Nelyginant liūdnai besišypsantį dvasinį rektorių, pranešantį, kad aš ir vėl neišlaikiau egzamino. Gal esą kitą kartą bandykime pasibastyti po kokią Ruandą? O gal po Kalkutą? Puikios vietos augti tiems, kurie stengiasi atsikratyti materialinės priklausomybės, skiriančios jų dvasią nuo Absoliučios harmonijos.

– Tai ką darysim? – paklausė Kjelis Bjarnė.

– Taigi. Pajutęs šaltą reinkarnacijos teorijos dvelksmą, supranti, kaip svarbu aktyviai imtis saviauklos.

– Gal pradedam nuo pietų pas Larseną, – toliau kalbėjo Kjelis Bjarnė. – Prieš keletą dienų, mačiau, turėjo spirgintos šoninės. Ir žuvų pudingo su baltu padažu. Vieta kaip reikiant, jokių kvailysčių.

Pajutau, kad viduje kažkas sukrutėjo. Pabudo senasis mano „aš“ ir panoro išdėstyti Kjeliui Bjarnei nuomonę apie besaikį išlaidavimą ir puikavimąsi restoranuose. Tačiau gyvenimas Brioineso pensione, o ypač kasdienis bendravimas su Guna buvo išmokęs mane truputį kitaip žvelgti į daiktus. Be to, mano kampai kiek nusigludino. Ir galiu be išlygų prisipažinti – ėmiau domėtis aplinkiniu pasauliu. Tik štai... Mane gąsdino nieko nesivaržantys žmonės. Ilgų devynerių metų mokyklinė patirtis paliko gilius pėdsakus. Ir nors gyvendamas kartu su motina išeidavau ir į prekybos centrą apsipirkti, ir į biblioteką pasiimti knygų, jau-

čiausi gana saugiai. Tai buvo tikslingos, skubios ekspedicijos, kaip ir skubūs ir tikslingi sugrįžimai į jaukią kėdę prie imtuvo, transliuojančio Norvegijos radijo laidas. Betiksliai klaidžiojimai po svetimas teritorijas man atrodė visiškai beprasmiai. Tai ėmė pamažu keistis Brioinese. Beprasmybė neįgijo daugiau prasmės. Tikrai ne. Bet aš išmokau vertinti betikslius pasivaikščiojimus. Įpratau slampinėti po gražias aplinkines vietoves. Ir tarsi to nebūtų pakakę: kiekvieną ketvirtadienį važiuodavome su Kjeliu Bjarne į apylinkės centrą. Prekybos centro kavinėje gerdavome karštą arbatą su obuolių pyragu. Vyriškai pasišnekėdavome ir negailestingai išsišaipydavome iš lankytojų, sėdinčių prie gretimų staliukų. Papokštaudavome, pašmaikštaudavome. Bet paskui buvome išskirti: aš įsikūriau Majorstuene kaip naujo gyvenimo pradininkas, vienų vienas, jei neminėsime Franko trikdymų. Vėl ėmiausi senojo vaidmens. Tiesiog nusprendžiau, kad tai protingiausia. Vėl tapau namisėda, o gatvėse plaukiančios žmonių minios mane gąsdino. Spirginta šoninė? Žuvų pudingas su baltu padažu? Atrodo, kad vieta paprastiems žmonėms. Nutariau pabandyti. Jei kas ištiktų, juk galima pareiti namo. Parbėgti. Ne baisiau.

3

Šimtas metų prieš mano gimimą Edvardas Munkas nutapė paveikslą „Popietė Karolio Jono gatvėje“. Atsimenu iš kažkurio pagrindinės mokyklos vadovėlio. Ir kad jau tada jis padarė man neišdildomą įspūdį. Paveiksle – Karolio Jono gatve rūmų link plūsta žmonės. Veidai išbalę, beveik pažaliavę, išplėstų akių žvilgsniai tušti. Tarsi jie būtų ką tik pakilę iš kapo duobės. O kiek atokiau, judantis priešinga kryptimi nei visi kiti, vaizduojamas tamsiai apsirengusio žmogaus siluetas. Žiūrint į šį paveikslą, kaip ir į daugelį kitų Munko darbų, mane apimdavo toks vienišumo jausmas, kad net nudiegdavo paširdžius. Kaip tik tada susipažinau su Munko pasauliu pirmą kartą ir galbūt todėl tas vaizdas mane ypač sukrėtė. Iki tol maniau, kad paveikslai kabinami ant sienų butui papuošti. O kad jie veikia žmogų, nežinojau. Nors ir keista, bet šiame paveiksle atpažinau save. Buvau įsitikinęs, kad tai aš čia ėjau gatve priešinga kryptimi nei visi kiti, atokiau nuo pagrindinio srauto. Tikriau pasakius, paveikslo nuotaika palietė mano širdį. Aišku, klasėje jis kėlė juoką. Rodydami pirštu į Munko spalvas, šaipūnai tvirtino, kad tikrovėje žmonės taip neatrodo. Po daugelio metų perskaitęs straipsnį apie Munką „Arbeiderbladet“ laikraščio kultūros puslapyje sužinojau, kad tą patį sakė ir jo amžininkai. Tada vos neapsiverkiau, nes iškart

supratau, koks jis buvo vienišas. Be to, tame pačiame laikraštyje buvo išspausdintos kelios citatos iš menininko dienoraščio. Vienoje jų kaip tik ir minimas paveikslas „Popietė Karolio Jono gatvėje“. Munkas rašė neseniai patyręs nelaimingą meilę. Vienišas ir paliktas jis ėjo tolyn nuo žmonių minios. Staiga aplinkui viskas nuščiuvo. Pasaulis kažkaip išnyko, liko tik į jį įsistebeiliję blyškūs veidai.

Ir šiais žodžiais, ir pačiu paveikslu Munkas perteikė tai, ką aš dažnai jaučiau, bet ko nemokėjau išreikšti. Taip jau atsitiko, kad mano aplinka buvo kitokia. Bet išgyvenau ją neįtikimai panašiai, kaip ir šis didis menininkas. Taip pasijusdavau eidamas į parduotuvę, viena ranka traukdamas paskui save pirkinių vežimėlį, o kita laikydamas pirkinių sąrašą. Apimdavo toks jausmas, jog viskas aplinkui nuščiūva, o praeivių, einančių šaligatviais tarp daugiaaukščių namų, veidai išsikreipia. Prasimanydavau, kad jie nori padaryti man kažką negera ar kažkodėl mane persekioja. Nors negalėčiau paneigti, kad dažnai to nepasitaikydavo – mat aplink prekybos centrą nuolat trindavosi įžūlių vaikėzų gauja, kuriai būdavo smagu įkišti mano galvą į vežimėlį. Mane galėdavo sukaustyti baimė ne tik tada, bet ir kai negrėsė joks pavojus, ir aš prarasdavau sąsajas su savimi. Kartais paprasčiausiai suabejodavau savo buvimu. Kitaip tariant, pajusdavau, kad bematant galiu išnykti. Išgaruoti. Tokiais atvejais bandydavau susižaloti. Tikriau pasakius, šitaip manydavo aplinkiniai. Net mano motina negalėjo suprasti, kad, čaižydamas save rykštėmis ar talžydamas veidą ranka, stengiausi atgauti ryšį su pačiu savimi. O paaiškinti ką nors suprantamai nemokėjau. Tik verkdavau ir kažką nerišliai mekendavau.

Kai kitą dieną drauge su Kjeliu Bjarne ėjome į Larseno restoraną, mane vėl apėmė tas pats jausmas, jausmas, kad ir vėl galiu prarasti sąsajas su savimi. Man pakirto kojas ir, žiūrėdamas į jas iš viršaus, stebėjausi, kaip jos ištikimai, jau be valios pastangų ir nevaldomos, nešė mane į tikslą. Užkrito ausys, ir Kjelio Bjarnės monotoniškas plepėjimas sklido tarsi iš tolo. Kaip įprasta, plepalai apie panas ir maistą; girdėti girdėjau, bet atrodė, kad jis šaukia iš kitos planetos. Tačiau būdamas greta jo jaučiausi saugus ir nepuoliau į paniką, kaip ne kartą anksčiau. Galvojau: štai aš einu. Juk matau, kaip juda kojos. Krūtinėje plaka širdis, kvėpuoju šaltu vasario oru. Čia savotiškas tikrovės variantas, bet tai iš tikrųjų yra tikrovė. Vienišas žmogus gatvėje, žmogus, kuris šalinasi grėsmingos minios, lydimas gyvenimo palydovo, paprasto ir naivaus apaštalo. Ir taip begalvojant man ūmai toptelėjo mintis, kad aš jau niekur nebesišalinu. Įbedžiau akis į priešais einančių žmonių pakaušius ir nugaras, ir mane užliejo begalinė ramybė. Tolumoje prie Larseno restorano šmėstelėjo užrašas „Ringnes" ir sumirgėjo ryškus skydas, ant kurio, kaip spėju, buvo surašytas dienos valgiaraštis. Ten mes ir ėjome, o aš nustebęs pajutau, kad tikiuosi to paties, kaip ir mano draugas Kjelis Bjarnė. Einu spirgintos šoninės padažo, nusivilsiu taip pat, kaip ir jis, jeigu to patiekalo valgiaraštyje nerasiu. Pilvo tarsi nebuvo ir apskritai beveik nejaučiau turįs kūną. O vis dėlto buvau alkanas. Keista. Šoninė. Tirštas padažas. Nutariau jame susmulkinti bulves, kaip vaikystėje. Pasūdyti jas, nepaisydamas nei inkstų, nei kitų vidaus organų. Nekantriai laukiau spirgintos šoninės.

– Velniai griebtų, – atkurtusiomis ausimis išgirdau sakant Kjelį Bjarnę. – Jie neturi spirgintos šoninės padažo.

„Mėsos ir daržovių troškinys raudonajame padaže", parašyta skyde. „55,-".

Skaudžiai nusivyliau. Net ir retai lankydamasis restoranuose, supratau, kad tokioje vietoje kaip ši troškinys raudonajame padaže gali pasirodyti nežinia koks. Vargu ar virėjui buvo liepta nepagailėti jautienos. O ir man niekas kitas nerūpėjo, kaip tik spirginta šoninė. Norėjau apsisukti ir grįžti, bet pasirodė, lyg išgirdau iš tolo sklindantį Gunos balsą. Prisiminiau, kaip Brioinese pasislėpę nuo kitų ilgai kalbėdavomės. „Tu per greit nuleidi rankas, Elingai!" – sakydavo ji. Ir: „Kai susiduri su sunkumais, nenukrypk į kraštutinumus". Iš pradžių tas jos tonas mane siutindavo. Maniau, kad daugeliu atžvilgiu man buvo pavykę išvengti spąstų, į kuriuos paprastai įkliūna suaugusieji. Kad aš sugebėjau išsaugoti vaikams įgimtą teisingumo jausmą ir todėl negailestingai grumdavausi su reiškiniais, kuriuos kiti vadino mažmožiais. Man visa tai buvo principo klausimas. Jei aplaidžiai žiūrėsime į kasdienius konfliktus, užsitikrinsime sekmadienio rietenas. Priminiau jai, kad socialinė visuomenės gerovė rėmėsi tuo, kad senieji Darbo partijos kovotojai mokėjo savo didingas vizijas derinti su kasdieniu paprastų žmonių gyvenimu ir nė per pėdą nesitraukti nuo konflikto, nors ir banalaus. Ne, tai esą klaidinga, manė ji. Politika – kompromisų menas. Norvegijos darbo partija niekada nebūtų užėmusi tokių pozicijų, jeigu nebūtų įžvelgusi, kas svarbu, o kas ne. Paaukojęs ką nors šiandien, rytoj gali pasiekti reikšmingą pergalę. O kai ji dar pridūrė esanti Brioineso Darbo

partijos narė ir municipaliteto tarybos nario pavaduotoja, nereikia nė sakyti, kad man tai suteikė peno mintims. Juk niekada nebuvau buvęs koks nors narys, todėl neabejotinai turėjau gerbti jos patirtį. Be to, ji buvo pirma mano sutikta Darbo partijos atstovė. Tokie dalykai daro įspūdį. „Parodyk daugiau geranoriškumo ir pamatysi, kaip viskas ima geriau sektis!“ – paprastai baigdavo ji.

Štai dabar taip ir darau. Rodau geranoriškumą. Žvaliu tonu, nors gal kiek pritemptu, sakau Kjeliui Bjarnei, jog svarbiausia mums „išeiti ir pabūti tarp žmonių“, o ne galvoti apie tai, kas parašyta valgiaraštyje. Kaip tik tokias mintis, tūnant Kirchės gatvės bute, visą laiką mums ir kaldavo į galvą Frankas. „Nesėdėkit čia bambėdami, – sakydavo jis. – Nesvarbu, kur velnias jus nuneš, bet imkitės ko nors ir išeikit iš namų. Dėl manęs, kad ir į sekmininkų sueigas.“ Na jau ne, ačiū! Man pasirodė, kad regiu apimtą ekstazės ant grindų besivoliojantį Kjelį Bjarnę, taip išsigydžiusį ėdrumą. Nuoširdžiai prisikvatodavome, kai pasidalydavau su juo tokiomis mintimis. Ir dažniausiai likdavome namie.

Įėjome. Tiesiu taikymu. Pirma – Kjelis Bjarnė, aš – įkandin. Vieta paprasta. Jokių įmantrybių, kaip Kjelis Bjarnė ir buvo sakęs. Interjeras apšiuręs, ant stalų – staltiesės raudonais langučiais. Į tvyrantį cigarečių dūmų tvaiką nutariau neatkreipti dėmesio. Čia dar skaniai kvepėjo iš virtuvės! Geriausia, jog mano gėdingi būgštavimai, kad patalpa bus sausakimša apgirtusių įkyruolių, paženklintų vaikystėje sužalota pasąmone, visiškai nepasiteisino. Toliausiame kampe prie atskirų staliukų du pagyvenę vyrai sklaidė katras savo laikraštį. Šiaip buvome vieni. Pasijutau tiesiog pakiliai! Nutaisęs šaltą miną, nusimečiau striukę. Užėmiau

staliuką prie lango. Perbraukiau ranka per plaukus ir nusižiovavau.

Kjelis Bjarnė atsisėdo priešais mane.

– Ar tu pavargęs?

– Pavargęs? Ne.

– Sėdi ir žiopčioji kaip koks strazdžiukas.

Paaiškinau, kad tik truputį nuobodžiauju. Vangiai apsidairiau padavėjo. Tai pasirodė esanti sveikatinga moteris patrauklia šypsena.

– Ar norėtumėte ko nors išgerti?

Taip, aišku. Dvi kolas.

– Ar turi spirgintos šoninės padažo? – paklausė Kjelis Bjarnė.

Jai atrodė, kad ne. Mums atidžiai klausant, ji paaiškino valgiaraščio sudarymo tvarką. Šiame restorane praktikuojamas nuolatinių patiekalų valgiaraštis. Mums į rankas padavė po egzempliorių. Dar pridūrė, kad papildomai prie pastovaus valgiaraščio siūlomas dienos patiekalas. Suprantama, aš linktelėjau galvą prie įėjimo stovinčio plakato link. Taip, būtent! Šiandien – mėsos ir daržovių troškinys raudonajame padaže.

– O kada ir vėl bus šoninės padažas? – pasiteiravo Kjelis Bjarnė.

Ji to nežinojo. Į klausimą atsakyti negalėjo. Supratome, kad tokius reikalus sprendė ne ji. Kad paprasčiausiai negalėjo daryti įtakos tam, kas vyksta virtuvėje.

– Luktelėkit, – tarė. – Juk galiu paklausti.

Jai nuėjus, mudu su Kjeliu Bjarne sklaidėme katras savo valgiaraštį. Ir staiga pajutau gumulą gerklėje, nes pasirodė, lyg vėl būčiau grįžęs į motinos virtuvę! Kotletai su žirnių

koše. Kiaulienos dešros su raugintais kopūstais. Ir truputį parūkyta menkė su virtomis morkomis! Pasakiau tai Kjeliui Bjarnei. Kad visi šie solidūs norvegiški patiekalai man priminė vaikystę, na ir brendimo metus. Kad tokį valgiaraštį būtų galėjusi sukomponuoti mano motina.

Jis tik suniurzgė, ir aš puoliau švelninti sakydamas, kad jis išties turįs puikią uoslę kavinėms ir restoranams. Supratau apsikvailinęs, nes pavartojau draudžiamą žodį „motina“. Reikėjo būti nuovokesniam.

– Tai tada imsiu dešrą, – tarė jis, padėdamas valgiaraštį. – Su kalnu raugintų kopūstų.

Patenkintas atsiduso ir ėmė žiūrėti į gatve einančius žmones. Prasidėjo šlapdriba, ir daugelis ėjo įbedę akis į šlapią asfaltą.

– Įdomu, kur visa ši minia eina? Ar tu apie tai pagalvoji, Elingai?

Kaipgi ne! Visą gyvenimą stebėjausi, kur eina visi kiti. Kokios jų svajonės ir kokie tikslai? Ką iš tikrųjų slepia už savo kaukių? Retsykiais man tai pasidarydavo vos ne manija. Davęs valią fantazijai, galėdavau valandų valandas išstovėti svetainėje prie lango senajame mudviejų su motina bute. O ji, tarkim, virtuvėje ruošdama vakarienę, pasijuokdavo iš manęs. Psichologas Brioinese patarė truputį apsiraminti. Jo nuomone, gerai turėti lakią vaizduotę. Tačiau kai kada prasimanymai gali daug ką ir sujaukti. Kai, pavyzdžiui, fantazijos palaikomos tikrove. Ir atvirkščiai.

– Štai ateina mielas senasis Jesperis Pedersenas, – pasakiau.

Aš linktelėjau galva į stambų vyrą, kuris stengėsi įbrukti kartoninę dėžę į bagažinę.

– Tikriausiai vėl nusipirko naują krokodiliuką.

– Krokodiliuką? – sprogindamas į dėžę akis, pakartojo Kjelis Bjarnė.

– Nusiperka mažus ir šeria, – paaiškinau. – Kai užauga, papjauna. Iš to išeina nemaža rankinių bei piniginių. Ir, aišku, daugybė pinigų.

– Kvailys! – ištarė Kjelis Bjarnė.

– Nesu tikras, – atsakiau. – Yra kur kas nešvaresnių verslų.

– Pasakiau, kad tu kvailys. – patikslino jis. – Guna yra sakiusi, kad liautumeis kvailiojęs. Tas ne į gera tavo galvai!

– Pasirūpink savo paties galva, – atkirtau. – O jau aš savąją mokėsiu prižiūrėti.

– Po velnių, tikrai nesuprantu, kaip tu prisigalvoji tokių dalykų. Tik pamanyk, krokodilas. Kiek tave pažįstu, tu niekada akyse nesi matęs to žmogaus.

Grįžo mūsų sveikata trykštanti draugė. Po megztuku ritmingai kilojosi krūtinė, o ji pati visa švytėjo.

– Jums pasisekė, berniukai! Virėja turi šoninės likutį iš ketvirtadienio.

Ji padėjo stiklines su kokakola ant stalo.

– Tai ką, galėsime gauti spirgintos šoninės? – perklausė Kjelis Bjarnė.

– Jei norite, taip.

– O kuo tu vardu?

Spyriau jam po stalu, bet pataikiau į kėdės koją.

– Juhanė, – atsakė nė kiek nesutrikusi.

– Labai ačiū, Juhane, – tiesdamas jai ranką, tarė Kjelis Bjarnė. Bet viskam yra ribos, nes savosios ji nepadavė. – Ar

tu žinai, kada aš paskutinį kartą valgiau spirgintos šoninės padažo?

– Net nedrįstu spėlioti.

– Aš irgi ne. Bet ne užvakar. Gali manim patikėti.

Ji mirktelėjo jam, o gal ir mums abiem. Ir nuėjo dar vieno bokalo alaus vienam iš kampe sėdinčių senių. Jis buvo užsisakęs negarsiai spragtelėdamas pirštais.

– Nepaprasta dama! – šūktelėjo Kjelis Bjarnė. – Aš ir rytoj noriu čia ateiti.

– Aišku, nori, – atsakiau. – Tik nieko iš to neišeis. Kol aš finansų ministras. Šiaip, žinoma, sutinku su tavim, kad Juhanė – aukščiausios rūšies.

– Tai nors kartą per savaitę?

Pagalvojau. Taip, iš tiesų, tai galėtume sau leisti. Be to, tikrai gerai nusisekęs pastarasis pusvalandis įkaitino mane. Vieta patiko, patiko, žinoma, Juhanė, patiko taip pat ir valgiaraštis. Man ir į galvą nebūtų atėjusi mintis nuolat lankytis kokioje nors vienoje vietoje. Kad nuolat einama į tą patį vietinį „pabą" ar restoraną, žinojau iš knygų ir iš angliškų televizijos serialų. Dabar supratau, kad būtent toks kampelis tarp įvairių pramogas siūlančių įstaigų ir galėtų tapti atsparos tašku dviem vyrams, nutarusiems pradėti socialiai aktyvesnį bendravimą su kitais žmonėmis. Šioje vietoje kažkaip jauteisi saugus. Mes jau buvome radę bendrą kalbą su neginčijama vietos valdove ir, ištikus kokiai nors bėdai, galėtume ja pasikliauti. Tas smagus mirktelėjimas gal vėliau pasirodys esąs ženklas, kad ji žiūri į mus kaip į galimus sekso objektus. Pasimokęs iš klaidų ir nuolat ausyse girdėdamas Gunos priesakus, susilaikiau fantazavęs šia tema.

Pasitenkinau tuo, kad žaibiškai nuplėšiau nuo mudviejų su ja drabužius ir pamačiau, kaip subolavo virstančios į mane didelės krūtys, ir štai čia tučtuojau viską nutraukiau. Reikia baigti tas nesąmones. Buvau pasižadėjęs Gunai ir kitiems. Nuo šiol nebenuklysiu nuo tikrovės, ir *basta*. O kad Kjelis Bjarnė sėdi svajodamas apie tai, kaip Juhanė išsiskėtusi apžergia jam veidą, tebūnie jo paties problema.

– Įdomu, kaip sekasi Pipirui ir jo draugeliui, – lyg skaitydamas mano mintis, prašneko Kjelis Bjarnė, taip mėgindamas pabėgti nuo gašlių fantazijų.

Ūmai ir aš susimąsčiau apie tai. Ar apskritai pasielgėme teisingai, palikdami juos vienus? Juk senajame būste jiedu buvo įpratę būti draugėje su kitais. Su ponia Rimstad ir visa kačių gvardija. Mums išeinant jie miegojo kepimo formoje, pirma pridergę tiesiai ant virtuvės grindų. Bet ką daro dabar? Miaukdami prieškambaryje, šaukia Kjelį Bjarnę ir mane? Ėmiau vaizduotis. Laiptinėje susirinkusius įniršusius kaimynus. Bendrijos pirmininką, lekiantį skambinti į Beglobių gyvūnų draugiją.

Sugriežtėjau.

– Jiems reikės įprasti prie mūsų išėjimų.

– Taip, – pritarė Kjelis Bjarnė. – Juk jie turi vienas kitą, kaip sakė toji Rimstad.

– Nunešim jiems šoninės odeles, – sušnabždėjau patylomis. – Turės ką vakare taršyti.

– Tik jei nebus suskrudusios, – tarė Kjelis Bjarnė. – O jei bus suskrudusios, aš pats suvalgysiu.

– Ok, – atsakiau. – Jei nebus suskrudusios.

Mūsų gražiakrūtė deivė padėjo ant stalo maistą. Lėkštės priminė svarstykles, ir aš pagalvojau apie Justiciją. Kas

per vaizdas! Vos nenualpome. Vienas per kitą puolėme girti maistą, o įsiaudrinęs Kjelis Bjarnė net išvertė stiklinę. Tirštame padaže – rusvi, paskrudę, apetitą žadinantys stambūs šoninės gabalai. Sukritusios bulvės. Užsisakę vandens su ledu, puolėme valgyti. Juhanė juokėsi, atrodė, kad jai malonu mūsų kompanijoje.

– Geriausia, ką man kada nors yra tekę valgyti, – žiaumodamas pareiškė Kjelis Bjarnė.

Gal ir taip. Nors man labiausiai patiko motinos kepti kalėdiniai šonkauliukai, bet nutylėjau. Tikra tiesa, kad dabar mums atnešė karališką paprastų žmonių patiekalą. Kaip ir ketinau, padaže susmulkinau bulves, paskui jas gerokai apibėriau druska. Šoninė buvo sultinga ir skani. Truputį susierzinau, kad Kjelis Bjarnė nesutrynė bulvių kaip aš, bet tiek to. Kaip įpratęs, jis skubiai dorojo valgį. Peiliu kaip visada akimoju išsėmė padažą – tai menas, kurį siejau su savo senelių karta ir kuriuo žavėjausi. O aš valgiau tiesiog pasimėgaudamas. Širdis tirpo iš malonumo. Atnešusi vandens su ledu, Juhanė paklausė, ar skanus maistas. Taip, labai! Vakare pasimelsime ir už tave, ir už virėją – pašmaikštavau. Ir mes nuoširdžiai nusikvatojome su naująja pažįstama. Tada tas kampe sėdintis senis vėl spragtelėjo dviem sudžiūvusiais pirštais. Juhanė nuskubėjo prie pilstomojo alaus čiaupo. Jei šiandien nuotaika būtų buvusi prasta, tas spragsėjimas būtų mane erzinęs. Bet nuotaika puiki. Labai puiki. Laukdamas manęs, namuose tupėjo šiltas padarėlis, o aš čia kabliavau dieviškus pietus be jokių snobiškų įmantrybių. Pabandžiau įsivaizduoti save to senio vietoje. Spragsinčio pirštais nuolatinio penktadienio patiekalo. Vaizdinys man patiko.

– Kad dabar mus pamatytų Frankas, – vyniodamas šoninės odelę į popierinę servetėlę, pasakė Kjelis Bjarnė. Jo lėkštė atrodė kone ką tik naujai išplauta. – Tada gal ir būtų truputį patenkintas.

Ir aš pasiėmiau odelę ir nustūmiau lėkštę.

– Na, tik šiek tiek, – nusišypsojau. – Jis labiausiai norėtų matyti mus prie ilgo stalo su gausia įvairiataute kompanija.

– Kvailys, – tarė Kjelis Bjarnė. – O dabar turiu galvoje ne tave.

Varė šlapintis. Jau seniai spaudė pūslę, tačiau dabar reikėjo kažką daryti. Tai man be galo nepatiko, nes niekada nieko taip nebijojau, kaip lankytis tualetuose, į kuriuos nekliudomai gali įžengti ir visi kiti. Prašyti Kjelio Bjarnės, kad palydėtų, buvo nepatogu – galiu būti ne taip suprastas. Tokiais atvejais moterys elgiasi kitaip. Nors miesto pramogų įstaigose lankiausi gana retai, bet negalėjau nepastebėti, kad moteriškos lyties atstovės į tualetą mėgo eiti drauge. Ir ką gi jos darė už uždarų durų? Ar, sėdėdamos ir kakodamos už plonų pertvarų, aptarinėjo jas siutinančias vyrų ydas? Ar, pudruodamos nosį, pasitenkindavo keliais nešvankiais anekdotais? Nežinau. Ir niekada nesužinosiu. Tikrai žinau vieną dalyką: moterims į tualetą patinka eiti kartu ir jos visada nešasi su savimi rankinę, nors eitų išleisti tik kelis lašelius. Nesuvokiama, tačiau taip yra.

Pakilau ketindamas eiti į vyrų tualetą kitame salės gale. Apmaudu, bet mane vėl apėmė tas bauginantis susvetimėjimo jausmas. Munkiška būsena. Tačiau sykiu pagalvojau, kad šį žygį turiu atlikti. Frankas būtent tai ir turėjo galvo-

je, kalbėdamas apie ribų plėtimą ir netgi jų peržengimą. Jei paskui lieki gyvas, tave praturtina nauja patirtis, prisidėjusi prie ankstesnės. Mėgindamas išjudinti vėl sustingusias kojas, galvojau, kaip nuostabu, kad žmonės tokie skirtingi. Štai, pavyzdžiui, Erlingas Kagė vienas slidėmis pasiekė Pietų ašigalį. O man reikia įsidrąsinti, kad galėčiau vienas pereiti per restorano salę. Ir ne tik aš turiu tokių problemų. Žinau, kad be tabletės ar kelių gurkšnių iš užantyje laikomos gertuvės tūkstančiai žmonių šiame mieste nedrįsta iš namų išeiti į gretimą parduotuvę. Esu skaitęs laikraštyje, kad tai – įprasta problema. Taigi buvau ne vienas. Dar pagalvojau, o kas gali žinoti, kada gi parodomas tikrasis didvyriškumas? Ar tada, kai nepaisydami baimės baugštus vyras ar moteris paprasčiausiai ima ir išeina į gatvę, tą pilną dygių žvilgsnių negailestingą šviesą, ar kai Erlingas Kagė herojiškai nušliuožia į Pietų ašigalį? Ar iš tiesų jis ir yra tas didysis herojus? Mano nuomone, jam galima duoti ramybę. Ne, nieko nemenkinu. Kaip ir daugelis kitų žmonių šioje šalyje, šalyje, užauginusioje ir Nanseną, ir Amundseną, iš visos širdies žaviuosi naujaisiais keliautojais į ašigalį. Esu skaitęs senųjų žygeivių užrašus, taip pat ir Kagės. Mane apstulbino pastarojo atvirumas, taip pat ir laisvai, be prietarų gvildenamos temos, draudžiamos dabarties visuomenėje. O argi daugelis mūsų slapta nepagalvoja, o kaipgi jie, spaudžiant keturiasdešimt laipsnių šalčiui ir žvarbiam poliariniam vėjui badant pasturgalį milijonais ledinių adatėlių, atlieka gamtinius reikalus. Kagė ne tik apšvietė mus šia delikačia tema, bet ir pailiustravo, kaip tam yra ruošiamasi. Kaip kruopščiai planuojama ir apskaičiuojama, kiek kartų bus šluostomasi. Kaip tokį da-

lyką apskritai galimą apskaičiuoti, mums, turintiems dirglų pilvą, atrodo nesuprantama. Kad nereikėtų imti į kelionę per daug tualetinio popieriaus ir nešulys būtų lengvesnis, Kagė buvo priverstas nusiskusti šakumą, nes tada sumažėja trintis. Man galvoje iškilo toks vaizdas: *už pusnyno skusdamasis tarpkojį tupi Erlingas Kagė, o jo kairėje rankoje tirta mažutis veidrodėlis!*

Gana. Mintys apie kitų žygdarbius man suteikė drąsos. Nutrūktgalviškai nudrožiau per salę, linksmai galvodamas, kiek daug išvengiau pasirinkdamas tvankų namisėdos būvį. Tikra tiesa, kad banko sąskaita mirga nuo susikaupusių problemų ir blokavimų, bet užtat tualetinio popieriaus man taupyti nereikia. Panorėjęs galiu nesiskusti.

Tualetas buvo gana bjaurus. Dvokė senu šlapimu. Kad ir didelio reikalo nespaudžiamas, paprastai visada lįsdavau į rakinamą tupyklą. O dabar nepavyko, nes ant vienų durelių kabėjo užrašas „Neveikia", o kitas tualetas buvo be durų. Kažkas jas nusikabino ir nusinešė. Be to, unitazas buvo taip apšnerkštas, kad nuėjau prie pisuaro. Išsitraukiau savo senąjį bičiulį ir nusitaikiau į sepiolito kriauklę, tik štai už manęs prasivėrė durys. Kiaulystės dėsnis. Taip jau yra šiame pasaulyje. Jei duonos riekė nukrenta, tai būtinai ta puse, kur kas nors uždėta. Ilgiau nei valandą išsėdėjome restorane su tais dviem seniais, ir nė vienam iš mūsų neprisireikė į tualetą. Dabar, matyt, atėjo laikas vienam iš tųdviejų, o tai mane išblaškė, taip, sukaustė. Mat taip būdavo visada: jei kas nors pasižiūri į mane šlapinantis, man tučtuojau užsikemša vamzdelis. Tiesa, ne tada, kai jau esu įsismaginęs, o dabar dar nebuvau. Kažkas įėjo man prieš pat paleidžiant čiurkšlę.

Tai buvo tas spragsintis pirštais senis. Sulinkęs, mažas nykštukas, pastebėjau žvilgtelėjęs skersomis; bandžiau nekreipti į jį dėmesio, kad galėčiau pradėti savo reikalą. Bet ne. Nė lašelio. Jis atsistojo šalia manęs, mano manymu, arčiau nei dera, ir susirado savo vamzdelį. O, kaip aš nekenčiau tokių situacijų! Jam taip pat neišbėgo nė lašelis, ir stovėjome kaip du kvailiai, kiekvienas laikydamas rankoje po lytinį organą. Dėjomės, tarsi nieko nepastebime, o buvo taip nesmagu, taip nesmagu. Ir kodėl gi jis negalėjo luktelėti kelias minutes?

Laikas ėjo. Darėsi vis nesmagiau. O atgal savo žarnos įriesti nedrįsau, nes galėjo blogai baigtis, – taip spaudė pūslę, kad, maniau, pliš. Tiesiog nesuprantu, kokiomis valios pastangomis man pasisekė susilaikyti. Mat nė kiek neabejoju, kad tas susilaikymas turėjo psichines priežastis. Pamačiau, kad senis, priešingai nei aš, laikė paėmęs penį kaire ranka. Ir laikė iš viršaus. Esu atkreipęs dėmesį, kad tai patinka daugeliui vyrų. Na, ir tegul. O aš manau, jog daug natūraliau laikyti įrankį dešine, kaip, būdamas dešiniarankis, laikyčiau sodo žarną. Jų reikalas. Ūmai jis kilstelėjo dešinę ranką ir, nekantriai krestelėdamas savo aparatą, spragtelėjo dviem pageltusiais nuo nikotino pirštais. Ir lyg koks krioklys prasiveržė čiurkšlė! Nežinau, ar dėl galingos srovės vaizdo, ar paprasčiausiai dėl netikėto spragtelėjimo, tučtuojau ir man ištryško srovė. Kas per tipas! Jis įsakinėja savo kūnui taip, kaip įsakinėja Juhanei atnešti daugiau alaus. Bandžiau įsivaizduoti jį parduotuvėje, banke, nes man rūpėjo, kaip būtų suprantamas tas jo spragsėjimas. O gal jis nebylys?

– Štai taip, – nukratydamas paskutinį lašą, tarė jis. – Šiandienai užteks.

Kai po kelių minučių išėjau, jo nesimatė. Juhanė buvo nunešusi tuščią puslitrinį bokalą, ir atrodė, tarsi jo čia nė nebūta. Tuo tarpu Kjelis Bjarnė buvo užsisakęs kavos ir dabar sėdėjo su vakarykščiu „VG". Kažką bambėdamas po nosimi, paniuręs sklaidė laikraštį. Krizė psichiatrijoje. Išžaginimas tualete. Finansų ministras kryžminėje ugnyje. Staiga man šovė į galvą mintis, aš ryžtingai pakilau ir tvirtais žingsniais nuėjau į vestibiulį, kur prie tualeto buvau pastebėjęs telefoną. Įnirtingai surinkau Franko numerį. Jis atsakė iškart po pirmo skambučio. Lyg būtų sėdėjęs darbo kambaryje ir laukęs.

– Alio?

Ar čia Frankas?

– Sveikas, Elingai.

Man nepatiko, kad jis atsakė taip vangiai. Tarsi jam būtų buvę savaime suprantama, kad skambinu aš. O juk taip nebuvo. Skambindavau itin retai. Ir tik todėl, kad jis būdavo prašęs. Kaip senais gerais laikais, panorau mesti ragelį. Jis, matyt, tai suprato, nes nieko nelaukdamas ėmė kažką vapėti apie mudu su Kjeliu Bjarne, apie mūsų gyvenimą. Ir ką gi mes po paskutinio susitikimo esame nuveikę?

Po kokio paskutinio, turėjau paklausti.

– Po susitikimo, kai matėmės paskutinį kartą, stuobry! Ar įsigijote katiną, ar tai pasirodė pernelyg sudėtinga?

Sudėtinga? Nusikvatojau. Reikia tik pasklaidyti laikraščius. Vienur kitur paskambinti. Įšokti į metro, o paskui paspausti durų skambutį.

– Kadangi buvome įsismaginę, tai paėmėme du, – paaiškinau. – Nutarėme su ponia Rimstad, kad taip geriausia. Beje, mes puikiai sutarėme. Ką tu, ji mus vaišino tortu ir kava.

– Na, matai. Jei tik įsidrąsini, ne taip jau baisu, kaip atrodo iš pradžių. Štai kaip. Du. Galiu įsivaizduoti, koks dabar šėlsmas svetainėje.

Triumfuodamas nusišypsojau. Kaip tik šito ir laukiau. Paaiškinau, kad net neįsivaizduoju, kas dabar iš tikrųjų darosi namuose svetainėje. Jau kelios valandos, kaip mūsų su Kjeliu Bjarne ten nėra. Akimirksnį kitame laido gale pasidarė tylu. O tada:

– Ir ką gi jūs prasimanėte dabar, Elingai?

Virptelėjusiu balsu paaiškinau, kad mes su Kjeliu Barne sėdime savo įprastinėje vietoje. Larseno restorane. Paprastai čia būname tokiu laiku.

– Ką tik šio to užkandome, – pasakiau baigdamas ir prisiverčiau nusižiovauti. – Penktadieniais čia spirgintos šoninės padažas, ir tada, pats supranti, mudu su Kjeliu Bjarne džiūgaujame. Keista, bet taip jau yra. Juk Juhanei nusibosta aptarnauti vien seniokus.

– Juhanei?

– Administratorei, – pasakiau ir puoliau jos liaupsinti. Tuo tarpu vis dėbčiojau į barą, kur ji kaipmat galėjo išdygti.

– Ką tu sakai! – tarė Frankas.

– Tą ir sakau! – riktelėjau triumfuodamas.

Ir trenkiau ragelį. Tegul žinosi. Tegul neatsistebi.

4

Kai susimokėję ir nuoširdžiai padėkoję išėjome į gatvę, jaučiausi toks laimingas ir saugus, kad pasiūliau Kjeliui Bjarnei truputėlį pasivaikščioti. Apsukti ratą, kaip žmonės sako, kad deramai pažymėtume persilaužimą, naujai prasidėjusį nevaržomą jaunų vyrų gyvenimą. Dabar buvo mūsų gražiausi metai, galėjome vaikštinėti, kur panorėję. Kjelis Bjarnė per didelio entuziazmo neparodė, bet, man pasileidus pirmyn, niurzgėdamas sekė iš paskos. Pro Koliziejų Frognerio parko link. Išgirdau save švilpaujant seną, jaunystės laikais pamėgtą Rodžerio Vitakerio melodiją. Kai kiti klasės berniokai karštai palaikė „Beatles" ir „Rolling Stones", aš palaikia Klifą ir Rodžerį. Klifas, kaip pats prisipažino pasaulio spaudai, vieną kartą pergulėjo su moterimi ir dabar gailėdamasis prašė Dievo atleidimo. Štai tokio dalyko, tiesą pasakius, negalėjau suprasti. Gal mane paprasčiausiai sužavėjo toks asketiškas susilaikymas. Tai, kad jis neeikvojo savęs tokiems dalykams, o atvirkščiai, išdrįso pasipriešinti septintajame dešimtmetyje sukurtam beprotiško roko balaganui. Kaip supratau, tai buvo tvirto charakterio žmogus. Nerūkantis, visiškas abstinentas, kuris nesvyruodamas įžengia į narkotikų ir geidulingų moterų perpildytą maniežą. Pateikia savo prekę – balsą ir svinguojančias melodijas, o paskui su limonado stikline

rankoje pasišalina į viešbučio kambarį. Tai verta pagarbos. Bet žvaigždė – tai Rodžeris Vitakeris! Nors „žvaigždė“... Gal tikriau būtų sakyti, kad jo senyvas amžius (palyginti su mano) teikė saugumo jausmą mano būviui. Paauglystė ir jaunystė – sudėtingas žmogaus gyvenimo tarpsnis, jaudulio ir sumaišties metas. Tada, kaip ir dabar, greta manęs būdavo ištikimas palydovas Nerimas. Ir kai jis apsilankydavo, galiu tikrai sakyti, kad „Rolling Stones“ plokštelė nepadėdavo. Bet visai kas kita Rodžeris. Kai tik iš magnetofono imdavo sklisti saugus ir ramus Rodžerio balsas, paprastai bematant nusiramindavau. Jam švilpaujant, akyse susitvenkdavo ašaros, o nugara nubėgdavo šiurpuliukai. Tada, kai klasės draugai tik išskirtinėmis progomis pamatydavo savo dievaičius televizoriaus ekrane, mudu su motina, jaukiai įsitaisę katras savo kamputyje ant sofos, gana dažnai mėgavomės numylėtuoju artistu. Mat tai buvo aštuntasis dešimtmetis, Rodžerio Vitakerio žvaigždžių valanda, kai vienas po kito vyko jo televizijos šou. Visada nepriekaištingai apsirengęs tvido švarku ir velvetinėmis kelnėmis. Visada tvarkingai apkirpta barzdele ir švariomis panagėmis. Net motina, negalėjusi pakęsti jokios barzdos, turėjo pripažinti, jog Rodžerio barzda buvo gražiai prižiūrėta ir jam tiko. Ir išties. Labiau prižiūrėtos ir gražesnės barzdos negalėjai įsivaizduoti. Klausydamas jo ramių baladžių svajodavau, kad vyras televizoriaus ekrane – mano tėvas. Kad su gitara scenoje dainuoja mano tėvas, o salėje dūsauja moterys. Ir motina jautė jam silpnybę, taip tiesiai ir sakė. Aišku, man nepatiko mintis apie tai, kad atsigulusi ji, ko gero, jaučia jam „silpnybę“, bet aš tvardžiausi ir niekada nieko

nesakiau. Beje, galėjau, žinoma, ją ir suprasti, nors mano žavėjimasis nebuvo susijęs su seksualiniu potraukiu.

– Ką čia taip toli veiksime? – paklausė Kjelis Bjarnė, mums atėjus į Frognerio parką.

– Ogi galėsime žvilgtelėti į nuogas moteris, – atsakiau.

– Nuogas panas? – sumišęs apsidairė prietemoje. Ieškantis žvilgsnis nuslydo veja, kur vietomis bolavo sniegas. – Neversk manęs juoktis.

– Paragausime truputį kultūros, – pridūriau. Ir pajutau, kaip lūpas iškreipė mįslinga šypsenėlė.

– Susikišk į subinę tą savo kultūrą, – atrėžė Kjelis Bjarnė. – Noriu namo pas Pipirą!

Bet štai prieblandoje ėmė ryškėti Vigelano skulptūros, ir aš nustėrau supratęs, kad Kjelis Bjarnė dar nėra buvęs Vigelano skulptūrų parke. Tikriausiai nėra net girdėjęs apie jį. Žinojau, kad iš paprastos mokyklos Kjelis Bjarnė buvo perkeltas į specialiąją, kur daugiausia laiko leido kaldamas abėcėlę ir daugybos lentelę. O namuose? Pamiškėje, kur užaugo? Daug apie tai man nepasakojo, bet, kaip supratau, pokalbiai prie atmieštos degtine kavos retai kada sukosi apie kultūrą ir meną.

Dabar jis stovėjo ir žiūrėjo išsižiojęs.

– Po velnių! – pagaliau prabilo atsipeikėjęs. Jis ėmė kikenti. – Negali būti! Velniai griebtų, negali būti!

– Taip, žinoma, negali būti, – tariau paslaptingai. – Bet juk gana puiku, ar ne?

Truputį paaiškinau apie Gustavą Vigelaną ir jo šauniuosius padėjėjus, bet jis neklausė. Nulėkęs prie keturpėsčios gigantiškos moters skulptūros, atsistojo ties jos užpakaliu. Ir ėmė rankomis glostyti šaltus kaip ledas milžiniškus sėdmenis.

– Nemaniau, Elingai, kad tokie dalykai leidžiami? O čia dar viduryje parko, ir apskritai.

Trumpai paaiškinau, ką apie tokius dalykus numato įstatymai.

– Draudžiami tik stovintys peniai, – pasakiau. – Kaip pats matai, šios ribos Vigelanas neperžengia.

Parodžiau į milžinišką vyro skulptūrą, žongliruojančia krūva mažų vaikiukų. Jo „daikčiukas“ buvo panašus į menkutę sraigę, įsitaisiusią miegoti šio koloso papilvėje.

– Velnias, – tarė Kjelis Bjarnė. – Juk čia tokių moterų šimtai! Pagalvok, jei ... Po velnių, Elingai, pagalvok, jei...

O kaipgi. Ir man į galvą ateidavo tokia mintis, negaliu paneigti. Vaikystėje, kai motina vesdavosi mane prie poliruoto tėvo antkapio Vakarų kapinėse, pereidavome parką. Tada vaizduodavausi, kad šios siautulingos gigantės atgyja, įgyja kūną ir kraują ir leidžiasi šėlti su jaunais bernais. Mačiau save smagiai besivartantį žalioje vejoje su rausvų kūnų kalnais, tuo tarpu pilkame granite įkalinti vyrai, jų sutuoktiniai, pasmerkti amžinai kentėti nykų būvį.

– Tokios man jos patinka! – tarė Kjelis Bjarnė. – Kūningos ir apvalios!

– Prieš kelias akimirkas sakei „susikišk į subinę tą savo kultūrą“, – pamėgdžiojau jį. – O dabar viepiesi, uždėjęs ranką ant subinės.

– O ką, ar tai kultūra?

– Aukščiausio lygio, – patikinau. Pasukau didžiųjų vartų link, o Kjelis Bjarnė, kažką bambėdamas ir grabinėdamas meną už tam tikrų vietų, nenoriai sekė įkandin.

Kai grįžę atsirakinome laukujas duris, mus išgąsdino garsai. Bent jau mane. Laiptinėje kažkas kriokė. Kažkas kažką vapėjo ir gargė. Moteris. Stabtelėjęs ant pirmos pakopos, stvėriau Kjelį Bjarnę už alkūnės. Visa laimė, kad mudu jau taip sutarėme, jog žodžių kartais nebereikėdavo. Klausdamas jo nuomonės, dabar paprasčiausiai žiūrėjau į akis. Ar ne geriau mums būtų išeiti ir grįžti po valandos kitos? Man toks sprendimas buvo priimtinas. Bet, antra vertus, gal tą moterį ištiko kokia nors bėda. Tarkim, gražuolei sutriko širdies stimuliatorius.

Kjelio Bjarnės veido išraiška buvo keista. Kad ir kokia artima mūsų draugystė, jos išskaityti negebėjau. Stovėjo sunkiai pūtuodamas, šnervės virpėjo.

– Dvokia broga, – pasakė jis. – Prasta broga.

– Broga? – sušnabždėjau.

– Na, degtine, mulki. Namine.

Laiptinėje virš mūsų nuaidėjo baisus trenksmas, o paskui išgirdome, kaip žemyn pakopomis ėmė dardėti pakaušis. Suskaičiavome iki keturių. Kjelis Bjarnė užsimerkė ir kelis kartus įkvėpė oro.

– Ok, Elingai. Jeigu čia ji, o man atrodo, kad jinai, vožk kuo nors sunkiu man per galvą. Antraip aš ją nudėsiu!

Riaumodamas jis išsilaisvino ir pasileido laiptais aukštyn. Visai kaip Frankas.

Bet ne. Tai nebuvo motina, atėjusi aplankyti Kjelio Bjarnės. Sakyčiau, visa laimė, nes po ranka neturėjau nieko, kuo būčiau galėjęs parblokšti Kjelį Bjarnę iki sąmonės netekimo. Tai buvo tik Reiduna Nursleten. Tikrai. Kai tada gaudydami orą stovėjome laiptinėje, dar neturėjome jo-

kio supratimo, kuo vardu ta moteris, bet tai buvo Reiduna Nursleten. Mataruodama rankomis, ji gulėjo aukštielninka ant laiptų kojomis į viršų. Ilgi rudi plaukai buvo išsisklei-dę ant purvinų pakopų, o žalių akių žvilgsnis, ieškodamas kokio nors atsparos taško, lakstė aplinkui. Stambi apkūni moteris su mažute it bulvytė nosimi, iš kurios dabar tekėjo dvi plonos kraujo srovelės. Ji buvo tokia girta, kad tiesiog nesilaikė ant kojų. Kaskart, kai kažką bliūvaudama atver-davo mažą burnytę, į mus tvokstelėdavo degtine.

Motina visuomet sakydavo, kad nėra nieko atgrasiau kaip girta moteris. Viešumoje svirdinėjančios moterys su-darė tarsi atskirą luomą. Visada jai pritariau. Smerkėme visokį girtavimą, o jau girtos moterys – visiška menkys-tė. Mano manymu, buvome lyg ir įpratę prie savaitgaliais kone ropinėjančių takais vyrų, kurie, grėsmingai bambė-dami, spjaudėsi pro geltonus dantis. Buvo įprasta, jog ne-vykėliai šeimos vyrai šaudydavo iš balkono, kol žybčiojan-čiais švyturėliais atlėkdavo policijos mašinos su aviganiais šunimis. Tada anie pareikšdavo nusižudysią, paskui juos surakindavo ir išveždavo. Nukabinę nosis bėgiojančiomis akimis grįždavo kitą dieną namo, o jų žmonos po prekybos centrą vaikštinėdavo su saulės akiniais. Buvome daugmaž apsipratę su gauja beviltiškų išsiskyrėlių, palikusių nepil-namečius vaikus, o dabar geriančių alkoholį prie laiptų į metro stotelę. Bet jei kokį kartą pasitaikydavo svirdinėjanti moteris... Taip nedera, sakydavo motina. Jokiu būdu ne-dera. Savaime suprantama, kad ir vyrams nedera pulti taip žemai, bet vis dėlto jiems esti kažkaip kitaip. Turiu galvoje, kad vyrai lieka vyrais. Šiaip ar taip, esame gimę su iškreipta

jausena, todėl ir vargstame, kad mus suprastų. Nusivylę, kad baisiai ilgai neranda tinkamų žodžių, vyrai paprastai palūžta, ima gerti ir siautėti. Bent jau tokia mano teorija. Manau, kad gerdami daugelis vyrų nori įsigyti tam tikrą moterišką intuiciją, kad tiesiogiai suprastų daiktų esmę. Ir kai ima dalytis savo patirtimi su aplinkiniu pasauliu, jiems baigiasi blogai. Naujos įžvalgos, atsiradusios vartojant alkoholį, susipina į pavydo ir įtarumo rezginį. Priežastys aiškios, bet baigiasi blogai. Vienaip ar kitaip, girti vyrai – kasdienis reiškinys. Dalis miesto panoramos. Moterys įkrenta į gilesnę prarają, nes neviltį išgyvena vienos. Bent jau man neteko matyti nusigėrusių moterų kompanijos. Absurdiška manyti, kad leidžiantis laiptais į metro stotelę kada nors reikėtų brautis pro alkoholiu tvoskiančias šešias ar septynias į šeštą dešimtmetį įkopusias damas. Tokių dalykų gyvenime nepasitaiko.

Bet dabar stovėdamas ir stebėdamas Reidunos Nursleten bejėgiškumą net nustebau, kad man pasidarė gėda. Gėda savo paties principų. Išties nustebau. Mat ko jau ko, bet savo principų niekada gyvenime nesigėdijau. Esu retkarčiais kai ką pakoregavęs, tačiau nė vieno iš jų niekada nesu gėdijęsis. Bet štai šiam žmogui reikia pagalbos. Ir likimas atsiuntė Kjelį Bjarnę ir mane. Dabar ne laikas teorijoms apie moterų nuopuolius.

Mes ją apsukome ir pasodinome. Ji sutrikusi spoksojo į mus ir kažką mekeno, bet ką nors suprasti nebuvo galima.

– Na, – prakalbo Kjelis Bjarnė. – Klok viską iš eilės. Kur gyveni?

Ji sumosikavo rankomis, tarsi norėdama duoti mums ženklą, kad ji lyg zuikis gyvena po kiekvienu krūmu.

– Aukštai ar žemai? – paklausė Kjelis Bjarnė. – Aukštai ar žemai?

Jis kartojo ir kartojo tą patį, kol ji pagaliau išlemeno „aukštai".

– Tvarka.

Nespėjau nė prasižioti, o jis jau buvo užsimetęs ją ant nugaros, kaip gelbstimus žmones užsimeta gaisrininkai. Tikriausiai pamatė mano nuostabą, nes nenoromis šyptelėjęs tarė:

– Esu įgudęs, Elingai. Paimk jos rankinę!

Ir pasileido stačiais laiptais aukštyn. Apsidairęs išties prie pat mūsų durų pamačiau gulinčią rudą rankinę iš odos. Atsargiai pakėliau ją ir nulėkiau paskui Kjelį Bjarnę. Baimindamasis, kitaip nepasakysi. Galėjome būti neteisingai suprasti. Jeigu dabar susidurtume su kokiu nors namo gyventoju, šis bemat pagalvotų, kad užpuolėme bejėgę moterį.

– Atidaryk rankinę! – šnopuodamas paliepė Kjelis Bjarnė. – Pažiūrėk, kuo ji vardu.

Prisimerkęs dešinėje ir kairėje pusėje jis bandė įskaityti pavardes ant durų lentelių.

Nenorėjau paklusti. Bet Kjeliui Bjarnei kažkas nutiko, nes jo elgesyje atsirado man dar niekada nematytas ryžtingumas, todėl paprasčiausiai nedrįsau priešgyniauti tam naujam autoritetui. Moters galva maskatavo jam ant peties, akys buvo užmerktos, atrodė, kad jos niekas nebesiejo su šiuo pasauliu. Drebančiomis rankomis atidariau rankinę. Niekada nesu atidarinėjęs moteriškų rankinių, net savo motinos, todėl jaučiausi lyg koks niekingas nusikaltėlis. Įžūliai kišantis nosį, kur nereikia. Pirmiausia akis užkliuvo

už pakelio su dvidešimčia mėtinių cigarečių ir minkštame plastike įfasuoto paprasto rausvo prezervatyvo. Iškart paraudau kaip vėžys. Atsargiai nustūmęs į šalį šiuos ydingus jos įpročius, likau stovėti su „Visa" kortele rankoje. Tokia nedidele plokštele iš kieto plastiko, kokią mums su Kjeliu Bjarne bankas atsisakė išduoti. Joje buvo parašyta „Reiduna Nursleten". Kitoje kortelės pusėje iš puikios mėgėjiškos nuotraukos šypsojosi guvi moteris.

Kaip įmanydamas aiškiau ištariau jos tapatybę, bet balsas drebėjo.

– Surask gi raktą, po velnių! – rėžė Kjelis Bjarnė. – Durys kairėje!

Nieko sau. Besirausdamas tarp kosmetikos ir paskirų tamponų, vis labiau jaučiau šleikštulį. Galiausiai šoninėje kišenėlėje aptikau raktą. Paskambinome, aš tyliai meldžiau Dievą, kad kas nors atidarytų ir kad be didesnio dramatiškumo galėtume pristatyti prekę, tačiau niekas neatidarė.

– Atrakink, – paliepė Kjelis Bjarnė.

– Mes to daryti negalime, – tariau.

– Gal nori palikti ją gulinčią laiptų aikštelėje? – pyktelėjęs atšovė jis. – Atrakink!

Padariau, kaip lieptas, ir dvejodamas nusekiau iš paskos į svetimus namus. Apimtas nerimo, įsivaizdavau, kas atsitiktų, jei bute ramiausiai miegotų jos vyras ar meilužis, o gal ir motina. Mus neabejotinai aprėktų, turbūt ir primuštų, o gal net praneštų policijai. Juk tai – įsilaužimas, nors durų ir neišlaužėme. Iš baimės man darėsi šleikštu. Mano supratimu, niekada gyvenime nesu pažeidęs įstatymų, o dabar štai patekau į tokį sūkurį, kur vienas baisus įvykis sekė kitą. Aš tik norėjau kartu su bičiuliu ir kam-

bario draugu pavalgyti spirgintos šoninės kukliame restorane, o paskui atverti jam duris į vieną iš Oslo kultūros lobynų, ir šit dabar stoviu spoksodamas į visiškai svetimo žmogaus svetainę. Tarp kita ko, kaip pastebėjau, gana jaukią, nors ir buvo nesmagu. Apskritai butas pasirodė panašus į mūsų, bet visiškai kitaip įrengtas nei mūsiškis. Mudu su Kjeliu Bjarne tenkinomės tik reikalingiausiais baldais ir daiktais, o Reiduna Nursleten elgėsi priešingai. Butas priminė baldų sandėlį, kur vyravo rausva ir vyšninė spalvos, sienos buvo nuklijuotos plakatais, apkabinėtos ašarojančių vaikų ir riaumojančių briedžių paveikslais, ką jau kalbėti apie aibę lentynų su lėlėmis ir kitais niekniekiais. Kaip Ronaldas Bi, ji neabejotinai kolekcionavo įvairiausias pelėdas: miniatiūrines pelėdžiukes iš porceliano, pelėdas iš metalo ir plastiko, iš odos, iš medžiagos buvo didieji apuokai su išsiuvinėtomis akimis ir veltiniu snapu. Ant televizoriaus sėdėjo mažasis apuokas ir nepaliaujamai mirkčiojo mums geltonomis elektrinėmis akimis, šis tikriausiai čia atsidūrė iš Honkongo.

Numetęs Reiduną Nursleten ant sofos, Kjelis Bjarnė atsitiesė. Ji liko gulėti ant šono atsigręžusi į mus. Tada pamatėme. Pamatėme jos pilvą – mat nuslinkęs megztukas kambario prietemoje apnuogino boluojančią švelnią, minkštą odą. Pilvas buvo didelis ir apvalus, manyje pažadinta prigimtis kaipmat paėmė viršų, ir aš patyriau žaibišką erekciją. Trumpą baisingą akimirką pamačiau save prievartautojo vaidmenyje, mačiau, kaip jis, pasinaudodamas padėtimi, klūpodamas sukinėja liežuvį aplink jos bambos įdubą. Žodžiu, tai tęsėsi vos akimirksnį, nors erekcija ir iš-

liko, tačiau prievartautojo vaizdą nubloškiau gilyn, į dvokiančią pasąmonės kanalizaciją.

Žvilgtelėjau į Kjelį Bjarnę. Stovėjo rydamas seiles, jo veidą tai geltonai, tai pilkai, tai vėl geltonai, tai vėl pilkai nušviesdavo žybčiojančios pelėdos akys. Vyras stiprus, bet Reiduna Nursleten sunki moteris, ir jam buvo išrasojusi kakta.

– Po velnių, – sušnabždėjo jis. – Jai pilvas lipa ant nosies!

Mano lytinis organas tučtuojau susitraukė iki nieko. Taip, nulinko tarsi pagal komandą. Susmukau ant sofos, Kjelis Bjarnė pasekė mano pavyzdžiu. Įsmeigę akis į Reidunos Nursleten pilvą, sėdėjome greta vienas kito.

– Negali būti, – sušnabždėjau. – Tai tikriausiai riebalai.

– Yra ir riebalų, – tarė Kjelis Bjarnė. – Bet po juos sklando astronautas. Jokios abejonės.

Jo teisybė. Dabar pamačiau ir aš. Tai supratęs akimirksniu susigūžiau. Koks niekingas pažeminimas. Ar nepakanka pasaulyje kančių ir sunkumų, kad, dar neišvydęs akinančios šviesos ir kurtinančių garsų, tu jau būtum pripumpuotas nuodų per savo motinos kraują?

Astronautas? – pagalvojau. Nors kartą Kjelis Bjarnė nupiešė gražų vaizdą. Prisiminiau vaikystėje per televiziją matytas laidas. Begalinio kosmoso erdvėje šokančius amerikiečių astronautus. Nerangiais, truputį komiškais judesiais sklandančius melsvos mėnesienos nutviekstoje beorėje erdvėje, kabeliais ir vamzdžiais lyg virkštele visą laiką sujungtais su pačiu gyvybės šaltiniu. Tie kadrai padarė man stiprų emocinį poveikį. Kiti matė juose naujosios technologijos didybę, o mane jie jaudino. Jau ir tada įžvel-

giau to vaizdo dviprasmiškumą, kaip dabar buvo pasakęs Kjelis Bjarnė, bet vargu ar jis iki galo viską suprato: aš pamačiau gemalą, naująjį žmogų, plaukiojantį motinos įsčiose, pamačiau spalvotose nuotraukose mokslo žurnaluose – ir jau tokioje stadijoje mažuliukai moka čiulpti nykštį įsikišę į burną. Išplėšęs laikau tas nuotraukas savo archyve, kaip ir daugelį kitų dalykų, kuriuos esu radęs žurnaluose ir laikraščiuose. Kartkartėmis žiūrinėjau jas ir kaskart stingdavau iš pagarbios nuostabos. Mat tai, ką abortų šalininkai vadino drebučių gabalu, bjaurastimi, kurią be jokių sentimentų galima pašalinti, aš vadinau visaverčiu žmogumi. Tarytum absurdiška, bet tai – naujas individas, atsiradęs beveik iš nieko. Iš tėvo ir motinos naktinės veiklos, čia kikenant po apklotu žiemos aptemdytame kambaryje, čia garsiai džiūgaujant kvepiančiuose krūmuose ar šabakštynuose užsimezgęs stebuklas. Taip, stebuklas! Tikslingas lekiančių spermatozoidų spurtas į laukiantį kiaušinėlį, panašų į milžinišką gaublį. Ir tada išrinktasis prasiskverbia į minkštą jo trynį. *Išrinktasis!* Nugalėtojas. Ta mintimi guodžiausi kiekvieną kartą, kai užgriūdavo gyvenimo negandos! Kad, nepaisydamas kasdien vis didėjančio nesėkmių skaičiaus, iš tikrųjų esu laimėtojas. Nugalėtojas. Kad žiaurioje konkurencijoje su milijonais kitų ląstelių būtent aš, mažasis buožgalviukas Elingas, pirmas kirtau finišo liniją ir todėl, iškėlęs gyvybės taurę, galėjau tapti žmonijos dalimi. O aš dar peržengiau savo paties ribas ir interesus. Mūsų namų bendrijoje gyveno mano amžiaus berniukas, kurčnebylys ir silpnaprotis. Vargu ar galima sugalvoti baisesnį likimą. Bet jis irgi tapo savo spurto nugalėtoju, nes

tiesioginį rezultatą mačiau vasarą, kai, kratydamas didelę ir sunkią galvą, mėgaudamasis sėdėjo vejoje. Jam pasisekė nurungti potencialius fizikos profesorius, sportininkus, menininkus ir įvairius kitus intelektualus! Viską susumavus, niekas negalėjo žinoti, kokie abstraktūs vaizdai šmėžavo jo galvoje.

– Kad tik jinai nebūtų pakenkusi vaikui, – tarė Kjelis Bjarnė. – Juk nudardėjo žemyn ant galvos ir subinės.

Čia ir nutrūko mano filosofiniai apmąstymai. Jis sako tiesą. Mane tučtuojau apėmė baimė. Ką reikia daryti? O kas, jei nelaimingas atsitikimas laiptinėje išprovokavo abortą? Ar dabar galime ją palikti ir tikėtis, jog viskas bus gerai? Ar turėtume iškviesti gydytoją? Šito labiausiai nenorėjau, nes tai sukeltų baisingą sumaištį. Antra vertus, pagal mudviejų su Kjeliu Bjarne planą turėjome, pasak Franko, „imtis atsakomybės". Nebėgti nuo problemų ir iššūkių, kaip iki šiol buvome ydingai linkę daryti. Tik pamanyk, gal jau prasidėjęs priešlaikinis gimdymas! Man ėmė vaidentis šiurpus scenarijus, kur atsiraitoję rankoves mudu su Kjeliu Bjarne ruošiamės priimti į pasaulį ateinantį naują pilietį. Gal ir nėra nieko ypatinga, kad mudviem su Kjeliu Bjarne, pirmą kartą susidūrus su apnuoginta moteriška lytimi, lemta patirti visiškai kitokius jausmus, nei kitiems vyrams. Mums ne geidulingai virpa visos galūnės, o apima nežinojimas ir baimė, kad gali įvykti kas nors bloga. Turėjau susitvardyti, kad manęs visai nepribaigtų tos fantazijos. Prisiversti blaiviai pažvelgti į šią painiavą. Kadangi ją radome gulinčią aukštielninką, nebuvo jokių abejonių, kad girdėjome dunksint laiptais jos galvą. Tikrai ne minkštą pilvą. Dabar kvėpavimas buvo tolygus ir ramus.

– Žinau, ką daryti, – sušnabždėjau. – Einam namo. Po keleto valandų jai paskambinsime ir pasiteirausime, kaip sekasi.

Parodžiau į telefoną, stovintį ant staliuko kartu su porcelianinių pelėdų patruliu.

Kjelis Bjarnė papurtė galvą.

– Tu eik ir pašerk berniukus. Aš lieku čia, kol ji pabus.

– Tau negalima likti! – sušnypščiau. – Gali ją mirtinai išgąsdinti!

Įsivaizdavau, kaip po apsinuodijimo alkoholiu pabudusi Reiduna Nursleten pamato ant sofos į ją spoksantį visai svetimą vyrą. Didžiulį desperatišką banditą su mėnuliuku pakaušyje ir juodais plaukais it šeriais apžėlusiomis rankomis. Kjelis Bjarnė to nežinojo, o aš ir nesiruošiau sakyti, kad, nepaisant gana švelnaus charakterio, jo išvaizda atrodo žiauri.

– Nieko nesu išgąsdinęs, be paties savęs, – tarė Kjelis Bjarnė.

Pakilau. Jaučiau, kaip virpu.

– Jeigu tučtuojau neini su manim namo, skambinu Frankui.

Jis gūžtelėjo pečiais:

– Kad ir Amerikos prezidentui. Aš lieku čia.

Buvau taip įtūžęs, kad vos nepravirkau. Reikėjo pasiduoti. O mes taip puikiai praleidome popietę. Apsilankymas pas Larseną tikrai buvo sėkmingas. Taip pat ir vėlesnė kultūrinė ekskursija. O štai dabar! Grynai per gailestingumą artimui atsidūrėme svetimuose namuose, įsivėlėme į beviltišką situaciją. O Kjelis Bjarnė atsisako trauktis. Bai-

minausi, kad galime patekti į policijos rankas. Kad būsim prigriebti kaip reikiant. Bijojau, kad galime netekti naujojo būsto. Taip mums grasindavo Frankas, kai būdavome nepaklusnūs.

Neliko nieko kito, tik išeiti. Išeiti iš čia. Kai Kjelis Bjarnė taip užsispiria, tai nė dešimt riaumojančių buldozerių jo neišjudins. Nepasakęs nė žodžio, išėjau.

O perpratau jį lipdamas laiptais. Akimirksniu, lyg žaibo nutvieksta, man išryškėjo visa apgailėtinai banali padėtis: Kjelis Bjarnė sieks pasirodyti kaip princas ant balto žirgo! Kaip tviskantis šarvais riteris – visų nėščių mergelių draugas. Supratau, kad dabar jis viską stato ant vienos kortos. Jei tas planas nueis šuniui ant uodegos, jis bus išmestas lauk ir bus pranešta policijai, tada jau kaip bus, taip. O jei, atvirkščiai, toji girtut girtutėlė moteris supras, kad prieš ją – tikras kasdienybės herojus, viskas gali pasisukti kita, jam palankesne linkme. Man niekada neatrodė, jog Kjelis Bjarnė – koks nors suktas žmogus, bet štai tenka pripažinti, kad vieno bruožo lig šiol nebuvau pastebėjęs. Kad už jo paprastumo slypėjo tikslus išskaičiavimas ir gebėjimas tinkamai įvertinti padėtį. Na, ir gerai. Tegul daro, ką nori. Neketinu kištis į jo žaidimą, nebent projektui žlugus atšliaužtų pas mane tikėdamasis užuojautos. Tada parodyčiau nelabai šiltus savo charakterio bruožus. O jei, nepaisant visko, jo sumanymas imtų klostytis ta linkme, apie kurią dabar sėdėdamas neabejotinai svajoja tas gašlūnas, turėsiu iš esmės viską apsvarstyti, o paskui jau pradėti aiškintis situaciją. Negaliu atmesti, kad jam gali tekti rinktis tarp mano draugystės ir svetimos moters meilės. Gal aš ir

lėtas, gal iš pradžių ir santūrokas. Bet jei į ką leidžiuos, pavyzdžiui, susidraugauju, tai darau iš visos širdies. Logiška, kad viliuosi tokio pat nuoširdaus atsako.

Kad ir kaip mums susijaukė popietė, atrakinęs duris ir įžengęs į butą viską pamiršau. Tapau pašlovintas tarsi grįžęs dievas! Neabejotinai išgirdę laiptinėje laukiamus žingsnius, laibais balsiukais kniauksėdami, tiedu mažučiai berniukai dabar tupėjo prieškambaryje. Užtrenkęs koja duris, puoliau ant grindų prie jų. Tauškėdamas kažkokius niekus, meiliai glosčiau abi mažąsias gyvybes. Murkdami jie lipo ant manęs, o Pipiras aštriais dantukais suskato kandžioti man nosį. Apkvaitęs iš džiaugsmo, pasirausiau švarko kišenėje, ieškodamas servetėlėje suvyniotų šoninės odelių. Jie stovėjo virpėdami man ant krūtinės ir laukė, kol išvyniosiu. Ir net sujaudino, kai, tik gavę po odelę, tučtuojau nusitempė į svetainę, dar bandydami grėsmingai niurgzti.

Likau gulėti aukštielninkas, žiopčiodamas iš laimės ir dėkingumo. Kol turime namuose tokį organizacinį komitetą, nebaisu kur nors išeiti. Kad ir kur eičiau – pas Larseną, į parduotuvę ar pasivaikščioti, visada žinosiu, kad mažieji broliukai tupi ir laukia, kol grįš namo tėvas. Niekada jų nenuvilsiu. Niekada negrįšiu tuščiomis iš savo išvykų.

5

Naktis buvo keista. Tikriau pasakius, keisčiausia naktis mano gyvenime. Mat neturiu įpročio naktimis nemiegoti. Į galvą lindo įvairiausios mintys. Visų pirma, aišku, jaudinausi. Sėdėdamas krėsle, jaudinausi, kad neprotingas Kjelio Bjarnės elgesys nepakenktų saugiam gyvenimui, kurį ką tik pradėjome kurti. Kad Frankas ir visi kiti municipalitete nepasakytų, jog dabar jau pakaks. Mes buvome suteikę jums visas galimybes, bet jūs jomis piktnaudžiavote, atstūmėte mūsų ištiestą ranką. Labiausiai baiminausi, kad atsirakinęs duris gali įeiti tos nėščiosios moters vyras, gal meilužis ar sugyventinis. Jei taip atsitiktų, mano manymu, katastrofa neišvengiama. Nors ir gyvename sudėtingais laikais, nors moralė ir pakrikusi, aš vis dar manau, kad vaikų auklėjimas šioje šalyje nėra tapęs vien tik motinų reikalu. Manau, kad ji turi vyrą. Šiaip ar taip, vos prieš keletą mėnesių ji yra parodžiusi visišką pasitikėjimą kažkokiu priešingos lyties asmeniu. Įsileidusi į sielos šventyklą – žmogaus kūną. Ten su juo aukojo mišias.

Mūsų berniukai anksti sugulė ant megztuko, kurį Kjelis Bjarnė nusivilkęs nusviedė prie radiatoriaus, o aš vis laukiau, kada laiptinėje pasigirs žingsniai. Ar kokie nors negeri garsai iš viršaus. Klyksmai ir šauksmai, tolygūs smūgiai buku daiktu. Nedrįsau įsijungti televizoriaus. Sėdėjau nuš-

čiuvęs krėsle, leisdamas baimei taip mane užvaldyti, kad galiausiai turėjau bėgti į tualetą išsituštinti. Net keista, bet truputį palengvėjo. Ir kadangi apėmęs nuovargis atbukino pojūčius, nugrimzdau į bemaž apatišką būseną. Skambinti Frankui buvo per vėlu, ir apskritai, kad ir ko imčiausi, sukelčiau visus ant kojų. O juk visai nenorėjau. Be to, pamažu ėmė aiškėti, kad per visą gyvenimą esu pakankamai prisibaiminęs. Net pernelyg. Ir kad baiminimasis nėra atnešęs nieko gero. Stebėdamas vėl į kamuoliuką susivijusius mūsų berniukus, aklai tikinčius, kad gyvenimas jiems bus palankus, jaučiau gėdą dėl savo nerimo. Šiame pasaulyje mums atseikėta nedaug metų, pagalvojau. Ir greitai mūsų neliks. Kuo daugiau šėliojame, tuo daugiau patiriame skausmo. Visą gyvenimą žavėjausi žmonėmis, drįstančiais savęs nevaržyti, ir juos garbinau. Sugebančiais pasiduoti gyvenimui, vedančiam juos nuo nuotykio prie nuotykio. Ir skausmingai jaučiau, kad nesu vienas iš jų. Dabar šaltakraujiškai pastebėjau, kad jau buvau kiek apsiraminęs. Buvo po dviejų. Tai ką, berniuk? Vidurys nakties, o tu sėdi išsiviepęs? Nes sėdėjau būtent išsiviepęs. Taip išsiviepęs. Viename smegenų pusrutulyje vis dar vaidenosi, kaip bute viršum manęs ant Reidunos Nursleten krenta sunkus Kjelio Bjarnės šešėlis, o kitame nebeliko baimės ir atsakomybės. Pasakiau sau, kad visą gyvenimą elgiausi labai atsakingai. O dabar kaip bus, taip. Ėmiau įsivaizduoti, kaip įšoku į milžinišką „Dodge“ ir nuspaudžiu akceleratorių. Prieš akis driekiasi sąmonėje susikurtas Šiaurės Amerikos kraštovaizdis, kuriame pilna galimybių ir netikėtumų. Nepaisydamas kelio ženklų ir oro sąlygų, dideliu greičiu šaunu į savo sielos greitkelį. Niekada

gyvenime nesu vartojęs narkotikų, bet man atrodo, kad tas svajingas snudūriavimas gal buvo panašus į būseną, kurios įsikibę laikėsi nelaimingi kvaišalų vartotojai. Mirgantys vaizdai ir stiprus, nuostabus laisvės pojūtis. Kiek daug esu matęs amerikietiškų filmų, kur pagrindiniai veikėjai pabėga nuo skurdo ir nevilties, iširusių santuokų ir slegiančių darbų ir, spausdami akceleratorių, nuskrieja į savo ateitį! Tolyn tolyn atsitiktinių kelkraščio blondinių link, į Vidurio Vakarų apsnūdusių miestelių anoniminius viešbučius. Na, ir tegu, o aš sėdžiu Osle savo krėsle komunaliniame bute Kirchės gatvėje ir esu persmelktas tokio paties *jausmo,* kaip ir anie avantiūristai. Nors kartą nefantazavau, o daviau valią nutrūktgalviškumui. Vos prieš keletą minučių mane kaustė baimė dėl šios akimirkos, dėl ateities. O dabar tiesiog laukiau konfrontacijos, iššūkių. Liko nedaug metų, vėl galvojau. Jau nugyventa daugiau nei pusė amžiaus. Gal beliko tik kelios dienos, ir kas išties gali tau nutikti? Išmes lauk dėl neteisėto įsibrovimo į kaimynų butą? Na, ir kas? Tiesą pasakius, esu išmestas iš buto ir anksčiau ir dėl to nenumiriau. Esu išvestas ir įsodintas į patruliuojančią policijos mašiną, kai tuo tarpu susibūrę kaimynai įnirtingai plakė liežuviais. Be paskirų fragmentų, nelabai ką prisimenu iš to epizodo, bet, kaip vėliau sakė Eriksenas, vis dėlto tada išlaikiau tam tikrą stilių. Riečiau sprandą ir šiepiau dantis, kol apalpau. Dabar, sėdėdamas ir snūduriuodamas tamsiame kambaryje, supratau, kad būtent šią savo asmenybės pusę ir turiu atgaivinti. Tiesiog bandysiu tapti klounu. Taip, jau dabar ėmiau jaustis kaip klounas. Kaip klastingas padūkėlis. Ne koks nors nuožmus skustagal-

vis ar aklai šaudantis desperatiškas banditas, ar panašus į juos. Ne, tik laisvos ir nevaržomos prigimties vyrukas, kuriam gali šauti į galvą mintis surašyti restorano sąskaitoje posmą baltosiomis eilėmis, dėl kurių vėliau padavėjai reikės truputį pagalvoti. O jis išsvyruos lauk ir puls gerti gyvenimo nektarą. Siurbti saulę ir vėją, šokančias žiedadulkes ir vasaros dulksną. Daugybę metų jaučiausi lyg tas sprogstantis pumpuras, bet dabar gana! Vienas poetas yra pasakęs, kad pumpuras skleidžiasi skausmingai. Netikiu tuo. Tikriau pasakius, žinau, kad viskas ne taip. Žinau, kad skausminga būti pumpuru. O skleistis – atvirkščiai... Ūmai atsitiesiau krėsle. Staiga galva praskaidrėjo ir tapau žvalus. Pakilau ir nuėjau prie lango. Atrodė, kad visi pojūčiai buvo atsivėrę labiau nei paprastai, kad kambarys, butas, taip pat ir gatvė buvo įgavę naujus, aštresnius kontūrus. Frognerio parko link nuriedėjo mašina. Išgirdau, kaip apledėjusiu asfaltu girgžda ratai. Apie ką gi aš čia galvojau? Atkūriau savo vaizdą, vaizdą, kur toks Elingas impulsyviai keverzoja restorano sąskaitoje posmus, daugiau ar mažiau genialias eiles. Ir štai atėjo žodžiai. Taip, drįstu pareikšti taip stipriai: atėjo žodžiai. *Radome ją ant laiptų / Plaukai / Juodi varno sparnai vėjo priploti / prie purvino linoleumo. Paguldėme ją į lovą / ir pamatėme, kad ji jau apvaisinta angelų.*

Apkvaitau. Nusvyravęs virtuvėn surašiau eilėraštį į lapelį su senu pirkinių sąrašu. Pastovėjau virpėdamas, o paskui ėmė riedėti ašaros. Graži, rami rauda. Aš sukūriau poeziją. Puoliau nerimastingai žingsniuoti po svetainę pirmyn ir atgal, pusbalsiu vis kartodamas eilėraštį. Ir vis labiau įsitikindamas, kad tai genialu, tiesiog Dievo dovana.

Ar ateis iš ten dar daugiau? Nedrįsau tikėtis. Iš tiesų kartais pasvajodavau tapti rašytoju. Įsivaizduodavau save lyg kažkokį praėjusio šimtmečio poezijos asą. Tačiau labiausiai norėjau *būti* rašytoju. Be kai kurių asmeninių užrašų ir pluošto drąsių atsakymų į skaitytojų paštą, plunksnos nesu per daug vedžiojęs. Poezija niekada manęs labai nedomino. Bet štai ėmė ir šis tas atsirado. Atėjo iš manęs paties, o kartu iš to, kas už mane didesnis. Žmogiškojo stebuklo vaisius. Tai, ko niekas negali aprašyti, tai, kas gal ir neturi būti aprašoma. Užsiplikiau arbatos ir vėl atsisėdau į krėslą. Kaip ir anksčiau, katinėliai miegojo ant Kjelio Bjarnės megztuko. Sėdėjau apžiūrinėdamas laikančias puoduką savo rankas. Kojas, įspirtas į senas šlepetes. Palangę su nuvytusia begonija. Viskas buvo kaip buvę, ir vis dėlto... šiame kambaryje įvyko revoliucija. Savo gyvenimą, sunkumus ir skausmą mačiau naujoje šviesoje. Jau beveik keturiasdešimt metų vaikštinėju šia žeme nesuprasdamas, kad juk esu poetas! Ar tada keista, kad tenka patirti tiek daug nesusipratimų, kai viduje neatskleista slypi poezija, mano kalba? Užsimerkiau ir pabandžiau sugauti dar daugiau vykusių sakinių, bet niekas neužkibo. Matyt, buvau užmigęs, nes paskui prieš save pamačiau lyg begemotą žiovaujantį Kjelį Bjarnę, besikasantį nugarą. Buvau pavargęs veik iki sąmonės netenkimo, bet vis tiek negalėjau nuslopinti smalsumo. Pareikalavau ataskaitos.

Tačiau į tai nebuvo atsižvelgta! Jis elgėsi taip, tarsi būtų buvęs vienas su kačiukais. Įsitaisė keturpėsčias ant grindų ir nosimi ėmė trinti Pipiro pilvą!

Aš jį vėl užsipuoliau reikalaudamas papasakoti, kas įvyko.

Jis pasikėlė ir pradėjo nusirenginėti. Mėtė drabužius, kur pakliuvo:

– Kodėl tu dar nemiegi?

– Todėl, kad laukiu tavęs! – kandžiai atrėžiau. – Kad iškart galėčiau greitai nulėkti pagelbėti, jei kas atsitiktų.

Anksčiau ar vėliau tikrai supažindinsiu jį su savo poezija, bet dabar tam visai netinkamas metas.

Jis pasižiūrėjo į mane buku žvilgsniu. Iš tiesų buku.

– Atsitiktų? O kaipgi atsitiktų?

Paklausiau, ar jam nė akimirksnį nedingtelėjo mintis, kad galėjo įvykti nemalonumų, jei būtų atsiradęs tos moters mylimasis ir aptikęs pas ją svetimą vyrą.

Ne. Man susidarė įspūdis, kad jis visai apie nieką negalvojo. Kad tik spoksodamas prasėdėjo tamsoje.

– Na, taip, – tariau. – Gerai, kad bent išėjai prieš jai atsibundant.

– O kaipgi? Velnias negriebė, atsibudo, ir dar kaip!

Išsispyręs iš kelnių, jis nuėjo į virtuvę.

– Ir neėmė rėkti? – šaukiau jam įkandin. – Juk galėjo mirtinai išsigąsti pamačiusi namuose štai tokį orangutangą.

Išgėręs pieno tiesiai iš pakelio, apžėlusia ranka nusišluostė burną.

– Pasakiau, kaip buvo. Kad radau ją ant laiptų. Kad bijojau, jog gali užspringti savo pačios vėmalais.

– Ir?

– Ir ką?

– Ji gi kažką atsakė, po velnių! – dabar ir aš nusikeikiau. – Be to, ant laiptų ją radome *mes abu*, o ne tu vienas.

– Pasakė, kad paprastai daug negeria. Todėl taip blogai ir baigėsi.

– Ar neužpyko, kad kartu užėjome į butą?

– Ne, apie tai nieko nesakė.

Aš vėl nugrimzdau į savo mintis. Ta moteris kvaila kaip avelė. Ar ji neskaito laikraščių? Neklauso radijo, nežiūri televizoriaus? Praėjusią vasarą mieste įvykdyta daugybė baisių išžaginimų. Jaunas nestabilios psichikos vyras iš Siunmiorės pro atvirus langus lipdavo į vienišų moterų miegamuosius. Kol policija sugavo, jis išprievartavo penkias. Net grasindavo užmušti ir dar blogiau. Vyriausia auka buvusi arti devyniasdešimties. Neįmanoma patikėti! O štai Reiduna Nursleten miega sau, kol išblaivės, atsibudusi net nesutrinka, kad kambaryje sėdi Kjelis Bjarnė!

– Negaliu patikėti! – tariau. – Negaliu patikėti, kad neišgirdai jokių priekaištų!

– Tikėk netikėjęs. Dabar aš einu miegoti. Rytoj turėsiu šį tą sutaisyti. Arba šiandien, kiek vėliau.

– Ką sutaisyti? – paklausiau sekdamas iš paskos.

– Nekišk nosies ne į savo reikalus, – atrėžė.

Įsmuko į savo kampą už spintos ir parvirto ant lovos. Prieblandoje mačiau jo akis. Gulėjo spoksodamas į lubas, kur buvo Reiduna Nursleten.

Taip lengvai neatlyžau:

– Ką sutaisyti? – pakartojau.

– Nieko. Čiaupą.

– Ak, štai kaip, – ištariau kaip įmanydamas pašaipiau. – Reiduna Nursleten atsibunda ir randa kambaryje svetimą

vyrą. Ir pirmiausia pagalvoja, kaip susitarus su įsibrovėliu, kad tą pačią dieną šis ateitų pataisyti čiaupo.

– Ji nieko nesakė apie tą čiaupą. Iš jo visą laiką lašėjo. Maniau, kad išves iš proto.

– Puikumėlis! Tu, aišku, pasiėmei su savimi jos raktus! Kad galėtum atlikti savo žygdarbius nepriklausomai nuo to, ar ji namie, ar ne.

Jis nieko neatsakė. Nusisuko į sieną ir dėjosi negirdįs.

– Tu įsimylėjai! – surikau šiurkščiu balsu. – O aš esu pažadėjęs pranešti Frankui, jei netektum savikontrolės.

Nubėgau į virtuvę ir sudaužiau puoduką. Paskui dar vieną. Pačiupęs duonos dėžę taip supurčiau, kad iš jos pabiro trupiniai.

Tada atsirado jis. Pajutau, kaip, sugriebęs stambia dešine letena, ėmė man sukti dešinę ausį, kol aš susilenkęs pradėjau prašyti pasigailėjimo. Netardamas nė žodžio, jis nusitempė mane į miegamąjį ir nepaleido ausies tol, kol su visais drabužiais neatsidūriau po antklode.

Nusirengiau vėliau patylom, nesikeldamas. Ausis vis dar degė.

6 skyrius

Tai va. Kaip maniau, taip ir atsitiko. Jei Kjelis Bjarnė įsikalė į galvą, kad tarp jų užsimezgė dvipusis ryšys, tai tos minties jis atsikratys ne iš karto. Jau tą patį vakarą apvertė aukštyn kojomis visą įrankių dėžę, ieškodamas Reidunos Nursleten varvančiam čiaupui naujos tarpinės. O kai pagaliau surado, atsisėdęs su ja rankose užsisvajojo. Tarsi žiūrinėtų auksinį žiedelį, o ne guminį niekalą. Jis neištarė nė žodžio, net nežvilgtelėjo į mane, bet aš supratau, kad imtų ir nudėtų, jei bandyčiau grasinti Franku. Kai ką suvokiame grynai instinktyviai. Bet vos tik išgirdome viršuje atsargius žingsnius, jis bematant nėrė pro duris, o aš likau sėdėti stebėdamasis. Kadangi anksčiau tokio jo nesu matęs. Mes abu laikėmės nuomonės, kad pasaulis pavojingas. Todėl ir susiėjome Brioineso pensione, o ir čia, Osle. Bet štai dabar mums abiem kažkas darėsi. Man atrodė, kad viskas vyko pernelyg greitai. Tačiau šiaip ar taip, sėdžiu savo namuose su katinu ant kelių ir eilėraščiu kišenėje ir, tiesą pasakius, nėra kuo man skųstis. Girdžiu, kaip viršuje Reidunos Nursleten lengviems žingsniams pritaria sunkūs Kjelio Bjarnės. Net girdėti, kaip žingsniai persikelia iš svetainės į virtuvę. Pabandžiau juodu įsivaizduoti. Visą gyvenimą man pavykdavo įsivaizduoti visa, ką tik panorėdavau, tačiau dabar jaučiau, kad neišdegs. Kažkaip nesise-

kė susidaryti virtuvėje stovinčių Kjelio Bjarnės ir Reidunos Nursleten vaizdo. Apie ką jie kalba? Ar Kjelis Bjarnė toks pat mažakalbis kaip su manim, ar, matydamas atkreiptas į save moteriškas auseles, laido sąmojingus žodžius ir posakius? Ar ji laiko atkreipusi į jį dar ką daugiau? Ar jau buvo kas nors įvykę tarp jų? Ne. Juk būčiau pastebėjęs. Reikia gi jausti saiką.

Kai, pasikišęs po pažastim įrankių dėžę, jis grįžo švilpaudamas atgal, skubiai įnikau skaityti laikraštį. Jei manė, kad sėdžiu degdamas noru užduoti tūkstančius klausimų, laukti jam teks dar ilgai. Nesiruošiau net ir kalbėtis. Metęs į jį abejingą žvilgsnį, vėl įsigilinau į laikraštį. Kur matyta! Krikščionių liaudies partija nori sumažinti mokesčius automobilių importui! Orai atšals, perskaičiau kitoje vietoje. Išties. Kiekvieną akimirką tampi vis protingesnis.

Kas dabar? Praėjo penkiolika minučių. Pusvalandis. Nuolat dėbčiodamas į rankinį laikrodį, sekiau laiką, bet Kjelis Bjarnė neištarė nė žodžio. Sėdėdamas prie virtuvės lango, jis kažką knebinėjo savo įrankių dėžėje. Būtent taip. Pamažu ėmiau vis geriau jį pažinti. Taigi sėdi dabar laukdamas, kad paprašyčiau ataskaitos, o tada jis leistų sau malonumą man priminti, kad geriau jau rūpinčiausi savo reikalais. Tvarka. Jei kuo moku pasirūpinti, tiesiog turiu tam gebėjimų, tai savo reikalais. Tegul sau sėdi su apgailėtinomis naujienomis apie tai, kas buvo pasakyta ir padaryta Reidunos Nursleten bute.

Kai tą vakarą ėjome gulti, nebuvome persimetę nė vienu žodžiu. Tik kažką abejingai tarstelėję apie plutelę pašteto paviršiuje.

Paskui praslinko kelios ramios, kone harmoningos dienos. Kjelis Bjarnė išlindo iš savo kiauto, atrodė linksmesnis ir guvesnis nei anksčiau. Nors tam tikra prasme Reiduna Nursleten ir buvo lyg kažkokia netoliese plazdenanti dvasia – juk nuolat girdėjome ją virš mūsų, – bet apie ją pačią ir apie tai, kas buvo įvykę, nekalbėjome. Na jau ne. Buvome geranoriški ir kiek galėdami stengėmės apeiti šią temą. Įsivėlėme į konfliktą ir išsinarpliojome iš jo. Viskas įvyko pagal mums duotą Franko rekomendaciją. Atseit „išvemkite, kas ant širdies, ir gyvenkite toliau". Tiesą pasakius, kai mūsų klausą pasiekdavo garsai iš viršaus, dažnai pastebėdavau, kaip, pakreipęs galvą, Kjelis Bjarnė tarsi sustingdavo, bet aš nebuvau toks smulkmeniškas, kad jį kritikuočiau. Apskritai nieko prieš Reiduną Nursleten neturiu. Atvirkščiai. Juk jos gelbėjimo akcijos sumanytojas buvau aš. Man tik nepatiko, kad į mūsų būvį įslinko nerimas. Nenorėjau, kad šiuo metu, kai mudviejų gyvenime neabejotinai buvo prasidėjęs naujas pavasaris, viskas imtų vykti per greitai.

Kai Kjelis Bjarnė įsikraustė į mano miegamąjį, likęs tuščias trečias kambarys nemažai prikvaršino mums galvą. Pasitaikydavo dienų, kai apskritai nežinojome, ką su juo daryti, o kai kada imdavome ginčytis, nes kiekvienas turėjome tvirtą nuomonę, kam turi būti panaudotas laisvas plotas. Žinoma, čia prabangos reikalas. Šiame mieste buvo pakankamai žmonių, gyvenančių po tiltais, o mes kivirčijomės dėl kelių kvadratinių metrų viršpločio. Bet štai dabar mudu lyg ir ėmėme laikytis tam tikro susitarimo, visai dėl to nediskutavę. Neprisimenu, kas pirmas pradėjo, bet žodis po žodžio net nepajutome, kaip susitarėme, – dabar

reiškiu mintis kiek nevykusiai, – kad laisvasis kambarys bus ir biblioteka, ir dailidės dirbtuvė. Seniai puoselėjau mintį turėti savo biblioteką, tačiau Kjelis Bjarnė priešinosi šiam projektui, pagrįsdamas tuo, jog neskaitąs nieko kita, tik vyrams skirtus žurnalus, o aš teturįs tiek knygų, kad jos lengvai tilptų į vieną seną vyno dėžę. Atrėmiau jo argumentus sakydamas, kad seniai svajojau sukaupti knygų kolekciją. Visą gyvenimą man rūpėjo įvairūs projektai, o ypač traukė kolekcionuoti knygas, pigiai ir atsitiktinai įsigytas pas bukinistą arba sendaikčių turguje. Aišku, vieną kitą lentyną galėjau pasistatyti ir svetainėje, bet mane labai masino mintis, kad tada galėsiu sakyti Kjeliui Bjarnei: „Jei kas teirausis, esu bibliotekoje". Suprantu, gal tai ir pernelyg, tokia frazė labai primena anglų aukštuomenės kalbėseną, bet man patiko. Sakau tiesiai. Šiaip ar taip, Kjelio Bjarnės sumanymas pastatyti savo trokštamą varstotą man atrodė idiotiškai. Mes taupėme pinigus vaizdajuosčių grotuvui, bet tai gali trukti dar ilgai. Be to, su varstotu atsiras ir triukšmo, ir dulkių. Dabar buvome sutarę, kad jei jis savo niekniekiams pasitenkins vienu darbastaliu, aš pasitenkinsiu pusę kambario užimančiomis knygų lentynomis. Mes netgi galėjome susitvarkyti kaip miegamajame – pastatyti pertvarą. Pavyzdžiui, iš knygų lentynų. Įsitaisytume katras sau jaukų kampelį, ir aš jau džiaugsmingai planavau, kaip sendaikčių turguje imsiu dairytis reikiamo krėslo. Atsirado naujas projektas. Ir būtent tada, kai tardamiesi matavome tą kambarį, prie durų netikėtai pasigirdo skambutis.

Pasakysiu taip: nebuvo įprasta, kad kas nors skambintų prie mūsų durų. Pas mus užeidavo tik Frankas, o jis pa-

prastai pirma pranešdavo apie tai telefonu. Kitaip tariant, pagrindas kilti įtarimui tikrai buvo. Ir štai kai jau norėjau pasiūlyti neatidaryti durų, skambutis vėl sučirškė. Ilgai ir nekantriai. Kažką burbtelėjęs Kjelis Bjarnė pajudėjo.

Kaip sakiau, jei jau ką įsikaldavo, tai to atkakliai laikydavosi. Kad ir neturėjo ypač jautrių antenų, jis vis tiek nujautė, kad skambutį laiptinėje smiliumi spaudė Reiduna Nursleten. Aš nusprendžiau neišsiduoti. Prisispaudžiau prie kambario durų plyšio ir klausiausi. Išgirdau Kjelio Bjarnės dudenimą ir vos girdimą laibą moters balsą. Delnais pakreipęs ausis ir išsižiojęs, bandžiau gaudyti žodžius, bet negalėjau nieko suprasti. Ir šit trinktelėjo uždaromos durys, ir aš likau bute vienas. Nieko nepasakęs, Kjelis Bjarnė išėjo.

Suprantama, gera nuotaika buvo sugadinta. Dingo kaip į vandenį. Nubėgau prie virtuvės lango pažiūrėti, ar jiedu išėjo kartu, bet kieme nesimatė nė dvasios. Pastovėjau mąstydamas apie moterų galią vyrams. Aplink verkšlenama ir skundžiamasi, kad moterys nėra įtakingos ir gauna prastus atlyginimus, bet iš tikrųjų jos juk vynioja vyrus aplink pirštą. Mano supratimu, galima teigti, kad dėl primityvių seksualinių vyrų instinktų visa valdžia yra moterų rankose. Kalbant apie Kjelį Bjarnę, viskas dar paprasčiau, nes jis paklūsta lytiniams instinktams tarsi robotas elektriniams impulsams. Jei Reiduna Nursleten savanaudė, o kitaip apie ją galvoti neturėjau jokio pagrindo, Kjelio Bjarnės patiklumu bus pasinaudota kuo groteskiškiausiai. Ir aš, jo vienintelis draugas pasaulyje, nieko negalėsiu padaryti. Buvau šventai įsitikinęs, kad į bet kokią užuominą apie moterų praktinius išskaičiavimus jis reaguotų priešiškai.

Kurgi jie pasidėjo? Į kiemą nebuvo išėję, viršuje – nė garso. Išslinkau į prieškambarį ir priglaudžiau ausį prie durų. Tylu ir čia. Visiškai tylu. Nežinau kodėl, bet man šovė į galvą mintis sulaikyti kvapą, o kai neišlaikęs iškvėpiau, laiptinėje pasigirdo garsai. Juokas ir žingsniai. Užlipę į laiptų aikštelę, jie praėjo pro mūsų buto duris. Tada ėmė kilti laiptais aukštyn. Ir dabar žodžių suprasti negalėjau, nors prisiekiu, kad Kjelis Bjarnė paminėjo mano vardą. „Elingas", pasakė jis. „Įpakuota į kažkokį padažą", palydimas krizenimo.

Taip, aš tai įsidėmėjau, kaip žmonės sako. Įsidėjau į omenį. Priešingai, nei galima buvo tikėtis, manęs tai nesupykdė ir nenuliūdino. Nieko nenumanydamas, įdavė man į rankas kortą, kuria ateityje galėsiu pasinaudoti kokio nors kivirčo metu. Ir ką gi jis turėjęs galvoje sakydamas, kad mūsų santykiuose trūksta *fair play?* Ar tai jis reikalaująs sąžiningumo ir tikros draugystės? Jis, apšmeižęs savo vienintelį draugą, norėdamas laimėti trumpalaikį girtaujančios nėščios moters palankumą?

Netrukus jis nušuoliavo laiptais žemyn, tada aš paskubomis pasitraukiau į svetainę ir, susidėjęs rankas už galvos, puoliau daryti greitus pritūpimus.

– Reikėjo padėti Reidunai atnešti iš rūsio maišą beržinių malkų, – prabilo neparagintas.

Taigi *glasnost.* Naujasis atvirumas. Mano visai nespaudžiamas Kjelis Bjarnė pradeda informuoti mane apie savo meilės labirintus. Aš tai ignoravau. Toliau dariau pritūpimus.

Jis trenkė galvą į sieną, kad net sudrebėjo namas:

– Rytoj jinai kviečia mus pietų.

– Palauk, – tariau. – Kol dar neužsimušei. Pakvietė *mus* pietų?

– Taip. Pasakė, kad galiu atsivesti ir tave.

– Labai ačiū! – pasakiau. Net nemėgindamas nuslėpti kartėlio. – Bet aš nesu pratęs, kad kas nors „mane vedžiotų“. Be to, rytoj turiu reikalų.

– Reikalų?

– Taip, einu į susirinkimą.

Jis bjauriai nusižvengė.

– Taip ir patikėsiu!

– Man visai nerūpi, patikėsi ar ne. – tariau. – Perduok linkėjimus.

– Apie kokį susirinkimą kalbi?

Paaiškinau, kad tai jo visiškai neliečia. Kaip ir manęs neliečia, kad jis leidžiasi išnaudojamas atsitiktinių prašalaičių.

Jis papurtė galvą:

– Sužaiskime partiją loto, gal tau pasitaisys nuotaika?

– Ne, – atsakiau. – Pažiūrėsiu televizorių. – Ir čiupau nuotolinio valdymo pultą.

Toks buvo tas vakaras. Prastą laidą keitė dar prastesnė.

Juk negaliu paneigti, kad susikūriau nemažą problemą. Pamelavau, kad eisiu į susirinkimą. Juk aš niekada nesu buvęs jokiame susirinkime. Ir visai nekeista, kad Kjelis Bjarnė nusikvatojo man tiesiai į veidą. Tiesą pasakius, kitą rytą ir pats taip pasielgiau. Priešais vonios veidrodį nusikvatojau sau tiesiai į veidą. Tyčiodamasis iš savo melagystės. Man iš

tikrųjų nereikėjo eiti į jokį susirinkimą – tas tiesa. Bet būsiu priverstas imtis kažko savarankiškai. Vien nuo tos minties mane apėmė baimė. Pradėjo perštėti panages. Geriausiu atveju reikės kelias valandas paslankioti gatvėmis. Judantis taikinys aklam smurtui. Jei tikėsime spauda, padėtis šalies sostinėje tokia groteskiška, kad nemaža rizika buvo jau vien pasirodyti viešumoje. Ten bastosi žmonės, kuriems atsitiktinių praeivių luošinimas yra tapęs hobiu. Ramiausiai apakinę, jie smaginasi spardydami tau gulinčiam veidą. Taksi stovėjimo aikštelėse ir prie kioskų vyksta tikri susidorojimai. Sunkios vaikystės paženklinti individai, netarę nė žodžio, išsitraukia užtaisytą revolverį ir šauna artimui į veidą. Štai į tokią pragaištį dabar turėjau išeiti pats vienas. Ir vis dėlto mintis apie alternatyvą buvo nepakenčiama. Man buvo visiškai aišku, kad bute virš mūsų niekas manęs nelaukė ir kad Reiduna Nursleten mane pakvietė tik Kjelio Bjarnės spaudžiama. Aš stengiuosi niekam netrukdyti. Tai principas. Dėl manęs tegul tiedu balandėliai burkuoja patys vieni.

Kjelis Bjarnė atrišo man rankas. Nepajudino nė piršto, kad aš pakeisčiau savo apsisprendimą. Tai mane skaudino. Mano nuomone, būtų buvę teisinga mėginti paspaust mane, nes tada būčiau galėjęs drėbti keletą replikų, kurias buvau sugalvojęs per naktį. Bet ne. Nė žodžio. Čia krapštydamasis prie įrankių dėžės, čia valgydamas aviečių uogiene apteptas riekes, jis visą dieną klausėsi radijo. Man pasirodė, kad per melagystę nedaug ką laimėjau, nes jis net nebandė prispirti mane smulkiau papasakoti apie tą susirinkimą. Bet toks jau jis yra. Liguistas savimyla. Mintyse jis

jau lindėjo Reidunos Nursleten kelnaitėse. Pilna ėrienos su kopūstais burna.

Įdėmiai peržiūrėjau „Arbeiderbladet“, ieškodamas susirinkimo ar šiaip kokio nors man tinkamo renginio. Saugios vietelės, kur niekieno netrikdomas galėčiau pasėdėti paskutinėje eilėje ir taip praleisti vieną kitą valandą. Apie kiną negalėjo būti nė kalbos. Ten ėjau tik su Kjeliu Bjarne ir Franku. Tikriau pasakius, su amortizatoriumi iš abiejų pusių. Ne man pusantros valandos išsėdėti visiškai nepažįstamo žmogaus pašonėje. Turiu galvoje, štai sėdžiu. Ir staiga kažkas įžūliai ima ir uždeda ranką ant šlaunies. Ar ant kitos vietos. Pasitaiko tokių, kurie, pasinaudodami tamsos teikiamu anonimiškumu, linkę peržengti ribą.

Roko koncertai? *Net*. Net ir Klifas ar Rodžeris neįviliotų manęs į tokią patalpą, kur garsas viršija skausmo ribą ir kur sklando juodai vilkintys patys hipiškiausi Oslo piliečiai. Alus ir draudžiamosios žolės. Pokalbiai g-moll tonacija.

Bet štai žvilgsnis užkliuvo už nedidelio skelbimo puslapio pabaigoje. „Poezijos skaitymai, – perskaičiau. – „Nurdroko“ kavinė. Hokonas Vilumas ir Sesilija Kornes skaito savo eilėraščius.“

Labai apsidžiaugiau. Net užkaito jausmai! Kaip tik ten ir norėčiau nueiti. Mano paties eilėraštis dar šiureno kišenėje, apie jį dar niekas nieko nežinojo, bet mieste jau buvo gimęs naujas poetas. Štai dabar kavinėje gali pasitaikyti proga susitikti su kai kuriais šios srities žmonėmis. Aišku, neišsiduočiau, kas esu, dar niekas nieko neturi žinoti, ir išties anonimiškumas – mano tolesnės veiklos prielaida. Nebylus asmuo paskutinėje eilėje. Niekam nepažįstamas.

Nepriklausantis jokiai aplinkai, tik nelauktai ateinantis, klausantis ir vėl išeinantis. Kas jis? Ar pats rašo? Kodėl po deklamavimo per privalomą diskusiją tik pakančiai šypsosi? Kodėl jis vienintėlis neturi jokių klausimų autoriams? Atsiras moterų, kurios ims tuo stebėtis. Buvau įsitikinęs, kad poezijos vakarus lanko jautri publika, žmonės kaip aš, pastebintys visumos detales. Jautrios sielos, susirinkusios į forumą, kur rietenos ar nemotyvuotas smurtas beveik neįsivaizduojami. Visi iki vieno atėjo klausytis. Apmąstyti man niekada negirdėtų poetų žodžius, kurie troško kažką nuoširdžiai išsipasakoti.

Vakaro pradžia aštuntą valandą, o kadangi, kitaip nei daugelis kitų, nemėgstu įpulti paskutinę minutę, aš ėmiau ruoštis apie šeštą. Atvirai prisipažįstu, kad baiminausi, bet pasakiau sau turįs tai įveikti. Jei sektųsi taip, kaip Larseno restorane, būtų daug pasiekta. Mačiau prieš save pritariamai šypsantį Franką, išgirdusį mano pasakojimą, kaip buvau įslinkęs į poezijos vakarą „Nurdroko" kavinėje. Apie eiles mano kišenėje kol kas dar nieko nesakyčiau.

Kai vilkausi paltą, žvilgsnis užkliuvo už dulkėtų Kjelio Bjarnės saulės akinių, gulinčių prie veidrodžio. Užsidėjau juos, ir vaizdas man patiko. Truputį mįslingas įspūdis, kurį paprastai sudarydavau, dabar buvo tik sustiprintas. Na ir kas, kad lauke tamsu ir darganota. Saulės akiniai pabrėžė mano tvirtą charakterį. Be to, jų dėka tarp manęs ir aplinkos atsirado barjeras, kurio, kaip manau, dar prireiks. Tapau drąsus ir kartu apsaugotas. Jei dar leisčiau plaukams paaugti keletą mėnesių, o tada juos kiek pašiaušėiau, tapčiau panašus į Bobą Dyloną.

Po kokių trijų valandų, kruopščiai perkratęs įrankių dėžę, Kjelis Bjarnė sėdo žiūrėti televizoriaus. Nenuleido akių nuo laidos apie gamtą, kur buvo plačiai nušviečiama ūdros prigimtis ir gyvenimas.

– Išeinu, – pasakiau.

– Čia mano saulės akiniai, – tarė. – Be to, dabar juk žiemos vidurys.

– Tau jų nereikės pietaujant su Reiduna Nursleten.

– Kur eini?

– Tik trumpam į „Nurdroko" kavinę, – atsakiau, ir man pavyko ištarti pavadinimą taip, lyg vartočiau jį kasdien. – Ten vyks susirinkimas, kuriame bus aptariama šiuolaikinė norvegų poezija.

– Tu kuoktelėjai, – tarė jis. – Bent jau tai tikra tiesa.

– Viso, – pasakiau neatsigręždamas.

– Elingai, – jis nusekė paskui mane į prieškambarį. – Ar... Ar tu gerai apie tai pagalvojai?

Nieko nebuvau galvojęs, todėl nežinojau, ką atsakyti. O dar dėl jo rodomo dėmesio gerklėje įstrigo gumulas. Jis stabtelėjo gniaužydamas storus kaip dešros pirštus ir kalbėjo toliau:

– Nusispjaut man ant tų pietų, tu gi žinai. Nori, einam kartu.

Reikėjo pažinti šį žmogų, kad suprastum, kaip jis aukojasi. Man akyse tvenkėsi ašaros, ir visa laimė, jog tarp mudviejų buvo akiniai. Purtydamas galvą, čiupau jo ranką. Labai seniai buvome pajutę tokį artumą, ir iš visos širdies panorau, kad jis praleistų malonų vakarą su Reiduna Nursleten. Ištraukęs ranką, atidariau duris ir nubėgau laiptais žemyn.

Lauke spigino šaltis, kone visą dieną drengusią šlapdribą buvo pakeitęs lėtai krintantis sniegas. Gatves ir šaligatvius jau dengė baltas apklotas, o ant pašto dėžučių, telefono būdelių ir stovinčių mašinų pūpsojo juokingos sniego kepurės. Stabtelėjau prie namo ir valandėlę žiūrėjau į dangų. Sūkuriuodamos, lyg šoktų ore, prie manęs artėjo snaigės, kelios nusileido ant Kjelio Bjarnės saulės akinių. Tai kažkodėl mane gerai nuteikė. Tai ir dar žinojimas, kad nepaisant vos ne kasdienių barnių bute likęs gremėzdiškas stuobrys – ištikimas mano gyvenimo draugas. Ėmęs pėdinti Hegdehaugo gatvės link, apstulbau pajutęs, kad mano senųjų priešų Svaigimo ir Šleikštulio kaip nebūta. Ėjau lengvai, susibrukęs rankas į palto kišenes. Viešumoje jaučiausi užtikrintai ir godžiai traukiau į save šaltą orą.

Bet tai dar nereiškė, jog, priėjus geltonąjį namą, kur buvo „Nurdroko“ kavinė, man buvo taip paprasta ten „įžengti“. Orų seną pastatą stelbė aukštai iškilęs SAS viešbutis, ir ūmai situacija man pasirodė grėsminga. Įėjau į kiemą, kur pagal mane turėjo būti įėjimas; kažkur buvau skaitęs, kad ten vasarą aptarnaujami lankytojai. Pro langus ant apsnigto kiemo krito blausi šviesa, bet, nepaisant to, nerimas didėjo. Mat už tų langų šmėkščiojo žmonių šešėliai, jų buvo daugybė, išgirdau juoką ir klegesį. Širdis ėmė plakti paskutinės teismo dienos dūžiais, jaučiau juos ataidint ausų būgneliais iš vidaus. Ir vis dėlto buvau nutaręs nepalūžti. Pajutau, kaip pabudo ir ėmė stiprėti užsispyrimas, bruožas, kurio buvo man atseikėta su kaupu, nors tai gana dažnai darė neigiamą įtaką mano socialiniam gyvenimui. Naudodavausi juo kaip skydu, gindamasis nuo

nederamo brovimosi į mano privačią erdvę. O dabar nukreipiau tai nuo savęs į išorę. Noriu patekti į vidų ir įeisiu! Net jei reikėtų sumokėti gyvybe, dalyvausiu tame poezijos vakare. Nusipurtęs baimę ir kitus vidinius barjerus, tris kartus ryžtingai puoliau prie durų. Ir tris kartus atšokau nuo tikslo, iš naujo imdamas vaikštinėti po kiemą. Žmonės ateidavo ir išeidavo, bet niekas neatkreipė į mane dėmesio. Gal tai ir paveikė. Mane, be abejo, pastebėdavo, bet iš tikrųjų neįsižiūrėdavo. Buvau šešėlis kieme, anoniminis siluetas, apie kurį niekas nieko negalėjo žinoti, žmonės jam tikriausiai liko abejingi.

Dėl to pajutau tam tikrą laisvę, atsirado daugiau drąsos. Šiaip ar taip, po penkiolikos minučių, sukandęs dantis, perėjau apledėjusią asfalto juostą ir atplėšiau duris.

Ir aš viduje. Patalpoje su neįpareigojančia man nepažįstamų žmonių draugija. Nebuvo jokio pagrindo manyti, kad jie apskritai ko nors man linki, gero ar blogo. Tiesiog buvau vyras su saulės akiniais. Vyras be vardo, bet vilkintis gana solidų žieminį paltą, prisnigtais plaukais, su kišenėje paslėptu eilėraščiu. Žmonių nebuvo tiek daug, kaip baiminausi. Pradžia kol kas gana maloni. Prie mikrofono sėdėjo susitelkęs branduolys, matyt, nuolatiniai kavinės lankytojai ir tų poetų draugai bei pažįstami. Vyno taurėse ir puslitriniuose alaus bokaluose tviskėjo gėrimai. Nuėjau prie baro ir paprašiau stiklinės „Fantos“. Dėl saulės akinių akimirką pasijutau kvailai, bet atliekant užsakymą ir atsiskaitant jaunam barmenui grimasa neiškreipė veido. Netardamas nė žodžio, jis tarsi patvirtino, kad ši vieta ir skirta savotiškiems, ryškiems žmonėms. Ūmai panorau vangiai

užsikvempti ant baro ir mažojo pirštelio nagu nerūpestingai pasikrapštyti tarpdančius. Taip ir padariau. Spinduliuodamas kažkokia paslaptinga vidine ramybe, stovėjau ten, jausdamasis kaip namie. Retkarčiais siurbtelėdavau iš stiklinės, kurią atžagaria ranka buvau pasistatęs čia pat ant baro, gėrimas buvo nuostabaus skonio. Saldus ir kartu gaivus. Dabar esu vienas iš jų. Vienas iš kavinės „Nurdrokas" lankytojų, kurie ten jaučiasi lyg namie. Kiekvieną kartą, kai atsiverdavo durys ir pro jas įeidavo nauji žmonės, galbūt iškentę didesnes kančias nei aš, jie pamatydavo vis tą patį vaizdą: prie baro stovintį ramų ir atsipalaidavusį vyro siluetą. Jauną vyrą truputį apšepusiu veidu, panešiotu žieminiu paltu. Vaisvandenių stiklinė? Manau, kad kiekvienas darė savo išvadas. Pavyzdžiui, kad priešais juos – naktinis miesto restoranų ir kavinių lankytojas, kuriam pagaliau nebeatlaikė kepenys. Ir dabar – arba vaisvandeniai, arba mirtis, o mirties jam jau yra tekę pauostyti. Ėmiau atidžiau stebėti aplink stovinčius žmones. Marga publika. Dvi kaip lėlės gražios blondinės juokavo su kažkokiu plikagalviu. Jo pakaušis blizgėjo lempų šviesoje. Akiniai kaip Pero Eivindo Heradstveito, ir kiekvieną kartą jam nugeriant iš bokalo gurkšnį alaus burnoje pasimatydavo juodų plombų eilė. Tarsi per dantis būtų buvusi perleista šratų serija. O vis dėlto populiarus tarp moterų. Gal prieš mane vakaro poetas? Pats Hokonas Vilumas. Šiaip ar taip, buvo akivaizdu, kad šioje menininkų aplinkoje moterys tikrai nesivaiko išorinio grožio, atvirkščiai, ieško už fasado glūdinčių dvasinių vyro vertybių. Miesčioniškoje aplinkoje jis nebūtų turėjęs jokio šanso. Ir jau tikrai ne dvigubo kaip šis. Karštu

lūkesčiu širdies gelmėse nuvilnijo mintis, kad ir man, jei, tarkim, imtų sektis poezijoje, gal pavyktų įtaikyti į tokią padėtį. Šnekučiuodamas su pagyvenusia moterimi, juoda odine striuke vilkintis geltonsnapis rūkė cigarą. Man patiko lyčių ir įvairių kartų mišinys. Užuodžiu cigarą. Jaunystėje užsirūkydavau savaitgaliais, ir nors dabar tikrai nerūkau, nepaneigsiu, kad tas kvapas man skanus. Ir kad tai atrodo solidžiai. Cigaras suteikė jaunuoliui kažkokios atsainios elegancijos. Atrodė, lyg jis pirma būtų pasimėgavęs savo paties žodžiais, o jau paskui, įsukęs į lengvus melsvai pilkus dūmus, išleidęs juos iš burnos. Įsivaizdavau, kaip užsidegsiu ilgą ploną cigarą, kai kitą kartą su savo patarimais ateis Frankas. Kaip, vangiai paleidęs jam į veidą porą dūmų žiedų, krenkštelėsiu ir griežtai viską atmesiu. Esą apgailestauju. Bet su socialinių įgūdžių formavimu puikiai susitvarkau ir pats. Galiu pasvarstyti. O dūmų į plaučius traukti vis dėlto neverta.

Pro duris visą laiką plūdo žmonės. Pamažu prisipildė ir pati salė. Net nusistebėjau, kad nejutau jokios panikos. Nutariau likti ten, kur jau stovėjau. Prie baro. Iš čia gerai girdėsiu ir išvengsiu to skruzdėlyno. O jei dar pasislinksiu kokį pusmetrį į šalį, pro atviras duris net galėsiu matyti Hokoną Vilumą ir Sesiliją Kornes. Beje, galvą perskrodė gana puikus sakinys, sakinys, kurį kada nors pateiksiu Kjeliui Bjarnei, o įsišnekėjęs gal ir kitiems. „Likau prie baro", pasakysiu. Ir tada tegul mano, ką nori.

Pasigirdo stuksenimas į mikrofoną, ir truputį įtemptas moteriškas balsas paprašė visų dėmesio. Įsitaisiau kaip reikiant, taip sutelkdamas į ją bent jau savo dėmesį. Tai buvo

per penkias dešimtis perkopusi moteris. Be krūtinės, bet su raudoniu išmuštu kaklu ir bėgiojančiomis akimis. Vargšelė! Pirma pasveikinusi mus atvykusius, ji puolė dėstyti ilgą tiradą apie Hokono Vilumo ir Sesilijos Kornes nuopelnus, jų talentą. Liaupsėms nebuvo ribų, ir bematant aš suklusau. Mano manymu, tas gyrimas buvo ne vietoje. Premijos. Daugybė leidinių. Vertimai į rusų ir mongolų kalbas. Jei ne gerai žinoma tiesa, kad poetai beveik visada skursta, būčiau pamanęs, kad tie du sukčiai bus jai iš anksto padoriai sumokėję. Taip, mat dabar į juos žiūrėjau nedraugiškai. Negalėjau patikėti, kad jie ką nors sugeba, jei kūrybą reikia kelti į padanges iš anksto. Visas renginys nuteikė nemaloniai. Padvelkė kultūros mafija, Parnaso išrinktųjų privilegijomis. Apie tai esu skaitęs spaudoje. Įtūžiu alsuojančius sunkiai dirbančių rašytojų pasisakymus, esą jie nieko nepasiekia todėl, kad yra kilę iš Finmarko tundros arba moterys ar dėl vienokių ar kitokių priežasčių neturintys paklausos tarp tabloidų. Ir pirma nei kurtinančių plojimų lydima Sesilija Kornes tarė žodį, aš jau buvau apsisprendęs. Pasirinkęs pusę, prie kurios šliesiuos. Prie nesuprastųjų. Niekada nesileisiu paperkamas ar liaupsinamas kokios nors neurotiškos bibliotekininkės ar kas ji būtų. Ieškosiu naujų draugų tamsiuose pašaliuose, kur brandinamos nuožmiausios konspiracijų teorijos. Taip, net nespausdinsiu savo knygų, nutariau aš. Nevaikščiosiu nusižeminęs iš leidyklos į leidyklą, kur visokie visažiniai gauna geras algas, o kitiems pabarsto tik trupinius. Mano eiles – o dabar buvau supratęs, kad jų gims daugiau, – bus galima rasti įraižytas į tualetų duris, užrašytas tušu ant

laiptų turėklų, jos pasieks publiką pačiose netikėčiausiose vietose. Trumpi ir taiklūs smūgiai, nukreipti prieš kasdienos bedžiaugsmę pilkumą. Giliaprasmės žodžių granatos, galinčios pramušti mus juosiančią lėkštumo sieną, skiriančią nuo pačios gyvybingumo kibirkštėlės. Mane ėmė krėsti drebulys. Grįždamas namo nedelsdamas nusipirksiu pakelį pigių cigarečių.

Tačiau grįžkime prie Sesilijos Kornes, kuri dabar lenkė galvą, dėkodama už plojimus. Dėkojo tikrai ne man, pagalvojau, nes mano rankos visą laiką buvo demonstratyviai neveiklios. Atvirai kalbant, Sesilija Kornes – bulimikė-anoreksikė. Jauna moteris mažo berniuko kūnu. Tragiška. Man jos buvo nuoširdžiai gaila. Įsivaizdavau, kaip slapta išsivėmusi ji imdavo rašyti eiles apie negandas. Mano supratimu, labai nesuklydau. Jos šių metų knyga vadinosi „Žarnos kilpos užsisukimas", kad ir kaip sunkiai suvokiamas pavadinimas, man vis tiek kilo asociacijos. Pirmiausia ji papasakojo apie knygos atsiradimą; tai buvęs skausmingas procesas, pareikalavęs iš jos kelerių gyvenimo metų. Ir tikrai iš jos niekas neprasiveržė, kol kažkur Indokinijoje nesusirgo maliarija. Nesudėtingas vietos kaimo žmonių gyvenimo būdas ir jų gera nuotaika atvėrė joje slypinčias vidines erdves. Karštligės krečiama išvydo naujoje šviesoje Vakarų pasaulyje vykstančią kovą dėl statuso, o toji šviesa buvo šalta ir grėsminga, beveik mėlyna. Tada ji krenkštelėjo leisdama įsivyrauti tylai, o paskui aukštu, nemaloniu balsu ėmė varyti toliau. Įsivaizdavau, kaip ją viduje drasko balso stygos, surizgusios su maliarijos nukamuotomis žarnomis. Pradėjau galvoti apie vėjo blaškomą vabalą, kad

ji lyg tas vabalas bet kurią akimirką gali būti nublokšta ir mūsų akyse pradingti į nežinią. O jos eilėraščiai! Liguisti kliedesiai! Padriki sakiniai, kiekvienas tempiantis į savo pusę, prakiuręs laivas, į kurį pro visur veržiasi vanduo ir spausdamas riečia aukštyn dugno lentas. Sesilija Kornes paprasčiausiai buvo netalentinga. Neurotinis nulis, kuriam reikia pagalbos. Ir aš skausmingai aiškiai supratau, kad tos pagalbos ji nesulauks nei iš Norvegijos Gyldendalio leidyklos, nei čia, „Nurdroko" kavinėje. Jai reikalinga psichiatro pagalba, ir tučtuojau. Delsti negalima. Jei labai neklystu, gyvybė buvo pavojuje.

Tačiau žmonės plojo. Šitaip užliūliuodami įteigė jai, kad per pastaruosius du dešimtmečius ji esanti didžiausia iš tų, kuriuos tauta yra mačiusi literatūros baruose. *Nė vienas jos eilėraštis neturėjo nei galvos, nei uodegos!* Man svaigo galva. Buvome kažkokios baisios ligos istorijos liudininkai, ir tai supratau tik aš! Kai ji šį vakarą išeis iš kavinės ir pasuks namų link, bus įsitikinusi, kad skaitytojams padovanojo kažką svarbaus. Ir viskas per aklą bei kurčią publiką, visiškai klaidingai supratusią mandagumą. Sesilijai Kornes reikėjo ne plojimų ir linkčiojimų. Jai reikėjo publikos, kuri draugiškai, bet ryžtingai paimtų iš jos kūrinį ir lėtai ją užsūpuotų kiekvieną kartą, kai tik pradėtų ką nors pasakoti apie natūralų gyvenimo būdą Indokinijoje ir sunkias gyvenimo sąlygas Vakaruose. Publikos, kuri apglėbusi ją imtų švelniai glostyti plaukus kiekvieną kartą, kai tik ji veržtųsi padeklamuoti dar vieną niekalų dozę. Nebylios ir jautrios publikos, kuri galėtų išvaduoti ją nuo žarnų nepraeinamumo ir grąžinti jai tikėjimą, kad ji yra vidutinybė be vargi-

nančio talento ir poetinių vizijų. Gyvenime Sesilija Kornes atsidūrė ne savo vietoje. Jai reikėjo būti sodininke. Valgyti šviežias morkas ir leisti saulei su vėju gairinti veidą. Turėti porą vaikų, kad nebūtų laiko galvoti apie kokias nors pūvančias žarnas.

Nors Sesilijos Kornes pasirodymą buvo sunku suvirškinti, nuo jo darėsi tiesiog koktu, bet, palyginti su Hokonu Vilumu, dar kvepėjo kažkokiu intelektu. Spėdamas, kad jis – tai tas vyras lyg Julio Brainerio skusta galva ir akiniais su raginiais rėmais, apsirikau. Ir vėl ėmus griaudėti aplodismentams, ant podiumo užšoko nedidukas raudonomis odinėmis kelnėmis mūvintis homoseksualas. Ir, iškėlęs rankas su vienu sulamdytu eilėraščių rinkinio egzemplioriumi, ėmė pirmyn ir atgal pumpuoti savo tarpkojį. Išmesdamas pirmyn plona oda aptemptą dubenį, rėkavo rokenroliška maniera. Atseit norįs žinoti, kaip mes gyvuojame. Ar gerai jaučiamės. Ir išties atsirado tokių, kurie šūktelėjo „gerai!“, manydami, kad dera atsakyti į tokį idiotišką ir netaktišką klausimą! Tiesiog neįtikima! Laimė, jis pašėlusiai norėjo pradėti skaityti eiles, todėl negaišo su įžanginėmis kūrybinių kančių istorijomis, ir tai, reikia pripažinti, išėjo jam į naudą. Dramatišku kairės rankos mostu nutildęs šurmuliuojančią salę, pornografiškai – kitaip nepasakysi – užgulė mikrofoną. Kai kas juokėsi, bet aš paprasčiausiai nusisukau ir žvelgiau į kitą pusę. Pigu. Vulgaru. Kol Vilumas skaitė savo žemišką poeziją, kurios turinys – išnagrinėti, kokius sekso pratimus grynai techniškai sugeba atlikti du vyrai, stovėjau prie baro, apžiūrinėdamas stiklinę su „Fanta“. Atmintyje dar buvo likusios bibliotekininkės liaupsės,

ir situacija ėmė mane dar labiau slėgti. Jos kalbėta apie „šviežią ir tiesmuką“ Vilumo raiškos formą. Visai tikėtina. Žinoma, kad jis gana tiesmukai aprašinėja, kaip iki pat alkūnės į „šviesiaplaukio Patmos elfo“ tiesiąją žarną įvaroma ranka. Bet ar tai šviežia? Ar tai poezija? Ko jis iš tikrųjų siekė? Išprovokuoti mus? Gerbiamieji, juk gyvename ne devyniolikto amžiaus penktajame dešimtmetyje. Net ir aš, ne ypač besidomintis seksu, bent jau seksualiniais iškrypimais, žinau šį bei tą. Viename iš Kjelio Bjarnės nešvankiųjų žurnaliūkščių esu skaitęs apie Niujorko klubą, kuriame buvo praktikuojamas specialus pratimas, kai įvairiais aliejais išsitepęs plikagalvis iš tiesų sugebėdavo įsprausti galvą į kito vyro tiesiąją žarną. Tada ir pagalvojau, na, visai įtikima. Pasaulis daro pažangą. Tas begalvis su dviem į šnerves įkištais vamzdeliais kvėpavimui ir tapo man mūsų laikų įvaizdžiu. Kažkada senų senovėje netvirtai atsistojome ant dviejų kojų ir griebėmės lazdos. Buvo galima pradėti skintis kelią į ateitį, tobulinti žmoniją. O dabar sėkmingai pasiekėme tikslą. Išradome atominę bombą, pavaikštinėjome mėnulyje ir galiausiai išmokome įkišti galvą į savo artimo pasturgalį. Puikiausios perspektyvos.

Publika kvatojo. Tai buvo poezija liaudžiai. Kad nebūtų palaikyti pernelyg dorovingais, ypač garsiai žvengė visi heteroseksualūs Pedagoginio instituto studentai. Bet kai Hokonas Vilumas, ruošdamasis išdrožti velniškai svarbią mintį, akimirką nutilo, išgirdau pažįstamą garsą. Kažkas spragtelėjo pirštais. Spragt. Ir pirma nei salėje tarsi koks nevaldomas spermatozoidų išsiveržimas pratrūko kvatoji-

mas, apsisukęs išvydau senį iš Larseno restorano. Su alaus puslitriu jis stovėjo prie baro, kaip ir aš.

Ir šit jis man linktelėjo. Lyg būtume seni pažįstami. Apstulbęs linktelėjau ir aš. Nespėjau nė susivokti, ir širdį užliejo malonus jausmas. Kad ir buvome svetimi, vis tiek mus jungė slapti visada tą pačią kavinę lankančių vyrų saitai. Tiesą pasakius, pas Larseną esu užėjęs vieną vienintelį kartą, bet galbūt padariau tam tikrą įspūdį, nes manęs jis nebuvo pamiršęs ir pažino net su saulės akiniais. Apsidžiaugiau. Laikiau rankoje ne vieną gerą kortą, kurią galėsiu mesti, kai tik Frankas sumanys kištis į mano reikalus. O iki tol jau netoli. Kelios dienos.

Pasilenkęs į mane, senis patikliai tarė:

– Šiandien čia vyrauja vidaus ligos, a?

Nusijuokiau trumpu, panašiu į šuns amtelėjimą juoku.

– Šiaip ar taip, – kalbėjo jis. – Virškinimas – svarbus dalykas. Tai supranti, kai imi senti.

Bandžiau susiimti. Keli įkaitusiais skruostais klausytojai buvo pasisukę į mane. Nesijuokiau į taktą su dauguma. Norėjau ką nors seniui pasakyti, ką nors malonaus, būtų geriausia ką nors protinga, bet buvau tarsi surakintas. Jaučiau, kad ši akimirka svarbi, lyg kažkokia dovana, kurios nebuvo galima prarasti leptelint kokią nors nesąmonę. Bijojau sugadinti tai, kas galėjo pasirodyti man svarbu ateityje. Mat taip atsitinka, kad kartais patikiu likimu. Patikiu, kad viskas turi iš anksto numatytą tikslą. Šit į tavo privatų užutekį atplukdomas kažkoks žmogus. Taip gali būti. Bet žmogus – ištisas pasaulis. Ir todėl tau negali nerūpėti, kaip tu jį priimsi. Į savo pakrantę turi jį iškelti atsargiai.

Kurį laiką nė vienas iš mudviejų nieko nepasakė. Bet svarbiausia, tyla nepasirodė slegianti. Kai vėliau pagalvojau, visai gerai būti pažintam iš to trumpo, panašaus į šuns amtelėjimą juoko. Juo daugiau pasakiau apie savo požiūrį į situaciją, nei kokiais nors žodžiais.

Baigė Hokonas Vilumas čiulpimo scena, ir audringi plojimai vos neišvertė jo iš kojų. Jis nušleivojo nuo pakylos raudonojo vyno taurės link. Nuotaika buvo pakili, ir, mano manymu, dauguma dalyvių susigėdo dėl savo liurbiškos heterofilios veiklos miegamuosiuose.

Senis vėl suspragsėjo. Šįkart jis paleido visą netrumpą seriją.

Dabar turėjau kažką pasakyti. Supratau, kad reikia. Paprasčiausiai buvo atėjęs laikas.

– Taip, – tariau. – Taip, taip.

– Tsss, – nutildė jis mane. – Netrukus ateis poetai. Po klounų visada ateina poetai.

Giliamintiška, pagalvojau. Nebuvau tikras, ką jis tuo norėjo pasakyti. Ryžausi didelei rizikai sakydamas, kad buvau labai nusivylęs. Taip, pasipiktinęs. Tuo pat metu išgėriau savo stiklinę ir ketinau išeiti, jei jis nepritartų mano nuomonei.

Spragtelėjęs jis taip pat išgėrė savo bokalą.

– Eime, – tarė. – Paieškosime geresnės planetos.

Niekada nesiliauju stebėjęsis savimi. Nuolat vis kažkas nauja. Jei kas nors būtų sakęs, kad išeisiu į naktį paskui nepažįstamą žmogų, būčiau pašaipiai nusijuokęs. Arba įsiutęs. Bet štai dabar išėjau. Nužingsniavau paskui tą senį.

Jis užsisagstė paltą ir pasistatė apykaklę.

– Alfonsas, – prisistatė. – Alfonsas Jorgensenas. Mano tėvai buvo visiški pamišėliai!

Nespėjau nė mirktelėti, kaip laikiau jo dešinę ranką savojoj. Pasakiau savo vardą ir pavardę. Jis linktelėjo.

– Išgerkim po bokalą „Brokeryje". Vaišinu.

Ir vylingai pašnairavęs į mane tarė:

– Tik štai koks reikalas. Niekam nesakykime, kad susitikome čia.

Ir mes pratrūkome juoktis. Žvengėme kavinės „Nurdrokas" kieme!

Einant Hegdehaugo gatve, man ėmė aiškėti, kad gal būsiu nušovęs pasakų paukštį. Kad būsiu susiradęs draugą, ir visai savarankiškai. Kai nieko nekalbėdami buvome nuėję netrumpą nuotolį, pajutau radęs žmogų, kurio visada nesąmoningai ieškojau. Žmogų, nugyvenusį daug ilgesnį laiko tarpsnį nei aš, žmogų, kuris, prispaudus bėdai, galėtų man patarti. Visą gyvenimą neturėjau tėvo, bet visada jo ilgėjausi. Dabar, ko gera, atsivėrė tokia galimybė. Ir tai, kas man įžiebė viltį, kas leido tikėti šio išgyvenimo tikrumu, buvo tarp mūsų įsitvyrojusi ypatinga tyla. Jis retkarčiais spragtelėdavo pirštais, toks jau keistas įprotis, o aš – krenkštelėdavau, bet šiaip mes vienas kitam ramybės netrikdėme. Ėjome jaukiai tylėdami, po mūsų žieminiais batais girgždėjo ką tik iškritęs sniegas. Gatve tyliai praslysdavo mašinos.

„Brokeris"? Pavadinimas man nieko nesakė. Bet kai priėjome tą vietą Bugstado gatvėje, supratau, kad esu praėjęs pro šią kavinę daug kartų, nekreipdamas į ją dėmesio. Išties gana natūralu. Pramogų įstaigomis susidomėjau visai nese-

niai. Iki šiol tiesiog neigiamai vertinau tokias oazes ištroškusiems. O dėl alkoholio laikiausi savo seno nusistatymo. Negėriau, ir *basta*. Bet dabar neabejotinai dariau pažangą, lankydamasis kavinėse ir šiaip viešose vietose. Franko tiesa. Būtent tokiose vietose ir susipažįstama su žmonėmis, įgyjama naujų ryšių. Ir iš tiesų į šią patalpą įžengiau kartu su gyvu to įrodymu.

Su Alfonsu Jorgensenu, ko gero, būsimu savo draugu.

Viduje buvo ganėtinai daug žmonių, bet kadangi mes nerūkėme, nerūkančiųjų dalyje galėjome sėsti prie bet kurio staliuko. Žmonių ten nebuvo. Man taip palengvėjo, kad nutariau kuriam laikui atidėti cigarų projektą. Aišku, kol nerūkysiu, tikrai galėsiu ramiai sėdėti tokiose vietose kaip ši. Tai, suprantama, paradoksas, nes tada negalėsiu su niekuo susipažinti, bet tiek to. Juk dar yra ir toks dalykas, kaip „nueiti kur nors pasėdėti kartu su gerais draugais“.

– Ar dažnai ateini į „Nurdroką“? – spragtelėjęs padavėjui paklausė Alfonsas Jorgensenas.

Papasakojau teisybę. Kad iki šiol gyvenau tyliai ir ramiai, kad niekur dažnai nevaikščiojau. Brioinese buvau pasimokęs, kad negerai pradėti draugystę melu ir prasimanymais. Buvau prikimšęs Kjeliui Bjarnei galvą visokių svaičiojimų, bet už tai kaip reikiant ir atkentėjau. Pasitaikius progai galėsiu apie tai daugiau papasakoti.

Alfonsas Jorgensenas linktelėjo galvą, ir man susidarė įspūdis, kad jis bendrais bruožais suprato. Ir vis dėlto, jei jam būtų susidaręs klaidingas įspūdis, dar pridūriau porą miglotų sakinių apie neseniai mirusią motiną ir apie tėvą,

žuvusį darbe per nelaimingą atsitikimą, kai dar buvau motinos įsčiose. Tokia mano gyvenimo istorija. Nesunku tai įsivaizduoti. Dabar gyvenome drauge su Kjeliu Bjarne. Municipaliniame bute Kirchės gatvėje. Apie Franko buvimą elegantiškai nutylėjau, bet apie kačiukus, aišku, užsiminiau.

Priėjo padavėjas. Man užsisakius „Fantos", Alfonsas Jorgensenas pasižiūrėjo klausiamai į mane, bet, laimė, nekomentavo. O pats užsimojo nedidelio butelio raudonojo vyno. Nors jis ir nekomentavo mano gėrimo įpročių, pamaniau, jog būtų teisinga nors puse lūpų užsiminti apie tai, kad alkoholio esu visai atsisakęs.

– Gerai, tikrai gerai, – tarė jis. – Būdamas jaunas aš per daug gėriau. Tikiuosi, kad mano taurelė nesudarys tau nepatogumų?

Ne, tikrai, ne! Patikinau, kad puikiai valdausi. Jei jau mečiau gerti, tai mečiau. Neįtikima, kaip po šitiek metų galėčiau atkristi. Juk tie, kurie patyrė apsvaigimą, lengvai to nepamiršta! Nenorėjau, ne, nenorėjau, bet nejučiomis žodis po žodžio ėmiau ir išsipasakojau, kaip, dar gyvendamas su motina, siurbdavau gryną degtinę, gulėdamas ant sofos. Kaip, nutraukęs jai nuo piršto, trypiau sutuoktuvių žiedą. Kaip už pinigus bandžiau įsiūlyti savo blogiems draugams pasinaudoti jos kūnu. Štai tokie mano reikalai. Daugiau pridurti neturiu ko. Man gėda, bet ar kas gali pakeisti praeitį?

Ar per daug priplepėjau?

– Ne. – Jis tik supratingai linktelėjo ir paskui tarė: – Pažiūrėk į viršų!

Aš pakėliau galvą.

– Tai vienos gražiausių lubų visame Osle. Šias patalpas valstybė saugo kaip kultūros vertybę.

Taip, neabejotinai. Lubos labai gražios. Iš tiesų tai pačios gražiausios lubos, kokias man kada nors teko matyti. Žalios stiklo plokštės, dekoruotos puikiais motyvais. Tiesą pasakius, negalėjau suprasti, ką mano išsišokimai turi bendra su šiomis lubomis, bet nesvarbu. Lubos prašmatnios. Kol sėdime šioje patalpoje, mes tam tikra prasme irgi esame saugomi valstybės. Keistas jausmas.

– Pasaulyje per mažai grožio, – tęsė jis. – Būtent todėl daugelis skandina save alkoholyje. Svaiginasi visokiausiais kvaišalais ir laimės piliulėmis.

Šit kaip. Toks ryšys. Pasakyta elegantiškai. Net pernelyg elegantiškai. Ar jis homoseksualas? Argi ne taip kalba homikai? Tą mintį nuvijau į šalį – mat Brioinese buvau dažnai baramas, kad pernelyg bijau homoseksualų. Su šia nesąmone reikia baigti, buvo pasakyta. Arba nebus jokios kalbos apie socialinės rūpybos butą Osle nei man vienam, nei su Kjeliu Bjarne. Privalėjau atsikratyti įstrigusių baimių, o juo labiau – jų sukeliamų veiksmų. Psichologas net kartais gašliai išsiviepdavo klausdamas, kodėl gi man taip rūpi homoseksualūs vyrai. Jis netiesiogiai mane įskaudino, leisdamas suprasti, kad už mano sveikos išorės galėjo slypėti ne toks jau menkas iškrypimas. Aš, žinoma, įsiutau, bet jis laikėsi savo. Turiu liautis kvailiojęs.

Atnešė gėrimus. Man „Fantos“, o Alfonsui Jorgensenui – raudonojo vyno. Paragavęs pirmąjį gurkšnį, jis sučepsėjo ir linktelėjo padavėjui. Supratau, kad žinovas. Architektūros ir gerų vynų žinovas. Elito žmogus.

– Šiandien ten buvo baisu, – nuėjus padavėjui kalbėjo jis. – Blogiau nei paprastai. Nesuprantu, kodėl taip aukštinamas vulgarumas.

Surizikavau ir pasakiau, kad tai – laiko dvasia. Pats pastebiu kasdienes nuosmukio tendencijas. Trumpai papasakojau apie paskutinį filmą, kurį esu matęs drauge su Kjeliu Bjarne ir Franku. Per poravimąsi su kvailu poetu toji Anekė fon der Lipė parodė savo baltą užpakalį. Tas pats ir vėl kartojasi. Lėkštas poetas – vienas pagrindinių veikėjų. Dabar aš buvau užsidegęs, nes tariausi supratęs, kaip viskas susiję. Poetai, juk jie pašaukti jausti visuomenės pulsą, dar, taip sakant, pakoreguoti jį, o jie vengia atsakomybės.

Kaip pasitvirtino, pataikiau, nes užsimezgė nuoširdus ir puikus pokalbis. Žodžiai sroveno nelyginant karštas tirštas pienas. Nuomonės sutapo beveik apie viską. Spauda kasdien darosi brangesnė ir prastesnė. Radijas ir televizija telkia dėmesį į garsenybes ir lėkštumus. Vėl prisiminėme kavinę „Nurdrokas" ir išpliekėme tuos du poetus. Alfonsas Jorgensenas – truputį nuosaikesniais žodžiais nei aš, bet vis tiek. Jis buvo vyresnis, jam, kitaip nei man, nebuvo įprasti radikalūs sprendimai. Šiaip ar taip. Juk nereikia manęs paraidžiui suprasti, kai pareiškiu, jog anuodu poetus iš tikrųjų reikėtų priversti susikramtyti savo pačių liežuvius.

O kokie gi norvegų poetai man patinka? Atsakyti nesugebėjau. Jei bandyčiau ką nors iš piršto išlaužti, kaip mat susipainiočiau. Todėl ir pasakiau teisybę. Kad apie lyriką neturiu jokio supratimo. Kad esu visai žalias. Todėl ir taip baisiai nusivyliau Hokonu Vilumu ir Sesilija Kornes. Jie atėmė iš manęs grožio ir tyrumo iliuziją. Viską sumaišė su purvu.

Nagi, nagi, ištarė jis. Bet šioje šalyje juk yra ir nemažai gerų poetų. Net ir tarp jaunųjų. Paminėjo keletą man visai negirdėtų vardų. Mano paties eilės liepsnojo kišenėje, bet aš tvardžiausi. Turėjau išlikti visai anonimiškas savo paties poezijos projekte, kurio metmenys ėmė pamažu formuotis galvoje.

Laikas bėgo. Man visuomet buvo sunku bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, bet su Alfonsu Jorgensenu jaučiausi kitaip. Susidarė įspūdis, jog jis gerai žino, kas yra vienatvė, taip, tą tiesiai pasakė. Jau daugiau nei dvidešimt metų yra našlys.

Buvo po vienuolikos. Ėmiau nuogąstauti, kad ir Kjelis Bjarnė ims nuogąstauti. Matydamas, kaip aš nuolat dirsčioju į laikrodį, Alfonsas Jorgensenas tą ženklą suprato, šiaip ar taip, jis spragtelėjo padavėjui. Vakaras buvo malonus, bet dabar baigėsi. Kaip ir žadėjo, Alfonsas Jorgensenas sumokėjo už mane, ir aš jam nuoširdžiai padėkojau. Jis pasakė, kad buvę tikrai malonu. Labai daug laiko praleidžiąs vienatvėje ir, pasak jo, buvo nusibodę sveikintis su savo atspindžiu veidrodyje. Puikiai pasakyta. Tuose žodžiuose slypėjo daug liūdesio. Panorau kuo nors jam pasitarnauti, ką nors duoti, kokią nors dovanėlę, bet kišenėse turėjau tik smulkių ir buto raktus. „Telefono numeris", pagalvojau. Tai jau šis tas!

Daviau Alfonsui Jorgensenui savo telefono numerį.

Tai pirmas kartas, kai ką nors įsileidžiu į savo privatų gyvenimą. Kad ir kaip būtų, Kjelis Bjarnė buvo man primestas. O Frankas be jokios atodairos įžygiavo į mano būvį ir ten tvarkėsi.

Stovėdamas prie „Brokerio“ žiūrėjau, kaip jis tolo Jelmso gatvės link, ten jis ir gyveno. Gunktelėjusi nugara po žvaigždėtu dangaus skliautu.

Mano viduje jau kilo naujas eilėraštis.

Pakeliui nupirkau grilio dešrelę. Kačiukams.

Kai parėjau namo, Kjelis Bjarnė virtuvėje valėsi dantis. Nežinau kodėl, bet šis blogas įprotis atsirado neseniai. Ne kartą apibariau jį dėl tų lipnių dantų pastos gumuliukų plautuvėje, bet paveikti šį vyrą nėra taip paprasta. Nesuprantu, juk nieko nėra paprasčiau, kaip išsivalyti dantis vonioje, kur, kaip žinia, ir laikomi šepetėliai bei dantų pasta. Bet dabar ne laikas kasdieniams priekaištams. Numetęs kačiukams dešrą, nusitraukiau paltą ir kritau ant sofos.

– Tiedu prišiko prie unitazo, – pilna putų burna pranešė Kjelis Bjarnė.

Numojau ranka. Vaikai lieka vaikais. Net ir gyvūnėliai turi teisę būti vaikais. Esu slaptas poetas. Įklimpęs į egzistencinius klausimus, o su gyvenimo banalybėmis jau esu turėjęs pakankamai daug reikalų. Buvau smulkmeniškas. Krapštukas. Dabar pakaks. Baigta. Tegul Kjelis Bjarnė toliau vienas sukiojasi tarp smulkiaburžuazinių rūpesčių.

Atsiguliau ant sofos, padėjau galvą ant pagalvės, ir susikišęs už sprando rankas patogiai įsitaisiau.

– Tau per daug rūpi anas galas, – tariau. Kartu galvojau apie Hokono Vilumo eiles. – Geriau papasakok, kaip praleidai vakarą.

Gargaliuodamas jis plovė stiklinę:

– Žydinti pana. Tai jau tikrai!

Vilkdamas paskui save kelnių petnešas, jis nušlepsėjo į vonią.

– Kas čia per santrauka apie vakarą su jauna moterimi? – šūktelėjau jam iš paskos. Labai panorau išprovokuoti tą nelemtą mažakalbį.

– Nagi! – erzinau toliau. – Prašom atsiskaityti! Ką valgėte? Kokiais vynais vaišino? Ar papasakojo ką nors apie savo mylimąjį?

– Neturi jokio mylimojo! – sustaugė jis. – O jei tas velnias atsirastų čia, jam baigtųsi prastai!

Leipau juokais. Tai bent smagus viengungiškas pamišimas! Šį vakarą abu pataikėme į toną.

– Kaipgi dabar? Nėščia, bet neturi mylimojo? O jeigu jis atsirastų, turėtų reikalų su tavim? Ar visa tai neatrodo kvailokai, kaip manai?

Jis įėjo į svetainę. Buvo be apatinių, tarsi būtume atsidūrę urvinių žmonių bandoje. Apžėlę raumenys buvo pasiruošę susirungti. Įsitempusi dešinė ranka spaudė kumštį.

– Ispanas. Padarė vaiką ir dingo.

Koks sukrečiantis įvykis! Turėjau susilaikyti, kad neimčiau kvatoti. Bet tokių verksmingų giesmelių yra tekę klausytis ne kartą. Pajutau viduje pabundant ciniką. Poetas bitnikas paėmė viršų. Dar nebuvau nusiėmęs saulės akinių ir labai graužiausi, kad pamiršau užbėgti į „Seven-Eleven" nusipirkti cigarečių.

Atsisėdęs Kjelis Bjarnė čia įtempdamas, čia atpalaiduodamas stebėdamasis spoksojo į susitraukiančius ir išsiveržiančius dilbio raumenis. Galiausiai atsipalaiduodamas pasimuistė ir šnairomis žvilgtelėjo į mane:

– Ar susitarėte dėl eilėraščių?

– Dėl eilėraščių?

– Argi neturėjote jų aptarti?

– Apie tai vėliau. Pirmiausia tavo eilė.

Jo akys sustingo, o burna plačiai išsiviepė. Supratau, kad jo didelėje sunkioje galvoje prasidėjo vakaro kadrų kartojimas.

– Ne, nežinau...

– Klok! – raginau aš. Tai man buvo įkalę ir Guna, ir Frankas. (Čiupk jį už liežuvio ir neleisk jam sėdėti ir rymoti.) – Ką valgėte?

– Vištą. Su kažkokiom citrinom. Ir ryžius.

– Viščiuką, – pataisiau. – Su citrinos padažu ir delikačiais ryžiais.

– Tai buvo višta! – tarė grėsmingai.

– Gerai, visai įtikima. O pašnekesys vyko sklandžiai?

– O kaip?

– Juk šnekėjotės? Negi visą laiką sėdėjote prisikimšę pilnas burnas vištienos? Ar paklausei apie vaiko tėvą, ar pati papasakojo, kaip jis ją apgavo?

– Aš nieko neklausiau. Ji plauna indus Centrinėje ligoninėje. Sakė, kad ten jį ir sutiko.

– Puiku, – tariau. – O tu, jei neklystu, išsipasakojai apie savo brangiąją šeimynėlę?

Jis neatsakė.

– Ar sakei, jog nekenti motinos?

– Neatsimenu.

– O desertas?

– Kažkoks pudingas. Velnioniškai skanus.

– Turbūt skaniausia, ką esi kada nors ragavęs?

Jis paskersavo į mane, ir aš pagalvojau, kad per toli nuvažiuoti nereikia. Bet vis dėlto nesusivaldžiau. Man reikėjo išsiaiškinti vieną dalyką. Bent jau tiek jis man tikrai buvo skolingas.

– Ar prisimeni pirmą vakarą, kai atkeliavai į miestą? – paklausiau. – Tada Frankas paragino mus pasistengti geriau išmokti įvardyti savo jausmus? Priprasti išsikalbėt vienas su kitu.

Jo akys ėmė bėgioti.

– Ar prisimeni?

– Nelabai ką tada supratau.

– O kaipgi, žinoma, kad supratai. Ir dabar labai norėčiau išgirsti, kaip įvardytum savo jausmus Reidunai Nursleten!

Jam dabar prireikė kumščiais pasitrinti smilkinius. Nieko kita ir nebuvo galima laukti. Užsimerkė ir vis trynė.

– Liaukis, – pasakiau, matydamas, kad vargu ar liausis. – Klausimą atsiimu.

Jis liovėsi. Sėdėjo kažkur įsmeigęs akis.

– Jinai pasakė, kad... Jinai pasakė, kad jai patinku.

Reikšmingai švilptelėjau.

– O tu?

– Aš?

– Taip, o ką tu pasakei?

– Atrodo, nieko. Nežinojau, ką sakyti. – Jis bejėgiškai pažvelgė į mane. – Ar man reikėjo ką sakyti?

– Nežinau, – ištariau. – Nesu visai tikras. Gal nors kartą nekalbumas bus tau išėjęs į naudą. Galbūt jai kaip tik tai ir patinka. Kad esi toks, koks esi.

Pasakyta išties gražiai. Negalėjau susilaikyti mintyse savęs nepagyręs. Bet Kjelis Bjarnė neabejotinai yra nusipelnęs mano paramos. Tikrai nebuvau pamiršęs ankstesnio šio vakaro gesto – dėl manęs jis siūlėsi atsisakyti pasimatymo. Tai įsidėjau į širdį. Nutariau daryti viską, ką pajėgsiu, kad Kjelis Bjarnė ir Reiduna Nursleten imtų bendrauti. Taip, iš tikrųjų darysiu viską. Tačiau diskretiškai. Veiksiu slaptai. Pirmiausia reikia jį padrąsinti. Išjudinti šį neapsakomai lėtą vyrą.

– Gal susitarėte ir vėl susitikti? – atsargiai paklausiau.

– O kaip? Juk ji gyvena čia, virš mūsų. – Jis sunkiai loštelėjo galvą į lubas.

Atsistojęs nusiėmiau saulės akinius:

– Tau reikia nepagailėti pastangų, Kjeli Bjarne. Negali palikti šito savieigai ir pasitraukti.

Jis žiūrėjo į mane nesuprantančiomis akimis.

– Buvo gražu iš jos pusės pakviesti tave pietų, – pasakiau. – Bet dabar tavo eilė.

Kjelis Bjarnė linktelėjo galva:

– Žinoma, visada galiu jai sumakaluoti kokius nors pietus.

– Nusivesk ją kur nors! – rėžiau drąsiai. – Greit išmokės pensiją.

– Hm. Gal pas Larseną?

– Ne, – pasakiau. – Perdėm vyriška. Storžieviška. Larseno restoranas – tik šiurkščiam vyrų juokui ir rankų lenkimui.

– Rankų lenkimui?

– Pamiršk. Kodėl nepasikvietus jos į „Peppes Pizza"? Žinoma, tai tikrai tinkama vieta! Ant staliukų – žvakės. Ypač intymu dalytis viena porcija. Tada valgydami galite palengva artėti vienas prie kito.

Įsivaizdavau, kaip, imdami paskutinį gabaliuką su lydytu sūriu ir kumpiu, jie nejučiom susiliečia rankomis. Lyg norėdami, lyg netyčia.

– *Ok*. Bet penktadienį einame į Larseno restoraną?

– Gali būti ramus, – patikinau jį. – Jei tik turėsime iš ko. Beje, pabaigai galėsime paimti po bokalą „Brokeryje".

– O kas tai?

O, tai tik kavinė, kurioje pradėjau lankytis.

– O ten tame tavo poezijos reikale ar buvo panų? – pasiteiravo jis.

– Aibė, – atsakiau. – Bet tu laikykis Reidunos Nursleten. Galiu tave užtikrinti, kad aplinka, kurioje dabar sukiojuosi, visai ne tau. Apskritai ir ne man, bet, šiaip ar taip, man reikia stebėti, kas vyksta poezijos baruose.

Trumpai papasakojau apie baisų tų dviejų poetų pasirodymą.

Jis papurtė galvą:

– O ar tau reikia eiti ten ir klausytis tokių dalykų?

– Deja, – ištariau. – Reikia orientuotis, kas vyksta.

Nemaniau prasitarti, bet vis tiek numečiau bombą:

– Aš juk pats pradėjau rašyti eilėraščius.

– Oho! Leisk paklausyti!

– Ne. Dar ne. Tu tik niekam nepasakok. Ypač Frankui!

– Apie ką jie?

Papurčiau galvą:

– Nė nebandyk, Kjeli Bjarne. Bus laikas, ir išgirsi. Ne anksčiau.

– Tu juk apie mane nerašai?

– Nori pasakyti, ar nerašau apie vyrus apžėlusiomis nugaromis? Ne, gali būti ramus. Tokią poeziją užleidžiu Hokonui Vilumui.

– Tam kvaišai su eilėraščiais apie subinę?

– Raminkis, – tariau. – Vilumas net nežino, kad tu apskritai esi.

Jis kažką burbtelėjo.

– Kol nepamiršau! Jei man skambintų vienas žmogus, tikriausiai tai bus Alfonsas Jorgensenas.

Ir nuskubėjau į vonią pasiruošti nakčiai.

7 skyrius

Tais metais pavasaris atėjo netikėtai. Jau kovo pradžioje gerokai atšilo, dienos pasidarė ilgos ir saulėtos, lašėjo nuo stogų, o miesto gatvių grioveliais linksmai sruveno vanduo. Niekada ypač nemėgau pavasario, tamsieji metų laikai man visada būdavo labiau prie širdies. Bet dabar jutau, kaip požiūris keitėsi. Kadangi vis dažniau ir drąsiau skyriausi su tuo, kas sena, man pasirodė simboliška, kad ir miestas, ir gamta ūmai nusimetė žiemos nudrengtą apdarą. Kūryba sekėsi vidutiniškai, aš savęs per daug nespaudžiau, bet jaučiau dėkingumą, kai retsykiais išplaukdavo viena kita eilutė. Niekur neskubėjau. Išeidavau ilgai pasivaikščioti, čia vienas, čia kartu su Kjeliu Bjarne. Kiekvieną penktadienį pietaudavome pas Larseną. Ir kiekvieną kartą tikėjausi pamatyti Alfonsą Jorgenseną, bet jis nesirodė. Tai man kėlė susirūpinimą. Ir dar kėlė susirūpinimą Kjelio Bjarnės visiškas neveiklumas, susijęs su Reiduna Nursleten. Pakreipęs galvą į šoną, vakarais klausydavosi jos žingsnių, o lūpas iškreipdavo keista grimasa, tačiau kai atsargiai užsimindavau apie kokią nors iniciatyvą, jis tuojau pat užsisklęsdavo savyje. Tikriau pasakius, užsidarydavo, kaip jis sakė, „dirbtuvėje“, kur buvo nemažai nuveikęs meistraudamas knygų lentyną, skirsiančią kambarį pusiau. Atrodė, kad po daug žadančios užuomazgos viskas galutinai įstrigo. Prisiminus

jo pašėlusį gebėjimą energingai veikti, kai tąkart ant laiptų radome gulinčią Reiduną, dabar darėsi vis sunkiau jį suprasti.

Buvo mėnesio pabaiga, šeštadienis. Kjelis Bjarnė buvo išėjęs apsipirkti savaitgaliui, o aš ilsėjausi, dėliodamas pasjansą ir klausydamas radijo laidos „Kritikų forumas“. Mat pasitaiko, kad knygos ten būna kruvinai supliekiamos, o tai man sukelia gardaus juoko. Įsijaučiu į kritiko vaidmenį. Štai dabar bus tariama keletas žodžių apie naująjį Hokono Vilumo rinkinį...

Ir tada prie durų pasigirdo skambutis. Pašiurpau, ir man iš rankų iškrito kortų malka, nes prie to priprasti niekada negalėjau. Netikėti skardūs garsai visada mane baisiai išgąsdina. Jie primena staigią mirtį. Krūtinėje nustojusią plakti širdį. Nuspaudžiamus gyvybės jungiklius. Bet nė kiek ne maloniau galvoti ir apie tai, kas anapus užrakintų durų.

Vis dėlto pakilau suprasdamas, kad ir toks dalykas kaip lengvai ir paprastai atverti duris Svetimam – prasidėjusios Naujosios epochos dalis. Geležine ranka susidorojau su fobijomis ir įvairiais nenorais: susidraugavau su telefonu ir pavojų pilnomis gatvėmis, dabar buvo atėjusi eilė Durims. Eidamas prieškambariu galvojau, kad būtų visai pravartu įvykdyti šiokią tokią įgūdžių diegimo programą. Paprašyčiau Kjelį Bjarnę ir Franką netikėtai paskambinti prie durų. Bet kuriuo paros metu. Tada gal išmokčiau susidoroti ir su tuo. Pačiupau nuo lentynos saulės akinius ir užsidėjęs juos atidariau duris.

Reiduna Nursleten. Tai buvo Reiduna Nursleten. Pro tamsius akinių stiklus jos veidas atrodė išblyškęs. Beveik

melsvas. Po palaidine buvo matyti, kaip kilojosi krūtinė, tikriausiai paskubomis leidosi laiptais žemyn.

– Ar tu Elingas?

Jai kalbant, linksmai, nelyginant kokia bulvikė, šokčiodama krutėjo maža nosytė, ir aš baisiai panorau spustelėti ją dviem pirštais. Tam, kad pajusčiau konsistenciją. Įsivaizdavau, kad ji pukni. Kaip penis.

– Esu *vardu* Elingas, – pataisiau.

– Ar galiu truputį pasikalbėti su tavimi? Gal galėčiau trumpam užeiti?

Tai jau blogiau! Pajutau, kaip ėmė prakaituoti delnai.

– Kjelis Bjarnė parduotuvėje, – tariau.

– Taip, žinau, – guviai atsakė ji. – Mačiau, kaip išėjo.

O, Viešpatie, pagalvojau. Negali būti! Esu atsidūręs niekieno nerežisuojamame prancūziško filmo sūkuryje. Nelemtoje trikampio dramoje. Jinai ima bendrauti su Kjeliu Bjarne, kad galėtų suartėti su manim. Dabar supratau, kodėl kviesdama Kjelį Bjarnę pietų ji tik probėgšmais užsiminė apie mane. Atsargumo dėlei buvo svarbiausia nesukelti jokio įtarimo. O kai neatėjau, kai pasirinkau poezijos vakarą ir Kjelis Bjarnė atėjo vienas, tai tik labiau pakurstė jos aistrą. O paskui – tyla. Kjelio Bjarnės neveiklumas. Ir štai ji nebeišlaiko. Pabudęs aklas instinktas išbloškia iš guolio ir nustumia ją žemyn laiptais. Mažą galvelę užvaldo vaizduotė. Mato mane su kitomis moterimis. Kaip jos veržiasi į jai priklausantį glėbį. Mat greitai atsiras vaikas, ir jai reikalingas saugumas. Šiluma ir globa.

Ir vis dėlto turėsiu ją nuvilti. Gal ir galėčiau pamilti šią moterį, nors pirmas įspūdis buvo nekoks. Tačiau išduoti

Kjelį Bjarnę, veikti gerajam draugui už nugaros – nė iš tolo. Nors ir visą gyvenimą tektų laikytis skausmingo celibato, mano nuostata šiuo klausimu nepajudinama. Jokios aplinkybės neprivers manęs pradėti kokius nors santykius, jei dėl to reikėtų apgauti ir išduoti Kjelį Bjarnę. Vienas dalykas – moralinė šio reikalo pusė. O kitas – Kjelis Bjarnė tučtuojau sumaltų mane į miltus, kai tik paaiškėtų mudviejų su Reiduna Nursleten begėdiška meilė. Tiesą pasakius, mokėjau išlaikyti net tokias paslaptis, nuo kurių plaukai stojasi piestu. Žinojau tokių baisių paslapčių, tokių paslaptingų, kad būčiau tučtuojau nugalabytas, jeigu jos iškiltų į viešumą. Bet Reiduna Nursleten buvo moteris, turinti tokius įgimtus bruožus kaip atvirumas ir kalbumas. Be to, aš jos net nepažinojau. Net neturėjau supratimo, kokia ji.

Taigi ne. Į savo namus jos neįsileisiu. Geriau pasipriešinti iš anksto, nei rietis su ja tada, kai jau bus čia apšilusi padus. Bet kartu ir nenorėjau jokių scenų savo tarpduryje, todėl ryžtingai atmečiau jos prašymą ir pasistengiau atsisveikindamas maloniai nusišypsoti.

– Būk geras! – paprašė ji, kai jau ruošiausi uždaryti duris. – Man reikia su tavim pasikalbėti apie Kjelį Bjarnę. Juk tu jį geriausiai pažįsti.

Kaip čia išeina? Ji tik nori pasikalbėti apie Kjelį Bjarnę? Supratau, kad taip negražu, bet mane aštriai persmelkė bjaurus jausmas, jog tapau apmulkintas. Jaučiau, kaip ėmė virpėti apatinė lūpa – taip kartais atsitinka, kai situacija būna įtempta. Neturėjau jokio noro kalbėtis su ja apie Kjelį Bjarnę. Bet kartu jutau, kaip mane apima ir kažkoks smalsumas. Negali kilti jokios abejonės, kad esu specialistas

Kjelio Bjarnės tema. Be ypatingų pastangų galėjau parašyti apie jį mokslinį darbą. Tačiau kokia informacija apie tą ne per daug nuovokų vyrą galėjo dominti jauną nėščią moterį? Pagaliau įsileisti ją paskatino tai, kad galėčiau išgirsti atsakymą į šį klausimą. Tokiomis aplinkybėmis toli gražu nesijaučiau saugiai, mane tiesiog pykino pagalvojus, kas būtų, jei grįžtų Kjelis Bjarnė ir viską klaidingai suprastų, bet kitos išeities nemačiau.

Svetainės viduryje ji staiga stabtelėjo ir apsidairė. Tartum stebėdamasi vyrišku kambario santūrumu. Baltos plikos sienos. Nuvytusios kambarinės gėlės. Manau, kad daugmaž taip atrodė ir jos butas, kol dar nebuvo įsikraususi su savo niekučių kolekcija. Pelėdų armija ir alaviniais vikingų laiveliais.

Tada sofos kamputyje ji pastebėjo susirangiusius į kamuoliuką kačiukus ir tučtuojau priklaupė prie jų. Aišku, natūralu.

– O Viešpatie! – sudejavo vaikišku balsu. – Kokie meilučiai! Kokie jų vardai?

– Pipiras, – atsakiau. – Ir Elmeris.

Hm. Pakrikštijau katiną – čia ir dabar. Visai negalvodamas. Akimirksnį šmėstelėjo prieš akis apvali mano mėgstamiausio komiksų veikėjo galva. Nuolatos erzinamas Elmeris Midas. Visada palaikiau jį kovoje su visokiausiais Dafiais ir įžūliais triušiais. Dar būdamas mažas, intuityviai jaučiau, kad Elmerio daržą, kurį nuolat užpuldinėjo Snurė Spretas, reikėjo suprasti kaip žmogaus privačios sferos ir tapatybės simbolį. Supratau, kad Elmeris Midas iš tikrųjų grūmėsi už savo gyvenimą, o ne dėl kelių morkų. Tą kovą gerai pažinau mokyklos kieme.

Nustūmiau į šalį bjaurius praeities vaizdus. Neverta gaišti prie praeities, kai momentas reikalauja iš manęs imtis šeimininko vaidmens. Pasiūliau jai atsisėsti, kad ir, sakysim, prie Pipiro ir Elmerio, tada paklausiau, gal norėtų pieno stiklinės.

Pieno?

Taip, pieno. Šviežio norvegiško pieno. Leidau jai suprasti, kad man yra žinoma jos padėtis ir pridūriau, jog formuojasi naujas skeletas. Tad gal ir ne pro šalį truputis kalcio?

– Ar Kjelis Bjarnė tau pasakė? Kad aš nėščia?

Laimė, ji neatrodė priešiškai nusiteikusi, o tik moteriškai smalsi.

– Užsiminė, – atsakiau. – Labai diskretiškai.

Apie tą ispanišką šliužą nepratariau nė žodžio.

– Taip, ačiū, – padėkojo ji. – Iš tikrųjų noriu gerti.

Nuėjau į virtuvę ir pripyliau didelę stiklinę.

– Tikiuosi, supranti, kad negaliu taip tiesiog imti ir pateikti visą informaciją apie Kjelį Bjarnę, – šūktelėjau iš virtuvės.

– Kodėl ne?

Padaviau stiklinę. Ji nugėrė didelį gurkšnį.

– Todėl, kad dviejų vyrų draugystė įpareigoja nekalbėti apie kai kuriuos dalykus, – tariau pamokomu tonu.

Mačiau, kad ji nieko nesuprato, ir vis labiau įsitikinau, kad jie atitinka vienas kitą. Kaip žmonės sako, abu labu tokiu.

– Man tik atrodo, kad jis toks keistas, – sukikeno ji.

– Šiuo atveju pavartočiau anglišką žodį *rare,* – sublizgėjau aš. – Neprilygstamas.

Ji patikliai pažiūrėjo į mane. Ant viršutinės lūpos buvo likę simpatingi pieno ūseliai.

– Gražiai pasakei. Taip, jis toks. Neprilygstamas. Man jis atrodo mielas. O kaip jūs susipažinote?

Atsirėmiau į durų staktą. Sėstis nenorėjau net ir į krėslą kitoje stalo pusėje, man atrodė, jog tai gali pasirodyti pernelyg intymu. Tokie signalai gali būti klaidingai suprasti.

– Mudu buvome pervargę, – pasakiau. – Vienu metu tiesiog skendome darbuose. Kiekvienas gavome pasiūlymą reabilitacijai kaimo vietovėje, ir ten sutikome. Nelyginant kokiame nors kalnų viešbutyje.

– Skamba gundomai, – tarė ji. – Aš, pavyzdžiui, neturėčiau iš ko gyventi viešbutyje.

– Greitai nusibosta, – patikinau. – Per pusmetį jau lyg ir esi susipažinęs su užkandžių stalo patiekalais. Imi ilgėtis savo šaldytuvo. Savo lovos.

– Nuo ko tu taip... nusivarei?

– Tuo metu įtemptai dirbau su archyvu, – atsakiau, ir tai buvo tiesa. Dar ir dabar pamenu krūvas laikraščių. Klijų kvapą. Ant stalo gulinčias žirkles. Devyniolika segtuvų su Gru Harlem Brundtland iškarpomis. Anie laikai. Anas gyvenimas.

– O Kjelis Bjarnė?

Papurčiau galvą. Tegul tai aptaria su juo pačiu.

– Kai susitikome, mudu buvome nusiteikę pradėti naują gyvenimą, – tęsiau aš. – Mums nelabai svarbu, kas buvo praeityje. Išgyvenome sunkius pastaruosius metus, bet atrodo, kad dabar ir vėl sužydės alyvos.

– Alyvos?

– Taip. Kaip toj dainoj.

– Aaa.

Man ji patiko. Neapsimetė esanti koks nors proto bokštas. Ji buvo visai paprasta, idėjos jos galvelėje blykstelėdavo gana retai. Sevilijos kirpėjui apsisukti apie ją būtų itin lengvas žaidimas.

– Nežinau, – pasakė ji. – Bet jis toks nekalbus. Nieko nesako.

– Galvočius, – tariau kilniaširdiškai. Nemačiau jokio reikalo ką nors išsamiau aiškinti apie Kjelio Bjarnės galvojimus. Jeigu imčiau pasakoti jai, kaip yra iš tikrųjų, kad jis gulė ir kėlėsi laužydamas galvą, kaip nusitempus į lovą kokią nors jo geidžiančią moterį, taip pat – kaip nugalabijus savo šeimą, bet nepakliuvus į kalėjimą, štai tada, manau, ji išsigąstų visiems laikams. O be to, tai iškreiptų šio vyro įvaizdį. Kad ir kaip būtų, Kjelis Bjarnė dar pasižymėjo kitais nepaprastai puikiais bruožais.

Ji giliai įkvėpė, o tada ištarė:

– Kaip tu manai, ar aš jam patinku?

– Ne, – atsakiau abejingai. Nuėjau prie lango ir mėgavausi jos sumišimu. Pirma leidęs pratiksėti kelioms sekundėms, staiga apsisukau nukreipdamas į ją virpantį smilių:

– *Aš manau, kad Kjelis Bjarnė myli tave, Reiduna Nursleten!*

Ji smarkiai išraudo. Sakyčiau, kaip aguona. Rankos naršė šiltą katinėlių kailiuką, o pati vis rijo seiles.

Jaučiausi pranašesnis. Ir mėgavausi tuo, galiu tiesiai prisipažinti. Kartu ir jos raudonis man pasirodė nuostabiai patrauklus. Žiūrėjau į save kaip į paskutinį šios srities mo-

hikaną. Išmirštančios žmonių rasės atstovą. Dar išlikusį iš tų laikų, kai drovumo ir garbingumo sąvokos neturėjo neigiamos potekstės.

– Ar jis yra ką sakęs? – nudelbusi akis, paklausė ji.

– Leisk man pasakyti taip, – atsakiau. – Sėdėdamas vakarais jis klausosi tavo žingsnių. – O sau mintyse pridūriau: „Kvailai šypsodamasis“.

– Bet nieko nesako?

– Ne. Sakyti nesako nieko.

Paaiškinau jai, kad ramus vanduo slepia gelmę, bet neatrodė, kad ji būtų supratusi šį vaizdingą posakį. O gal ir gerai, nes ramus gali būti ir seklus vanduo.

– Jis stuobrys, – pasakiau, kad viskas nepasirodytų taip sudėtinga. – Didelis, geras stuobrys.

Jaučiau, kad taip apibūdinti jį turėjau pagrindo.

Ir iš karto pasijutau saugus. Pasitikintis savimi. Prieš mane – mažiau savimi pasitikintis žmogus nei aš. Niekada nemaniau, kad toks dalykas galimas.

O kaip, po galais, įvyko apvaisinimas? Ar tai buvo tiesiog išžaginimas? Pagalvojus apie tai, darėsi skaudu. Įsivaizdavau, kaip tas šlykštus ispanas prigirdė ją saldžiu likeriu ir, prisliūkinęs prie jos, žvėriškai griebė už gerklės ir išsitraukė savo juduliuojančią ataugą. Šleikštu. Atgrasu. Tikiuosi, kad jis vieną vakarą atsiras mūsų laiptinėje ir kad Kjelis Bjarnė galės sugrūsti jo snukį į purviną laiptų linoleumą. Nemėgstu smurto, bet jei įvyktų toks šou, mielai stebėčiau ir laidyčiau drąsinančius šūksnius.

– Nežinau, ką daryti, – pasakė ji, žiūrėdama į mane maldaujamomis akimis. – Ar tu manai, kad turiu kažką daryti?

– Aš manau, kad gali pasikliauti manimi, – tariau. – Leisk apie tai pagalvoti.

Ką gi aš dabar sakau? Viešpatie tu mano, į ką gi aš veliuosi? Vienas dalykas – susprogdinti ribas. Visiškai kitas – susprogdinti savo gyvenimą. Jau pradedu griebtis rizikos. Įlindau į dviejų žmonių jausmų pasaulį, švelnumu ir geiduliais užminuotą lauką. Niekada gyvenime nebuvau prašęs, kad kas nors pasikliautų manimi.

– Tikriausiai rasiu kokią nors išeitį, – tęsiau priedainiu, lyg dabar kas nors kitas kalbėtų per mane. Balsas atrodė visiškai svetimas, žodžius lydėjo kažkoks metalinis skambesys.

– Ačiū, – padėkojo ji. – Geras tu. Jaučiau, kad tu geras. Iš tavęs tai matyti.

Visai įtikima. Ji ne pirmutinė padarė tokią išvadą. Ir motina buvo užsiminusi apie kažkokią harmonijos ir gerumo aurą, ypač kai stebėdavo mane miegantį. Jos nuomone, žmogaus esybę geriausiai atspindi kaukė, kurią jam uždeda miegas. Ir kodėl gi ne? Štai ir nemiegant, dienos metu, į paviršių veržiasi mano geriausi ketinimai. O jie tikrai geri. Vos ne kilnūs. Be jokių savanaudiškų kėslų ėmiausi tarnauti meilei, pats nesitikėdamas iš to jokios naudos, veikiau atvirkščiai. Jei man pavyktų juodu „suklijuoti“, rizikuoju, kad mano geriausias draugas nutols nuo manęs. Kad leisdamas daugiau laiko su Reiduna, nuvertins mūsų artimą draugystę. Nesavanaudiškumas gali vėl įstumti mane į vienatvę. Alfonsas Jorgensenas vis dėlto nepaskambino, todėl atsargai neturiu nė vienos kortos. Na, o Frankui už kišimąsi į mano gyvenimą atlygina Oslo municipalitetas.

Išmokau susitaikyti su šia aplinkybe, bet apie kokią nors tikrą draugystę negali būti nė kalbos.

– Mano manymu, būtų geriausia, jei dabar išeitum, – pasakiau jai. – Netrukus gali grįžti Kjelis Bjarnė. Situacija gali būti klaidingai suprasta.

– Dievuli tu švenčiausias, – ištarė ji. – Ar jis toks pavydus?

– Šiaip ar taip, tokiais dalykais jo provokuoti nereikėtų, – paaiškinau.

Ji pastatė tuščią stiklinę ir pakilo:

– Gal sugalvokime ką nors drauge? Visi trys.

– Taip, – atsakiau. – Gal.

Pradėjau nerimauti. Gerasis saugumo jausmas buvo išblėsęs. Laukiau durų spynoje pasisukant Kjelio Bjarnės rakto.

– Kaip sutarėm: pagalvosiu apie reikalą.

Ji padėkojo. Ir dar pabučiavo į skruostą! Dvi putlios lūpos prisispaudė prie mano šerių!

Kaip pro miglą pamačiau ją dingstant prieškambaryje. Išgirdau atidarant, paskui uždarant duris.

Po minutės ar dviejų atsirado Kjelis Bjarnė. Kažkodėl jaučiausi kaltas. Lyg mes su Reiduna Nursleten būtume ką nors išdarinėję su savo nuogais kūnais. Įsitaisiau ant sofos prie kačiukų ir ėmiau žaisti su tuščia stikline, kurios nespėjau padėti į vietą. Ką tik jos paviršiumi slydinėjo švelnūs nėščios moters pirštai. Dabar tai dariau aš.

– Buvo akcija faršui, – pasakė Kjelis Bjarnė. – Prikepsiu savaitgaliui kotletų. Nupirkau du kilogramus.

Vis dar nenusivilkęs striukės ir nenusiavęs aulinių batų, jis įžirgliojo su pirkiniais į virtuvę. Paprastai bardavausi, kad namuose vaikšto apsiavęs, bet šįsyk nutylėjau. Ir dar pagyriau už sėkmingą „Rema 2000" šaldymo dėžės šturmą.

Du kilogramai faršo. Su visais priedais iš jo turėtų išeiti mažiausiai keturi šimtai kotletų.

– Gal paėmei ir kokią bulvę? – paklausiau.

Jis krovė pirkinius į šaldytuvą.

– Bus „Toro" bulvių košė. O desertui – džiovintų slyvų kisielius sistemai sutepti. Jau kuris laikas, kaip dorai neprašiku.

Kaip tik. Pradėjau vis labiau įsitikinti, kad nekalbumas jam būnant su Reiduna Nursleten tik į gera. Vargu ar pranešimas apie žarnyno veiklą skatintų savitarpio pasitikėjimą ką tik užsimezgančiuose vyro ir moters santykiuose. O kad jis pasipasakojo man, bet ne jai, aišku, buvo grynas atsitiktinumas. Tiesa, žinau, jis mažakalbis, bet jeigu jau atveria burną, tai išsipasakoja bet kam.

– Taip, gerai, – tariau. – Aš čia ramiai pasėdėjau, išgėriau pieno.

Jaučiau, kad reikėjo kažką pasakyti. Paaiškinti, kodėl sėdžiu žaisdamas su tuščia stikline. Jis neatsakė. Stovėjo ir prisikišęs prie akių skaitė užrašus ant pakelio su bulvių koše.

– Aš galiu tuo pasirūpinti, – tariau kilniadvasiškai. – Jei tu iškepsi kotletus, aš išvirsiu bulvių košę.

Jau šimtus kartų esu bandęs aiškinti jam skirtumą tarp litro ir decilitro, bet veltui.

– Tvarka, – jis nusviedė tą pakelį ir į puodą su šiltu vandeniu pamerkė dešros formos pakuotes su faršu.

– Bijau, kad esu davęs tau blogą patarimą, – pasakiau. – Dėl Reidunos Nursleten.

– Kokį patarimą, a?

– Tu pasiūlei nusivesti ją į Larseno restoraną. O aš atsakiau, kad ten perdėm vyriška aplinka. Dabar nebesu toks tikras.

Nuleistomis palei šonus rankomis jis nejudėdamas stovėjo ir žiūrėjo į sieną.

– Ar nori pasakyti, kad vis dėlto nusivesime ją pas Larseną?

– Manau, kad būtų visai nekvaila, – atsakiau.

– O tu ar eitum kartu?

– Savaime suprantama. Žinoma, jei tik tu panorėsi.

Jis užsimerkė ir ėmė tankiai alsuoti.

– Raminkis, – pasakiau. – Jei nori, vietoj to galiu eiti pasiklausyti lyrikos apie šikną.

– Galvojau, galvojau, – tarė jis vis dar užsimerkęs. – Bet nežinau, apie ką su ja kalbėtis. Štai koks reikalas.

Jis taip tvojo kumščiu į spintelės viršų, kad suskambėjo stiklinės ir sužvangėjo peiliai su šakutėmis.

– Aš taip ir supratau, – ištariau.

Po pusvalandžio suskambo telefonas. Komodos stalčiuje tvarkiau apatinius baltinius, todėl atsiliepė Kjelis Bjarnė. Išgirdau, kaip jis pabėrė vienskiemenius žodžius, o paskui padėjo ragelį.

– Tau!

– Frankas? – sušnibždėjau.

Jis papurtė galvą ir grįždamas į virtuvę tarstelėjo:

– Kažkoks kitas tipas. Alfas ar kas...

Tai buvo Alfonsas Jorgensenas! Vos tik išgirdęs jo balsą ragelyje supratau, kad kažkas atsitiko. Jis sunkiai alsavo, atrodė, lyg būtų labai labai toli. Paklausė, ar netrukdo. Ar nesu šiuo metu labai užimtas. Taip, išties – juk tvarkiau stalčių, bet kažkas mane sulaikė. Pamelavau sakydamas, kad nuobodžiauju, nors galvą duok į sieną.

Jis ilgam nutilo, tokias pauzes puikiai atsimenu iš anų laikų, paskui tarė:

– Tad štai, ar galėtum man truputį padėti? Tiesiog nežinau, ką daryti. Regis, kad parkritau. Neklausk, kaip tai atsitiko, nes nieko neatsimenu. Jaučiuosi kaip sumuštas. Sėdžiu ant grindų ir negaliu pasikelti.

– Pasilik, kur esi, – tariau. – Jau lekiu!

– Bet štai tik... Durys juk užrakintos. Gal ir įstengsiu kaip nors nušliaužti... Kad galėčiau iškišti tau raktą pro laiškų plyšį.

– Ar ką susilaužei?

– Nesu visiškai tikras. Jaučiu, kad gal ir taip. Dešinė čiurna pamėlusi iki juodumo. Nenorėčiau trukdyti, bet...

Nutraukiau jį. Paaiškinau, kad tam ir yra artimi draugai. Tada padėjau ragelį.

Po keleto minučių mudu su Kjeliu Bjarne jau buvome pakeliui. Naujoji Majorstueno Gelbėjimo komanda. Nėščios moterys. Pagyvenę žmonės. Skambinkit bet kuriuo paros metu, atvykstame nedelsdami.

– Kas per tipas? – sagstydamasis striukę paklausė Kjelis Bjarnė.

– Pažįstamas, – atsakiau. – Retkarčiais mudu išlenkiame po bokalą.

Laiptinėje dvokė troškintais kopūstais ir kačių šlapimu. O dar buvo ir neapšviesta, tad džiaugiausi, kad Kjelis Bjarnė savo noru pasisiūlė eiti drauge. Tokiomis aplinkybėmis, kai blogiausiu atveju gali prireikti iškviesti policiją ir greitąją pagalbą, vienas kol kas dar neįstengčiau veikti.

Antrame aukšte ant vienų durų radome jo pavardę. Keista. Lyg atvirkštinis vos prieš kelias dienas buvusios situacijos analogas. Tik šį kartą bejėgis ligonis gulėjo savo bute už užrakintų durų.

Pritūpęs pravėriau plyšį laiškams.

– Jorgensenai!

Iš didelės pagarbos susiklosčiusioms sunkioms aplinkybėms į jį kreipiausi pavarde, o dar todėl, kad nežinojau, ko jis pageidautų. Kad ir kaip būtų, man atrodė nenatūralu šaukti tiesiog „Alfonsai", nors jis į mane daug kartų yra kreipęsis vardu.

Tamsoje už durų girdėjau jo alsavimą. Krebždėjimą ant grindų.

– Taip, aš čia, Elingai! Na ir nesąmonė! Luktelėk, tuoj paduosiu raktą.

Akimirksnis – ir ant kilimėlio gulėjo blizgantis „Trio-Ving" raktas. Čiupau jį, ir atsirakinę duris įėjome į vidų.

Prieškambaryje ant grindų sėdėjo Alfonsas Jorgensenas. Už jo buvo matyti ilgas tamsus koridorius. Kjelis Bjarnė įjungė šviesą, ir iš karto pasidarė ne taip baisu.

– Tau reikia gydytojo, – tariau atsitokėjęs.

– Aha! – atitarė Kjelis Bjarnė.

– Taip, tikriausiai reikėtų, – pritarė Alfonsas Jorgensenas. – Bet pirmiausia man labai reikia į tualetą.

– Aš tau padėsiu, – pasisiūlė Kjelis Bjarnė. – Tik parodyk, kur tulikas.

Nespėjau nė mirktelėti, o jis jau atsargiai nelyginant sergantį vaiką, bet stipriai laikė senolį ant tvirtų rankų. Paskui nusinešė koridoriumi ir dingo už Jorgenseno nurodytų durų. Ir aš pagalvojau: štai jis ir vėl neša. Kjelis Bjarnė neša. Kažkada po bjauraus priepuolio, kai dar ir gebėjau susiteršti naujintelaitį kostiumą, jis nešė mane. Vos prieš keletą dienų įgudusiais judesiais jis nešė Reiduną Nursleten, ir iš to supratau, jog taip jis nešiodavo savo nekenčiamą motiną. Dabar nešė Alfonsą Jorgenseną. Taip jau yra. Kjelis Bjarnė nešioja žmones, su kuriais susitinka. Keista.

Tada pamačiau knygas. Jų buvo pilna visur. Palei abi koridoriaus sienas stovėjo iki lubų knygomis perkrautos lentynos. Niekur nebuvo net tarpelio pirštui įsprausti. Lentynos buvo tiesiog pergrūstos. Be bibliotekos, niekur nesu matęs tiek daug knygų. Ėjau siauru koridoriumi, ranka braukdamas jų pageltusias ir nušiurusias nugarėles. Pro ploną dulkių sluoksnį šmėžavo rašytojų pavardės ir pavadinimai, apie kuriuos niekada nebuvau girdėjęs. Buvau atsidūręs kitame pasaulyje. Alfonso Jorgenseno pasaulyje. Priėjau svetainę, didelį tamsų su užskleistomis užuolaidomis kambarį. Ir čia nuo grindų iki lubų pilna knygų. Tūkstančiai jų. Viršutines lentynas galima pasiekti atsistojus ant senų medinių kopėčių, kurios dviem galiniais kabliais prisitvirtina prie paties lentynos krašto. Alfonsas Jorgensenas gyveno bibliotekoje. Mano svajonė apie skaitymui skirtą kampą namie nublanko. Stebėdamasis vaikščiojau po didžiulį tamsų kambarį. Atėjo Kjelis Bjarnė. Išgirdau jį už nugaros.

– Oho! Velniai griebtų! – Sustojęs apžiūrinėjo perpildytas lentynas.

– Kaip jis? – paklausiau.

– Sėdi tulike, – atsakė Kjelis Bjarnė.

– Mums reikia jį nuvežti į greitosios pagalbos ligoninę, – pasakiau.

Pašiurpau vien tik nuo minties, nes toks iššūkis peržengė visos mano patirties ribas.

– Kai baigs reikalus, pasodinsiu šit ant tos kėdės, – pasakė Kjelis Bjarnė. – Gali paskambinti ir pats.

Kaip man palengvėjo! Šiaip ar taip, jis juk turėjo dvi sveikas rankas ir puikiai veikiančią galvą. Apie tai nepagalvojau. Bet kodėl jis, užuot skambinęs į ligoninę, surinko mano telefono numerį? Kaip draugui, pagalvojau. Alfonsui Jorgensenui paprasčiausiai pasirodė natūraliau pirmiausia paskambinti savo geram draugui Elingui. Kad su juo galėtų aptarti problemą. Tokia mintis mane šildė. Kažkuo buvau reikšmingas.

Greitosios pagalbos automobilio neatsiuntė, nes susižalojimas nekėlė pavojaus gyvybei, ir prie Alfonso Jorgenseno buvo žmonių, kurie galėjo padėti. Baigėsi tuo, kad visi trys sėdome į taksi. Vairuotojas man visiškai pritarė, kad socialinis gerovės pagrindas buvo pradėjęs rimtai irti. O kiek mokesčių per visą gyvenimą Alfonsas Jorgensenas subėrė į bendrą kasą? Įsivaizduoju, kad nemažai. „Paimkite taksi," – išgirdome kitame ragelio gale. Kjelis Bjarnė nunešė senolį laiptais žemyn ir laikė ant rankų tol, kol atvažiavo mašina. Atvykęs į greitosios pagalbos ligoninę, pakėliau

vėją visam personalui. Esu kuklus žmogus, bet neteisybė mane siutina. Pagrasinau, kad kreipsiuos į „VG", bet tada Alfonsas Jorgensenas paprašė manęs nurimti. Man susidarė įspūdis, kad tas laikraštis jam ne prie širdies.

Tačiau reikia pripažinti, kad nepaisant ištikusios nelaimės ir mano teisėto įniršio likimas mums nusišypsojo. Kaulas nebuvo lūžęs. Tik smarkiai išnarinta čiurna. Taip smarkiai, kad Alfonso Jorgenseno dešinė koja labiau priminė violetinį rankinio kamuolį. Buvo uždėtas įtvaras, paskolintas ramentas, kad Jorgensenas galėtų vaikščioti į tualetą be jokios pagalbos, ir vėl lauk į nuogą realybę. Greitosios priimamasis buvo perpildytas kasdienio smurto padarinių. Susiėmusi galvą verkė moteris. Ant grindų lašėjo kraujas. Tankiai alsavo jaunas vaikinas, o jo veido spalva kaitaliojosi iš raudonos į peleninę. Pašiurpau. Nusukau žvilgsnį į šalį. Džiaugiausi, kad man buvo suteikta pagalba atsikratyti seno įpročio įsijausti į kito žmogaus išgyvenimus. Anais laikais būčiau įsivaizdavęs, kaip po ilgos neištikimybės nakties ši moteris grįžta namo pas vyrą, kur ją sutinka pora sugniaužtų kumščių. Mane būtų kankinęs jaunojo vaikino insultas. Kaip ir jis, pajusčiau vienos pusės paralyžių, beveik prarasčiau kalbą, ir visi manytų, kad esu nevisprotis. Ilgai neičiau iš namų, sėdėčiau snargliuodamas ir seilėdamasis.

Sugrįžę pas Alfonsą Jorgenseną, pasodinome jį į krėslą, o sužeistą koją padėjome ant pakojos. Atitraukiau užuolaidas, ir įspindusi pavasarinė saulė nušvietė kokias porą tonų visur nugulusių it smulkūs milteliai balkšvų dulkių.

Bet Kjelis Bjarnė tokių dalykų nepastebi.

– Tuoj padvėsiu, – tarė. – Jei tučtuojau negausiu valgyti, padvėsiu.

– Gerai sakai, – atsiliepė Alfonsas Jorgensenas. – Esu nuo vakardienos nevalgęs, o namuose – nė trupinio.

– Einu namo ir atnešiu faršą, – pasakė Kjelis Bjarnė. – Sumakaluosime kokius nors pietus. Grįždamas galėsiu apsipirkti.

Gerai sugalvota. Gavęs iš Alfonso Jorgenseno du šimtus kronų, Kjelis Bjarnė išpuolė pro duris. Kai bėgo laiptais žemyn, atrodė, kad sugrius namas.

– Kas per jėgos, – stebėjosi Jorgensenas. – Tikras gaivalas.

Linktelėjau.

– Iš kur pas tave, po galais, tiek daug knygų?

Jis atsilošė krėsle ir apžvelgė sienas, lyg pirmą kartą matydamas perpildytas lentynas.

– Atplasnojo. Rinkis! Skolinkis, ką nori. Grąžinti ne itin svarbu. Esu senas. Greitai mirsiu. Nutariau dar kartą perskaityti visą Hamsuną, ir tada jau būsiu pervaręs visą šitą mėšlą.

Papasakojau jam apie jaukų kampelį, kur planavau įgyvendinti savo seną svajonę. Įsirengti biblioteką. Su krėslu ir toršeru. Net parodžiau iškarpą, kurią laikiau piniginėje. Židinio imitaciją. 369 kronos. Elektrinė žaižaruojanti atsparaus plastiko anglis. Na, iš bėdos, bet vis dėlto. Tai suteiktų šiek kiek jaukumo, juk blogiau nebūtų. O kokia jo nuomonė?

Jis papurtė galvą:

– Gaila, kad negali pasistatyti tikro židinio, nes malkų pakanka. Bet, kaip sakiau, rinkis.

Nežinojau, ką daryti. Buvau priblokštas. Ir ne mažiau apstulbęs nuo nepagarbaus tono kalbant apie literatūrą. Sėdėjome ir tylėjome, kol su prikimštais plastikiniais maišeliais grįžo Kjelis Bjarnė ir ėmė ruoštis virtuvėje. Netrukus skaniai pakvipo keptais svogūnais ir kotletais, o aš atlikau savo darbą, tikriau pasakius, specialiąją dalį – pagaminau bulvių košę iš maišelio ir kaip baigiamąjį akcentą – užbarsčiau truputį muskato. Tas akcentas – labai svarbus. Būtina uždėti tašką ant „i“.

Sėdome valgyti. Kjelis Bjarnė buvo prikepęs visą krūvą kotletų, ir mes visi trys puolėme juos raityti. Staiga Alfonsas Jorgensenas kažkaip užsisklendė savyje, pasidarė kone atšiaurus, aš susinervinau ir pažėriau vieną po kitos istorijas iš gyvenimo Brioinese. Man papasakojus apie tai, kaip Kjelis Bjarnė susigundė užsisakyti paštu „Staigmenų siuntinį“, Alfonsas Jorgensenas nebeišlaikė ir ėmė kvatoti. Kainavo keturis šimtus kronų. Dvi plastikinės mentelės tortui, sugedęs rašiklis ir vienas kalkuliatorius, kurių už devyniolika su puse gali nusipirkti kelis. Ir dar visokio šlamšto, net nesuprasi, kas tai. Turiu pasakyti, kad firma ištęsėjo duotą žodį! „Staigmenos“ taip „nustebino“ Kjelį Bjarnę, kad jis vos nesugriovė viso Brioineso.

– Nepakenčiu melagių! – pasakė jis. – Tada įsiuntu! – Ir susigrūdo į burną visą kotletą, septintą iš eilės.

– Baik. Juk niekas tau nieko ir nebuvo žadėjęs, – tariau.

– Žurnale buvo pavaizduota meškerė, tranzistorius ir kompaktinės plokštelės, – pilna burna paprieštaravo jis. – Ir elektrinis konservų atidarytuvas.

– Ką gi tu būtum daręs su elektriniu atidarytuvu Brioinese? – pasišaipiau. – Kiekvieną dieną mums paduodavo gatavą maistą. Per visus metus nesu matęs nė vienos konservų skardinės.

– Norėjau pasižiūrėti, kaip toks daiktas atrodo iš vidaus, – paaiškino jis, įsiversdamas dar vieną bulvių košės gniutulą.

– Jis gana nagingas, – pasakiau Alfonsui Jorgensenui.

– Išties *baisiai* nagingas. Kai matau tokias dvi letenas, atrodo, kad jos skirtos ne kam kitam, o tik begemotams galabyti.

Kjelis Bjarnė prunkštelėjo, patikliai žvelgdamas į Alfonsą Jorgenseną.

– Ten jis buvo išardęs svetainės sieninį laikrodį, – tęsiau aš. – Ant grindų gulėjo vien vario krūva. Bet nieko nepasakysi, jis iš naujo viską surinko.

– Nieko sau, – tarė Alfonsas Jorgensenas. – Ir ką, laikrodis vėl ėjo?

– Ne, – atsakė Kjelis Bjarnė. – Jis jau buvo sustojęs prieš man išardant.

– O kaip su mašinų varikliais? – paklausė Jorgensenas. – Ar išmanai apie juos?

– O kaip variklis?

– Nė neklausk. Aštuonių cilindrų. Senas 1952 metų „Biuikas“.

Kjelis Bjarnė jau kilo nuo kėdės.

– Kur jis?

– Sėdėk, – paliepė Alfonsas Jorgensenas. – Kiemo garaže. Bet ten nėra šviesos. Ateik kurią dieną, duosiu raktą.

Metų metais nevažinėjau, bet jeigu tau pavyktų jį išjudinti, būtų visai smagu pasivažinėti dabar, atėjus pavasariui. Ką apie tai manote, vaikinai?

Kjelis Bjarnė neatsakė. Jo riebaluota burna buvo plačiausiai išsiviepusi, tokios man niekada nėra tekę regėti.

Šypsojaus ir aš, taip pat tylėdamas. Mat jau viską įsivaizdavau. Nieko neišmaniau apie mašinas, bet ir aš supratau, kad 1952 metų „Biuikas" – šioks toks lobis. Sėdėsiu priekyje. Nuleidęs langą, pro Kjelio Bjarnės saulės akinius stebėsiu besikeičiančius vaizdus. Būsiu poetas bitnikas, kartu su pašėlusiais draugais varantis pirmyn į naujus nuotykius.

Aiškiai mačiau, kaip atvykę į greitkelių užeigas ar degalines trinksime durelėmis. Senstantis, truputį nusivylęs literatas. Jaunas poetas. Ir Kjelis Bjarnė, atstovaujantis gaivalingai gamtos jėgai.

– Aš tą vežimą išjudinsiu, – pasakė jis, išeidamas atnešti slyvų kisieliaus. – Nors ir reikėtų jį padirbti iš naujo!

8

Kjelis Bjarnė atvyko į Oslą sausio viduryje. Vieną darganotą vakarą, nuo fiordo pučiant žvarbiam vėjui. Atvažiavo iš Brioineso traukiniu visiškai vienas, ir pusę devynių vakaro mudu su Franku atėjome jo pasitikti į Oslo centrinę geležinkelio stotį. Kad tai įvyktų, reikėjo ilgai kovoti. Ilgiau nei pusmetį atkakliai įrodinėjome vadovybei, kad mes priklausome vienas kitam ir, užuot gyvenus kiekvienam atskirai, vienintelis logiškas sprendimas – leisti mums gyventi kartu socialinės rūpybos bute. Guna mudu palaikė, ir tai šildė juodžiausiomis valandomis. Šis reikalas tiek kartų keliavo iš vienų biurokratų rankų į kitas, kad vien nuo tos minties man svaigo galva. Ne per daug gerai supratau, kas vyksta aplink mane. Atrodė, tarsi grumiamės su nematoma pabaisa. Bet mudu su Kjeliu Bjarne patys susiradome vienas kitą, išmokome vertinti naktinius pokalbius, kažkokia prasme traukėme bendrą vežimą, o tame vežime buvo nemenka vertybė – mūsų gyvenimas. Kai man paaiškėjo, kad mūsų santykiuose nėra nė lašo homoseksualumo, ėmiau kurti didelius planus. Buvome tokie heteroseksualūs, kokių labiau įsivaizduoti neįmanoma. Pats buvau nelaimingai įsimylėjęs Guną, bet ji turėjo vyrą ir niekur nesiruošė nuo jo trauktis. Tikriausiai labai norėjo, bet nedrįso šokti man į glėbį. Kjelį Bjarnę tenkintų bet kuri moteris, jei tik turėtų visas natūra-

lias angas ir dar dvi išaugas, kurias, pasitelkus bent truputį geranoriškumo, būtų galima pavadinti krūtimis. Jo ausys buvo pilnos mano išgalvotų istorijų su moterimis. Buvau nupiešęs savo, kaip vyriško jūrininko ir kartu desperatiško baikerio bandito, paveikslą. Iš tikrųjų niekada nebuvau net užsėdęs ant mopedo užpakalinės sėdynės. Mano tarpkojo nebuvo lytėjusi nė viena moteris. Nė karto nebuvau plaukiojęs jūra, tik keletą sykių persikėliau keltu į Daniją apsipirkti, bet tai noriai atmetu. Ir vis dėlto vakarais sapaliodavau apie visur manęs tykančias moteris – apie tą dūsaujančią materiją, kurią bent jau iš mandagumo jaučiausi privaląs sistemingai apdoroti. Išsproginęs akis ir išsižiojęs Kjelis Bjarnė klausėsi tikėdamas kiekvienu mano žodžiu. Ilgainiui tapau kone apsėstas šitų naktinių prasimanymų ir nemačiau šiame žaidime nieko bloga. Kjelis Bjarnė, būdamas skaistus, kaip ir aš, tačiau dar ir be fantazijos, tiesiog kaulijo iš manęs detalių ir vaizdingų paaiškinimų. Manau, kad jis išties buvo laimingas, kai nuvesdavau jį į Naujojo Orleano viešnamį, kur mano akrobatiniai triukai taip patikdavo juodaodėms, kad jos užmiršdavo pareikalauti savo uždarbio. Vis naujus variantus sufantazuodavau apie oralinį seksą ant gigantiško motociklo, lekiančio 150 km per valandą greičiu Drameno centru.

Tačiau bėda buvo ta, kad Kjelis Bjarnė viską išplepėdavo. Ne iš piktos valios, tuo esu tikras, bet vis dėlto jis papasakojo tas išgalvotas istorijas Gunai. O ji supyko. Tiesiog persiuto. Ji tvirtino, kad šios „nešvankios fantazijos" buvo sietinos su tam tikrais „svaičiojimais", kuriems išguiti iš mano galvos jai prireikė ne vieno mėnesio. Žinoma, per-

dėta, bet tiek to. Tariau sau, kad tokios jau yra moterys. Jos perdeda. Tie svaičiojimai, apie kuriuos ji kalbėjo, buvo grindžiami ne kuo kitu, o sveiku susidomėjimu aplinkiniais žmonėmis. Man buvo įdomu, kas jie tokie, iš kur ir į kur eina šiuo trumpu žemiškojo gyvenimo keliu. Apie tai nutylėjau. Būdamas Brioinese išmokau tylėti. Kad ir kaip būtų, ginčytis su taip nusiteikusia Guna neverta. Vyrai ir moterys skirtingai supranta tokias sąvokas kaip „logika“ ir „sveikas protas“. Šiaip ar taip, tokia mano patirtis.

– Šitas kvailystes turime tučtuojau baigti, – pasakė ji. – Negali būti nė kalbos apie persikraustymą į bendrą butą, kol tu neatsiprašei Kjelio Bjarnės ir nepasakei, kad visos tos nešvankios istorijos – tik svaičiojimai.

Dievaži, tai mane įskaudino!

Aš protestavau. Reikšdamas protestą, atsiguliau ant grindų. Nieku gyvu!

Bet šįkart susikalbėti su ja nebuvo įmanoma. Tas reikalas jai iš tikrųjų degė. Nuėjo tiesiai į svetainę, kur įsispitrijęs į televizorių sėdėjo Kjelis Bjarnė. Atsitempė jį į savo kabinetuką.

– Sėskis, Kjeli Bjarne! – paliepė. – Elingas nori tau kai ką pasakyti.

Išgirdau, kaip jis atsisėdo kažkur man už nugaros. Gulėjau visiškai ramiai, žvelgdamas į Gunos kojas. Mažutės mielos kojytės, įspirtos į baltas ligoninės klumpes.

– Nagi! – paragino ji, treptelėdama dešine koja. – Kelkis ir pradėk.

Šiaip ar taip, aš nenoriu keltis. Liksiu gulėti ant grindų visą gyvenimą. Gal pašliaužiosiu po kampus, bet keltis – nesikelsiu.

– Kas atsitiko? – paklausė Kjelis Bjarnė. – Skauda pilvą?

– Jam skauda sąžinę, – pasakė Guna. – Mat jis tau melavo.

– Melavo? O kaip?

– Viską, apie ką tu man papasakojai šiandien po rytinio susirinkimo, – be gailesčio tarė Guna.

Akimirksnį stojo tyla. Paskui krenkštelėjęs Kjelis Bjarnė paklausė:

– Tai tu vis dėlto neplaukiojai, Elingai?

– Gal ir nelabai, – atsakiau.

– Apskritai niekada neplaukiojo, – tarė Guna. – Taip pat niekada nebuvo „Bandidos“ narys.

Kambaryje tvyrojo nejauki tyla. Tiesiog neįsivaizdavau, kaip Kjelis Bjarnė reaguos į demaskavimą.

– O panos? – pagaliau gergždžiančiu balsu paklausė jis.

– Išsigalvojau, nes man reikėjo draugo! – sušukau.

– Nesąmonė, – tarė Guna. – Išsigalvojai, nes esi tikras paršas. O dabar atsiprašyk Kjelio Bjarnės, ir baigsime šią istoriją.

– Atleisk, – sušnibždėjau.

– Nieko, – atsakė jis.

Atsigulę tą vakarą ilgai nekalbėjome. Tik ant rašomojo stalo tarp mūsų tiksėjo žadintuvas. Lauke medžių viršūnėse šnarėjo vėjas. Praėjo ilgiau nei pusvalandis, kol Kjelis Bjarnė pagaliau nutraukė tylą.

– Tos panos Borneo saloje... – prašneko atsargiai. Lyg baimindamasis, kad aš gal jau miegu.

– Vien tik sapalionės! – žagtelėjau.

– O man tai nusišikt, – tarė Kjelis Bjarnė.

Tada dar kartą papasakojau apie Borneo salos moteris. Niekada anksčiau nebuvau jautęs tokio palengvėjimo.

Tą vakarą, kai turėjo atvykti Kjelis Bjarnė, mudu su Franku dairydamiesi stovėjome perone priešais išėjimą. Frankas man padėjo susitvarkyti butą. „Fretex" lova, nauja patalynė – viskas parengta. Drabužių spinta. Kartu išvirėme mėsos ir daržovių troškinį, kad parėjus reikėtų tik pasišildyti. Stotyje žmonių – net juoda, todėl nedrįsome vaikštinėti palei traukinį, kad neprasilenktume su Kjeliu Bjarne. Žinojau, kad jis nuogąstavo dėl kelionės, ir aš nedrįsau net pagalvoti, kas atsitiktų, jeigu jam tektų vienam blaškytis po didžiulę stoties teritoriją. Nenorėjau įsivaizduoti net ir savęs, atsidūrusio tokioje padėtyje.

Ir štai aš jį pastebėjau. Toli tarp minioje besistumdančių žmonių. Jo galva kyšojo virš visų kitų; buvau tiesiog pamiršęs, koks jis aukštas. Paltas ir megzta smaili kepuraitė su spurgu, kaip jam įprasta.

Frankas krenkštelėjo:

– Nieko nesakyk, Elingai. Leisk man atspėti!

Taip, ir išties. Frankas turėjo gerą akį. Po kelių akimirkų sveikindamasis jis jau kratė Kjeliui Bjarnei ranką.

– Sveikas atvykęs į sodybą! – pašmaikštavau.

Jo žvilgsnis slydo pašto dangoraižiu aukštyn.

– Taigis. Visai tikėtina, kad ir čia kaip nors susigyvensime.

– Gera kelionė? – bandė užvesti kalbą Frankas. Norėdamas pasirodyti esąs geras, jis taikėsi paimti iš Kjelio

Bjarnės vieną krepšį, tačiau šis tik papurtė galvą ir pradėjo žingsniuoti.

– Visą kelią buvo tamsu. Lange mačiau tik savo kvailą snukį. Ar yra kur nors arti dešrelių kioskas?

– Namuose mudu su Franku išvirėme penkiasdešimt litrų troškinio! – pasakiau.

– Gerai. Bet pirmiausia man reikia dešrelės. Arba padvėsiu.

Taip ir padarėme. Trys Vienos dešrelės su priedais. Sumokėjo Frankas. O gal Oslo municipalitetas.

Namuose aprodžiau Kjeliui Bjarnei butą, o Frankas apsimetė, tarsi jo čia nebūtų. Parodžiau naujai suremontuotą vonią. Virtuvę. Jo kambarį iš gatvės pusės.

Lyg bandydamas jis prisėdo ant lovos.

– Ar čia miegosiu?

– Taip, – atsakiau. – Juk neblogai?

– O tu?

Parodžiau savo kambarį. Lovą. Drabužių spintą. Motinos nuotrauką ant sienos. Jis linksėjo galvą, bet tą vakarą nebepratarė nė žodžio. Kol neišėjo Frankas. Net neatsiliepdavo, kai kreipdavomės į jį. Sušveitė vos ne toną troškinio, tačiau net neištarė „viso“, kai Frankas jau buvo susiruošęs išeiti.

Frankas davė slaptą ženklą, kad išeičiau į koridorių. Vilkdamasis striukę, jis sušnibždėjo:

– Kai tik iškils problemų, *tučtuojau* skambink man!

Pažadėjau. Kai grįžau į svetainę, Kjelis Bjarnė sėdėjo, trindamasis kumščiais smilkinius.

– Nagi! – paraginau.

Jis atrodė nelaimingas.

Bejėgiškai skėstelėjau rankomis:

– Vienas tavo lovos pernešti nepajėgsiu.

Tada perkraustėme visus jo daiktus į mano kambarį, ir tarp lovų pastatėme spintą.

Iš pradžių laiką leidome daugiausia vieni, nepaisydami nuolatinio Franko zirzimo, kad turėtume rūpintis savo socializacija. Žiūrėdavome televizorių, smagindavomės erotiniu telefonu. Arba paprasčiausiai sėdėdavome ir klausydavomės visokių naujų garsų. Kaimynų unitazų gurguliavimo. Žingsnių laiptinėje. Kokių nors rėksmingų barnių. Tiesą pasakius, apsipirkti Kjelis Bjarnė eidavo beveik kasdien – tam jis buvo pakankamai motyvuotas, bet kai grįždavo, pastebėdavau suprakaitavusią kaktą. Tai nebuvo taip paprasta. Tos ekspedicijos į prekybos centrus „Prix" ar „Rema 1000" nemažai kainavo. Kartais namo grįždavo beviltiškai sutrikęs, tuščiomis. Eilė prie kasos buvusi per ilga. O aš jį supratingai raminau. Ir man taip retsykiais atsitinka. Jei eilė prie kasos ilga, man ima prakaituoti delnai, pykina ir varo į tualetą. Nors šleikštulio ir nejuntu, o tualete esu ką tik buvęs. Keista, bet toks jau esu.

Tačiau kas antrą ketvirtadienį, kaip žinia, pas mus apsilanko Frankas. Su galybe idėjų ir konstruktyvių nurodymų. Prašom, ir aš turįs vaikščioti apsipirkt. Nieko nelaukdamas privalau išeiti ir susipažinti su aplinka. Pirmyn! Jis *privertė* mane nueiti į kioską ir jam su Kjeliu Bjarne nupirkti žemės riešutų pakelį!

Bet derinys: pirma – filmas, paskui – pica, mums ėmė vis labiau patikti. Negaliu paneigti, kad būdami kartu su

Franku jautėme mažesnę įtampą, nors iš pradžių priešiškumas jam buvo didžiulis.

Ir vis dėlto pirmus ledus tarp mūsų pralaužė kvietimas papietauti. Ėrienos kepsnys. Franko namuose. Privačiai. Tada ir turėjau progą žvilgtelėti į Franko darbo kambarį, kur ant rašomojo stalo stovėjo telefonas. Tiesą pasakius, būtent tada ir ten į mano gyvenimą įžengė Naujasis Saugumo Jausmas, bent jau prasikalė daigai to, kas vėliau užaugs ir pavers mane subalansuotos psichikos, nepatenkintu pogrindžio poetu, turinčiu šiokį tokį draugų būrelį.

Frankas mums nieko nepalengvino. Jis ir neslėpė, kad gyvena sunkiai randamoje vietoje Askeryje. Bet vis tiek. Kategoriškai atsisakė važiuoti pasiimti mūsų iš Kirchės gatvės, taip pat nenorėjo nė girdėti apie pasitikimą Askerio stotyje. Atseit prieš mus – orientacinis rebusas, o jei įstrigtume, tai prašom, klausinėkite kelio patys. Jis leido suprasti, kad neatvykus į jo namus aštuntą valandą, jis ir vėl turės persvarstyti mūsų naująją laisvę Kirchės gatvėje. Man susidarė įspūdis, kad tai – paprasčiausiai pasitikėjimo Oslo municipalitetu klausimas. Jei pralaimėtume šį žaidimą, mūsų gali laukti nedarantis garbės grįžimas į Brioineso pensioną.

Kiek mudu išliejome prakaito! Pirmiausia prisivertėme nueiti į knygyną ir nusipirkti Oslo ir jo apylinkių žemėlapį. Dvi dienas tyrinėjome kreivas Askerio gatveles, taip pat ir atstumą tarp mums reikalingos gatvelės ir geležinkelio stoties. Ir visą laiką įsivaizdavau, kaip Frankas sėdi kažkur šiame baisiame labirinte ir patenkintas glosto sau ūsiukus. Vėliau, kai raudonu rašikliu buvome pasižymėję vieną ga-

limą maršrutą, atėjo eilė Norvegijos geležinkelių traukinių atvykimo ir išvykimo tvarkaraščiui. Ten stulpeliais surašytų laikų nesupratome, tačiau man dingtelėjo į galvą mintis, jog galime įšokti į pirmą pasitaikiusį pietų link vykstantį traukinį. Negali būti, kad koks nors traukinys nestotų Askerio stotyje. Visiškai apsidrausti galėjome pasiteiraudami kasoje, kai pirksime bilietus.

Sekėsi geriau, nei tikėjomės. Sėdėdami užmiestiniame traukinyje į Askerį, priėjome išvados, kad sunkiausia – *išsiruošti*. Frankas teisus. Mums trūksta ryžto imtis ko nors. Bilietus pirkau Nacionalinio teatro stotyje, ėjosi kaip patepta, pokalbis su kasininku liejosi lengvai ir žaismingai. Ar mums reikia bilietų tik į vieną pusę, ar vieno bilieto į abi puses? Atkakliai tvirtinau, kad tik į vieną. Paaiškinau, kad Frankas žadėjo parvežti mus į miestą mašina. Kad nėra jokio pagrindo abejoti tuo, ką sako Frankas. Ir jeigu jau prasižiojau, tai diskretiškai paaiškinau jam, jog Frankas dirba Oslo municipalitete. Leidau suprasti, kad jis turi ryšių su aukštais pareigūnais, todėl kasininkui nėra ko taip pūstis. Žinoma, viską sakiau žaismingu tonu, nuotaika buvo pakili. O kaip Norvegijos geležinkelių darbuotojas išmano kotedžų gatvelių išsidėstymą Askeryje? Pamaniau, kad galiu apie tai paklausti šį poną, kaip ir bet kurį kitą atsitiktinį žmogų. Mat, kaip man žinoma, esate iš Askerio? Iš Askerio? Taip, bėgiojau ten vaikystėje. Ir išties visa giminė iš ten. Nuo neatmenamų laikų gyvena Askeryje. Bet kažin. Man susidarė įspūdis, kad jis niekada nėra buvęs Askeryje. Kad jis net nenutuokia, kur tai, ir tada, aišku, mane apniko abejonės. Iš naujo susiradau bilietą ir ėmiau jį atidžiai ap-

žiūrinėti. Galų gale jis turėjo paprašyti manęs pasitraukti nuo kasos. Ir kitiems reikia nusipirkti bilietus. O ar man nereikia spėti į traukinį? Tikras pokštininkas.

Buvo pusė keturių, už traukinio langų pro šalį lėkė gamta ir civilizacija. Turėjome daug laiko, nors Frankas tvirtino, jog nuo stoties iki jo namų pėsčiomis tik penkiolika minučių. Bet ką žinai. Jei kur nuklysi, nė nepajusi, kaip prabėgs ir keturios valandos, o punktualumas man visada buvo garbės reikalas. Tiesą pasakius, Kjelis Bjarnė manė, kad važiuoti pusę keturių pernelyg anksti, nes iki Askerio ne daugiau negu pusvalandis kelio, bet aš net nelaikiau būtina jam į tai atsakyti. Kjelio Bjarnės žinios apie keliones ir jų racionalų planavimą nebuvo vertos nė menkiausio komentaro. Visą kelią sėdėjau stuksendamas bilietu į delną. Kažkaip negalėjau nurimti, nors ant traukinio, kaip ir ant bilieto, buvo užrašyta „Askeris". Pirmiausia man reikėjo, kad konduktorius tai patvirtintų, o tada jau galėčiau atsilošti ir pradėti mėgautis kelione. Taip jau yra šioje šalyje, kad daugybė vietų turi tą patį pavadinimą. Pavyzdžiui, Vikas. Arba Vangenas. Žinojau dvi Ho salas. Traukiniui vis didinant greitį, vis tolstant nuo miesto ir jo reliatyvaus saugumo, stiprėjo mano įsitikinimas, kad kažkas negerai. Kad mes važiuojame į Askerį Jereno pietuose arba į Askerį Telemarke. Aplink mane sėdi žmonės, sukišę neįžvelgiamas kaukes už tabloidų ir knygų, ir aš nedrįstu prašyti jų patvirtinimo, kad traukinys važiuoja į Askerį, į *tikrąjį* Askerį. O konduktorius nesirodo! Nesirodo, ir tiek! Tik pamanykit, susimoki brangiausiai už bilietą. O konduktorius su savo žymekliu nesiteikia ateiti! Prieš mane

sėdintis ir iki šiol žiūrintis į savo kojas Kjelis Bjarnė tikriausiai pastebėjo, kad imu nerimauti, nes staiga paklausė, kodėl aš nuolat plekšnoju sau per ausį. Paaiškinau. Kad man reikia štai tokio patvirtinimo, o konduktorius, regis, bus mus pamiršęs.

Tada įsiterpė šalia Kjelio Bjarnės sėdintis jaunas vaikinas. Jo nuomone, tai galima paaiškinti tuo, kad mes važiuojame vagone, skirtame keleiviams su nuolatiniais bilietais. Apie tokią tvarką nebuvau net girdėjęs. Parodžiau jam savo bilietą. Ar reikia suprasti taip, kad šis bilietas negalioja? Ne, reikia ne taip suprasti. Mat šiame vagone vienkartiniai bilietai niekada netikrinami. Jei ir ateitų kontrolė, tai tik pasirinktinai tikrindama, ar keleiviai turi galiojančius nuolatinius bilietus.

– Bet juk mes *neturime* galiojančio nuolatinio bilieto! – surikau.

– Nurimkite, – tarė vaikinas. – Čia beveik niekada nebūna kontrolės, o be to, juk jūs turite bilietus. Jei prireiks, galima viską paaiškinti.

Man to nepakako. Pakilau eiti į kitą vagoną, paskui mane pakilo ir Kjelis Bjarnė. Man riktelėjus žmonės atkreipė į mus dėmesį. Ir dabar spoksojo. Patraukę į šalį laikraščius ir knygas, jie spoksojo į mus. „Spoksokit, kiek tik lenda, – pagalvojau. – Sudiev!" Bet pasirodė, kad durys į kitą vagoną buvo užrakintos! Štai taip. Žaibiškai perlėkiau per visą vagoną prie durų priešingame gale, bet ir tos, aišku, buvo užrakintos. Mes paprasčiausiai įkliuvome į vieno ar kito sumauto biurokrato išgalvotus spąstus. Tikriausiai sugalvotus dėl to, kad nusipelnytų keturių milijonų kronų

išeitinę pašalpą, į kurią turi teisę asmuo, nesugebantis atlikti savo darbo ir numatytas iš jo pašalinti.

Kita kelionės dalis virto tikru košmaru. Kai atvykome į Askerio stotį, svirduliuodamas išlipau iš traukinio, Kjelis Bjarnė – įkandin manęs. Per visą kelionę maigytas bilietas buvo virtęs neįskaitomu drėgnu gniutulėliu. Neturėjau jokio apetito ir nenorėjau eiti į svečius. Troškau ramybės. Visą gyvenimą troškau, kad man duotų ramybę, bet, atrodo, mano noras it raudonas skuduras kėlė kitų įtūžį. Net drebėjau iš susijaudinimo.

Su Kjeliu Bjarne buvo kitaip. Tą nuotykį jis jau buvo išmetęs iš galvos ir dabar norėjo dešrelės. Labai paprasta, dešrelės, ir viskas. Kad tik turėtų ko valgyti, o kas dedasi pasaulyje – Kjeliui Bjarnei nei šilta, nei šalta. Sugavau save svajojantį apie tokią pat nesudėtingą prigimtį. Kiek būtų išvengta bemiegių naktų, jei būčiau apdovanotas truputį paprastesne psichika? Devynios galybės! Būdavo, ištisomis dienomis ir naktimis bandau rasti kandžių frazių, žodžių, kuriuos būčiau galėjęs išrėžti vienomis ar kitomis aplinkybėmis, kai patiriu neteisybę. Aišku, iš viso to – jokios naudos, bet negalėjau nieko padaryti. Štai ir dabar jaučiu, kaip kažkas kaupiasi viduje, matau save stoties viršininko kabinete, kur išpliekiu naująją tvarką su konduktorių neaptarnaujamais vagonais. Parodyčiau bilietą. Šit, žiūrėkit! Jei panorėčiau, galėčiau su tuo pačiu bilietu važiuoti dar kartą. Tai ar keista, kad Norvegijos geležinkeliai vargsta su ekonomika.

Kjelis Bjarnė nenurimo tol, kol negavo dešrelės. Sumokėjau, o pats pasiėmiau eukalipto skonio ledinukų. Frankas

pasakojo, kad gyvena kartu su kažkokia Jane, ir aš norėjau susitikti su jo moterimi gaiviai kvepiančia burna. Turėdama Franko mylimosios statusą, ji, tiesą pasakius, buvo neprieinama, bet norėjau pasirodyti šiek tiek pranašesnis už Kjelį Bjarnę. Susipažindamas su ja, jis pasirodys lyg kokia aitrių svogūnų ir garstyčių bomba, o aš – tarsi gaivus dvelksmas nuo gamtos prieglobstyje įsikūrusio ledinukų fabriko.

Pasirodė, kad rasti Franko namus – vieni juokai. Viskas, kas žemėlapyje atrodė taip sudėtinga, bent kartą tikrovėje pasirodė visiškai paprasta. Visas mūsų paruošiamasis darbas nuėjo perniek.

Hm. O kas dabar? Kai stovėjome prie keramikinės durų lentelės su užrašu „Janė ir Frankas“, laikrodis rodė be dešimt pusę penkių. Buvome susitarę aštuntai. Kjelio Bjarnės nuomone, tai visai nesvarbu, ir, man nespėjus sustabdyti, jis jau spaudė durų skambutį. Ilgai ir stropiai. Laimė, nesulaukėme jokio atsakymo. Paprasčiausiai nieko nebuvo namie. Net palengvėjo, nors jau įsivaizdavau, kaip bus ilgu ir šalta laukti. Atsisėdome ant laiptelių, ir aš ėmiau čiulpti eukalipto ledinukus. Kjelis Bjarnė be paliovos atkišdavo delną, bet aš tuo metu žvelgiau kitur. Jis gavo dešrelę, o ledinukai buvo mano. Pamažu ėmiau jausti šleikštulį, bet nieko nepadarysi. Privalėjau išsaugoti gaivų kvapą. Mat vaizduotėje pažaidžiau su mintimi, kaip aš, pasitaikius progai, sušnibždėsiu kažką Janei į ausį, todėl ir noriu, kad mano kvapas it šerkšnas nugultų jos ausies kanalus. Išlikčiau jos atmintyje kaip vyras eukaliptas.

Jie grįžo namo ne anksčiau kaip be penkiolikos septynios! Jutau šleikštulį, mane pykino, ne mažiau peršėjo

gerklę. Kraujavo dantenos. Kad nesušaltų, Kjelis Bjarnė pradėjo sukti ratus aplink namą. Gretimo buto virtuvėje, įbedusi nosis į langą, stovėjo nedidelė šeimynėlė ir žiūrėjo, per kiek laiko jis apsuks ratą. Vaikai ragindami džiugiai mojavo rankelėmis, bet Kjelis Bjarnė buvo paskendęs savo mintyse ir jų net nepastebėjo.

Įsukę į kiemą, Frankas ir Janė pastatė mašiną prie šiukšlių konteinerių. Pirmiausia išlipo Frankas. Pamatęs mane ir kaip tik tuo metu besibraunančio pro kaimynų gyvatvorę Kjelio Bjarnės nugarą, jis apstulbo.

– Viešpatie! – tarė jis. – Kada jūs atvykote? Elingai! Tu juk tikra marmurinė statula!

Tikrai taip! Panašiai ir jaučiausi. Tiesą pasakius, dar ir atgrubanagiškai iškalta. Norėjau pakilti nuo šaltų kaip ledas laiptelių ir eiti jų sutikti, tačiau kojos neišlaikė. Sudribau ant sniego ir ėmiau vemti. Lyg ženklindama gėdą, iš burnos pliūptelėjo žalia srovelė. Neturėdamas išeities, apsiverčiau ant šono. Jau kokį šimtą keturiasdešimtąjį kartą pasijutau kvailio vietoje. O juk buvau išsėdėjęs ilgiau nei dvi valandas, galvodamas apie tai, koks bus susitikimas su Franko Jane. Susipažindamas norėjau truputį ironiškai šypsotis ir paleisti vieną kitą kandžią repliką apie Franko neprižiūrimus ūsus. Tarsi užmegzti su ja šiokį tokį šelmišką ryšį. Įsivaizdavau, kad ji netruktų perprasti užuominą, ir mudu greitai susiuostytume imdami kartu draugiškai traukti jos sugyventinį per dantį. O dabar štai guliu išvirtęs kaip koks marmurinis fontanas.

– Velniai griebtų, Frankai! Tai juk gryna tulžis!

Jos balsas, ir tas nebuvo toks, kokį vaizdavausi. Aukštas ir gergždžiantis. Tą saldžiai burkuojantį, kokį įsivaizdavau, dabar galėjau užmiršti.

– Raminkis! – liepė Frankas. – Atrakink duris.

Jis įvedė mane vidun, o Janė liko lauke, kad nukreiptų Kjelio Bjarnės dėmesį.

Kad ir kaip keistai skambėtų, vakarą išties praleidome labai maloniai. Jau eidamas į vonią pajutau gardų lėtai orkaitėje kepančio ėrienos kumpio kvapą. Netrukus gulėjau svetimoje vonioje iki kaklo apsemtas vandens. Girdėjau, kaip koridoriuje Janė barė Franką, kad tas nepanoro važiuoti į Oslą mūsų parsivežti, taip pat netoliese girdėjau ir Kjelio Bjarnės kikenimą. Ji paprasčiausiai palaikė mūsų pusę. Dabar jos beprotiškas balsas tapo labiau priimtinas. Kai sušilau, išlipau iš vonios ir įtryniau burną Franko ir Janės dantų pasta. Tada apsirengiau ir išėjau gesinti konflikto. Juk ir mes buvome kalti. Galėjome atsisakyti. Pasilikti namie.

Ėrienos kepsnys buvo nuostabus! Niekada niekas nebuvo patiekęs man ko nors panašaus. Nublanko net ispaniškas ryžių apkepas, kurį valgiau Benidorme. Šviesiai rausva mėsa, ir tokia minkšta, kad ją kramtant nereikėjo nė dantų. Prismaigstyta česnako ir įtrinta storu rozmarino sluoksniu. Miltingos bulvės, padažas. Džiaugiausi, kad skrandis buvo išsivalęs nuo ledinukų pliurzės bei viso kito, ir dabar galėjau prisikimšti. Frankas su Jane bandė kalbinti Kjelį Bjarnę, bet neišgavo nė garso, kol jo lėkštėje liko gelsvas kaulas, švariai nučiulptas, be jokios skaidulos.

– Kokie pietūs! – tariau atsiriaugėdamas česnaku. Buvau taip prisisprogęs, kad turėjau atsisegti viršutinę kelnių sagą.

– Skaniausia, ką man kada nors yra tekę valgyti, – pasakė Kjelis Bjarnė.

Pastebėjau, kaip jis metė žvilgsnį virtuvės link, o gal ten lėtai čirškinamas dar vienas kumpis. Ar orkaitė įjungta?

Mačiau, kaip tai paglostė Janei širdį. Juk ji buvo svarbiausia kulinarė.

– Gal espreso, vaikinai?

Kavos norėjome. Tiek prisikirtus, rūgštys turėjo būti vienaip ar kitaip neutralizuotos.

– Frankai!

– Taip, taip, einu!

Tyčia apsimesdamas lyg ujamas šuo, Frankas išbidzeno į virtuvę.

– Iš tikrųjų jis baisiai geras, – pasakė Janė. – Bet jūs jį sutramdykite, jei pasirodys, kad pradeda per daug komanduoti.

– Jis nusprendė, kokia spalva dažyti mūsų svetainę, – leptelėjo Kjelis Bjarnė.

– Taip, girdėjau, – atsakė ji. – Tačiau ilgainiui oranžinė gali patamsėti.

– Nebekalbėkime apie tai, – pasakiau kilniaširdiškai.

Tikrai nenorėjau įstumti jos į kokį nors konfliktą dėl lojalumo sugyventiniui. Pamiršti nieko neketinau, bet dabar tikrai ne laikas.

– Jis dar sako, kad mes patys kalti, jog nepažįstame jokių panų, – varė toliau Kjelis Bjarnė.

– Na, dabar juk susipažinote su manim, – tarė Janė. – Gal ir nieko ypatinga, bet pradžiai vis šis tas.

– Ką tu veiki, kai nesi kartu su Franku? – Kjelis Bjarnė norėjo atsigriebti už savo ilgą tylėjimą.

– Tada sėdžiu socialinės rūpybos skyriuje Berume ir neleidžiu išrašinėti čekių, – nusišypsojo ji.

Savaime aišku! Frankas ir Janė susitiko Socialinio darbo institute. Kada nors aštuntajame dešimtmetyje, nes jiedu buvo gerokai vyresni už Kjelį Bjarnę ir mane. Jau įsivaizdavau juos. Violetinė skraistė ir patogūs bateliai. Frankas platėjančiomis kelnėmis ir žandenomis. Ėmiau garsiai kvatoti. Negalėjau susilaikyti. Frankas atrodė išties kvailai!

Kiti, aišku, norėjo sužinoti, ko gi aš dabar taip nesitveriu juoku. Nedrąsiai šypsodamasis tarpduryje pasirodė ir Frankas.

Išpoškinau tiesiai, kaip buvo. Papasakojau, kad buvau užsukęs į Socialinio darbo institutą ir ten susitikau Franką. Su žandenomis.

– Kvaiša! – ištarė Frankas, atatupstas grįždamas prie espreso aparato.

O Janė krizendama patvirtino, kad taip ir buvo. Argi nekeista, kad tai, kas madinga vienais metais, vėliau atrodo be galo juokinga? Ir parodė pirštu į mano dryžuotą megztuką! Na, ką gi. Visada suprasdavau humorą. Bet vis dėlto nesusilaikiau nepabrėžęs, kad kai kurie drabužiai visada išlieka madingi dėl savo elegancijos. O kiti, pavyzdžiui, poliesterio kelnės, išsilaiko dėl patvarumo. Taip, žinoma, taip. Daugiau apie tokius dalykus nebekalbėjome, nors Frankas

man patarė, kad geriau jau tokius drabužius palikti spintoje, jei eičiau į pasimatymą su priešinga lytimi.

– Tu neseki naujienų, – pasakė Janė. – Tokie dalykai dabar tikrai „karšta“ mada tarp tam tikrų hipiškiausių hipių. „Peau de peshe“ švarkai ir nailoniniai marškiniai. Terminiai apatiniai ir visas kitas šlamštas. Kuo baisiau, tuo geriau. Tai vadinama *nerdu.*

– Pasaulis išėjo iš proto! – sumurmėjo Frankas, kiekvienam iš mūsų pastatydamas po espreso puoduką. Ir dar po nedidelį indelį su ledų asorti, užpiltu raudonu padažu.

„Nerdas? – pagalvojau aš. – Ar esu *nerdas?“* Tokia mintis man patiko. Pamaniau, kad galbūt visai net neįtardamas esu hipiškas nerdas.

– Skanus padažas! – pasakė Kjelis Bjarnė.

– Taip, išties truputį juo didžiuojuos, – atsiliepė Janė. – Šeivamedžio uogų sultys iš mūsų sodo.

Kjelis Bjarnė linktelėjo galvą.

– Ar daug turi tokių butelių?

– *Kjeli Bjarne!* – sušnypščiau.

Bet Janė tik nusikvatojo, o kaipgi, ji būtinai įdėsianti Kjeliui Bjarnei butelį su šeivamedžio uogų sultimis. Aiškus daiktas!

Paskui porą valandų žaidėme *parcheesi*, klausėmės geriausių ABBA hitų. „Super“ vakaras, kaip vėliau, važiuojant mašina namo, pasakė Kjelis Bjarnė.

Tačiau iš to „super“ nedaug kas liko, kai atsisveikinę su Franku jau rakinomės laukujes duris. Atsitiko, kad geriau nereikia: Kjelis Bjarnė paslydo ant ledo gurvolio ir virsda-

mas patraukė su savim ir mane. Nespėję nė aiktelėti, užgriuvome ant butelio ir gulėjome kapstydamiesi sultyse ir stiklo šukėse. Mudviejų gerokai subraižytos rankos gan smarkiai kraujavo, ir kai Kjelis Bjarnė pastatė mane ant kojų, supratome, kad visai nejučiomis buvome sumaišę kraują. Paprasčiausiai tapome kraujo broliais. Iš karto mus baisiai nugąsdino mintis apie AIDS, bet kai apsiklijavome pleistrais ir nurimome, nusprendėme, kad toks šansas minimalus. Šiaip ar taip, priverstinis gyvenimas celibate turi tam tikrų privalumų. Ir vis dėlto iš pradžių mane truputį kamavo mintis, kad dalis Kjelio Bjarnės skysčių dabar gurgena mano gyslomis. Pojūtis buvo perdėm intymus, net kažkoks seksualus. Bet praslinkus keletui dienų apsiraminau. Buvau tapęs jo dalimi. O jis – mano. Taip norėjo pats likimas. Dabar buvome tapę kraujo broliais.

9

Įrėžiau eilėraštį apie Reidunos pilvą naujose Larseno restorano tualeto duryse. Nustūmęs ant kaktos Kjelio Bjarnės septintojo dešimtmečio saulės akinius, susitelkiau raižymui kišeniniu peiliuku, kurį per konfirmaciją man buvo padovanojusi motina. Buvau tris dienas nesiskutęs, ir kai man kartkartėmis prireikdavo atsipūsti, dešine ranka perbraukdavau per šeriais apžėlusį veidą. Dabar ėmiau vis labiau sau patikti. Patiko ir tai, ką dariau. Apšepęs. Pasišiaušęs. Su saulės akiniais ant kaktos. Ant baltos drožlių plokštės giliai raižiau savo poeziją. Pastaruoju metu vis dažniau galvojau apie pokalbį, įvykusį prieš keletą mėnesių pas Franką ir Janę. Susiradau poliesterio kelnes, pats savarankiškai nusipirkau citrininės spalvos puskojines. Vilkėjau tamsiai žalius nailoninius marškinius, susagstytus iki pat kaklo. Tapau toks, koks buvau prieš visas skaudžias nelaimes. Vėl mamos sūnelis, bet kartu atsinaujinęs, naujas ir pavojingesnis mamos sūnelio egzempliorius. Buvau tapęs *poetu nerdu* Elingu. Pogrindžio menininku, kurio veido niekas nepažino.

Na, taip. Eilėraštis kol kas dar tik vienas. Eilėraštis apie tai, kaip angelai apvaisino Reiduną Nursleten. Bet toks jau yra menas. Ne kiekvieną dieną Pegasas švysteli uodega, o sparnus išskleidžia dar rečiau. Laiko turiu. Galiu palaukti.

Nuolat užsirašau kokius nors paskirus sakinius ir įsimetu lapelius į naktinio staliuko stalčių. Esu įsitikinęs, kad vieną dieną susiversiu iš jų poezijos vėrinį. Beje, galima sakyti, kad apie eilėraštį, kurį dabar raižau ant tualeto durų, tikriausiai kalba daugybė šio rajono gyventojų. Šimtus kartų esu užrašęs jį ir išnešiojęs lapelius po visą Majorstueną. Dabar jų pilna taksofonų būdelių telefonų knygose. Kaip siurprizų prikaišiota į popieriaus ritinėlius viešuosiuose tualetuose. Bet pirmiausia esu metęs visas jėgas į prekybos centrus „Prix" ir „Rema 1000". Kadangi pamažu praėjo baimė, dabar, paklusęs Frankui, apsipirkti einu ir aš. Atgaivinau tą ramų ir linksmą berniuką, kuris motinai supirkdavo produktus. Bet šį kartą jis apsiginklavęs ką tik parašyta poezija. Įsismaginau kaišioti lapelius su eilėraščiu tarp lentynose išdėstytų prekių. Taigi vaikštinėju ten ir turtinu savo bendruomenę lyg koks atvirkščias vagis. Šit ateina klibikštuodama nesveikomis kojomis nusidirbusi moteris. Vyro nebėra, vaikai nustojo skambinę. Skauda nugarą, o gimda ir vienas plautis jau seniai išoperuoti. Ir štai – tarp dviejų vakuuminių saliamio pakelių ji atranda ranka rašytą eilėraštį. Šviesos blyksnis pilkoje kasdienybėje. Ar vėl, nusipirkti šaldytų omarų trumpam užbėga darbais apsikrovęs verslo magnatas. Jam irgi tenka poezijos dalelė, prikepusi prie apšarmojusios plastikinės pakuotės. Kai kitą sykį jam paskambins iš tabloido ir paklaus, ką laiko pasidėjęs ant naktinio staliuko, nebereikės prasimanyti kokių nors paistalų apie Hamsuną ar Ibseną. Galės pasakyti taip, kaip yra. Kad ant staliuko stovi vandens stiklinė. O greta tos stiklinės – keistai gautas eilėraštis. Eilėraštis, kurį skaitąs kas

vakarą prieš miegą, ir tai jau išties yra tapę ritualu, daugmaž kaip vakarinė maldelė vaikystėje. Kas parašė eilėraštį? Mįslė. Kažkoks „E“. Istorija apie šaldytuve rastą prišalusį prie omaro eilėraštį juk tarsi sukurta tabloidams. Vis dažniau pasvajodavau ryžtis šuoliui – slapta įbrukti vieną ar dešimt eilėraščių į kokį nors vakuuminį pakelį, pavyzdžiui, sriubos, bet kol kas dar nedrįsau. Kartu iki skausmo buvo aišku, kad būtent tokio poelgio dėka galėčiau įsigyti tikrai gausią publiką, taip, galėčiau pernakt išgarsėti visoje šalyje. Įsivaizdavau pirmojo puslapio antraštes „VG“. Ir nirtulingus reidus „Toro“ įmonės gamybos skyriuje, ieškant „E“. Kiek poezijos rinkinių vidutinis lyrikas parduoda Norvegijoje? Nežinau, bet jei prieš išleidimą nebuvo praradęs visų draugų, spėju, kad apie keturiasdešimt. O aš jau šiuo metu turiu keliskart gausesnę publiką. Ir tik mano paties fantazija gali apriboti tą skaičių. Galiu sėsti į tramvajų ir nuvažiavęs užkariauti kitus miesto rajonus. Galiu traukiniu nuvykti, sakysim, į Holmestrandą ir po keleto praleistų prekybos centre valandų išgirsti visus kalbant apie mane. Dabar, stovėdamas ir raižydamas peiliuku, jaučiausi laisvas ir linksmas. Ateitis intrigavo ir masino. Žinoma, pasitaikydavo juodų kaip anglis dienų. Dienų, kai iškildavo senos drumzlės, dienų, kai bijodamas šviesos ir garsų likdavau gulėti lovoje. Bet pasakiau sau, kad taip nutinka visiems menininkams. Talentas slepiasi jautrioje sieloje. Man pradėjo kur kas geriau sektis, kai suvokiau, jog už Talentą reikia mokėti Pasaulio baime.

Svarbiausia, maniau, kad ir vėl atsirado naujas projektas. Visada imdavausi įgyvendinti kokį nors projektą. Dykinėji-

mas – mano didžiausias priešas. Jaunystėje kolekcionavau įvairiausius dalykus, pradedant pašto ženklais, baigiant konservų etiketėmis. Limonado kamštukus ir apelsinų popierėlius. Užaugęs ėmiau domėtis politika ir psichologija, todėl surinkau gausią kolekciją viso to, kas buvo susiję su Gru Harlem Brundtland. Jos nuotraukas laikraščiuose ir interviu. Taip pat, drįstu tvirtinti, sukaupiau ne mažiau reikšmingą archyvą, parodantį kaimynų ydas, jų elgseną ir charakterius. Pažinau juos geriau negu jie patys save, nes turėjau galimybę vertinti juos iš neutralios pozicijos – iš anapus neapšviesto motinos kambario užuolaidų. Kadangi mane prievarta uždarė į Brioineso pensioną, visa ši medžiaga buvo atimta iš manęs. Ilgiau nei metus buvau priverstas klausytis, kad tokie projektai – man ne į naudą. Prašom, rink pašto ženklus! O apie Gru Harlem Brundtland ir kažkokius pamišusius kaimynus – ne, ne ir dar kartą ne! Ir aš paklusau. Paklusau, nes jutau jėgos spaudimą. Žiūrėjau televizorių, ėjau pasivaikščioti visą laiką žinodamas, kad vieną gražią dieną ateis mano eilė. Ir tą naktį, tą nuostabią naktį, kai man gimė eilėraštis, supratau, jog ir vėl pratrūko. Dabar rašau savotišką poetinį dienoraštį. Pasižymiu viską, ko imuosi savo taikingoje partizaninėje kovoje. Tą patį vakarą stropiai užsirašau, kokioje vietoje atsiduria kiekvienas eilėraštis.

Baigęs švariai sušlaviau ant grindų pasklidusias medžio drožles. Įmečiau jas į klozetą ir nuleidau vandenį. Paskui nusiploviau rankas.

Pasižiūrėjau į laikrodį. Penkiolika po trijų. Kaip tik. Su Kjeliu Bjarne buvome susitikslinę laikrodžius, ir jei nebus pakliuvusi po tramvajumi ar išsigandusi padarinių, dabar

Reiduna Nursleten turėtų būti vietoje. Viską gerai apgalvojęs nusprendžiau, jog Kjeliui Bjarnei bus lengviau bendrauti su Reiduna, jeigu jis susidarys įspūdį, kad viskas įvyko atsitiktinai. O kad jis pastaruoju laiku būtų parodęs nors kiek iniciatyvos, kur tau, nė iš tolo! Mano patarimą pasikviesti Reiduną pas Larseną jis, aišku, arba užmiršo, arba jo atsisakė. Žinojau, kad šią savaitę Reiduna budi vakarais, todėl nedelsdamas paskambinau jai apie dešimtą, vos tik Kjelis Bjarnė išėjo parnešti duonos ir pieno. Ar aš teisingai suprantąs, kad ją vis dar traukia prie Kjelio Bjarnės? Taip, turinti pripažinti, kad taip. Tuomet išdėsčiau jai savo nesudėtingą planą. Kai bus penkios po trijų, aš pakilsiu ir nueisiu į tualetą. Ten išbūsiu iki penkiolika po trijų. Tuo tarpu jinai turinti atsirasti kavinėje ir vaidinti labai nustebusią. Pamaniau, kad geriausia ten nesėdėti, kai ateis Reiduna, nes šitaip Kjelis Bjarnė turės progą truputį pasipraktikuoti, kaip būti su ja dviese. Šiaip ar taip, reikės gi jam kaip nors su ja pasisveikinti. Be to, aš juk turėjau atlikti darbą. Paprašiau jo, kad nieko neužsisakytų, kol negrįšiu, kad galėtume pavalgyti kartu.

Kai įėjęs pamačiau, kad ji sėdi savo vietoje, vos nepašokau iš džiaugsmo. Buvo netgi pasipuošusi. Rausvas angoros megztukas ir škotiškojo audinio kelnės. Ant kėdės atlošo kabojo šviesiai melsva nailoninė striukė. Nervingai rūkydama cigaretę su filtru, ji kita ranka grabaliojo valgiaraštį. Akys buvo įsmeigtos į Kjelį Bjarnę. O Kjelio Bjarnės – į savo rankas. Kad tave kur velnias, pamaniau. Taip, nusikeikiau sau. Man reikėjo kaip nors įveikti jo nepaslankumą. Argi čia iš tikrųjų tas vyras, kuris tvirtina, kad už vieną vienintelį „kūšplaukį" galįs parduoti savo sielą pačiam šė-

tonui? Toks jis tikrai neatrodė. Veikiau priminė kažkieno prievarta į viešnamį atgabentą homoseksualų medkirtį.

– Ojojoi! – apsimetęs šūktelėjau ir berniokiškai klestelėjau ant kėdės. – Ką aš matau! Ar tai tu čia?

Stumtelėjau peleninę į jos pusę.

Nedrąsiai šypsodamasi ji pavartė akimis. Tikriausiai norėjo, kad aš kiek susivaldyčiau. Kad vaidindamas nepersūdyčiau.

– Kjeli Bjarne, – tariau. – Štai čia Reiduna Nursleten. Atėjo, kai tu sėdėjai ir snaudei.

– Na, nebūk bjaurus, Elingai, – nusijuokė Reiduna.

Šyptelėjo ir Kjelis Bjarnė.

– Mums reikia ko nors užvalgyti, – džiaugsmingai pasakiau. – Mes, berniukai, mokam, užsisakyk, ko tik širdis geidžia. Ir neverta prieštarauti.

Ji net ir nebandė, ir aš pamaniau, kad iki elementaraus mandagumo jai dar kažko stinga. Šiap ar taip, jai reikėjo bent truputį paprieštarauti. Bet tiek to. Šiandien jos diena. Juk tai mano sumanymas.

Krenkštelėjęs Kjelis Bjarnė prabilo:

– Tai gal man ėrienos ir kopūstų troškinį.

– O taip! – pritarė Reiduna Nursleten. – Man taip pat!

Aš užsisakiau parūkytos menkės su morkomis. Mielai būčiau suvalgęs ėrienos ir kopūstų troškinį, bet norėjau atsiriboti nuo jų abiejų. Norėjau, kad jie turėtų kažką bendra.

– O kaip vaikas? – staiga paklausė Kjelis Bjarnė. Jis net akimirksnį paskersavo į ją. Šitokio proveržio tikrai nelaukiau. Maniau, kad pokalbį palaikyti turėsiu daugmaž aš vienas.

– Super! – atsakė Reiduna. – Turiu gimdyti birželio pradžioje. – Ji visa švytėjo. Trykšte tryško nauja gyvybe ir plačiai šypsojosi, nes Kjelis Bjarnė drįso šitaip surizikuoti. – Puikus metas ateiti į pasaulį.

Kjelis Bjarnė sunkiai linktelėjo galvą.

– O ispanas? Ar ką girdėjai iš jo?

Ji papurtė galvą:

– Nenoriu girdėti. Net nemanau, kad jis Norvegijoje.

– Tu tik paskambink mums, jei imtų līsti! – narsiai įsiterpiau aš. – Ar ne, Kjeli Bjarne?

– Tegul tik pabando! – sušnypštė. Atrodė, tarsi jis baisiai troško, kad anas pabandytų.

Reiduna sukrizeno:

– Tu tai jau tikrai jį paguldytum!

Kjelis Bjarnė krenkštelėjo:

– Padorios merginos ant medžių neauga. Su tuo nėra ko juokauti. Tas bernas tikrai kuoktelėjęs!

Dabar Kjelis Bjarnė buvo grynas virtuozas. Sakinys plaukė po sakinio. Ir dar kokie! Tiesiog meilės prisipažinimai. Net pasijutau nereikalingas. Reiduna murkdama dėkojo už „komplimentą“, ir viskas buvo be galo džiaugsminga. Iš susijaudinimo jos į bulvytę panaši nosytė net virpėjo. Kartu įžvelgiau ir savo genialumą. Juk aš pasiūliau jai skambinti mums, jei tik vaiko tėvas imtų lįsti ko nors nepadoriai reikalaudamas ar ką siūlydamas. Šitaip sudariau galimybę Kjeliui Bjarnei imtis gynėjo vaidmens, o kad tą vaidmenį jis labai mėgo, aš žinojau. Išties buvo gaila, net labai gaila, kad tas ispanas jos nepersekiojo lyg koks įkyrus širšinas. Kaip tik tokiomis aplinkybėmis Kjelis Bjarnė būtų

galėjęs atskleisti jai savo jausmus, kuriuos išsakyti žodžiais jam buvo ypač sunku, – jam paprasčiau imti ir suluošinti berną. Antra vertus, sunku įsivaizduoti, kaip aš galėčiau išprovokuoti tokią situaciją, kad Reidunos Nursleten gyvybei ir orumui grėstų pavojus. Ir negaliu įsivaizduoti, kad tam ispanui dar tektų varžytis dėl Reidunos palankumo.

Buvo paduoti valgiai. Kjelis Bjarnė vėl užsisklendė savyje. Pokalbį tęsėme mudu su Reiduna. Ji papasakojo kilusi iš Biolerio rajono. Ir nors apie savo ankstesnį gyvenimą išsamiai nekalbėjo, nesunkiai numaniau, kad kelias iki šio stalo buvo duobėtas ir kreivas. Kaip supratau, mokykliniai metai buvo tikras košmaras. Pasakė atvirai, kad nėra baigusi nė aštuonių klasių.

– Apie tai pašnekėk su juo, – pasiūliau aš, draugiškai niuktelėdamas Kjeliui Bjarnei į šoną.

– Specialioji mokykla, – tarė Kjelis Bjarnė pilna valgio burna. – Jie manė, kad esu idiotas.

– Neišmoko skaityti, kol jam į rankas nepakliuvo pirmas pornografinis žurnalas! – pasakiau konfidencialiu tonu, tonu, kuris gerai dera tarp draugų. – Tada suprato, kad nuo to niekaip neišsisuksi.

Ir aš išrėžiau ilgą tiradą apie tai, kaip mūsų mokykliniais laikais visiškai nebuvo paisoma motyvavimo. Ir beregint visi trys pajutome neapykantą visuomenei. Palyginti su vidutiniu žmogumi, kiekvienas mūsų skyrėsi nuo visų kitų ir kiekvienas savaip buvo ragavęs rykštės. Tačiau kai Reiduna Nursleten gana aiškiai užsiminė, kad viso to kaltininkė esanti Darbo partija, tučtuojau ją nutraukiau. Politinę analizę esą galima ramiai palikti man, taip ji ir padarė. Pabrėžiau, kad klaidos – ne socialdemokratinių idėjų pagrin-

duose, o greičiau supuvusiose lentose, pakliuvusiose į šį statinį. O *į statybos aikštelę tos supuvusios lentos buvusios slapta įvilktos darbininkų, kuriuos papirko KGB ir CŽV!* Ji pasisakė tokių dalykų nesuprantanti, todėl į tas kalbas aš daugiau nesileidau.

– Skanus troškinys! – ranka šluostydamasis burną, tarė Kjelis Bjarnė ir atstūmė lėkštę į šalį.

– Baisiai skanus! – atitarė Reiduna. – Bet porcijos labai didelės. Aš įveikiau tik pusę.

– Duok čia man! – paprašė Kjelis Bjarnė.

Ji padavė jam savo lėkštę, ir Kjelis Bjarnė iš naujo įniko į valgį.

– Kjelis Bjarnė gali valgyti be saiko, – paaiškinau. – Sykį Brioinese jis suvalgė keturias kiaulienos kepsnio porcijas. Su bulvėmis, raugintais kopūstais ir visu kitu. Tą dieną dirbo antrininkas, nieko nežinantis apie Kjelio Bjarnės dietą.

Kjelis Bjarnė prunkštelėjo:

– Reikia tik pasirūpinti, kad retsykiais gerai išsišiktum, tada einasi kaip iš pypkės.

Reiduna sukikeno:

– *Bjauriai* kalbi, Kjeli Bjarne!

Nuoširdžiai stebėdamasis, jis pažiūrėjo į ją.

– Bjauriai?

– Ne, ką tu. Tik kad...

– Tik kad damų akivaizdoje taip nekalbama, – pasakiau griežtai. – Beje, ir ne tik jų.

– Na, gerai, ne. – Jis atstūmė antrą lėkštę. – Bet dabar man reikia eiti į tuliką, – tarė jis šyptelėdamas. – Aš tik einu nusiplauti rankų!

Kjelis Bjarnė pajuokavo! To anksčiau man dar nėra tekę matyti. Mudu su Reiduna Nursleten skaniai ir smagiai nusikvatojome.

– Paskutinė būdelė! – šūktelėjau jam įkandin vildamasis, kad pastebės anoniminį eilėraštį ir gal pakomentuos grįžęs.

– Koks jis mielas! – Kjeliui Bjarnei tolstant, tarė Reiduna. Ji nenuleido akių nuo jo plačios nugaros.

– Klausyk, – tariau kuo patiklesniu balsu. – Visa tai nuostabu. Bet mudu su Kjeliu Bjarne esame susitarę. Man atrodo, kad tau reikėtų eiti drauge.

– Nežinau. O ką susitarę?

Papasakojau jai apie Alfonsą Jorgenseną ir jo sužalotą koją. Apie „Biuiką", kurį Kjelis Bjarnė buvo pasižadėjęs apžiūrėti. Buvau jam skambinęs ir pažadėjęs ateiti.

– Viešpatie, – šūktelėjo ji. – Vargšas žmogus. Užuot virę pietus pas jį, sėdime čia ir ryjame. Na ir vyrai!

– Jo šaldytuvas pilnas kotletų, iškeptų aną kartą, kai ten buvome, – pasakiau. – Manau, kad jų užteks vos ne iki Joninių. Be to, kol mes čia „atsitiktinai" nesusitikome, nebūtų buvę natūralu vestis tave pas Alfonsą. O dabar natūralu, – šyptelėjau suokalbiškai.

– Tu tikras gudruolis, Elingai!

Visai tikėtina. Taip. Matyt, taip ir yra. Visą gyvenimą džiaugiausi, kai galėdavau ką nors surežisuoti. Kam nors duoti eigą kaip dabar. Bet pačiam įvykiuose geriausiai nedalyvauti. Jau ir vaikystėje tokiais atvejais mokėdavau apsisukti kaip koks gudrus kipšas. Laikydamasis atokiau nuo draugų būrio mokyklos kieme, smaginausi savo gebėjimu

įpiršti idėjas, kurias kiti vėliau pasisavindavo. Niekada nieko neskatindavau daryti ką nors bloga. Visada įterpdavau „pagalvok, jei ...“. Pagalvok, jei kas universaliais klijais priklijuotų stalčių mokytojo Peterseno katedroje. Pagalvok, jei kas nors iškeltų rektoriaus dviratį ant vėliavos stiebo. Pagalvok, jei... Kas nors. Ir visada atsirasdavo tas kas nors, kuris įgyvendindavo idėją, ir niekada niekas neprisimindavo, iš kur ji. Jie manęs nematė. Nežinojo, iš kur ateidavo tas anoniminis balsas. Išvysdavo mane tik tada, kai jiems pasirodydavo, kad mano trumpai kirpta galva it šepečiu jau būtų laikas išvalyti pisuarą. Pasirodydavo porą kartų per mėnesį ar panašiai.

Tai buvo seniai. Ir kitoks žaidimas. O dabar jis vadinamas „Anoniminio poeto tarnystė meilei“. Aš išties labai stebėjausi, kad manęs negraužė pavydas dėl to, kas prasidėjo tarp Kjelio Bjarnės ir Reidunos. Ne todėl, kad Reiduna Nursleten kokiu nors metu būtų man patraukli moteris, bet todėl, kad netrukus Kjelis Bjarnė, galimas daiktas, įsitrauks į tokius dalykus, nuo kurių aš būsiu atribotas dar ilgam ilgam laikui. Bet ne. Liksiu lojalus savo kraujo broliui, nors per šias pastangas galiu patekti į naują vienatvę. Taip, kai apie tai pagalvoju, mane sujaudina mintis apie savo iniciatyvą. Negaliu paneigti: buvau savanaudis žmogus. Toks pasidarai tada, jei augi be draugų, šeimoje su pasyvia motina. Noriu paklausti, o kaip gali išmokti galvoti apie kitus, jei tie kiti skendėja kažkokioje migloje už svetainės lango. Pusiau realūs. Ne. Tokiomis aplinkybėmis belieka sakyti ilgus monologus prieš veidrodį.

– Kai kada tu daraisi toks keistas, – tarė Reiduna. – Tarsi išnyksti savo paties pasaulyje.

– Taip, – sumurmėjau. – Ir ko gi man ten reikia, ar gali suprasti?

Ji nusijuokė.

– Beje, o kur dingo tavo mylimasis? – kalbėjau toliau. – Gal užsitrenkė durys?

– Nekvailiok, Elingai! Nekvailiok šitaip!

– Niekada dar nebuvau toks rimtas, – atsakiau. – Juk ir aš jaučiu judu abu užvaldžiusią aistrą. Tiesiog nepakenčiama būti drauge. Nesuprantu, ko gi jūs paprasčiausiai nepuolate vienas kitam į glėbį?

– Ne taip jau paprasta, juk supranti! Bent jam. Aš juk nėščia ir visa kita.

– Visa kita?

– Noriu pasakyti, kad todėl gal ir nėra taip romantiška.

Pervėriau ją akimis.

– Ar tau susidarė įspūdis, kad Kjelis Bjarnė iš romantiškųjų?

– Gal ir ne. Nors taip, giliai viduje. Ne visi tokie iškalbingi kaip tu, ar ne? Šiaip ar taip, jis baisiai mielas.

Tylėjau. Tiesiog nežinojau, ką sakyti.

– Klausyk!

– Taip.

– Ar jis yra turėjęs daug moterų, ir šiaip?

Net prunkštelėjau, bet tuoj pat susitramdžiau. Pamaniau, kad derėtų atsakyti, jog daugiausia būta „ir šiaip“, bet ėmiau ir paskubėjau. Ką reiškia daug? Viskas priklauso nuo to, ką nori tuo pasakyti.

– Aš turėjau tris, – tarė ji. – Bet nė karto kaip nors ypatingai nesinorėjo. Paprasčiausiai taip išėjo, ir viskas. Nieko ypatinga.

Buvau priverstas tučtuojau ją nutraukti. Tiesiog nenorėjau klausytis apie tuos intymius dalykus, apie kuriuos ji staiga ėmė kalbėti atvirai. Jeigu žūtbūt reikia išsipasakoti, tegu kalbasi su Kjeliu Bjarne. Beje, ką ji pasakė? Kad paprasčiausiai taip išėjo? Galiu įsivaizduoti! Reiduna Nursleten Centrinėje ligoninėje, pasilenkusi virš plautuvės. Tarsi iš niekur atsiranda sustangrėjęs vyro organas ir įsiskverbia į ją ten, kur ji glebiausia. Kas per paistalai! Arba kas nors išžagina, arba pati atsiduoda laisva valia. Tik taip sprendžiami tie reikalai.

Laimė, štai grįžo Kjelis Bjarnė, ir man nereikėjo aiškinti. Bandžiau atspėti, ar perskaitė mano eilėraštį, bet jo veide nebuvo jokios išraiškos. Tiesą pasakius, to ir reikėjo laukti.

Palyginti su anuo kartu, Alfonso Jorgenseno būklė buvo gana pagerėjusi. Čiurnos patinimas atslūgęs, ir jis šokavo po kambarį, pasiremdamas patogia lazdele, kurią susirado savo buto jovale. Jis galantiškai pasisveikino su Reiduna Nursleten, net pabučiavo jai ranką, o ji, skaisčiai rausdama, žvilgtelėjo į Kjelį Bjarnę. Tuo tarpu šis nusisukęs krapštėsi savo įrankių dėžėje, kurią pasiėmėme iš namų eidami čionai. Jis nerūpestingai švilpavo motyvą iš „Tilto per Kvai upę“ ir apskritai, atrodė, jautėsi kuo puikiausiai.

– Taip, išties damos čia lankėsi seniai, – tarė Alfonsas Jorgensenas.

– Tai matyti, – atsakė Reiduna, braukdama pirštu per knygų lentynos kraštą.

– Ką ten. Man juk jau žemė kvepia, tai ir... Bet prisėskit! Juk išgersite puodelį kavos?

– Ne, – atsiliepė Kjelis Bjarnė. – Dabar svarbiausia mašina.

– Taip, žinoma! – mirktelėdamas man patvirtino Alfonsas Jorgensenas. – Tuoj pat paieškosiu garažo rakto. Aišku, taip pat ir mašinos. Bet, mano manymu, tau reikia eiti kartu su Elingu. Garaže knebinėtis per ankšta, o išstumti mašiną į kiemą galima tik dviese.

– Iš to nebus nieko gera, – atsakė Kjelis Bjarnė. – Jis tik painiosis man po kojų. Ne, tikrai bus geriausia, jei Elingas liks čia.

Pučiasi prieš mane. Ir dar mano sąskaita. Jei tai būtų atsitikę prieš metus, būčiau jį smarkiai išplūdęs, bet dabar praleidau tai pro ausis. Be to, neturėjau jokio noro stumdyti mašinos. Buvau benorįs, kad jam prisieitų kelti sunkiau, nei pajėgia. Kad iššoktų iš vietos stuburo slankstelis, tai gal išmoktų šiek tiek nuolankumo.

– Aš nueisiu! – šūktelėjo Reiduna. – Pirma išvirsiu kavos ir nueisiu. – Ji dingo Alfonso Jorgenseno virtuvėje, tarsi tai būtų jos pačios namai.

– Būk gera, man arbatos! – pasakiau jai įkandin.

Kjelis Bjarnė kažką burbtelėjo ir nešinas įrankių dėže dingo pro duris.

– Ten kabo darbinis kombinezonas, – šūktelėjo Jorgensenas. – Apsivilk, kad neišsiteptum drabužių!

– Neišgirdo, – tarstelėjau.

– Ne, – atitarė Reiduna. – Bet aš išgirdau. Ar žinai, Jorgensenai, kad indai plautuvėje jau apsitraukę pelėsiais?

– Tegu būna!

– Suplausiu, kol virs vanduo.

Jorgensenas klestelėjo į krėslą.

– Taip. Bet liaukitės su tuo kvailu „Jorgensenas“, abudu! Vadinkit mane Alfonsu. Arba Alfu. Žmonės mane dažniausiai vadina Alfu.

– Mano nuomone, „Alfonsas“ skamba stilingiau, – pasakė Reiduna. – Kažkaip ir ne daug kas turi tokį vardą. Padvelkia pietumis.

– Pietietiškumu, – pataisiau ją.

– Koks skirtumas! Juk supratai, ką turėjau galvoje.

– Negalima kalbėti, kaip pakliuvo, – atsakiau. – Pernelyg netaisyklingai vartojant, kalba gali išnykti.

– Gal būtų ir visai neblogai, – tarė Alfonsas. – Beje, tau radau keletą knygų.

Pakilęs nušokavo į gretimą kambarį.

Priėjau prie lango ir pažiūrėjau į kiemą. Ir tikrai, Kjelis Bjarnė gebėjo išmanevruoti į lauką tą milžinišką it angaras mašiną, o dabar krapštėsi prie variklio dangčio. Kieme įžulniai gulė švelnūs saulėlydžio spinduliai, nuo kurių blizgėjo jo plinkantis pakaušis. Prieš keletą minučių užsiplieskęs pyktis ant jo dabar visai atslūgo. Taip, tas paprastas kasdienės buities vaizdas kažką širdyje suvirpino. Virš mašinos kapoto pasilenkęs vyras su patekėjusiu mėnuliu pakaušyje. Tikriausiai tai kraujas, pamaniau. Kraujas, kurį sumaišėme. Ir dar tie ilgi naktiniai pokalbiai Brioineso dviviečiame kambaryje. Mudviejų gyvenimai sujungti, ir niekas nieko negali pakeisti. Netgi užsimezgantys jų su Reiduna santykiai negali išjudinti to, kas mus sieja. Tai nesugriaunama.

Išgirdau, kaip ji atvėrė virtuvėje langą, ir netrukus jos balsas skambėjo visame kieme:

– Kjeli Bjarne, būtinai užsivilk kombinezoną, nes išsitepsi savo gražųjį megztuką!

Jis atsilošė ir valandėlę stovėjo žiūrėdamas nustebęs aukštyn į ją. Paskui šyptelėjo, kilstelėjo ranką ir nubidzeno į tamsų garažą.

Taip, pagalvojau. Taip ir bus. Ką tik dabar pamačiau šmėstelint ateitį. Aš stoviu savo draugo Alfonso Jorgenseno, populiariai vadinamo Alfu, svetainėje. Virtuvėje triūsia Reiduna Nursleten; kvepia šviežia kava ir šveitimo milteliais. Kieme prie mašinos krapštosi Kjelis Bjarnė. Jei pavyks užvesti, galėsime, kaip buvo užsiminęs Alfonsas, visi keturi pasivažinėti. Beje, būtų teisingiau sakyti, visi penki. Svarbu nepamiršti ir mažojo astronauto.

Oho! – pagalvojau. Nieko sau! Štai abu su Alfonsu gavome po puodelį, jis – kavos, aš – arbatos, o kavinuką su dviem puodukais Reiduna išsinešė į kiemą.

– Ar Kjelis Bjarnė – vaiko tėvas? – paklausė Alfonsas, kai likome dviese.

– Ne, jokiu būdu ne! – patikinau aš.

Paaiškinau jam aplinkybes. Papasakojau apie tą nenaudėlį ispaną ir dar apie savo ketinimą šiek tiek padėti jiems susibičiuliauti.

– Kilni mintis, – tarė jis sausai. – Bet man atrodo, kad dabar jau gali duoti jiems ramybę.

– Taip, – tariau. – Tikriausiai jau galiu.

10

Kas bandė atidaryti sriubos pakelį taip, kad jo nesudraskytų, suprato, ką ir aš. Tai neįmanoma. Buvau nusipirkęs dešimt „Toro“ žirnių sriubos pakelių, bet sugadinau juos vieną po kito. Mėginau palaikyti garuose, bet taip pat nesėkmingai. Preciziški bandymai atidaryti su skutimosi peiliuku baigėsi tuo, kad įsipjoviau pirštą ir sugadinau dar vieną pakelį. Daug dienų valgėme tik žirnių sriubą su dešros gabaliukais, ir Kjelis Bjarnė ėmė klausinėti, ar ir vėl nepakankamas biudžetas. Tada lioviausi. Buvo labai svarbu, jog Kjelis Bjarnė nesuuostų mano lyrikos projekto, nes nėra ko tikėtis, kad apie tai kam nors neišplepėtų. Tiesą pasakius, jis – mažakalbis, taip, vienskiemenių žodžių meistras. Ir vis tiek nesugeba išlaikyti paslapčių, jei tik turi kam papasakoti. O štai dabar – turi. Tą pavakarę Alfonso Jorgenseno kieme Reiduna Nursleten gebėjo smarkiai pajudinti ledus. Prisimeilino prie jo su šviežia kava, o Kjelis Bjarnė tik pūtėsi rodydamas motorą ir kažką jai plepėdamas. Atvirai kalbant, nežinojau, kad jis kažką nutuokė apie sugedusius variklius, bet pamažu išaiškėjo, kad sodyboje Maridalene, iš kur jis kilęs, būta traktoriaus ir nuvažinėto „Bedfordo“. Žinoma, apie tai man nebuvo pasakyta nė žodžio. Kiekvieną kartą, kai naktinių pašnekesių metu užsimindavome apie jo praeitį, kambario pusėje, kur jis miegojo, akimirks-

niu įsivyraudavo tyla. Atseit jo tėvai turėtų būti sušaudyti be jokios bylos ir teismo. Tai buvo viskas, ką jis galėjo pasakyti apie savo šeimą ir namus.

Pirmiausia pasijutau truputį įžeistas. Kitaip nepasakysi. Šiek tiek atšalau ir nuo Reidunos Nursleten. Man atrodė, kad viskas per daug įsismagino. Jau kitą dieną jos veidas buvo įgavęs *žinančiosios* miną. Žinančios apie Kjelį Bjarnę kažką, ko nežinojau aš. Ir tai ji leido man suprasti užuominomis ir nebaigtais sakiniais. Ore pleveno žodžiai „Maridalenas“ ir „Bedfordas“. Ji buvo tapusi įšventintąja.

Bet aš nusikračiau to nemalonaus jausmo. Pagalvojau: jie turi savo reikalų, o aš tai jau tikrai turiu savo. Turiu eilėraštį ir krūvą knygų, kurias stropiai surikiavau į savo naująją knygų lentyną. Dar neįsigijau patogaus krėslo, palauksiu, kol pasiseks užtikti *tą tikrąjį*, bet man buvo visai smagu sėdėti ant virtuvinės taburetės, pastatytos į skaitymui skirtą kampelį. Dirbtinio židinio nestatysiu iki rudens audrų, nes tik tada galima geriausiai pajusti jo teikiamą jaukumą. Taigi aš sėdžiu taip. Tiesus it styga ir skaitau Olafą Bulį ir Hermaną Vildenvejų. Jų darbuotasi kitokioje poezijos sodo dalyje nei mano, bet kai kurie eilėraščiai visai neblogi. O Janas Erikas Voldas man vis dėlto nepatiko. Per daug visokių kakariekūcypcypų. Taip, jis man išties pasirodė tikras pliauškalas, bet čia paprieštaravo Alfonsas. Na, gerai. Kaip žmonės sako, dėl skonio nesiginčijama. Nors vieną vakarą po audringos diskusijos apie Nilso Kvilekvolo knygą išėjau supykęs, bet pasikonsultavęs su Franku skubiai paskambinau Alfonsui ir atsiprašiau.

Tačiau su tais sriubų pakeliais reikia baigti. Tiesiog nesisekė įkišti eilėraščio į džiovintus žirnius taip, kad pirkėjas nepastebėtų, jog kažkas yra krapštinėjęs pakelį. Konservai – dar blogiau, aš net ir nebandžiau. Taigi patyriau nesėkmę. Be abejo, žinojau, kad ne taip jau lengva patekti į pirmą „VG“ puslapį. Šiaip ar taip, vien tik platinti lapelius kaip iki šiol nepakanka.

Bet štai man į galvą atėjo idėja. Ne tokia šauni ir šviežia, kaip toji, numatanti lyriką įkišti į sriubos pakelius ir konservus, tačiau lengviau įgyvendinama. Nuėjęs į „Prix“, nusipirkau du į vieną pakuotę sudėtus plastikinius maišelius su raugintais kopūstais. Du atskirus plastikinius maišelius su gatavais raugintais kopūstais, sudėtais kartu į užklijuotą kartoninį pakelį. Kjelis Bjarnė buvo namie, todėl slapčiomis atsinešiau pirkinį į skaitymo kampelį, kur skutimosi peiliuku ėmiau kruopščiai atidarinėti. Buvo ne taip lengva, kaip maniau, bet greitai susivokiau, kad tai padaryti bus įmanoma.

Jau buvau atlikęs kone pusę darbo, tik štai į kambarį staiga įpuolė Kjelis Bjarnė. Vos nepasakiau, kaip tyčia. Vos spėjau pakišti peiliuką po sėdyne.

– Čia dabar! – tarė jis.

– Kas atsitiko? – paklausiau. – Ar nematai, kad esu užsiėmęs?

– Skaitai, kas parašyta ant raugintų kopūstų pakelio?

Suglumęs jis nuo raugintų kopūstų pažvelgė į knygų lentyną ir vėl grįžo prie kopūstų.

– Taip, skaitau.

– Kodėl?

Turėjau sušvelninti padėtį, nes antraip vaizdą, kaip laikau rankoje raugintus kopūstus, jis įsidės į galvą visam laikui. Ir jei koks nors mano poelgis pasirodys perdėm keistas, viską papasakos Alfonsui su Reiduna, o šie prisimins tai, kai vieną dieną spaudoje pasirodys tam tikros antraštės. Tai ir vėl sugriautų mano projekto pagrindus, o be to, tapčiau pajuokos objektu. Todėl užliūliavau jį nekaltu melu apie maisto produktų konservantus, į kuriuos ateityje imsiu žiūrėti daug rimčiau. Mums reikia liautis kišus į save visokius priedus, net dorai nepatikrinus, iš ko faktiškai susideda maistas pietums. Ir kokia jo nuomonė, pavyzdžiui, apie E 211? Ar žino, kad bemaž kiekvieną dieną ryja didžiulius karbohidratų kiekius?

– Svarbiausia, kad skanu! – manė jis. – Dabar einu pas Alfonsą.

Visa laimė. Mačiau, kad pakelis su raugintais kopūstais buvo išgaravęs jam iš galvos.

– Ar tiki, kad tau kada nors pasiseks užvesti tą mašiną?

– Ir dar kaip! Bet trūksta kai kurių dalių. Alfonsas sakė, kad įdės skelbimą į laikraštį. Ar eini kartu?

– Ateisiu truputį vėliau. O Reiduna?

– O ką Reiduna?

– Ar eini su ja? – kantriai tardžiau.

– Ji jau ten. Sakė, kad išvirs jam pietus.

Mat kaip. Darosi ganėtinai familiaru. O išties, kodėl gi ne? Mes visi esame pakankamai ilgai prakiūtoję savo kampuose. Kjelis Bjarnė ir aš – su sekso telefonu ir nuotolinio valdymo pultu. Reiduna – su vaiku po širdim pelėdų pilname bute. Alfonsas – savo bibliotekoje, bibliotekoje, kuri jo

ypač nebedomino. Be to, pagalvojau, matydamas prieš akis Reiduną Alfonso virtuvėje, vaikui reikia senelio. Jos tėvas nusižudė, tai ji mums pasakė tiesiai. Pasikorė kriaušėje netoli Kopenhagos, neaišku kodėl jis buvo ten nusidanginęs.

– Kjeli Bjarne?

– Ką?

– Mes *jau* papietavome, ar ne?

– Jo.

Jis sunerimo. Aš, be abejo, atspėjau jo planą.

– Papietauk dar kartą! – tariau virpančiu balsu. – Pavalgyk ir už mane! Čia juk ne Brioinesas!

Jis nušvito. Taip, labai apsidžiaugė.

– O ar nepasakysi Frankui?

– Žinoma, ne. Esu nusprendęs kreiptis į jį tik grynai dalykiniais klausimais. Juk draugų tikrai turime pakankamai! Bet, Kjeli Bjarne! Pažadėk, kad būsi atsargesnis su karbohidratais! Ar pažadi?

Jis linktelėjo galvą.

– Pasiklausiu Alfonso.

– Ne, – pasakiau. – Neklausk. Aš tik pajuokavau su tavim.

Jis apsimetė supratęs ir prisivertė nusišypsoti.

– Ok, biče! *See you later,* krokodile!

Po pusvalandžio pasiekiau tikslą. Skutimosi peiliuku preciziškai perpjovęs suklijuotą vietą ir niekur nepažeidęs kartono, sėkmingai atidariau pakelį. Atsargiai ištraukiau vieną plastikinį maišelį su raugintais kopūstais ir priklijavau prie jo eilėraštį. Tada trupučiu Kjelio Bjarnės kan-

celiarinių klijų vėl kruopščiai jį užklijavau. Tiesiog tobula. Neįmanoma pastebėti, kad kas nors jį būtų krapštinėjęs. „Atidarė pakelį su raugintais kopūstais. Rado eilėraštį!“ Prieš akis iškilo tokia antraštė. Viso pirmo laikraščio puslapio gal ir neskirtų, bet nemanau, kad tokiam savotiškam reiškiniui redaktorius nepaaukotų visos skilties. Žinoma, su ta sąlyga, kad asmuo, pirkęs kopūstus, turės pakankamai fantazijos paskambinti į laikraštį. Puikiai supratau, kad silpnoji grandis – pirkėjas. Aš ir nemaniau apsiriboti šiuo vienu mėginimu. Šansas staiga pagarsėti kaip anonimui vis didės su kiekvienu raugintų kopūstų pakeliu, slapčiomis įneštu atgal į parduotuvę. Ne taip jau mažai kamavo projekto dalis dėl slapto įnešimo, bet vienaip ar kitaip reikės save įveikti. Beje, nusprendžiau, kad naudosiuos tik raugintais kopūstais. Įvairūs kisieliai ir vaisių tyrės buvo taip pat supakuoti, bet mano firminis ženklas bus rauginti kopūstai. Mano poezija, būdama susieta su paprastu produktu, privers spaudą susimąstyti. (Raugintų kopūstų poetas smogia iš naujo.) Jei sėkmė lydėtų ir toliau, spauda kreiptųsi į keletą psichiatrijos specialistų, galinčių nušviesti skaitytojams šio keisto poeto grėsmingą psichinę krizę. Kodėl jis atakavo vien tik raugintus kopūstus? Tikriausiai tai susiję su vaikyste. Valdinga motina. Namuose – girtavimas ir barniai. Kopūstų rūgštis galėjo simbolizuoti vaikystėje poeto namuose vyravusią gižią atmosferą. Kas tas poetas? Greičiausiai susipainiojęs jaunas vyras, neturintis draugų.

Prunkštelėjau. Pagalvojau apie savo draugus. Apie Kjelį Bjarnę, Reiduną ir Alfonsą. Apie du dieną naktį ištikimai

besiglaustančius kačiukus. Mintimis nuskriejau ir pas motiną. Gerąją, jau mirusią motiną, nežinojusią, ko imtis, kad tik man būtų maloniau. Kurią nors dieną nueisiu sutvarkyti jos kapo.

Paslėpęs raugintus kopūstus giliai spintoje, susiruošiau eiti. Elmeris su Pipiru tupėjo greta vienas kito koridoriuje ir nustebę žiūrėjo į mane. Taip būdavo kiekvieną kartą man išeinant iš namų. Jie apstulbdavo. Ir *vėl* išeini? Kodėl gi tu, po galais, negali būti namie? Taip, tie nekalti klausiantys žvilgsniai, net gnybtelėdavo širdį. Palikdamas juos, jaučiausi lyg koks galvijas. Nusprendžiau aptarti šį reikalą su Kjeliu Bjarne. Juk turėtų būti įmanoma išsivesti juos į lauką, nepažeidžiant kokių nors taisyklių?

Pakeliui į Jelmso gatvę užsukau į tabako parduotuvę nusipirkti pakelio su dešimt „Bellman Light". Pasak pardavėjo, švelnūs cigarai, bet savito charakterio. Patarė užsidegti degtuku ir netraukti į plaučius. Lyg būtų žinojęs, kad nerūkiau ilgiau nei dvidešimt metų.

Ir vis dėlto. Aš maniau ir toliau priskirti save prie nerūkančiųjų. Pasėdėti ir atsipalaiduoti su cigaru dar nereiškia patekti į nikotino vergiją. Kaip žmonės sako, reikia žinoti saiką. Eidamas gatve, užsidegiau cigarą ir nusistebėjau, kad burna visai neprieštaraudama ėmė gardžiuotis skaniai kvepiančiu dūmu. Tartum nė nebūtų metų, skiriančių nedrąsius bandymus su amerikietiškomis mėtinėmis cigaretėmis ir dabarties. Viskas atrodė labai natūraliai, ir matydamas mane pašaipiai nenusiviepė nė vienas praeivis. Jie paprasčiausiai galvojo: štai eina vyras su cigaru burnoje. Tai jo reikalas. O mums kas?

Į kiemą įžengiau oriai. Manau, galiu tai drąsiai sakyti. Alfonsas ir Reiduna sėdėjo prie sodo stalelio, o Kjelis Bjarnė buvo užgulęs „Biuiką". Matydami cigarą ir žinodami, kad nerūkau, jie, aišku, atkreipė į tai dėmesį, bet aš kaip niekur nieko čepsėjau ir papsėjau. Atseit retkarčiais parūkau cigarą. Apskritai visada rūkiau. Ir nematau jokio reikalo tai sureikšminti, greičiau atvirkščiai.

– Brioinese niekada nerūkei, – pasakė Kjelis Bjarnė. – Net ir per Kūčias.

– Todėl, kad gerbiu aplinkinius, – atsakiau. – Lauke kai kada užtraukiu cigarą. Verta pasakyti, kad tik geros kokybės. Tai – jokia prabanga.

Kjelis Bjarnė padėjo veržliaraktį į šalį. Jis atrodė gana komiškai su Alfonso kombinezonu, kuris buvo tikriausiai daugiau nei dviem dydžiais per mažas. Veržė tarpkojį, klešnės siekė pusę blauzdų.

– Alfonsas sako, kad galėsime nuvažiuoti į trobelę, kai pataisysiu vežimą.

– Į trobelę? – pakartojau.

Nežinojau, ką manyti. Žodis nuskambėjo truputį bauginamai, bet kartu ir labai viliojamai. Vakariniai pasisėdėjimai prie židinio po ištisos dienos gryname ore. Žaidimas *parcheesi* ir sriuba iš pakelio. Musių pridergtos spintelės, šulinio vanduo.

– Turiu vietelę prie Nevlungo užutekio, – pasakė Alfonsas. – Šimtą metų nesu ten buvęs. Pastaraisiais metais tą visą grožybę išnuomodavau. Pagalvojau, jei per Velykas bus gražus oras... Taip, judu su Kjeliu Bjarne turite, žino-

ma, pasikalbėti su tuo Franku, bet jeigu jis leis? – Ir Alfonsas klausiamai pažiūrėjo į mane.

– Tai ne Franko reikalas! – išdrožiau.

– Na, ne, bet vis dėlto...

– Aš su juo pakalbėsiu, – įsiterpė Kjelis Bjarnė. – Elingas tuoj pat ima ginčytis. Frankas ateis šį ketvirtadienį. Po filmo jis būna gerai nusiteikęs.

– O tau apskritai nėra ko kištis, – vožiau aš. – Jau pats laikas nurodyti šiam vyrui tikrą jo vietą, ir pasirūpinti šiuo reikalu tikrai reikės man. Mat esu toks žmogus, kuris municipaliteto pareigūnams batų nelaižo!

Alfonsas nieko nepasakė, tik du kartus smarkiai spragtelėjo pirštais.

– Frankas tikriausiai nepakels vėjo! – tarė Reiduna. Ir sukrizeno. – O jei taip, važiuosime mudu su Alfonsu. Ar ne, Alfonsai?

Nešvariais kumščiais Kjelis Bjarnė pradėjo trintis smilkinius, o Alfonsas pasiskubino pareikšti, kad ne, ne taip, čia mes – vienas už visus, visi už vieną.

Aš užsiplieskiau. Še tau, išties užsiplieskiau. Bet ne be pagrindo. Su užgesusiu cigaru burnoje ėmiau nerimastingai sukti ratus po kiemą, o prieš akis mačiau pasipūtusį Franko veidą. Važiuoti į trobelę? Jokiu būdu! Juk visai ne todėl kas mėnesį išmokama pensija. Priėjau išvadą, kad jis uždraus važiuoti tiesiog norėdamas paerzinti. Grynai iš sadizmo. Mintyse įsileidau su juo į audringą pokalbį net apsiputodamas. Aš važiuosiu drauge su kitais į trobelę, nors man tai kainuotų pensiją ir namus! Niekada gyvenime nesu važiavęs į jokią trobelę, o dabar gana! Apspardžiau

skalbinių stovą. Smūgiavau kumščiais orą, kai tik vaizduotėje iškildavo to savimylos veidas.

Staiga išdygo Alfonsas:

– Dabar jau pakaks, Elingai!

Taip, išties pakaks. Per amžius! Išspjoviau sudrėkusį cigarą ir pravirkau. Atseit noriu važiuoti į trobelę kaip visi žmonės! Argi per daug reikalauju?

– Šiandien užteks, Kjeli Bjarne, – pasakė Alfonsas. – Užeikim visi pas mane. Darosi vėsu.

Ir tikrai. Ūmai pajutau, kad tikrai labai vėsu. Visas drebėjau. Alfonso bute apsiklojęs pledu turėjau pagulėti ant sofos. Reiduna išvirė arbatos ir Kjeliui Bjarnei nematant paglostė man galvą. Gulėjau visiškai ramiai ir užsimerkęs klausiausi, kaip krūtinėje daužosi širdis.

11

Franko šnervės trūkčiojo. Esu pastebėjęs, kad ką nors svarstant jam trūkčiodavo šnervės. Virpčiodavo nosies sparneliai. Iš šnervių kyšojo juodų plaukelių galiukai; jie buvo surizgę su netvarkingais ūsais. Retkarčiais mane apimdavo nesuvaldomas noras įkišti pirštą į tas jo apžėlusias olas, tačiau būtent dabar tokia mintis kėlė pasibjaurėjimą. Mano nuomone, jis šlykštus. Kone atgrasus. Nuo vieno lūpų kampučio, susiliesdama su barzdos šeriais, it kokia gija driekėsi lydyto sūrio juostelė. Kramtydamas picą, jis svarstė.

– Tai kaip bus? – paklausė Kjelis Bjarnė. Ir pasiėmė didžiausią picos gabalą.

Įspyriau jam į blauzdą. Tai mano reikalas. Buvau pasirengęs Franką išdėti į šuns dienas, jei jis neleistų mums kartu su Alfonsu ir Reiduna važiuoti į trobelę. Jei uždraustų, tai bent patirčiau malonumą, apšaukdamas jį pačiais bjauriausiais žodžiais, kokių tik galima rasti norvegų kalboje. Tam ruošdamasis nemiegojau pusę nakties. Įsiaudrinęs ėmiau taip garsiai kalbėtis su savimi, kad išbudinau Kjelį Bjarnę. „Nagi, klok! – pagalvojau. – Žalčio išpera!"

– Aišku, galite važiuoti į trobelę, – pasakė Frankas. – Tik man reikėtų pasišnekėti su tuo Alfons... Koks ten jo vardas?

– Alfonsas Jorgensenas, – atsakė Kjelis Bjarnė.

Kaip sakoma, pasijutau tarsi iš medžio iškritęs. O paskui po „kritimo" pakilau kaip oro pūslė. Nespėjau nė susigaudyti, tik štai leidausi šokti stepą! Tiketiktak, tiketiktak. Vis sukausi. Spragsėdamas pirštais, kaip buvo pratęs Alfonsas. Iškėlęs dešinę ranką viršum galvos, nesilioviau spragsėjęs. Žmonės, be abejo, spoksojo į mane, bet jei kam viskas buvo nė motais, tai – man. Jau įsivaizdavau, kaip užsidėjęs saulės akinius, neprieinamas ir paslaptingas, sėdžiu ant priekinės sėdynės milžiniškoje amerikietiškoje Alfonso mašinoje. Mes skriejame nepravažinėtais Vestfoldo keliais velniai žino kur; buvau apsvaigęs nuo ūmaus laisvės pojūčio, girdėjau, kaip byra intelektualinės grandinės.

Rankos mostu Frankas grąžino mane atgal ant kėdės.

– Alfonsas *Jorgensenas?*

– Mes jį vadiname tik Alfonsu, – paaiškino Kjelis Bjarnė. – Arba tiesiog Alfu. Jam tai labiausiai patinka.

Frankas pasižiūrėjo į mane.

– Nieko sau. Kai skambinai, nė žodžiu neužsiminei, kad tą vakarą ginčijaisi su Alfonsu Jorgensenu. – Ir nusijuokė: – Tu, regis, ne iš kelmo spirtas. Leidiesi į literatūrinius ginčus su Jorgensenu.

– Jam nepatiko Kvilekvolo knyga, – pasakiau. – O man patiko. Be to, šis reikalas jau baigtas. Padariau, kaip sakei. Paskambinau ir atsiprašiau.

– Taip, žinoma, apsiramink!

– Ar jis ko prisidaręs, kad tu jį pažįsti? – paklausė Kjelis Bjarnė.

– Ne, jokiu būdu ne. Tačiau jis pakankamai žinomas. Bent jau buvo žinomas.

– Kaip žinomas? – vėl paklausė Kjelis Bjarnė. – Jį rodė per televiziją?

Frankas atsainiai gūžtelėjo pečiais. Jam patikdavo pasigirti, kad beveik nežiūri televizoriaus. Iki šiol jo nespalvotas televizorius stovėjo rūsyje įrengtoje svetainėje.

– Septintojo dešimtmečio viduryje Alfonsas Jorgensenas buvo išleidęs du poezijos rinkinius. Į jį žiūrėta kaip į daug žadantį lyriką. Anuomet studijavau literatūros istoriją, o jis universitete buvo aukštai iškilusi žvaigždė. Paskui nutilo. Du poezijos rinkiniai, ir viskas. – Frankas vėl gūžtelėjo pečiais.

Nustėrau nuo išgirstos naujienos. Esu asmeninis poeto draugas! Ne bet kokio, o privertusio kritiškai nusiteikusius Oslo universiteto surūgėlius pripažinti save kaip daug žadantį lyriką. Tiesiog neįtikima! Kodėl jis nė vienam iš mūsų niekada neužsiminė apie tai? Bent jau man. Nereikia veltui sukti galvos Kjeliui Bjarnei ir Reidunai tokiais dalykais, jiems tai – kaip kiaulėms perlai, bet kodėl gi jis neįšventino manęs į šią paslaptį? Nedelsdamas padariau išvadą, kad čia kažkur slypi kokia nors tragedija. Tiesą pasakius, aš irgi neprasitariu apie savo poeziją, bet tai visai kas kita! Mano projekto esmę sudaro anonimiškumas, kitaip pasakius, niekas neturi žinoti, kas slypi už lakoniško parašo „E“. O Alfonsas Jorgensenas buvo padaręs tai, ką aš atmečiau, – savo vardu išleido du poezijos rinkinius, ir tikriausiai kurioje nors iš stambių leidyklų. Kodėl jis taip netikėtai viską metė? Galbūt jis išgyveno siaubą, susijusį su žmonos mirtimi? Aišku buvo viena: aš tikrai nesiteirausiu, kodėl jis padėjo plunksną į šalį. Man jis – Alfonsas Jorgensenas –

draugas ir geradarys. Nutariau pakilti virš įžymybės statuso, kurį jis turėjo tarp pusamžių kaip Frankas inteligentų. Tai pasakiau ir Frankui. Apskritai *uždraudžiau* jam ir Kjeliui Bjarnei minėti tuos du rinkinius dėl to, kad šie dalykai gali būti susiję su bėdomis ir skausmu, todėl nė vienas iš mūsų neturi teisės kur nors kištis. Ir įvyko stebuklas: Frankas linktelėjo. Aš beveik neturėjau vilties, kad šitaip gali įvykti man gyvenant šioje žemėje.

– O Reiduna? – jis pasižiūrėjo į Kjelį Bjarnę.

Muistydamasis Kjelis Bjarnė baugiai žvilgtelėjo į mane. O ne! Tegu kapstosi pats.

– Ar ji tavo mylimoji?

– Ne tavo reikalas!

– Ne, jau ne, raminkis! Aš tik paklausiau.

Kjelis Bjarnė nusuko akis.

– Klausiu, nes tikrai manau, kad jums velniškai gerai sekasi. Nepraėjo nė mėnuo, kaip jūs tūnojote bute ir nepaleidote iš rankų televizoriaus pulto. Juk dabar viskas daug geriau, ar ne? Esate asmeniniai Alfonso Jorgenseno draugai! Kjelis Bjarnė įsigijo paną... Netgi jau apvaisintą. – Jis mirktelėjo man, o aš supratingai – jam. Dabar mes vienas kitam patikome. Jautėme vienas kitą. Šiltai ir draugiškai.

– Kjeli Bjarne, ko tu, po velnių, niekada nesakei, kad moki remontuoti mašinas?

– Todėl, kad niekas niekada to neklausė!

Frankas linktelėjo. Atsakymas jam patiko. Jį buvo galima įterpti į bet kurį pranešimą tema „Sveikata ir socialinė rūpyba“.

Susiradęs „Bellman Light“, per stalą paleidau į jį melsvą dūmą. Buvau nesiskutęs ir deramai atsiribojęs. Frankas

nustojo reikalauti, kad patalpoje nusiimčiau saulės akinius. Jis pripažino, kad aš, kaip ir visi kiti, turiu savo esmę.

Ruošiausi ilgai. Grūdinausi. Dėl tam tikrų aplinkybių, nenumatyto mano kolapso, negalėjau dalyvauti laidojant motinos urną prie tėvo. Tada paprasčiausiai gyvenau Brioineso pensione. Prieš savo valią. O kai grįžau į Oslą... Vakarų kapines jau dengė sniegas ir ledas, o be to, mane smarkiai kamavo gėda. Brioinese buvau praleidęs ilgiau nei metus ir širdimi jaučiau, kad Guna būtų palydėjusi mane prie kapo, jei būčiau paprašęs. Bet motinos mirtis ir viskas, kas galėjo tai priminti, susirezgė sieloje į skaudų mazgą. Tas skausmas buvo kankinamai susietas su beviltiškos vienumos dienomis, praleistomis senajame daugiabutyje. Visa tai man pavyko daugiau ar mažiau nuslopinti.

Dabar buvau pradėjęs jaustis pribrendęs. Ir vieną dieną, kai Kjelis Bjarnė ir aš buvome susitarę pasivaikščioti kartu su Alfonsu ir Reiduna po Frognerio parką, aš apsisprendžiau! Vaikščiosiu kartu su jais, tačiau vienu momentu atsiprašysiu sakydamas, man reikia trumpam pasišalinti, tikriau pasakius, nueiti į kapines greta parko. Atseit turiu reikalą. Manęs ten laukia gulintieji kape. Tiesiog pasiprašysiu pusvalandžiui išleidžiamas.

Diena buvo vaiski. Dar kelios dienos iki Velykų, bet jau saulėta ir šilta. Mane džiugino mintis apie kelionę į Nevlungo užutekį, jei tik kurį laiką išsilaikytų tokie orai. Alfonsas buvo beveik pasveikęs. Prasisegęs paltą ir atsismaukęs skrybėlę, Alfonsas oriai vaikštinėjo po žalią parką. Reiduna buvo susiradusi lengvesnius drabužius, ir mes tik dabar pamatėme, kokia ji stora. Vaikščiojo siūbuodama, apvali lyg koks žemės rutulys. Mes su Kjeliu Bjarne buvome nupirkę

kačiukams po pasaitėlį, bet nors ir namuose bandėme treniruotis, viskas nuėjo perniek. Padarėme išvadą, jog katinai nėra sutverti vedžioti už pavadžio. Pasirodė, kad geriausia atkabinus vilkti jį iš paskos. Tada kačiukai klusniai seka įkandin. Be abejo, atrodė kvailai, kai du suaugę vyrai eina vilkdami po pasaitėlį, bet mes likome orūs. Gėlių krautuvėje buvau nupirkęs gražią narcizų puokštę. Beje, ypač tinkamą, nes motina labiausiai mėgo geltoną spalvą. Kai tik mano draugai pastebėjo gėles, tuoj pat paaiškinau, koks reikalas. Man reikia nueiti prie kapo. Buvau jį apleidęs, tačiau dabar atėjo laikas jį aplankyti. Jie patvirtino suprantą. Tikriau pasakius, tai patvirtino Reiduna ir Alfonsas. Kjelis Bjarnė prasitarė, kad taip pat norėtų turėti tėvų kapą, kurį galėtų lankyti. „Tada žinočiau, kur eiti, kai noriu siusioti." Jis, aišku, neįstengė susiturėti.

Į vieną palto kišenę įsidėjau pasaitėlį, o į kitą – Elmerį. Jis buvo paaugęs ir iškišęs galvą iš kišenės dairėsi aplinkui. Buvo matyti, kad jam tai patinka, nes kol ėjau, jis tupėjo visiškai ramiai. Susitarėme po pusvalandžio susitikti prie „Monolito".

Iš pradžių negalėjau rasti kapo. Tėvą buvau lankęs prieš daugelį metų, o per tą laiką šioje vietoje buvo prilaidota daugybė urnų. Visur žolėje kyšojo antkapinės akmens plokštės, mane apėmė neviltis. Pasidarė gėda, nes koks turi būti žmogus, nežinantis savo tėvo ir motinos kapo? Kaip suprantu, kažkoks nevalyvas menkysta. Pasileidau ristele taku išilgai antkapių, bet tai pasirodė lyg ir ne per daug padoru, o be to, ėmė prieštarauti Elmeris. Jam bėgiojimas nepatiko, norėjo, kad ramiai žingsniuočiau. Jau kone ašarojau, kai visas suplukęs pagaliau priklaupiau prie pilkšvai

melsvos antkapinės plokštės su brangiais tėvo ir motinos vardais. Išsiėmiau Elmerį iš kišenės ir paleidau jį uostinėti aplinkui, o pats padėjau gėles.

Taigi, pagalvojau. Jūs gulite ten, o štai čia stoviu aš. Jūsų berniukas. Atsinešiau gėlių ir kačiuką. Po parką, dievažin ką šnekučiuodami, vaikštinėja trys mano draugai. Gal kalbasi apie senąją Alfonso mašiną. Kurią nors dieną važiuosime pasivažinėti. Frankas leido. Kai priklaupęs kalbinau tą akmeninę plokštę, atrodė, kad girdžiu linksmą motinos balsą. Mat puikiai žinau, kaip būtų reagavusi, jei gyva būtų išgirdusi, kad bendrauju su draugais ir gyvūnėliais. Dėl nieko ji nebūtų labiau džiaugusis, nes pati skatindavo mane bendrauti su kitais žmonėmis. Gal būtų buvę neblogai skautai? Labai ačiū, ne! Drauge besimasturbuojantys berniukai, padedantys vienas kitam išlįsti iš eketės! Vadovai pedofilai ir permirkę miegmaišiai. Beprasmiški mazgų rišimai. Pora kartų buvau išsiųstas į krikščioniškojo jaunimo vasaros stovyklą, bet tai man nieko nedavė. Turėjau tokią savybę, kad galėdavau pasijusti dar vienišesnis tarp žmonių, nei būdamas vienas savo kambaryje namie.

Man rodėsi, kad kiaurai mačiau, taip, *permačiau* vienas kitą vaikančius linksmus berniukus. Bet jie nebuvo linksmi. Net ir nebuvo berniukai. Buvo tokie kaip aš vienišos sielos, uždarytos kūne iš mėsos ir kraujo, žarnų ir nesuvirškinto maisto. Jie galėjo žaisti tinklinį ir iki valios kalbėtis apie Nukryžiuotąjį Kristų, bet nesuprato, kad ir patys mirs. Buvau tikras, kad kiekvieną kartą, pažvelgę į veidrodį, jie patikėdavo tuo, ką mato. Aš toks nebuvau. Sėdėdamas klasėje, galėdavau išvysti pūvant, o vėliau ir visiškai išnykstant mokytoją. Jo žodžiai dažnai virsdavo beprasmiškais gar-

sais, neturinčiais jokio loginio ryšio. Elingai? Mano vardas? *Vardas*? Jie šaukdavo man tų juokingų garsų kodą, bet jei būdavau ypatingai nusiteikęs, o tai pasitaikydavo dažnai, matydavau tik judant jų lūpas ir liežuvį, o kartais ir raudonuojant drėgną antgerklį. Sėdėdavau nugrimzdęs į save.

Atsiguliau. Švelniai glostydamas žolę, šnekėjausi su motina. Jaučiau, kad su ja bendrauti lyg ir natūraliau, juk tėvo niekada nesu matęs. Papasakojau jai apie Kjelį Bjarnę. Apie jo keistus bruožus, apie jį kankinantį tėvų baimės kompleksą. Iki mūsų susitikimo jam nekaip klostėsi. Galėjau papasakoti jai, kad vis dėlto įstačiau jį į vėžes, taip, netgi suradau jam moterį. Tai Reiduna Nursleten. Ji greit taps motina. Tiesą pasakius, nosis kaip bulvytė, bet širdis auksinė. Plauna indus Centrinėje ligoninėje, kad pacientai valgytų iš švarių lėkščių ir gertų sultis iš žvilgančių stiklinių. Darbščioji didelės sistemos bitelė. Ką aš pats veikiau? Ak, daug ką. Pirmiausia turėjau tvarkyti Kjelį Bjarnę. Rūpintis jo pensija, prižiūrėti, kad retsykiais pasikeistų kojines ir apatinius baltinius. O šiaip juk turiu poeziją. Savo eilėraščius, tikriau pasakius, eilėraštį. Raugintų kopūstų pakelius, kuriuos reikia paslapčiomis įnešti atgal į parduotuvę. Paprastai turiu ką veikti. Dar turi praeiti kiek laiko, kol galėsiu pasiaukoti meilei ir giminės pratęsimui. Jei apskritai man lemta patirti meilę, apie tokius dalykus niekada negali žinoti. Vienam skirta daug, o kitam nieko, pasak Everlano.

Gulėjau susirietęs ant vejos ir, ilgu šiaudu žaisdamas su mažuoju Elmeriu, daviau mintims valią. Matyt, pasimiršo ir laikas, ir vieta, nes ūmai puslankiu aplink mane sustojo visi trys: Kjelis Bjarnė, Alfonsas ir Reiduna. Atrodė susirūpinę, nes, kaip sakė, ieškojo manęs kone visą valandą. Ar

tai įmanoma? Atrodė, dabar turėjau pasakyti kažką protinga, todėl papasakojau, kad mudu su Elmeriu, praradę laiko ir vietos pajautimą, patyrėme mirties artumą. Ilgo tunelio gale matėme šviesos spindulių apgobtą motiną. Tuo pat metu išgirdome ir nežemišką klasikinę muziką. Buvo nepaprastai gražu. Prisipildžiau žodžiais nenusakomos harmonijos. Dabar niekada nebijosiu mirties.

– Kvaili tauškalai! – tarė Kjelis Bjarnė.

– Nebūk toks beširdis, Kjeli Bjarne, – pasakė Reiduna. – Esu apie tai skaičiusi savaitiniame žurnale. Ar tiesa, Elingai? Ar tikrai tame tunelyje matei savo motiną?

– Dėl to gali neabejoti, – pasakiau kildamas. Viena kelnių klešnė buvo peršlapusi, nusibraukiau sausą žolę ir žemes. – Aš juk atpažįstu savo motiną.

– Pasakiška! – tarė Reiduna. – Kai kam tenka pamatyti ir Kristų!

Du kartus spragtelėjęs pirštais, Alfonsas paragino:

– Eime!

Tą vakarą Kjeliui Bjarnei pavyko užvesti mašiną. Staiga Alfonso kieme pasigirdo tolygus variklio burzgimas. Aštuoni cilindrai ėmė veikti amerikietišku tikslumu. Suglumęs žvilgtelėjau į Alfonsą, kuris užsimerkęs šypsojosi. Klausiama mina iš virtuvės į kambarį įvirto Reiduna.

Visi trys priėjome prie lango. Kieme su užvestu varikliu stovėjo „Biuikas“, ir į pavasario orą virto melsvos išmetamosios dujos.

Vejoje, kur džiovinami skalbiniai, ant rankų stovėjo Kjelis Bjarnė. Stovėjo tvirtai ir ilgai.

12

Nors kartą viskas vyko taip, kaip buvau numatęs. Didysis ketvirtadienis išaušo saulėtas ir šiltas, ir, kaip tarėmės, mudu su Kjeliu Bjarne ir Reiduna buvome pas Alfonsą prieš dešimtą. Kjelis Bjarnė – su kuprine ant nugaros ir krūtinės ir dar su dviem Reidunos lagaminais, pilnais drabužių ir maisto. Aš – su narve tupinčiais Pipiru ir Elmeriu. Alfonsas jau sparčiai krovė savo daiktus. Prieš kelias dienas pabandėme nuvažiuoti į Maridaleną, be šiokių tokių problemų su radiatoriumi, viskas veikė puikiai. Net nesupratau, kam mašinai radiatorius, bet susidarė įspūdis, kad, nepaisant to, viskas bus gerai. Dėl visa ko Kjelis Bjarnė užsispyrė visu keliu vilkėti kombinezoną, nes pakeliui galėjo prisireikti ką nors paremontuoti. Tai, be abejo, visai nereikalinga, bet mudu su Alfonsu, kaip vyrai, supratom, kad būtent ši apranga buvo susijusi su naująja Kjelio Bjarnės tapatybe. Jis dabar buvo tapęs nauju asmeniu, tvarkančiu reikalus. Techninės dalies viršininku. Rankovės atraitytos virš alkūnių, viršutinės sagos nesusagstytos, juodais plaukais apžėlusi krūtinė. Reiduna pasidavė, kaip sakoma, be jokios kovos.

Vienintelis dalykas, neatitikęs mano fantazijų, buvo tas, kad kartu su kačiukais ir Reiduna sėdėjau ant galinės sėdynės. Juk vaizdavausi save drauge su Alfonsu ant priekinės sėdynės, vangiai iškišusį pro langą mostaguojančią

arba stogo įsitvėrusią ranką. Mano senasis „aš“, be abejo, dėl to būtų išpūtęs didelį burbulą, bet dabartinis, kilniaširdiškesnis „ego“ to nesureikšmino. Be to, Kjelio Bjarnės argumentai buvo gana įtikinami – jis, kaip mechanikas, turįs būti arčiau variklio. Tiesą pasakius, juk jis nusipelnė šios garbingos vietos, nes tik per jo atkaklų darbą galime leistis į šią kelionę. Todėl daugiau neširsdamas atsisėdau ant galinės sėdynės. O jau vietos ten tai tikrai pakako! Kone šokių salė! Mes su Reiduna galėjome sėdėti beveik ištiesę kojas, nepaisant to, kad tarp mūsų stovėjo narvas su katinais; ten dar buvo likę vietos dviem trims pasturgaliams. Amerikiečiai – didžiadvasiai žmonės. Šeimos žmonės. Ši mašina buvo sukonstruota tėvui su motina, numatyta didesniam ar mažesniam atžalų skaičiui, dėdei Henriui ir tetai Sali, sūnėnams ir dukterėčioms. Alfonso užvestas suriaumojo variklis, o paskui lengvu judesiu į pirmą bėgį perjungta mašina iščiuožė pro tarpuvartę į gatvę. Už tamsių saulės akinių driekėsi melsvai žalsvas pavasario rytas.

– O dabar viską palikime praeityje! – tarė Alfonsas. – Dabar tik – mes ir kelias!

Mano supratimu, dvi tobulos replikos. Bemaž amerikietiškos. Nuoširdžiai pritardami linktelėjome, o Kjelis Bjarnė įjungė Džonio Kešo kasetę. Išriedėjome iš Oslo, lydimi „Man in black“ ir „Folsom Prison“ tonų. Pasak Kjelio Bjarnės, viskas buvo „daugiau nei mega“. Dar prieš išvažiuojant iš Sandvikos, kur E 18 magistralė pereina į 66 kelią, mano galvoje kilo maištingo eilėraščio fragmentai. Mums pravažiuojant ką tik suartus laukus, grūmiausi už fermerių teises. Dramenas. Didmiesčio pragaras, kur prie fabrikų ir barų žlugo žmonės ir jų likimai. Paskui važiavome link

Vestfoldo, kur vargo ir skurdo verčiami jauni vaikinai išvykdavo medžioti banginių ir ieškoti laimės poliariniuose vandenyse. Galvojau apie visus karo jūreivius, plaukiojusius svetimose jūrose. Anglų kanalo torpedavimą. Namų ilgesį Liverpulio padugnių baruose. Kekšes, siūlančias paguodą vienai nakčiai, o tarp drėgnų šlaunų pulsuojančias savo gyvenimo tragedijomis. Kūriau poeziją paprastam vyrui ir moteriai, mažiesiems vabalams, ropinėjantiems po chaotišką pasaulį, nematantiems jokių horizontų, bet puoselėjantiems svajones ir vizijas. Kelionė mašina teikė man beribį įkvėpimą. Kreivai šyptelėjęs pagalvojau apie išvakarėse pirktą kinų gamybos užrašų knygelę. Šį vakarą išeisiu pasivaikščioti jūros pakrante ir pučiant vėjui šį tą pasižymėsiu klausydamasis amžino žuvėdrų klyksmo. Nelyginant koks valandėlei išsiblaivęs Norvegijos Lundelis.

Už Sandės mus sustabdė policija. Taip, geriau nesugalvosi! Baisiai susijaudinau, nes vaizduotėje vis dar buvau kažkur Vidurio Vakaruose, o ten tai jau, prisistačius policijai su šerifu, puolama tampytis už atlapų. Mes, aišku, buvome visiškai nekalti, bet visi, kurie yra matę vieną kitą amerikiečių filmą, supranta, kad tai joks privalumas. Greičiau atvirkščiai. Kuo esi nekaltesnis, tuo žvėriškiau su tavim elgiasi vietinis policijos psichopatas. Jis jau iš anksto nekenčia tavęs, nes tu nesi gimęs tame pačiame apsnūdusiame miestelyje kaip jis. Šiuo atveju rizikavome gauti pylos, nes nė vienas iš mūsų neturėjo jokio ryšio su Sande. Bent jau kiek man žinoma.

Taip, iš tikrųjų! Būtent toks vyras artinosi prie mūsų mašinos. Savim pasitikintis rėksnys, vilkintis ta sumauta uniforma, kuria dabar aprengta Norvegijos policija. Ame-

rikietiška beisbolo kepurė, aplink abi kojas – atšvaitinės juostos – atrodo, lyg jie visi būtų apsimovę gumines neperšlampamas kelnes. Jei smarkiai neklystu, jis iš tokių, kuriems per visą jų skautišką karjerą kiti už kelnių pripildavo vandens, ir todėl buvo pasirinkęs profesiją, leidžiančią jam skleisti aplinkui aklą neapykantą. Jis tikrų tikriausiai patirtų seksualinį pasitenkinimą, ir dar kokį, jei galėtų kamuoti dvi paras poetą areštinėje. Šio žmogaus supratimu, nerimuotos eilės prilygsta mėšlui, o Pikaso – prastas dailininkas. Buvau pasiruošęs stovėti plačiai išžergęs kojas, rankas padėjęs ant mašinos stogo, kol jis, braukdamas gumine lazda, patikrins mano visą kūną. Mintyse kartojau savo gimimo datą, jei imtų ir paklaustų. Civilinis statusas? Ar turėčiau atsakyti... Juk negalėčiau sakyti *sugyventinis?*

– Taigi, – sujudo Alfonsas. – Šiaip ar taip, greičio neviršijome.

Jis nuleido žemyn langą.

Buvo reikalaujama mašinos techninio paso ir vairuotojo pažymėjimo. Minkšta Pietų Norvegijos tarme. Nors ir apsiraminau, kad vyras nėra iš Sandės, truputį ir nusivyliau. Būti sučiuptam čia ir dabar būtų buvę visai stilinga. E 18 magistralėje sučiuptas nerdas poetas! Nuotraukoje guliu kelkraščio dulkėse, susiėmęs rankas už galvos. Jei kairėje švarko kišenėje rastų eilėraštį, rizikuočiau būti susietas su raugintų kopūstų pakelio byla. Prieš dvi dienas į „Prix" ir „Rema 1000" slapta įnešiau šešis pakelius, dabar beliko laukti ir tikėtis, kad viskas baigsis gerai. Net gaila, kad policininkas nebuvo iš žiauriųjų, o greičiau senųjų amerikietiškų automobilių entuziastas, nes dabar net norėjau būti demaskuotas. Ūmai pajutau baisų norą prisipažinti.

Padėti visas kortas ant stalo ir išklausyti skiriamą bausmę. Tai įvyktų nenulenkiant galvos, o greičiau atvirkščiai. Prisipažinčiau esąs atsakingas už savo veiksmus, kad visa tai – priekaištas šiuolaikinei vartotojų visuomenei, draugiškas pasišaipymas iš pakavimo bei taros pramonės ir visokio paruošto maisto. Daužėsi širdis ir sudrėko rankos, nes supratau, kad kišenėje guli eilėraštis, galintis užtikrinti man vietą norvegų literatūros istorijoje, jei tik tas policininkas iš Pietų Norvegijos lieptų man išlipti ir bent paviršutiniškai patikrintų. Nuleidau langą ir iškišęs galvą įžūliai įbedžiau į jį akis. Bandžiau atrodyti įkaušęs, gal tai padėtų jam suvokti grėsmingą situaciją. Bet ne. Vyrukas buvo įsileidęs į kalbas su Alfonsu apie mašinų modelius ir originalų laką, ir buvo aišku, kad net ir stabdžių patikrinimas jam nė motais. Retsykiais į pokalbį įsiterpdavo ir Kjelis Bjarnė, ir aš pasijutau nuošaly. Man šis policininkas nepatiko. Supratau, kad niekada nemėgau suaugusių vyrų, minkštai vograujančių atvira burna. Apskritai nemėgau tarmės į pietus nuo Kragerės, kurioje visi garsai susilieja į kažkokią masę, skambančią labai nevyriškai. Šis žmogėnas, pagalvojau, bekiaušis kaip moliuskas. Dievai žino, kaip jis apskritai pateko į policijos tarnybą. Gal į šiuos mokslus priima ir kažkiek minkštakūnių, kad sušvelnintų policininkų, kaip smurtautojų, įvaizdį. Ir visai be reikalo; man atrodo, kad mūsų laikais šalyje nesunku rasti moterų, kandidačių į šią tarnybą. Kai buvau mažas, niekur nebuvo moters policininkės. Dabar jų visur pilna. Kitaip ir nepasakysiu, tačiau bandant įsivaizduoti, kaip stambiakrūtė blondinė policininkė uždeda antrankius, man kai kur sudrėkdavo. Bet dar tais laikais, kai policijos pareigūnės nešiojo dailias

į laivelius panašias kepuraites ir vilkėjo melsvomis uniforminėmis palaidinėmis, kurios atsismaukdavo galynėjantis su įtariamuoju. Vienintelį kartą, kai buvau suimtas, vietos erotikai tikrai nebuvo. Tiedu spuoguoti jaunikliai iš Toteno ar kitos gretimos vietos net neuždėjo man antrankių. Tik pasakė: „Eikš čia“ ir „Daugiau jokių kvailysčių“. Ir tada nubogino tiesiai į Brioinesą.

Ar jie niekada nesiliaus? Regis, ne! Alfonsas su Kjeliu Bjarne išlipo iš mašinos ir pakėlė kapotą. Kjelis Bjarnė smarkiai gestikuliavo. Policininkas entuziastingai linkčiojo galvą, matyt, jie visi buvo susigiedoję. Oho, aštuonių cilindrų! Ką ir sakyti! Visa tai net nepanėšėjo į kokį nors rimtą patikrinimą, o greičiau į vaikėzišką entuziazmą, kone į aplaidų pareigų ėjimą. Jie sudarė draugiją, kurioje aš, galinės sėdynės keleivis, buvau pašalinis. Dažnai pastebėdavau, kad su sėdinčiuoju ant galinės sėdynės lyg ir nelabai kas skaitosi. Rimtas pokalbis visada vyksta mašinos salono priekyje. Kaip galinės sėdynės keleivis, esi tik vežiojamas ir tenkiniesi glausta diskusijos apie kelius ir jų būklę, greitį ir tepalo slėgį santrauka. Sėdintysis gale yra antrarūšis keleivis.

Plėšte atplėšiau mašinos dureles ir prisidėjau prie vyriškos draugijos. Lyg tikrindamas krestelėjau kažkokį išsikišusį daikčiuką. Mano galva „teftingas“ atsipalaidavęs.

Kjelis Bjarnė paprašė palikti uždegimo ritę ramybėje. Truputį paaiškinau jiems apie slengo žodžių vartojimą savame miesto rajone. Ten, kur užaugau, niekas nesakė kitaip, kaip „teftingas“. Žodžiai „uždegimo ritė“ buvo vartojami vakarų Oslo rajono snobų. Kartu prisiminiau, kad ir pats dabar gyvenu vakarinėje Oslo dalyje, bet niekas iš

manęs dėl to nesišaipo. Paprašė patraukti šalin ranką. Aš nenorėjau. Užsispyriau, kad mes negalime važiuoti iki pat Nevlungo užutekio su kadaruojančiu „teftingu". Padėkojau policininkui už tai, kad sustabdė. Atseit viskas galėjo baigtis gana blogai. Buvau skaitęs viename mokslo populiarinimo žurnale apie vyruką iš Montanos, kuriam „teftingas" patekęs tiesiai į akis. Ištiško tepalas. Vienu keturių vaikų tėvu liko mažiau, ir vien todėl, kad jis nepaklausė mechaniko patarimo ir tinkamai nepriveržė „teftingo".

Kjelis Bjarnė ėmė niršti. Pagyrūniškai įsibroviau į jo sritį ir manau, kad jis tai suprato. Netrukus užsuks man ausį ir įtemps į mašiną. Todėl truputį atsitraukęs pradėjau tikrinti padangų slėgį. Alfonsas su policininku trumpam nuėjo iki pastarojo mašinos ir sugrįžo atgal. Įstatymų sergėtojas paplojo Kjeliui Bjarnei ir man per petį, ir apskritai draugiškumui nebuvo ribų. Ir kaip čia mudu dar negavome po rašiklį su užrašu „Drameno policijos nuovada". Ką jam papasakojo Alfonsas? Kad aš ir Kjelis Bjarnė – vyrukai su praeitimi? Ar jis paminėjo Brioinesą? Dėl manęs tai tegul sau mini! Sėsdamas į vietą kelis kartus papildomai trinktelėjau durelėmis, o vėliau kalbinamas net neatsakinėjau, kol nepravažiavome Sandefjordo. Už Larviko visi valgė dešreles. Tegul sau valgo, galvojau.

Likau sėdėti mašinoje.

Tačiau aš susivaldžiau. Nuslopinau norą grįžti traukiniu atgal į Oslą. Apskritai pabuvęs Brioinese tapau tikru savitvardos ekspertu. Valdžiausi eilėse prie kasų, valdžiausi, kai Kjelis Bjarnė išmėtydavo savo dvokiančias puskojines, susivaldžiau ir dabar, būdamas kartu su savo trimis drau-

gais. Kai tik pajusdavau norą priešgyniauti, įsiklausydavau į ataidintį Gunos balsą ir stengdavausi galvoti apie ką nors gera. Kaip dabar. Visiems prie kiosko mėgaujantis dešrelėmis, stebėjau vieną pirmųjų pavasario musių, kuri spėriai ropojo lango stiklu. O kitoje kelio pusėje kraipydama uodegėlę straksėjo kielė. Pagalvojau apie ilgą šios gležnos gyvybės kelią ir pavojus, nuo kurių išsisuko, kad, mano džiaugsmui, galėtų atsirasti čia, būtent čia, būtent dabar. Ji išvengė Italijos paukščių gaudytojų. Taip pat ir ūmių Gibraltaro vėjo šuorų. Dabar kraipydama uodegėlę stovi čia. Mažoji pilkos, baltos ir juodos spalvų pasaulio keliauninkė. Atsigavęs nuo paukščiuko vaizdo, grįžusius į mašiną draugus nustebinau šiltais sveikinimo aplodismentais.

Alfonso Jorgenseno trobelė buvo kaip iš pasakos, kaip atostogų svajonė. Ji jau nebuvo pirmos jaunystės, nebuvo ir didelė, bet kokioje vietoje! Ji stovėjo tarp dviejų pakriaušių ant jaukaus kranto lopinėlio, o pro svetainės langą ir iš verandos atsivėrė vaizdas į jūrą. Iki pakrantės buvo tik penkiasdešimt metrų, šį rojų juosė krūmokšniai ir nuo vėjų palinkę medeliai.

– Kaip čia gražu! – atstačiusi pilvą, masažavosi juosmenį Reiduna.

– Neblogai, – atitarė Alfonsas. – Jeigu tik nuomininkai nebus sukūrenę inventoriaus, tai po kelių dienų būsime įsikūrę. Jei kuris norėtų pažvejoti, iš kaimynų galime pasiskolinti valtį. Elingai, tu esi pratęs prie laivų, juk tavo seneliai gyveno Sandefjorde?

Kraudamas iš mašinos nešulius, sau panosėje suprunkštė Kjelis Bjarnė.

Pervėriau jį žvilgsniu, bet jis, žinoma, nukreipė akis į kitą pusę. Ką jis sau galvoja? Kad nebuvau pratęs prie laivų tik todėl, kad buvau primelavęs apie savo jūreivišką gyvenimą? O iš tikrųjų esu pratęs prie laivų. Mano senelis turėjo medinį burlaivį, kuriuo linksmai plaukiojome daugelį vasarų. Užliedamos denį, retsykiais mus gerokai aptėkšdavo į fiordą atsiritusios didžiulės bangos. Bet išlikdavau ramus ir saugus. Motina šaukdavo, bet mes su seneliu tvirtai laikėmės prieš gamtos jėgas. Patikinau Alfonsą, kad bus iš ko pasigaminti vieną kitą žuvies patiekalą, ir pridūriau, kad būtų geriausia, jei Kjelis Bjarnė šeimininkautų virtuvėje. Truputį susierzinau, kai tas atsakė sutinkąs. Jis negalįs pakęsti plaukiojimo. O jei Kjelis Bjarnė negali pakęsti plaukiojimo, tai ir Reiduna negali to pakęsti. Na, ir puiku. Pastebėjau, jog jie vis dažniau elgiasi kaip seniai susigyvenusi pora.

Spragtelėjęs pirštais, Alfonsas susirado kišenėje raktus. Per du kartus perkraustėme nešulius.

– Židinys! – apsidžiaugiau.

– Taip, iš karto įmeskime keletą pliauskų, kad būtų šilčiau, – tarė Alfonsas.

– Kur aš miegosiu? – paklausė Kjelis Bjarnė.

Jis stovėjo kambario viduryje, vienoje rankoje laikydamas lagaminą, kitoje – savo miegmaišį.

– Miegamieji štai ten, – parodė Alfonsas. – Prie virtuvės. Gulkis, kur nori, bet gal geriausia, kad mes, vyrai...

– Aš gulsiuos su Kjeliu Bjarne, – sučiulbo Reiduna ir išskubėjo lauk.

– Kaip nori, – sumurmėjo išsiblaškęs Alfonsas, glamžydamas laikraščius ir kišdamas juos į židinį.

Kambario viduryje it statula vis dar stovėjo Kjelis Bjarnė. Taip, manau, kad kaip tik šiuo metu jo gyslose sustingo kraujas. Manau, kad smegenys buvo mirusios, o širdis sustojusi. Spoksojome vienas į kitą. Stovėjome nenuleisdami akių vienas nuo kito, kai tuo tarpu Alfonsas, nė kiek nepaveiktas šių istorinių sakinių, švilpaudamas kūrė židinį. Gerai nepamenu, ką tada galvojau ir jaučiau. Viskas virto chaosu. Net ir šiurpiausiose fantazijose – kartais tampančiose ganėtinai šiurpiomis – nebūčiau galėjęs įsivaizduoti dabartinės padėties. Kad Reiduna Nursleten pasiūlys, ne, pareikalaus miegoti viename kambaryje, o gal ir lovoje, kartu su Kjeliu Bjarne. Reidunos būklė neleido man galvoti apie tokius gašlius dalykus. Po kelių savaičių ji gimdys! Ji juk negali būti tokia beprotė, kad tokiomis aplinkybėmis planuotų sueitį su Kjeliu Bjarne? Tokie dalykai turi būti draudžiami, tai jau kone šventvagystė vaikų atžvilgiu. Nejaugi tai rekomenduotina fiziologine prasme, ką jau kalbėti apie tai, ar išvis *įmanoma?* Nejaugi man lemta dalyvauti Kjelio Bjarnės seksualiniame debiute, atskirtam nuo jo ir Reidunos tik plonyte siena? Labai ačiū, bet ne! Nuoširdžiai ačiū, bet geriau praleisti naktį lauko išvietėje! Pagaliau Kjelis Bjarnė atsitokėjo iš sustingimo ir įkrypavo į miegamąjį šalia virtuvės. Aš – jam iš paskos. Uždaręs duris čiupau jį.

– Juk turi suprasti, kad tai neįmanoma! – sušnypščiau.

– Eik į savo kambarį! – išsilaisvindamas pasakė jis. – Tau čia nėra ko veikti!

– Tai, ką jūs dabar planuojate, nenormalu! – tariau. – Nenatūralu!

Jis įsiteikdamas šyptelėjo, bet pamačiau, kaip atrišant miegmaišio virveles jam virpa pirštai.

– Tu nugulsi kūdikį! – sušnibždėjau. – Ar to nori? Nejaugi nori tapti žudiku dėl trupučio iškrypusio sekso?

– Eik ir sužvejok porą plekšnių, – pasakė jis, išskleisdamas miegmaišį ant lovos. – Kad žmonės galėtų gyventi savo asmeninį gyvenimą.

– Nebandyk to daryti! – pagrasinau jam smiliumi.

Žvilgtelėjęs į laikrodį, jis nusižiovavo:

– Elingai, jau dabar jaučiuosi visai nusivaręs. Liuliuko šįvakar eisime anksti.

Dar norėjau pagrasinti Franku, bet štai įėjo Reiduna su paskutiniu nešuliu, ir aš turėjau pasitraukti. Spragsint židiniui, mudu su Alfonsu išpakavome daiktus kitame miegamajame. Pro sieną girdėjosi Reidunos krizenimas.

Paskui ilgai vaikščiojau pakrante, bet nesugalvojau nė vienos eilutės. Rūstūs sakiniai, atėję į galvą važiuojant, išgaravo iš atminties, o sąmonėje tebuvo įstrigęs vienas vaizdas – nuogi Kjelio Bjarnės ir Reidunos kūnai. Jaučiau dar ir kaltę, nes suvedžiau juos, galima sakyti, aš. Gudrumu įviliojau Kjelį Bjarnę į Reidunos glėbį, o dabar štai turime padarinius, lemtingus padarinius. Nemaniau, kad susikaupusi Kjelio Bjarnės aistra gali padaryti jį kurčią ir pamišusį. Negalėjau suprasti, kad Reiduna Nursleten galėjo būti pasirengusi iškrypusiam seksualiniam gyvenimui.

Kai po staigios liūties ganėtinai permirkęs grįžau atgal, ant stalo garavo pietūs. Dešrelės su bulvių koše – tikras turistų gardėsis. Plepėjome apie šį bei tą apsimesdami, kad ničnieko neatsitiko, bet tikriausiai, be Alfonso Jorgenseno, visi trys galvojome apie tą patį. Apie artėjančią naktį, ir kas tada įvyks. Reidunos veide bandžiau ieškoti susikrimtimo ženklų, bet ji išties jautėsi pakiliai, net truputį apimta

manijos. Pokštavo ir juokėsi, pasakojo linksmas istorijas iš ligoninės virtuvės gyvenimo. Spragsėdamas pirštais Alfonsas smagiai juokėsi, kai ji pasakojo apie Fredį iš Togo, kuris per keturis mėnesius tapo tikru halingo* ekspertu. Jis repetuodavo su pamauta ant šluotkočio kepimo skarda. Kjelis Bjarnė, aišku, juokėsi drauge, bet elgėsi kaip besimeilinantis šuo, nuolat budriai žvilgčiodamas į mane. Aš pats nemačiau nieko juokinga, kad, mokydamiesi šokti halingą, negrai gadino vienos didžiausių Norvegijos ligoninių įrangą. Išlaikiau, kaip sakoma, šaltoką veido išraišką. Ir galiu patikinti, kad kiekvieną kartą Kjeliui Bjarnei pažiūrėjus į mane atlaikydavau jo žvilgsnį. Nenusileidau nė per nago juodymą. Jeigu jis nori nepadoriai elgtis, nieko negaliu padaryti. Kaip paprastai, jaučiausi visiškai bejėgis. Bet vis dėlto noriu, kad jis žinotų mano požiūrį. Jei kūdikis gims negyvas ar su šleivom kojom, iš manęs paguodos nesulauks. Greičiau atvirkščiai.

Vakaras buvo keistas. Degė židinys, o mes žaidėme „Monopolį" ir siurbčiojome kolą. Kjelis Bjarnė be atodairos supirkinėjo ir pardavinėjo ir šypsodamasis „ėjo į kalėjimą". Taip, jis beviltiškai pralošė, bet dėl to nesidarė aršus, kaip yra buvę anksčiau. Beje, pamažu aprimau ir aš. Maniau, kad Reiduna negali būti tokia pamišusi, kad šiąnakt jį rimtai prisileistų. Taip, kai kada ji elgėsi neatsakingai, rūkė kaip garvežys, nepaisydama nėštumo, bet juk motinystės instinktas negalėjo būti jai visiškai svetimas. Ji vis dėlto buvo apsisprendusi išnešioti kūdikį, nors socialinės rūpybos skyrius negailėjęs visokiausių patarimų. Bet ar ji

* Halingas – norvegų liaudies šokis *(red. past.)*.

suprato, ką daranti, kai pasikvietė Kjelį Bjarnę į savo miegamąjį – visiškai kitas dalykas. Tiesą pasakius, jis geras, nors prie širdies dėk, bet vis dėlto – vyras. O dar ir išbadėjęs meilės vyras. Taip pat negalima pamiršti ir liūdno fakto, kad iš prigimties jo instinktai nesveiki. Palyginti su Kjeliu Bjarne, aš, pavyzdžiui, beveik nesidomiu seksu. Bet šiaip domiuosi nemažai. Spragtelėjęs pirštais, Alfonsas Bygdės alėjoje pasistatė viešbutį. Ką tik „iš kalėjimo išleistas" Kjelis Bjarnė vykusiai metė kauliuką, tačiau pats viską sujaukė ir galutinai išėjo iš žaidimo. Reidunai sekėsi labai gerai, ir ji jau būtų skolinusi jam pinigų, bet čia aš pasipriešinau, Alfonsas man pritarė. Taisyklės yra taisyklės, ir *basta*! Kjelis Bjarnė nuslinko į virtuvę ir, akylai stebimas Pipiro ir Elmerio, sušveitė pietų likučius.

Apie dešimtą, pabaigęs atšalusias dešreles ir bulvių košę, jis perėjo prie storų riekių su olandišku sūriu. Žinojau, kad dabar jis ryja iš susijaudinimo. Kol mes trise sėdėjome užkerėti židinyje rusenančių žarijų, jis nerimastingai blaškėsi aplink trobelę. Aha, gerai, pagalvojau paslapčia šypsodamasis. Nagi, eržile, pažiūrėsim! Ar jau esi toks smarkus, kai prispaudžia reikalas. Nesunku pūstis dieną, bet kai atslenka naktis, tikrovė gali pasirodyti visai kitokia.

Pusę vienuoliktos Reiduna nusižiovavo taip, kad atrodė, jog jai tuoj pat išnirs žandikaulis. Netrukus pakilo ir nuėjo, pasak jos, į virtuvę „šiek tiek susitvarkyti". Dabar ji norėjo gulti.

– Tučtuojau sėskis, – išsitraukdamas cigarą, liepiau Kjeliui Bjarnei. – O tai suplėšysi kojines.

Padarė, kaip liepiau. Atsisėdo ant kėdės, kur sėdėjo Reiduna, ir ėmė vartyti drėgną 1968 metų savaitinį žurnalą. Haraldas susižadėjo su Sonja Haraldsen.

– Tu jau visai nusivaręs, – kalbėjau toliau. – Juk jau buvai beužmiegąs mums ką tik atvažiavus.

Alfonso veidas buvo tamsoje, bet galėjau matyti šmėžuojant lengvą šypsenėlę.

– Vėl atsigavau, – atšovė Kjelis Bjarnė.

– Gali su savimi pasiimti keletą žurnalų, – tariau. – Jei kartais neužmigtum.

Jis neatsakė.

– O gal turi pasiėmęs velykinį „Cocktail" numerį?

Šįkart Alfonsas prunkštelėjo, bet negarsiai.

Kjelis Bjarnė padėjo žurnalą į šalį. Atsargiai, ant paties stalo kraštelio. Staiga jo veidas įgavo trejų metų vaiko išraišką, jis bejėgiškai žiūrėjo į mus su Alfonsu.

– Visai neketinu daryti jai ką nors bloga!

– Žinoma, ne, – atsiliepė Alfonsas. – Niekas juk taip ir nemano.

Kjelis Bjarnė nudelbė žvilgsnį į savo kumščius, lyg svarstydamas, ar nepasitrynus jais smilkinių, bet nesitrynė.

– Elingas taip mano, – sušnibždėjo.

– Kokia kvailystė! – tarė Alfonsas.

Smarkiai paraudau, bet visa laimė, kad nuo židinio plyksčiojo oranžiniai atšvaitai.

– Netyčia! – karštai sušnibždėjau. – Bet juk nedera... Jiems negalima... Reiduna greit gimdys! – Pašnairavau į uždarytas virtuvės duris, už kurių buvo girdėti teliūškuojantis vanduo. – *Kjelis Bjarnė sveria šimtą trisdešimt kilogramų!*

Yla išlindo iš maišo. Visi suprato, kur šuo pakastas. Tam tikra prasme apsidžiaugiau, nes su problema nebereikės kamuotis vienam.

– Man atrodo, kad mudu su tavim pasirūpinsime savo reikalais, – pasakė Alfonsas. – Yra daugybė būdų, kaip vyras ir moteris gali pasidžiaugti vienas kitu.

O?

– O kaip? – paklausė Kjelis Bjarnė.

Alfonsas nuleido viską negirdom. Atrodė, kad ši tema jį varžė, bet juk taip ir buvo.

– Raminkis, – pasakė jis Kjeliui Bjarnei. – Reiduna – šauni moteris. Tau tiek ir pakanka žinoti. Visa ateis savaime.

Man nebeliko daugiau nieko, kaip tik garsiai nusikvatoti. Taip, kvatojau visa gerkle:

– *Visa ateis savaime!* – šaukiau žagsėdamas. – *Taip aš ir patikėsiu!*

Susmukau ant kelių ir, atrėmęs kaktą į stalo kraštą, kone miriau iš juoko.

– Kvailelis! – ištarė Alfonsas, bet nelabai griežtai. Laimė, Kjelis Bjarnė nieko nesuprato.

– Einu pasivaikščioti, – tariau pakildamas. Pilvo raumenis dar skaudėjo nuo juoko, bet tiesiog negalėjau likti ten, kur Kjelis Bjarnė susijungs su moterimi bendram gyvenimui. Pernelyg intymu. Per daug akivaizdu matyti jį įeinant į miegamąjį ir uždarant duris. Jau pakaks to, kad drauge su Alfonsu praleisiu bemiegę naktį šiapus plonytės sienos. Pažinau save pakankamai gerai, kad suprasčiau, kokios nešvankios fantazijos manęs tyko. Išslinkau lauk. Nebelijo, nakties oras buvo vėsus ir sūrus.

Jau pusiaukelėje iki kranto pajutau, kad kažkas seka iš paskos. Akimirką mane sukaustė šalta kaip ledas baimė, perskrodė mintis apie kokį nors vietos maniaką, nekenčiantį atvykstančiųjų iš Oslo, – žinojau, kad tokių šalyje netrūksta.

Bet kai staiga atsigręžiau, kiek atokiau takelyje išvydau milžinišką Kjelio Bjarnės siluetą. Nejudėdamas jis spoksojo į mane.

– Kas gi dabar vėl? – paklausiau.

– Nieko.

– Tai eik gulti!

Ir nuėjau jūros link, kur bangos baltais nėriniais dabino pakrantės smėlį ir žvyrą. Beje, graži mintis: bangos, nerančios baltus apvadus. Be galo dailus vaizdas, tinkamas kokiam nors eilėraščiui. Jei dabar galėčiau pabūti ramybėje, naujos eilutės ateitų vos ne savaime. Tai jaučiau.

Bet kur tau! Kjelis Bjarnė ėjo prikibęs iš paskos. Lyg koks šimtastrisdešimtkilograminis prielipas. Pyktelėjau. Atsisėdęs ant nugludinto akmens pasakiau, kaip yra. Kad suprantu jo nervingumą, bet paskolinti jam saugumo jausmo negaliu. Priminiau tą bjaurų faktą, kurį buvo atskleidusi Guna: visos mano istorijos su moterimis buvo vien svaičiojimai. Grynas melas. Esu toks pat skaistus ir nepaliestas kaip jis. Negaliu jam nieko patarti. Šiuo atveju galiu tik palinkėti sėkmės ir laikyti špygas. Iš visos širdies linkiu jam ir Reidunai sinchroninio orgazmo. O kaip tą pasiekti – jų pačių reikalas.

Virš manęs tamsoje dangų gožė jo siluetas.

– Elingai, kada tu keitei apatines kelnes?

Atsiprašaukąsakai? Kada keičiau apatines kelnes? O ką tai turi bendra su reikalu?

– Gal prieš keletą dienų?

– Šįryt! – atšoviau įniršęs. – Ir darau tai kiekvieną dieną!

– Ar gali paskolinti?

Pirmiausia, aišku, apstulbau. Niekada gyvenime nebuvo tekę patirti ko nors panašaus. Tačiau nesu toks kvailas, kad tučtuojau nesusivokčiau, kur šuo pakastas. Kad Kjelis Bjarnė – nevala, žinojau seniai.

– O tu kada? – klausiau nekaltu tonu.

– Nesu tikras.

– Kaip mat supainioji savaites? – variau savo.

– Būk žmogus, ką?

– Aš ir *esu* žmogus, – atsakiau. – Iš principo! Dabar reikalas ne tas.

– O koks?

– Reikalas tas, kad tu – kiaulė, – išrėžiau. – Tokia reikalo esmė!

– Aš juk negalėjau žinoti, kad Reiduna... Kad ji užsimanys...

– Ne, – pritariau jam. – Prisipažįstu, kad viskas pakrypo nenumatyta linkme. Bet, nepaisant to, juk galėjai truputį pasitempti?

– Būk geras, Elingai! Tik porai dienų.

– Ką, nejaugi nori pasakyti, kad kuprinėje neturi jokių švarių kelnių?

– Juk sakau, kad nežinojau, jog viskas taip pakryps! – tarė liūdnai. – Maniau, kad miegosiu viename kambaryje su tavim.

– Na, žinoma, būtent, – tariau. – O tada jau gali smirdėti kaip paršas. Gal norėtum pasiskolinti ir puskojines?

Taip, ačiū, labai norėtų.

Pasidaviau. Nustojau priešintis. Jis – nevala, bet mano draugas. Pamaniau, kad mudu esame sumaišę kraują, tai

jis juk gali pasiskolinti iš manęs apatines kelnes, jei tik man nereikia apsimauti jo kelnėmis.

– Bet kokia nauda apsimauti beveik švariomis kelnėmis pirma nenusiprausus? – paklausiau švietėjišku tonu.

– Čia?

Parodžiau iš vandens kyšantį glotnų akmenį.

Kol atsiklaupęs Kjelis Bjarnė plovė savo organą sūriame vandenyje, tamsoje žaibiškai nusirengiau už krūmokšnio. Ir kadangi jo apatinių kelnių dėvėjimo laikas buvo seniai pasibaigęs, sutarėme, kad belieka jas užkasti smėlyje. Kaip tarėm, taip padarėm. Paskui, kaip buvau pareikalavęs, jis dėkodamas paspaudė man ranką, o tada nulėkė atgal į Romantiką. Dar pražingsniavau kokius du šimtus metrų, bet ir šįkart negimė joks eilėraštis. Blaškė tai, kad buvau be apatinių kelnių. Atrodė, lyg vėsus nakties vėjas būtų žaidęs su mano pautais. Eilėraščius apie tai tegul rašo kiti.

Kai grįžau, visi buvo sugulę. Ausis pastatęs perėjau per kambarį – jokio garso, tik jūra ir vėjas. Ar įmanoma, kad tiedu balandėliai jau bus viską atlikę taip greitai? Neįtikima. Kiek vidutiniškai trunka vyro ir moters sueitis? Esu kažką apie tai skaitęs „Dagbladet“ sekmadienio numeryje, bet dabar staiga nieko nebeprisimenu. O be to, labai čia man rūpi, nes jeigu ir kas būtų įvykę, tai apie vidutinišką sueitį negalėjo būti nė kalbos. Jeigu ir kas būtų įvykę ar dar įvyks naktį, reikėtų vadinti išimtimi. Su niekuo nesulyginama. Tikriausiai mano niūri pranašystė, kad viskas eis savaime, išsipildė. Tuo atveju Kjelis Bjarnė miegojo it kūdikis, o Reiduna, negavusi pasitenkinimo ir išterliota, gulėjo akių

nesumerkdama šalia. Ką ji su juo išdarinėjo? Nubloškęs į šalį šlykščius vaizdus, ėmiau su savimi žaisti „Monopolį“.

Buvau ką tik pastatęs viešbutį Princo gatvėje, kai tai įvyko. Reiduna Nursleten ėmė dejuoti. Iš pradžių visai natūraliai pamaniau, kad Kjelis Bjarnė bus išprovokavęs išankstinį gimdymą, o tai ir buvo siaubo scenarijus. Kūdikis gims kažkur dykynėje. Bet kai išgirdau, kad dejuodama ji dar ir krizena, viskas pasidarė aišku. Vyko nežabotas dviejų lyčių žaidimas. Pabandžiau įsivaizduoti Kjelį Bjarnę, kaip patyrusį meilužį, bet tai buvo visiškai neįmanoma. Fantazijai neįsibėgėjus, vaizdas išsisklaidė. Ar jis vis dar mūvi mano beveik švariomis apatinėmis kelnėmis, ar susivijusios jos guli kojūgalyje? Ar ji buvo nusmaukusi jas mikliais piršteliais, kad būtų lengviau stimuliuoti jo sūriu jūros vandeniu dvelkiantį penį? Visai įtikima. Ji kikendama dejavo. Tai vis dėlto tikrai ne oralinis seksas. Kad ir kaip būtų, apatinių kelnių nebematysiu. Nebenoriu jų! Su jomis kažkas įvyko, jos buvo atsidūrusios tokioje situacijoje, apie kokią aš, jų teisėtas savininkas, net nesvajojau. Jei Kjelis Bjarnė bandytų jas grąžinti, griežtai atsisakyčiau. Tiesiai šviesiai pasiųsčiau jį po velnių. Gal ir nederėtų taip elgtis, nežinau, bet staiga įsikaliau į galvą, kad nebenoriu daugiau jų matyti. Pasiimk jas! Turėkis! Man darėsi šleikštu vien nuo minties, kad tektų apsimauti kelnėmis, už kurių gumelės virpėdami slydo Reidunos Nursleten pirštai. Niršdamas trankiausi kauliukais ir kaip padūkęs stumdžiau geltonas plastikines mašinėles. Nusipirkau Skarpsno rajoną, maršrutinį lainerį „Norvegija–Amerika“. Pavogiau iš banko šimtą kronų, susimokėjau baudą už tai, kad mano šuo užpuolė pienininką. Gerklę smaugė ašaros, ir nė kiek nepalengvėjo išgirdus,

kad ir Kjelis Bjarnė ėmė leisti kažkokius garsus. Tarsi loti. „Vau, vau." Be paliovos. Ar išties jie tokie niekšai, kad aistrino vienas kitą, atidėliodami siekti viršūnės, kol aš grįšiu? Viena buvo aišku: įsismagino būtent dabar. Koks tai garsas? Vau? Net kačiukai, snaudžiantys ant kilimo priešais židinį, pastatė ausytes. Tie vauksėjimai darėsi vis dažnesni ir garsesni, ir tada, kai jau buvau beužsidengiąs delnais ausis ir belekiąs pro duris lauk, naktį perskrodė Kjelio Bjarnės bliovimas: „O VEEEELNIAS!"

Paskui viskas nuščiuvo. Beveik viskas. Girdėjau tik vėją ir raminantį Alfonso šnopavimą. Jis net nesukrizeno. Nė neprunkštelėjo. Kaip jis gali ramiai miegoti, kai gretimame kambaryje tuodu vos negriauna namelio? Stiprūs migdomieji – kitaip negalėjau paaiškinti. Kitaip paaiškinti tiesiog nebuvo įmanoma. Susirūpinę kačiukai sužiuro į mane.

Įniršis atslūgo. Atėjo laikas sielvartui. Karčiam sielvartui. Mintims blaškantis į visas puses, karštligiškai stumdžiausi po žaidimo lentą. Baigėsi viena gyvenimo fazė. Suvokiau, kad po Kjelio Bjarnės užbliovimo mūsų santykiai nebebus tokie, kaip iki šiol. Bus sudėtingesni. Kiekvieną kartą, kai šnekučiuosime apie moteris, jaukią nuotaiką sutrikdys šis gyvuliškas riksmas. Nors tik ranka, bet jis jau yra buvęs ten, kur mano niekada nėra būta. Jis žinos, kad aš tai žinau, ir *vice versa*. Po viso šito jis turės daugiau bendra su Franku. Kol miegojome viename kambaryje, pažinau Kjelį Bjarnę kaip tylų diskretišką onanistą, neprimetantį kitiems savo seksualumo. O dabar štai – „vau vau, o velnias!" Visa gerkle. Rytoj bus išmėginimas jau vien tik pažvelgti į akis, jei tai išvis man pavyks. Pusryčius galima iš karto atmesti,

man būtų pernelyg intymu žiūrėti į juos valgančius virtus kiaušinius ir marmeladą.

Bet, pagalvojau, gyvenimas neturi sustoti. Ateiname į jį vieniši ir tokie pat iš jo išeiname. O kai kuriems iš mūsų lemta per jį eiti vienišiems. Atsigulęs ant grindų, įbedžiau veidą į šiltą katinėlių kailiuką. Bandžiau galvoti apie savo eilėraštį, kurį galbūt būtent dabar iš raugintų kopūstų pakelio ištraukė koks nors alkanas nakviša, tačiau niekas nebedžiugino. Ir apskritai viskas vis tiek. Psichiškai nusialinęs bematant užmigau. Gali pasirodyti neįtikima, bet būtent taip ir atsitiko. Kitą dieną mane gyvą sveiką rado rytmečiais žvalus Alfonsas Jorgensenas.

Išaušo sunki diena. Apibūdinčiau taip stipriai. Nuo gulėjimo ant grindų buvau išvargęs ir sustingęs. Visa laimė, kad jaunavedžiai miegojo ilgai, todėl pusryčių klausimas išsisprendė savaime. Bet taip lengvai viskas nepraeis. Anksčiau ar vėliau reikės pietauti. Mudu su Alfonsu pasivaikščiodami nuėjome ilgą kelią iki pat Mioleno iškyšulio galo, o kai grįžome, žinojau, kad teks susivaldyti ir pažvelgti realybei į akis. Susitikti su Naujuoju Kjeliu Bjarne. Nebegalima teisintis dar vienu pasivaikščiojimu. Buvau visiškai nusivaręs nuo kojų, be to, ir išbadėjęs. Pro atvirą virtuvės langą sklido spirginamos šoninės kvapas.

Jis sėdėjo išsidrėbęs ant sofos! Plačiai išsiviepęs! Tokios arogancijos dar nebuvau matęs. Iš virtuvės girdėjosi, kaip kepdama ir čirškindama populiarią melodiją niūniuoja Reiduna. Na, gerai, pagalvojau. Laikosi įprastos tvarkos, vaidmenis yra pasiskirstę tradiciškai. Apsimetęs, kad valau palto kišenes, vengiau žiūrėti į jo kvailą povyzą. Dariau savo. Žiūrėjau į kitą pusę. Jei dabar ar kada nors vėliau jis

imtų dėstyti visas įvykio detales, nutraukčiau su juo draugystę. Tada paprasčiausiai nebenorėčiau jo matyti. Nežinau, ar gali būti kas nors niekingiau nei vyrai, pasakojantys draugams apie savo seksualinius gebėjimus ir taip keliantys į viešumą buvusias artimas moteris. Tiesiog niekšiška! Šlykštu! Mano nuomone, jei nusišypso laimė įeiti į moterį, reikia elgtis kaip svečiuose. Šiaip ar taip, paskui nedera puikuotis tuo, ką patyrei. O ypač tada, kai toks vyras kaip Kjelis Bjarnė beveik nieko ir nepatyrė. Išties visiškai nesuvokiama, taip pat ir gana kvaila, kad dabar, sėdėdamas ant sofos, jis apsalęs viepiasi. *Juk jis nebuvo net įsiskverbęs į ją!* Bent jau aš to negalėjau įsivaizduoti. Reikia jausti saiką!

Per pietus jis bandė atkurti draugišką atmosferą. Malė visokias nesąmones, tarsi nieko nebūtų atsitikę. Norėjo išgirsti, kaip atrodo Miolenas. Ar skani šoninė ir t.t. Mano nuomone, jeigu jam rūpi, kaip atrodo Miolenas, tai tegul pats ten ir nueina. Tai nėra sudėtinga. Kad ir kaip būtų, nemačiau jokio reikalo atsakinėti. O jei kam prie stalo rūpi valgio kokybė, tai tegul atsakinėja jį ruošusi Reiduna, bet toji gudriai tylėjo. Šoninė buvo sūroka, o padažas... Ką gi. Nors ir aišku, jog gumuliukai susidaro iš miltų, tačiau tai nereiškia, kad jie žadina apetitą. Sėdėdamas vis spoksojau į jos dešinę ranką. Negalėjau susilaikyti. Šiuo metu darbuodamasi peiliu ji atrodė skaisti ir nekalta. Net neįmanoma patikėti, kad vos prieš kelias valandas ta pati ranka, ieškodama Kjelio Bjarnės organo, buvo užlindusi už mano apatinių kelnių gumelės. Mintis nelabai delikati. Ar jis pasakė jai, jog plėšanti mano kelnes? Tikiuosi, kad taip. Šiaip ar taip, neprieštaraučiau, nes buvau paskolinęs jas visiškai be savanaudiškų paskatų.

Vėliau mudu su Alfonsu išplaukėme žvejoti. Buvau dėkingas už bet kokį kvietimą, galintį nutolinti mane nuo tų dviejų balandėlių. Kjelis Bjarnė nepaliaujamai žvilgčiojo į laikrodį, tarsi norėdamas įsitikinti, kad laikas tikrai slinko vakarop.

Pasitaikė šilta popietė, saulėta ir rami. Laivelis buvo kokių dešimt arklio jėgų, ar kaip ten sakoma, bet Alfonsas Jorgensenas panoro irkluoti. Dėl manęs tegu. Filosofuodamas apie gyvenimą sėdėjau laivelio gale, o Alfonsas irklavo. Man kažkaip niekada nėra aišku, kodėl dalyvauju šiame keistame spektaklyje. Šviesos ir tamsos. Keistų garsų. Ateinančių ir nueinančių žmonių. Kartais esu įsitikinęs, kad viskas – beprasmybė, nevaldoma ir betikslė. O kartais, kaip dabar, iš pagarbos lenkiu galvą. Audinio rašto visumos neįžiūrėjau, bet jaučiausi esąs jos dalis, suvokiau už savojo „aš" esant aukštesnę valią. Kjelio Bjarnės rujojimas buvo man rimtas išbandymas. Ką gi. Bet aš jį išlaikiau. Mano senąją patirtį papildė nauja. Per visą žmonijos istoriją neatsirastų žmogaus, patyrusio būtent tai, ką man šiąnakt teko patirti. Buvo skaudu, bet vis dėlto aš sustiprėjau. Reikia tikėtis, kad ši patirtis bus man naudinga kitame gyvenime, nes kur ją pritaikyti šiame, nežinojau.

– Gulkis šiąnakt pas mane, – mums sėdint su užmestais jūriniais kotais, tarė Alfonsas. – Ant grindų bus per šalta.

Papurčiau galvą. Greičiausiai miegosiu mašinoje. Negaliu net pagalvoti, kad įmanoma likti po vienu stogu su Reiduna ir Kjeliu Bjarne.

Alfonsas pervėrė mane keistu žvilgsniu, bet daugiau nieko nesakė. Ir apskritai jis buvo mažakalbis, bet man tai nekliudė, nemačiau nieko grėsmingo. Džiaugėmės puikiu

oru ir vienas kito draugija. Žuvų nesugavome, ir aš pykau. Visi žvejai mėgėjai, tvirtinantys, kad svarbiausia – pabūti gamtoje, o ne sugauti žuvų, – bjaurūs melagiai! Jei meškerioji, tai tik dėl žuvų! Jei nebūtų svarbu turėti laimikį, tai sėdėtum ant kranto ir keptum ant laužo dešreles. Žinojau, kad kažkur aplink laivelį, o gal čia pat *tiesiai* po laiveliu plaukioja kilogramai menkių, ledjūrio menkių ir juodadėmių menkių, bet nekimba. Midijos mudviejų su Alfonsu netenkino. Jos paprasčiausiai ne tokios vertingos. Po penkiolikos minučių susivyniojau valą ir pasakiau, kad noriu į krantą. Nepaisydamas gero oro, nesiruošiau sėdėti čia lyg pajuokai.

Tą vakarą prieš miegą iš Alfonso gavau nedidelę mėlyną tabletę. Iš pradžių nenorėjau imti. Visada buvau atsargus berniukas. Esu matęs, ką su žmogaus gyvenimu padaro narkotikai.

– Tik šį kartą, – pasakė Alfonsas. – Ir dar vieną rytoj vakare.

Išgėriau. Miegojau kaip akmuo, o kitą dieną iš gilaus miego atsibudau linksmas apie pirmą. Laisvas nuo Kjelio Bjarnės viauksėjimo ir orgazminių klykčiojimų. Jeigu Biblijos Velykų drama būtų trukusi ilgiau ir krikščionims reikėtų dabar imti tris keturias savaites atostogų, būčiau galėjęs priprasti prie mėlynųjų. Bet važiuodamas namo ant priekinės sėdynės drauge su Alfonsu Jorgensenu jaučiau, kad galiu tvardytis, ir dar kaip. Už mūsų, padėjęs galvą Reidunai ant kelių, miegojo Kjelis Bjarnė. Pailsęs nuo nemigos ir netikėtos laimės.

13

Reiduna Nursleten turėjo gimdyti birželio 4 dieną, ir staiga mudu su Kjeliu Bjarne įsisukome į buitinius ir absurdiškus rūpesčius kaip ruošimasis artėjančiam gimdymui. Taip, iš tiesų. Ruošėmės, kaip išmanėme. Tą dieną, kai gavome pensiją, impulso pagauti nupirkome mažutes kojinytes ir geltonus šliaužtinukus. Man atrodo, kad mus buvo apėmęs vyriškas globos instinktas. Atsisakę televizoriaus, neretai vakarais demonstruodavome vienas kitam įvairius kvėpavimo būdus. „Stumk!“ – šaukiu Kjeliui Bjarnei. Ir Kjelis Bjarnė stumia. Būsimam įvykiui šie mūsų išsidirbinėjimai tikrai neturėjo jokios praktinės reikšmės, bet manau, kad taip darėme norėdami parodyti vienas kitam, kad esame solidarūs su virš mūsų gyvenančia moterimi. Apačioje, savo namuose, gyvenome kvėpuodami ir stumdami.

Laimė, kai tik grįžome iš Nevlungo, Kjelio Bjarnės ir Reidunos santykiai pasidarė rimtesni. Kitaip tariant, iškylos baigėsi. Ilgiau kikenti ir loti nebebuvo galima. Supratau, kad jie turi šiokį tokį pagrindą, ir gimdymui artėjant vis mažiau reikėjo grabinėtis po tarpkojus. Kartais Kjelis Bjarnė užsisėdėdavo, bet atėjus laikui gulti visada grįždavo į mūsų miegamąjį. Žinoma, įsiaudrinęs, bet nepraradęs orumo. Aš bent taip sakyčiau. Ir, laimė, jis nė žodžiu neišsidavė, kaip jiedu su Reiduna praktikavo seksą. Mane tai,

žinoma, kiek nuvylė, bet svarbiausia, kad jaučiau didelį palengvėjimą dėl to, kad nereikėjo klausytis aibės detalių apie vyro ir moters gyvenimą.

Aš ir pats nestokojau idėjų apie tai, kaip jie grynai techniškai spręsdavo šiuos reikalus, bet buvo tikra palaima, kad negirdėjau, kaip pasitvirtina visos šlykščios mano fantazijos. Savo elgesiu Kjelis Bjarnė vis labiau panėšėjo į riterį ant balto žirgo, apie kurį ėmė svajoti tą vakarą, kai mano padedamas ir talkinamas išgelbėjo Reiduną Nursleten. Kartais tiesiog didžiuodavausi juo ir nevengdavau to pasakyti Frankui, kai šis skambindavo telefonu. Jei tik Kjelis Bjarnė laikytųsi pradėto kurso, visai tikėtina, kad ateityje jo laukia kokia nors saugi darbo vieta. To jis garbingai nusipelnė. Aš pats nesiekiau tokio pripažinimo, mano pašaukimas buvo kitoks, bet supratau Kjelį Bjarnę, kai sunkiomis valandėlėmis jis pasvajodavo apie kokį nors darbą.

Kadangi iš prigimties buvome baugštūs, mus neišvengiamai truputį gąsdino tai, kas įvyks su Reiduna. Daug ilgų naktų kankino nemiga. Kaip sugebėjome, taip guodėme vienas kitą, bet nebuvo galima pamiršti, kad į pasaulį ruošėsi ateiti didžiulis kūdikis. Kad per daug nesijaudintume, Reiduna pasiūlė mums persinešti telefoną į miegamąjį. Ji dievagojosi paskambinsianti, kai tik pajus sąrėmius, o jau tada mes galėsime veikti. Virš savo lovos Kjelis Bjarnė prisikalė didelį kartono gabalą su taksi dispečerinės numeriu, užrašytu raudonu tušu. Buvome pasirengę.

Viskas užgriuvo birželio pirmą. Kitaip tariant, dviem dienom anksčiau. Buvo vienuolika, kai suskambo telefonas. Mudu su Kjeliu Bjarne, išvarginti visą vakarą trukusio po-

kalbio su Franku apie mūsų gyvenimą, ruošėmės eiti miegoti. Susikivirčijome, todėl nuotaika nebuvo ypač gera. Mums kažkodėl šovė į galvą mintis, kad gims berniukas, ir grįžę namo įsivėlėme į beprasmišką ginčą dėl vardo. Tarsi tai būtų mūsų reikalas, ar mažyliui bus duotas vardas Glenas Kenetas, ar kaip mano tėvo – Triugvė. Tikriausiai nervai iškrėtė pokštą, tad šaipydamasis pasakiau, kad vaikas galėtų būti El Bjarnė, šitaip susiejant ispaną tėvą ir mus, abu dėdes, o tada jis vos neparbloškė manęs ant grindų.

Bet štai tuo metu ir suskambo telefonas. Pasižiūrėjome vienas į kitą. Juk tokiu paros metu mums niekas neskambina. Frankas vėliausiai skambina aštuntą. Alfonsas – niekada po dešimtos. Jei kas nors nebus klaidingai surinkęs numerio, tai galėjo būti vienintelis skambutis. Prieš kelias akimirkas šiurkščiai ir grėsmingai elgęsis Kjelis Bjarnė užsimerkė ir, trindamas kumščiais smilkinius, ėmė trypčioti aplinkui. Pakelti ragelį turėjau aš.

Ir tikrai! Nuostabiai rami Reiduna pranešė, kad sąrėmiai jau gana dažni ir kad dabar tikriausiai laikas važiuoti į gimdyklą. Kaip, kaip? Jei dabar sąrėmiai gana dažni, vadinasi, anksčiau jie irgi užeidavo, tik ne taip dažnai! Mums valgant picą, Kjelis Bjarnė vis skambino jai, norėdamas sužinoti, ar neatsitiko kas nauja. Jeigu kas, mes buvome palikę jai taip pat ir restorano „Peppes Pizza" telefono numerį.

Ji nė žodžiu neužsiminė, kad kas nors būtų prasidėję. Išsigandęs iki šleikštulio, paklausiau, ar kartais visai neišprotėjo, tada pasigirdo juokas! Atseit laiko į valias, nenorėjusi gadinti mums su Franku vakaro. Frankas! Sušukau, kad niekas pasaulyje negali sugadinti vakaro su tuo vyru, nes jam vos pasirodžius vakaras jau sugadintas. *Frankas!*

Ar ji mananti, kad mes savo noru eidavome valgyti picos su tuo niekingu municipaliteto šnipu, kuris kišasi į viską, ką sakome ir darome? Buvome priversti! Neturėjome jokio pasirinkimo, jei norėjome likti bute ir naudotis jo privalumais. *Frankas!* Tas sumautas kairuoliškas liberalas, kuris kišasi kitiems žmonėms renkantis picą ir dar už tai gauna atlyginimą iš Oslo municipaliteto!

– Elingai! – pertraukė ji. – Paskambink taksi ir paprašyk, kad Kjelis Bjarnė užeitų pas mane. Turiu dar susikrauti kai kuriuos daiktus.

Ir padėjo ragelį.

Nežinojau, ką manyti. Neįmanoma padėtis. Daug negalvojęs pliaukštelėjau Kjeliui Bjarnei per žandą, kad atgautų realybės jausmą. Padėjo. Atsargiai glostydamas užgautą vietą, jis nepatikliai įsistebeilijo į mane.

– Tučtuojau eik pas savo mylimąją! – užkaukiau aš. Taip, užkaukiau. Suspiegiau, ir dar kaip. Tiesiog nebevaldžiau balso. Mačiau, kaip bute virš mūsų jau prasidėjusi sėdyninė pirmeiga. Su telefonu rankoje laksčiau po butą. Taksi! Tučtuojau reikia taksi!

– *Eik greičiau!* – pakartojau jam vis delsiant. Tankiai alsuodamas jis dar pastoviniavo, o tada nėrė pro duris.

Taksi! Taksi, taksi, taksi! Įlėkęs į miegamąjį, nuplėšiau kartoną su taksi dispečerinės numeriu.

Ir patekau į eilę! Smarkai tvojau telefono rageliu į spintą. Internetu susisiekti su žmonėmis kitoje gaublio pusėje galima per dvi sekundes, bet į Oslo taksi dispečerinę prisiskambinti neįmanoma. Ūmai apimtas aklo vandališkumo, norėjau sudaužyti telefoną, nuversti spintą, į šipulius sutrypti lovas. Visa laimė, kad šią permainingą akimirką,

pirma nei ėmiausi veiksmų, Dievas atsiuntė išganingą mintį. *„Alfonsas!“* – nuaidėjo galvoje. Žaibiškai surinkau jo numerį ir leidau telefonui skambėti tol, kol ragelyje pasigirdo Alfonso balsas. Trumpai ir dalykiškai paaiškinau situaciją. Gimdymas prasidėjęs. Galimos komplikacijos. Nulemti gali akimirkos, o taksi išsikviesti neįmanoma. Taksi dispečerinė atmetė mano užsakymą. Jam juk nesunku įsivaizduoti tolesnę įvykių eigą! Pabrėžiau, kad būtent dabar, šią akimirką, lemtingai išbandoma mūsų draugystė.

– Išeikite visi trys į gatvę, – tarė Alfonsas. – Po penkių minučių būsiu su mašina.

Po penkių minučių? Ar jam reikia penkių minučių pavažiuoti kokius penkis šimtus metrų? Pasakiau jam pamokslą, leisdamas suprasti, kokia mano nuomonė apie žmones, kurie nuvilia lemiamą akimirką. Gal jis pirma pavakarieniaus? Baigs žiūrėti menkavertį filmą per kanalą „TV-Norge“? Dabar tyčiojausi iš jo. Visos jo dažnos karštos kalbos apie humanistines idėjas – vien apgaulė. Vien tik akių dūmimas, užmaskuojantis liūdną faktą, kad jis – niekingas apgavikas, žmogus be nuostatų ir be moralės. Jis gali sėsti į tą prakeiktą mašiną ir važiuoti kad ir į pragarą!

– Elingai! – išgirdau. – Daryk, kaip sakau. Surask Kjelį Bjarnę su Reiduna, ir visi trys išeikite į gatvę!

Jis padėjo ragelį.

Ką gi. Nebebuvo, kas daryti. Nemačiau kitos išeities, kaip tik viską statyti ant šios kortos. Ji prasta, bet vienintelė, kurią turiu.

Reiduna pasakė, kad mes – isterikai. Susilaikiau neišbaręs jos vien dėl to, kad žinojau, jog moterų psichika nepastovi. Esu skaitęs, kad mėnesiniai kraujavimai gali išmušti

iš pusiausvyros, todėl, savaime suprantama, ir gimdymas negalėjo per daug stabilizuoti. Mano galva, pogimdyminė karštligė jau buvo prasidėjusi.

Ji nesileido nešama. Bet Kjelis Bjarnė buvo atsitokėjęs ir veikė ryžtingai. Netardamas nė žodžio, jis pakėlė ją ant rankų kaip mažą vaiką ir nusinešė laiptais žemyn. Kitaip tariant, jokių kvailysčių. Aš nešiau rankinę su švariomis kelnaitėmis ir tualeto reikmenimis.

Alfonsas jau buvo atvažiavęs. Pažeisdama parkavimo taisykles, mašina iš dalies stovėjo ant šaligatvio, o vairuotojas, atsirėmęs į kapotą, laukė mūsų. Tučtuojau jį užsipuoliau. Ar ne mano tiesa, kad atvykti į pagalbą galima greičiau nei per penkias minutes, o gal jis taip nemanąs? Apie tai pasišnekėsime kitą kartą, pasakė jis, atidarydamas dureles Reidunai.

– Taip, gali būti tikras! – surikau aš.

– Raminkitės, chebra, – tarė Reiduna. – Laiko dar pakankamai.

– Taip ir maniau, – atitarė Alfonsas.

Ak, štai kaip! Jis taip ir manęs! Reikalas ne tas, pakankamai laiko ar ne. Reikalas tas, jog skambindamas pasakiau, kad labai skubu, vadinasi, iš tikrųjų labai skubu. Arba kita alternatyva – paniekinti mano draugystę. Sėsdamas ant priekinės sėdynės, trinktelėjau durelėmis. Kelis kartus.

Miestu judėjome vėžlio greičiu. Niekada nebuvau matęs tokios netvarkos ir gaišavimo. Kiekvieną kartą, kai reikalaudavau pralenkti kitą mašiną ar siūlydavau trumpesnį kelią, Alfonsas paprasčiausiai liepdavo užsičiaupti. Trumpai ir aiškiai. Pamažu įsijungė ir Kjelis Bjarnė. Alfonso pusėje! Vadinasi, trise prieš mane, o greitai bus keturiese.

Bet kovoje grūdiniesi. Apšaukiau juos, kad nežiūri rimtai į padėtį. Reidunai buvau linkęs atleisti, šiaip ar taip, ji dabar truputį kuoktelėjusi, bet kiekvieną kritišką tųdviejų vyrų repliką įsidėmėjau. Įsidėjau į širdį kiekvieną žodį.

Kai pagaliau atvažiavome, netekau amo. Ten nieko nebuvo! Nė gyvos dvasios. Pats girdėjau, kaip, prieš pat mums išvažiuojant iš namų, Reiduna pranešė ligoninei apie savo atvykimą, todėl tikėjausi, kad bent jau kas nors iš personalo lauks prie durų. Bet ne. Nebuvo net paruoštų neštuvų. Atleiskit, ar mes socialinės gerovės Norvegijoje, ar kažkur Mongolijos stepėse? Mano supratimu, mes dabar susiduriame su vienu iš akivaizdžių ligoninės apsileidimų, apie kuriuos nuolat skaitome tabloiduose. Vietoj gangrenuojančios kairės nupjauta dešinė koja. Sergantieji opalige išleisti namo su pilnais skrandžiais pamirštų instrumentų. Ir štai dabar. Gimdyvė palikta likimo valiai, atiduota į atsitiktinių pažįstamų rankas. Jei tą sykį mudu su Kjeliu Bjarne nebūtume radę visiškai nusitašiusios Reidunos Nursleten, ant Sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos ministro sąžinės gulėtų gyvybė, o gal dvi.

Koridoriai. Suveriamos durys. Antiseptikų kvapas. Nirtulingai išsibaręs mašinoje ir nusivylęs dėl netinkamo priėmimo ligoninėje, panirau į kažkokią pusiau realią būseną. Aplinkui dūzgė balsai, bet aš nesuvokiau paskirų žodžių, o tik kalbos melodiją, kuriai akompanavau kažką sau niūniuodamas. Man pasidarė nei šilta, nei šalta. Vėliau juk supratau, kad ta reakcija ir buvo jaučiamo palengvėjimo išraiška. Šiaip ar taip, mes patekome į ligoninę ir, nors vyriausiasis gydytojas nesiteikė pasirodyti, juk vis tiek ateis kas nors padėti, kai nubėgs vandenys.

Kiek įmanoma, trumpinu šią nemalonią istoriją. Pasibaigus formalioms nesąmonėms su popieriais ir tuščiais plepalais, smarki moteris paprašė mus išeiti. Alfonsui, Kjeliui Bjarnei ir man parodė duris. Tučtuojau atsikvošėjau ir ėmiau įrodinėti savo teises. Atseit nepajudėsiu iš vietos nė žingsnio, ir dar pabrėžiau, kad Reiduna neturi jokių artimųjų. Mes – draugai ir neketiname jos nuvilti, nors pats nesu tikras, ar išdrįsčiau pasilikti per gimdymą. Ji tvirtino, kad būtų visai beprasmiška jau dabar įsitaisyti koridoriuje, ir buvo bekartojanti žinomą dainelę, kad dar pakankamai laiko iki „tikro gimdymo". Nesąmonė! Pasakiau, kad jei sąrėmiai dažnėja, vadinasi, gimdymas yra prasidėjęs, o tai kaip tik ir vyksta. Paaiškinau nemokšai baltu chalatu. Tegul nemėgina vedžioti už nosies. Aš žinau savo teises!

Viską išrėžiau! Ir nuliūdau, kad ne kas kitas, o Kjelis Bjarnė ištempė mane lauk; galų gale dėsčiau jo reikalą. Juk tėvo ispano vietą dabar buvo užėmęs jis. Juk jis turi ryžtingai imtis atsakomybės, o ne tylėti kaip žemė. Bet toks jau yra Kjelis Bjarnė. Leidžiasi mulkinamas. O Alfonsas, aišku, pataikūniškai vizgina prieš valdžią uodegą. Ir kaip toks žmogus gebėjo kurti eilėraščius, pažadinusius aštuntojo dešimtmečio jaunimo entuziazmą, man – neįmenama mįslė. Dar didesnė nei priežastys, privertusios jį padėti plunksną.

Ką gi. Mūšis pralaimėtas, bet kad ir kaip būtų – Reiduna ligoninėje. Dvejodamas sutikau važiuoti mašina namo. Naktis bus ilga, reikia taupyti jėgas. Vis dėlto nemačiau jokio reikalo atsiliepti, kai Alfonsas ėmė juokauti iš mano nuoširdaus karščiavimosi. Turiu nemažai autoironijos, bet juk viskam yra ribos, paisau jų ir aš. Antra vertus, jaučiau

didelį palengvėjimą matydamas, kad jis tikrai nepyko ant manęs. Kurį laiką elgsiuos su juo šaltai, bet giliai viduje džiaugiausi galvodamas apie išbandymą atlaikiusią draugystę. Kjelis Bjarnė sėdėjo gale prikandęs liežuvį.

Alfonsas nuvažiavo namo, žmogus senas, o jau po dvyliktos. Mudu su Kjeliu Bjarne sėdėjome namie, nežinodami nei ką sakyti, nei ką daryti. Ant stalo tarp mūsų stovėjo telefonas, kažkokia uoli darbuotoja buvo mums įkišusi reikalingą numerį. Tačiau kada skambinti? Ir kaip dažnai? Jos balsas išdavė, kad jie apskritai nenori mūsų skambučių. Kad jie laikė mus triukšmadariais, atvedančiais gimdyves, kurių patys net nėra apvaisinę. Dienos metu būtume galėję pasitarti su Franku, bet paskambinę šiuo paros metu būtume jį tik įsiutinę.

Kuo toliau, tuo labiau gedo nervai. Aš įsivaizdavau baisiausias scenas, pavyzdžiui, kad Reiduna Nursleten ima ir perplyšta. Drioksteli plyšdama. Matau išlendantį virkštele pasismaugusį kūdikį, kuprotą, luošomis kojomis. O kas, jei gims Siamo dvyniai. Baisiau, kaip būti Siamo dvyniu, negaliu įsivaizduoti. Vien jau tai, kad ir tualete neturi ramybės! Kad rizikuoji, jog tavo brolis visai nusigers. Tokios lemties mūsų mažajam berniukui nelinkėjau. Taip, dabar pradėjau galvoti apie jį kaip apie mūsų berniuką. Apie naują narį išskirtinės genties, susikūrusios iškylos į Nevlungą metu. Galėdavo kilti nemenkas vėjas, kai susidurdavo skirtingos asmenybės, bet prireikus veikdavome išvien. Kaip dabar. O dabar tikrai prireikė.

– Einam į miestą, – staiga pasiūlė Kjelis Bjarnė.

Į miestą? Dabar? Niekada anksčiau nebuvau išėjęs iš namų tokiu paros metu. Pusė pirmos. Antra vertus, mes

neturime miegoti, kol viskas baigsis. Frankas buvo davęs mums po kortelę, tad galėsime skambinti į ligoninę iš telefono būdelių. Aklo smurtautojų įniršio galėjau ir nebijoti, nes su manim buvo Kjelis Bjarnė. Vargu ar kas nors gali būti toks aklas, kad nematytų, jog lenda prie vyro, panašaus į orangutangą. Kjelio Bjarnės sumanymas ne toks blogas. Šiomis aplinkybėmis likti saugiuose namuose būtų buvusi tiesiog kančia. Kol neturėsime kitų įspūdžių, o tik savo pačių ir to kvailo telefono vaizdą, vis atsinaujindama galvoje kirbės įkyri mintis apie visokius baisius padarinius.

Buvo puiki, šilta vasaros naktis. Pirmiausia slampinėjome po Frognerio parką, bandydami šnekėtis čia viena, čia kita neutralia tema. Sakyčiau, nelabai sėkmingai. Net nesuspėdavome pajusti, kaip mintys vis grįždavo prie apsigimimo arba mirties. Kjelio Bjarnės nuomone, Reiduna esanti nenormaliai stora. Juk tai teisybė. Ir išties būtų buvę sunku suvokti, kad ateisiantis į pasaulį ispaniukas bus mažutis. Antra vertus, galvai dėl smegenų vandenligės reikia vietos!

Darėsi vis baisiau. Mes audrinome vienas kitą. Jeigu dabar nebūtume vaikščioję po gryną orą, mūsų psichinė būklė būtų buvusi prasta, tikriau sakant, tokia, kokia ji buvo mums atsikrausčius į miestą.

Galiausiai supratau, kad kažko reikia imtis, ir galvoje kilo ypač radikali mintis. Pakviečiau Kjelį Bjarnę vyno taurei.

Pirmiausiai, jis, žinoma, suabejojo, ar neišprotėjau. Iš tikrųjų mudu su Kjeliu Bjarne galima laikyti blaivininkais. Negeriame, ir *basta*. Stipriausia, ką esu matęs jį geriant, tai pusė bokalo nestipraus alaus. Pats turiu daugiau patirties – vis dėlto esu buvęs su motina pietuose ir ta proga

išgėręs vieną kitą taurę vietos vyno. Tai – kultūros dalykas, o ne girtuoklystė ar triukšmavimas. Girtuoklystės ir triukšmavimo mudu su Kjeliu Bjarne nekentėme, todėl ir gerai sutarėme. Nors tą kartą Ispanijoje pastebėjau, kad keli gurkšneliai vyno, kuriuos nurijau, ramino. Taip, tiesiog numalšino nervus. Taip ir paaiškinau Kjeliui Bjarnei.

– Tai neprieštarauja taisyklėms, – pasakiau.

– O kaip? – paklausė jis, vis dar nesižavėdamas mano idėja.

– Mes alkoholio niekada nevartojame, – paaiškinau. – Todėl šiandien galime išlenkti po taurę.

Tokios logikos jis nesuprato. Iš tikrųjų nesupratau ir aš pats, bet pabandžiau aiškinti, kad esame patekę į ypatingas aplinkybes, dėl kurių mūsų nervai išsiklibino.

– O ar tada gelbsti gėrimas? Gal tu visai pakvaišai, ar ką? Būtent gerdama mano motina puola į isteriją.

– Todėl, kad geria kasdien, – vėl paaiškinau.

– *All right.* Bet tik vieną taurę, prasikeiksiu, jei nepadės.

Visai netoli karaliaus rūmų radome mažutę kavinukę. Kaip paprastai, reikėjo savyje kažką įveikti, kad galėtume peržengti slenkstį, tačiau mes puikiai mokėjome vienas kitą padrąsinti. Nespėjome nė apsižvalgyti, kaip atsidūrėme kampe prie marmurinio staliuko. Išpūtęs akis Kjelis Bjarnė dairėsi aplinkui, o aš nutariau prisistatyti dekadentiška intraverto mina. Buvau pastebėjęs, kad daugelis „Nurdroko“ kavinės lankytojų atrodė ganėtinai dekadentiški, ir ta laikysena man iš tiesų patiko. Būdavo, kai trumpinu barzdą, kad atrodytų paros senumo, imu ir parepetuoju kaip tik

tokią miną. Sunkiausia atrodyti šiek tiek paniurusiam, bet kartu ir signalizuoti, jog tam tikra prasme pritampi prie tikrovės. Esi viską perskaitęs, viską girdėjęs ir matęs, bet tiek to. Gal kiek svyruodamas, bet savižudybę atidedi kokiam mėnesiui. O tuo tarpu leidi laiką su vyno taure ir nestipriu cigaru, o geriausiai – vidurnaktį kavinėje.

– Keista vieta, – prabilo Kjelis Bjarnė.

Taip, keista. Netgi drįstu tvirtinti, kad ant sienų kabojo originalus menas, o aplinkui stovintys žalieji augalai buvo tikri. Lankytojai kaip aš – intelektualai. Manau, kad kai kurie iš jų – menininkai ir rašytojai. Man čia patiko. Skubiai atitipeno padavėjas. Ir išties! Tiptaptiptap. Trumpais plaukais, juodais marškinėliais ir prigludusiomis odinėmis kelnėmis.

– Ką užsisakysite, vaikinai? – nusišypsojo man ir Kjeliui Bjarnei, išsitraukdamas bloknotą iš trumpos prijuostėlės.

Paprašiau dvi taures geriausios markės vyno, kartu paaiškindamas, esą turime ką atšvęsti, kad nepamanytų, jog mes šitaip elgiamės kasdien.

– Tai gal kurio nors bordo?

– Būtent bordo! Būtent to ir norėjome! Dvi taures bordo.

Krypuodamas klubais, jis nuėjo prie baro. Kjelis Bjarnė pasilenkė prie manęs:

– Ar jis homo, kaip manai?

– Taip, – atsakiau. – Tikriausiai.

Ir kad jam nešautų kas nors į galvą, paaiškinau, jog labai įprasta, kad truputį padoresnėse vietose aptarnauja homoseksualai. Geriausia apsimesti, lyg niekur nieko. Dėl tokių dalykų bjauriai elgiasi tik mieste gyvenantys patys prasčiausi kaimiečiai.

– Nepamiršk, kad tai visiškai natūralu, – tariau baigdamas, nes šitaip buvo sakęs Brioineso psichologas.

– Visai ne! – atšovė Kjelis Bjarnė. – Juk tada nebūtų vaikų! Tada mes išmirtume!

– Gal ir visai neblogai, – pajuokavau. – Tada pasaulyje galiausiai įsivyrautų taika ir ramybė.

Diskutuoti šia tema jokiu būdu nesiruošiau, nes pamačiau, kad padavėjas mums neša vyną. Parodžiau pirštu į telefoną, kabantį prie laiptelių į tualetus.

– Beje, kūdikis – skambink į ligoninę!

– O tu ar negali?

– Ne, – atsakiau. – Gera proga pasitreniruoti. O be to, tu juk jos mylimasis, o ne aš. – Ir pridūriau: – O gal klystu?

Raukydamas nosį jis pakilo.

Vynas buvo puikus. Sakyčiau, vos ne išskirtinio skonio. Rūgštokas, bet supratau, kad toks ir turi būti. Nurijau gerą gurkšnį ir išsitraukiau cigarą. Nenuleidau akių nuo Kjelio Bjarnės. O tas stovėjo spoksodamas į padavėją, matyt, laukdamas, kol sujungs. Netrukus sujungė, ir jis, užspaudęs delnu kairę ausį, nusisuko nuo salės.

Atgal grįžo visas virpėdamas.

– Pasakė, kad prasidėjo.

– Prasidėjo? – paklausiau. – Juk prasidėjo jau prieš keletą valandų. Todėl ir važiavome į ligoninę!

– Prasidėjo tikras gimdymas, – pasakė jis, ištuštindamas visą vyno taurę. Delno viršumi nusišluostė burną ir nusipurtė. – Liepė paskambinti po valandos.

Mane vėl apėmė nervingumas, kuris, mums atėjus į kavinę, buvo truputį atslūgęs. O ar jie anksčiau nesakė, kad tai gali labai ilgai trukti? O štai, nepraslinkus nė kelioms

valandoms, – jau prasidėjo! Ji tikriausiai parkrito vonioje ant grindų. Negaliu įsivaizduoti nieko kita. Mane pykino vien nuo tokios minties, bet kartu ir džiaugiausi, kad apie tai nebuvo pasakyta Kjeliui Bjarnei. Tokios žinios jis nebūtų atlaikęs; tai supratau instinktyviai, matydamas, kaip jis nesitveria savo kailyje.

– Nė velnio nepadėjo! – ištarė grėsmingai ir apsidairė padavėjo.

– Pabandyk kiek nusiraminti! – subariau. – Čia vynas, o ne vanduo su sirupu. Be to, alkoholis veikia ne iš karto.

– Noriu dar vienos taurės!

– Tik jei gersi labai lėtai, – pasakiau. – Juk neketini nusigerti? Jei nusigersi, skambinsiu Frankui kad ir vidurnaktį! Tada atsidursi Brioinese, ir dar negali žinoti, su kuo teks gyventi dviviečiame. Dar neaišku, ar taip pasiseks kaip aną kartą!

– Nespręsk už mane! O ir tavo taurė jau beveik tuščia!

Taip, iš tiesų! Matyt, ėmiau gurkšnoti labai uoliai, kai pamačiau, kad Kjeliui Bjarnei pavyko prisiskambinti.

– Tik noriu pasakyti, kad turime būti atsargūs, – pasakiau. – Mudu nepratę prie alkoholio. O be to, pats sakei, kad gersi tik vieną taurę.

– Norėjau padorios taurės, – tarė niūriai, čiupinėdamas jos kojelę.

Iš tikrųjų jisai sakė tiesą. Mums atnešė kažkokias dvi sumautas taureles. Kone indelius kiaušiniams. O dar ir nepilnas. Todėl, duodamas padavėjui ženklą, elegantiškai iškėliau du pirštus. Taip žaismingai lengvai užmezgus ryšį su vietos valdžia, man pakilo nuotaika. Reikėjo tik iškelti du pirštus, ir jis supratęs linktelėjo. Žodžiai mums nerei-

kalingi. Jis žino, ką geria du kampe sėdintys vaikinai. O dabar jie vėl ištroškę. Nutariau čia lankytis. Nesu iš tų, kurie baiminasi homoseksualų, man patinka kavinės atmosfera. Užplūdusi jauki ramybė. Čia buvo mano vieta.

Baigdamas gerti antrą taurę supratau, ką turėjo galvoje Alfonsas. Nesakau, kad gailiuosi išrėžęs jam tiradą, bet dabar, jau truputį atitolęs, supratau, kad kiti išties galėjo vertinti mano karščiavimąsi kaip isteriją. Ne jo kaltė, kad nepastebėjo niuansų, šiaip ar taip, jis – senas žmogus. Pašnekėjau su Kjeliu Bjarne, ir jis man nuoširdžiai pritarė.

Dabar pasisakė tada buvęs taip susijaudinęs, kad vadovauti paprasčiausiai palikęs mane. Ir dabar padavė ranką ir padėkojo.

– Baik! – tariau.

Kaip puiku, kad mes, žmonės, esame skirtingi, trumpai paaiškinau. Pakalbėjom truputį ir apie gamtos įvairovę. Jis klausėsi linkčiodamas. Įsiterpdamas pareikšdavo, kad nerasime vienodų net ir dviejų sniego kristalų. Atvirai kalbant, šito iš jo nesitikėjau. Jis suprato esmę, tik pats, aišku, buvo nuo jos kiek nuklydęs. Aš turėjau galvoje gyvuosius organizmus, pabrėžiau. Bet dabar jis buvo išdrąsėjęs ir pasakė, jog sniego kristalai – taip pat gamtos dalis, ir man beliko tai pripažinti. Kad ir kaip būtų, individų pirmiausia reikėtų ieškoti gyvūnijos ir augalijos pasaulyje, todėl gal ir pasirodžiau šiek tiek priekabus, bet jis neturįs dėl to užsigauti, aš neketinau ginčytis. Tada jis širdingai nusijuokė. Jis nė kiek neužsigavęs, o be to, nemėgstąs ginčytis. Ginčydavosi tik iš baimės, o dabar jaučiasi beveik visiškai saugus. Visokeriopai dėkingas man už vyną, aš sakiau tiesą. Ir vėl norėjo paspausti man ranką, bet sulaikiau jį sakydamas, jog

tokiems artimiems draugams kaip mudu dėkojant nereikia kaskart spausti rankos. Tegul tai lieka tiems atvejams, kai, jo nuomone, būsiu nuveikęs ką nors tikrai reikšminga. Jo nuomone, dabar esu tai padaręs, ir vėl tiesė ranką. Buvęs nesavas visą vakarą, bet štai dabar beveik visiškai apsiraminęs. Išgėrėme už naująjį pasaulio pilietį ir nuostabiausią pasaulio moterį. Taurės ištuštėjo, nespėjau nė susigaudyti, ir štai mano du pirštai vėl šovė į orą. Kildama ranka nubrėžė vos ne tobulą puslankį, ir aš mėgavausi padavėju, akimoju supratusiu užsakymą ir beregint čiupusiu butelį bei taures. Nuostabus jausmas – štai taip sėdėti ir įsakinėti, užuot visada būti įsakinėjamam kitų. Man įsakinėta buvo pakankamai. Dabar mano eilė. Kunkuliavo kraujas. Kai atnešė vyną, negalėjau susilaikyti nemirktelėjęs padavėjui. Dabar apie tai galvodamas džiaugiuosi, kad buvau užsidėjęs saulės akinius, tačiau tada viskas pasirodė tinkama. Norėjau parodyti, kad nesu nusistatęs prieš jo prigimtį. Nuoširdžiai norėjau, kad jis jaustųsi taip pat saugiai kaip aš. Mat dabar jaučiausi visiškai saugus.

Kjelis Bjarnė nuėjo į tualetą. Naudodamasis proga, pamojau savo naujajam homoseksualiam bičiuliui. Tiesa, jis ne taip suprato ir atnešė dar dvi taures, bet dėl to nesismulkinau. Paaiškinau, kad jei Kjelis Bjarnė atrodo nervingas, tai tik todėl, kad jo mylimoji šią akimirką gimdo. Galbūt po pusvalandžio jis taps tėvu. Taip, pavartojau žodį „tėvas“, nes tai skambėjo natūraliai. Be to, šitaip sakyti lengviau, nei imti dėstyti, kaip viskas susiję.

– O Viešpatie aukščiausias! – užversdamas akis, šūktelėjo padavėjas. – Pasakyk, kai tik ką nors sužinosi, kavinė stato šampo!

Vienas dalykas tikras: dabar mes – tarp draugų. Pasakiau ganėtinai garsiai ir aiškiai, kad, grįžus Kjeliui Bjarnei iš tualeto, daugelis prie gretimų staliukų ėmė kelti taures. Atsakydami kėlėme ir mes, vakaras buvo neprilygstamas. Greit supratau, kad taip gera man dar niekada nėra buvę. Kavinė stato šampo! Pasakiau Kjeliui Bjarnei, jisai taip susijaudino, kad išsitraukė nosinę.

– O kas tas šampas, Elingai?

– Neturiu supratimo, – atsakiau. – O koks skirtumas. Svarbiausia, kad šie žmonės nori parodyti mums dėmesį.

Po dešimties minučių jis jau buvo prie telefono. Kaip pastebėjau, dabar labiau pasitikintis savimi. Oriai rinko numerį. Įvyko keistas dalykas. Pokalbiai prie kitų staliukų beveik nuščiuvo. Daugelis buvo atsigręžę į Kjelį Bjarnę, kuris, laikydamas telefono ragelį dešine ranka, kažką aiškindamas mosikavo kairiąja. Susikryžiavęs rankas ant krūtinės, su rūkstančia cigarete lūpų kamputyje stovėjo homoseksualas. Nepaprastai susikaupęs. Kjelis Bjarnė iš lėto pakabino ragelį. O kai atsisuko, jis paprasčiausiai verkdamas šypsojosi. Niekada tokio nebuvau matęs, šypsodamasis apsiverkiau ir aš.

– Na, žmogau, sakyk ką nors! – sušuko kažkas.

Kjelis Bjarnė susikaupė ir užbliovė:

– GIMĖ MILŽINIŠKA MERGAITĖ!

Visi ėmė ploti. Liaudis žvygavo ir šaukė, niekas nespėjo nė susigaudyti, tik štai Kjelis Bjarnė salės viduryje atsistojo ant rankų. Tada jie išties pašėlo! Užsilipę ant kėdžių visi plojo į taktą, o jis vaikščiojo ant rankų nelyginant tas lokys, kurį kartu su motina esu matęs cirke. Vos tik pagalvojau

apie motiną, apėmė kažkoks liūdesys, ir nesilioviau verkęs, nes norėjau, kad ir ji visa tai patirtų.

Kjelis Bjarnė nusileido ant kojų ir atsvirduliavo prie staliuko. Veidas degė, ašaros buvo sudrėkinusios retus priekinius plaukus. Atrodė keistai. Atlėkė padavėjas su dviem dideliais žalios spalvos buteliais ir daugybe aukštų taurių, mušė į lubas kamščiai. Beregint atsidūrėme įsisiūbavusių šiltų jausmų, siautulingame draugiškų širdžių ir putojančio gėrimo centre. Nepažįstami žmonės karštai linkėjo mums sėkmės. Buvome suprakaitavę ir įkaitę, o mus gaivino šaltas it ledas šampas.

– Oi, kaip skanu! – kartojo žviegdamas Kjelis Bjarnė. Kėlėme taures už pasaulį išvydusį kūdikį. Taures už motiną ir už Kjelį Bjarnę. Už Gru Harlem Brundtland ir už karalių. Šia eilės tvarka. Tačiau dabar ėmė svaigti galva. Ne per daugiausia, bet pajutau. Užfiksavau, taip sakant. Be to, atkreipiau dėmesį, kad Kjelis Bjarnė, tardamas reikšminius žodžius, ėmė užsikirsti ir kad buvo šiek tiek išvertęs akis. Nebuvau toks kvailas, jog nesuvokčiau, kas darosi, bet buvo taip natūralu tiesiog pasiduoti vynui ir gyvenimui, ir visiems draugiškiems žmonėms. Įvairaus amžiaus broliams ir seserims. Pamaniau, kad vis dėlto esama didžiulio skirtumo tarp įkaušimo ir nusigėrimo. Šiaip ar taip, turėjome baigti, ir man pavyko tai paaiškinti Kjeliui Bjarnei. Juk vis dėlto esame laukiami. Ar jis mano, kad geriau pamatyti motiną su kūdikiu rytoj? Ne, aišku ne. Ir jau norėjo tučtuojau pulti pro duris, bet aš jį sulaikiau. Nesu tipas, bėgantis nuo sąskaitos. Pakilau eiti prie baro, kur mano draugas pilstė alų. Nieko sau! Aplink mane sukosi kambarys. Neišlaikiau nenusijuokęs. Ant sienų šokinėjo paveikslai.

Bandžiau suskaičiuoti pinigus, bet tuoj pat viskas susimaišė. Galiausiai padėjau ant baro visas kupiūras prašydamas, kad jis atsiskaičiuotų, kiek reikia. Dėkodamas už malonų vakarą, pasikviečiau jį kitą dieną į svečius. Mudu su Kjeliu Bjarne be prietarų žiūrime į žmones, kaišiojančius kumščius į vienas kito užpakalį. Tolerantiškai! Į visiškai viską!

– Paskambinsiu taksi, drauguži. Mano manymu, šį vakarą jūs galite tai sau leisti.

Puiki idėja. Iš karto sutikau, o po dešimties minučių jis mus palydėjo iki mašinos. Nežinau kodėl, bet Kjelis Bjarnė nepaliaujamai juokėsi, gal atsisveikinant kas nors paleido kokį sąmojį.

Kai atvykome į ligoninę, ypač juoktis nebebuvo iš ko. Nuo tokio pasiutusio lėkimo jaučiau šleikštulį, o kai vairuotojas ėmė ginčytis dėl kainos, išplūdau jį. Jis bandė apdumti mane, kad neva supainiojau laikrodį su taksometru, bet nepavyko. Jis, be abejo, pastebėjo, kad mes buvome įkaušę, o dabar bando pasirodyti. Paaiškinau, kad tokiais triukais gali puikuotis prieš kaimiečius ir žvejus, bet su didmiesčio žmonėmis, kaip mudu su Kjeliu Bjarne, tokie dalykai nepasiseks. Gal jam knieti tuoj pat gauti į kaulus? Su alkūne kumštelėjau Kjeliui Bjarnei, jei kartais prasidėtų muštynės, bet tasai sėdėjo šnekėdamas su savimi apie Brioinesą ir panas. Kai vairuotojas priėjęs ištraukė mane iš mašinos, nutariau susimokėti. Ir dar duoti pakankamai arbatpinigių, kad išties nesugalvotų kviesti policijos, nes visą laiką grasino. Paėmęs visas kupiūras ir monetas, mečiau jam į veidą. Man nereikia tų barnių dėl pinigų, pernelyg vaikiška, turiu kuo pripildyti gyvenimą. Kas atsitiko paskui, neatsimenu,

nes jau kitą akimirką mudu su Kjeliu Bjarne daužėme ligoninės duris. Norime pamatyti kūdikį! Kjelis Bjarnė laikė išrovęs kažkokį krūmokšnį, nes gėlių parduotuvė dar nebuvo atidaryta. Kaip pasirodė, erškėtrožės – kraujavo kaip paršas, bet tai jo nė kiek nejaudino. Šiaip ar taip, mes buvome ligoninėje.

Neturiu supratimo, kaip grįžome namo. To tikriausiai niekada nesužinosiu. Iš atminties buvo išsitrynusi didelė vienos mano gyvenimo nakties dalis. Ir Kjelis Bjarnė negali padėti išaiškinti šios misterijos, nes jis net neatsiminė, kaip mes išėjome iš kavinės. Atsibudęs patekau į košmarą. Gulėjau skersai Kjelio Bjarnės lovos, vartydamasis savo paties vėmaluose. Akys buvo tiesiog suklijuotos dvokiančiu turiniu iš vidurių. Kai pagaliau jas atplėšiau ir pamačiau mane ištikusią nelaimę, išvydau ant kėdės tupintį Elmerį, kuris stebėdamasis žiūrėjo į mane. Sirgau kaip niekada. Ūžė ir degė galva, o kai tik pakilau, tučtuojau ėmė pykinti. Vėmiau grynomis žaliaukėmis į Kjelio Bjarnės teniso batus, nieko negalėjau su savimi padaryti. Tačiau blogiausia buvo, kad mane kaustė baimė. Klaiki baimė. Bijojau visko. Pirmiausia išsigandau, kad būsiu nužudęs Kjelį Bjarnę, nes atsibudau jo lovoje. Kai radau jį miegantį apsikabinus unitazą, apėmė baimė dėl viso kito. Ar prikūlėme taksi vairuotoją? Kur pinigai? Lipniose kišenėse radau tik sulamdytas penkiasdešimt kronų. Tačiau visų baisiausia: ką būsime iškrėtę ligoninėje? Nenumaniau, tikriau pasakius, daug ką numaniau, bet labai miglotai.

Nusirengiau ir prisiverčiau nueiti į dušą. Vėmiau ir prausiausi, vėmiau ir prausiausi. Kjelis Bjarnė nereagavo į

niekį. Matyt, bandydamas nusirengti jis neteko sąmonės, nes marškiniai buvo apsivijęapie kaklą, o ant grindų gulėjo pabirusios sagos. Sukruvinta dešinė ranka atstojo pagalvę. Praustuve gulėjo pilkas švarkas, nepriklausantis nei jam, nei man. *Ar iš ligoninės mes buvome kur nors nuėję?* Galbūt. O kodėl gi ir ne? Jei gebėjome patys grįžti namo, tai, matyt, gebėjome ir į ką nors įsivelti. Nušiurpau pagalvojęs, ko galėjome pridaryti. Kaip įmanoma, kad tyras džiaugsmas, taip stipriai prie vyno taurės jaučiami bendri saitai gali baigtis tokiu karčiu nuopuoliu? Kokia bjaurybė tas alkoholis!

Dabar viskas buvo žlugę. Tiek dar supratau. Liūdna, bet taip yra. Oslo municipalitetas suteikė mums galimybę, o mes ja piktnaudžiavome. Jei dabar nebūčiau toks leisgyvis, imčiau krautis daiktus. Įsivaizdavau, kaip nuliūs Guna, kai mudu su Kjeliu Bjarne, kamuojami alkoholizmo, sugrįšime į Brioinesą. Ji juk taip pasitikėjo mumis. Labiausiai norėjau verkti, bet tiesiog nepajėgiau. Apsimoviau švarias apatines kelnes ir paskambinau Frankui.

Išklojau visą tiesą. Kad alkoholis mus sužlugdė ir kad vargu ar galime kur nors pasirodyti. Nelabai susigaudėme, ko buvome pridarę per naktį, bent jau man viskas iškrito iš galvos. Pasakiau, kad Kjelis Bjarnė guli be sąmonės tualete ir kad tikriausiai yra pavogęs pilką švarką. Visą pensiją tiesiogine prasme išmetėme, kitaip tariant, sviedėme taksi vairuotojui į veidą. Kadangi taksi vairuotojai solidarūs, aš negaliu niekur jaustis saugiai, gal tik Brioinese. Ką jis man pasiūlytų?

Pasirodo, išsijuokti! Žvengdamas jis palinkėjo mums sėkmės. Norėjau sužinoti, kada jau būtų galima vykti į

Brioinesą, bet apie tai jis net nenorėjo girdėti. Pasak jo, Brioinesas skirtas priekvailiams, o mes pasielgę visai normaliai, bent jau iš pradžių.

– Viešpatie tu mano, Elingai. Išėjote atšvęsti kūdikio gimimo, o paskui viskas truputį susijaukė. Išgerk aspirino tabletę ir atsigulk. Ar motina su vaiku jaučiasi gerai?

– Aš juk nežinau, – atsakiau. – Net neatsimenu, ar mes šiąnakt ten su kuo nors kalbėjomės. Baisu. Man taip niekada nėra atsitikę. Klausyk, o jei esu ką išžaginęs?

– Dėl to būk visiškai ramus, Elingai.

O? Ką jis tuo norėjo pasakyti?

– Nusispjauk į tai, ką pasakiau. Išvalyk vėmalus ir pasistenk atgaivinti Kjelį Bjarnę. Ir dar vienas dalykas: kai tik atsigausi, nueik ir nusipirk pieno.

Pieno? Gal išprotėjai! Pykino vien nuo to žodžio.

– Užeisiu vakare, – toliau kalbėjo. – Ir patikrinsiu vartojimo laiką. Nė velnio – neleisiu jums riogsoti namie vien tik dėl to, kad nusigėrę prisišikote.

– Niekaip nepajėgsiu, – pasakiau. Žmonių vaizdas eilėje vedė mane iš proto. Apsivemsiu prie kasos. Pridėsiu į kelnes.

– Užsisakau didelę pieno stiklinę, – negailestingai tarė Frankas ir padėjo ragelį.

Išgirdau vonioje pabudusį Kjelį Bjarnę. Atrodė, kad jam pro burną prasiveržė žarnos.

14

Viskas praeina. Arba, tikriau pasakius, viskas pakeičiama kuo nors kitu. Guodžiausi šia mintimi, kai gyvenimo smūgiai tapdavo labai skaudūs. Stovėdamas prie atviro lango Alfonso bute, žiūrėjau žemyn į Reiduną, kiemelyje ruošiančią kempingo staliuką kavai. Servizas, geltonos servetėlės. Saulės atokaitoje sėdėjo Kjelis Bjarnė ir Frankas, glėbyje Kjelis Bjarnė laikė mažąją mergytę. Apskritai jis beveik nepaleisdavo jos iš rankų, Reidunai reikėdavo kone bartis su juo, kai ateidavo maitinimo laikas. Virtuvėje Alfonsas ruošėsi išpilstyti kavą ir arbatą į du termosus.

– Paėmiau tau „Dagbladet“, – lyg atsitiktinai tarstelėjau. Neva ką tik prisiminęs. Bet ištariau taip, kad būtų aišku, jog atgal namo laikraščio nesinešiu. Juk namie jau turėjau naujausius du numerius.

– Malonu iš tavo pusės, – tarė išsiblaškęs. – Bet juk gerai žinai, kad kiekvieną dieną perkuosi „Dagbladet“.

Taip, aišku, taip, – atsakiau. Bet juk atsitinka, kad ir pasimiršta. Dievažin kurį kartą atsiskleidžiau laikraštį ir ėmiau žiūrinėti pirmą puslapį. Apačioje, kairiajame kampe, taip sakant, pagrindinių naujienų apie princesės Dianos emocinį gyvenimą šešėlyje, juodomis raidėmis geltoname fone buvo išspausdintas džiaugsmingas dienos pranešimas. „RAUGINTŲ KOPŪSTŲ POETAS SMOGIA

IR VĖL". „Nukelta į 17 psl." Atsiverčiau. Galiu pridurti, dar kartą. Švytėdamas puikavausi Kore Svingeniu, kuris savo virtuvėje Hovseteryje iškėlęs laiko rankoje raugintų kopūstų pakelį. Simpatingos išvaizdos seniokas, kuriam vis dėlto labiau patinka rimuoti eilėraščiai, sako, kad tas epizodas praskaidrinęs kasdienybę. Neketinąs skųsti gamintojo. Grimstado konservų fabriko atstovas spaudai kažkoks Arnė B. Jonsenas pripažino, kad tokių dalykų neturėtų būti, tačiau pasidžiaugė, jog eilėraštis buvo rastas ne pačioje pakuotėje. Jo žodžiais tariant, tuo atveju reikėtų pradėti tyrimą. Bet geriausia tai, kad išspausdintas visas eilėraštis, ir net gražiai įrėmintas. Tai tiesiog mano debiutas, ir dar didžiausiame Norvegijos kultūros laikraštyje! Tūkstančiai šios šalies gyventojų svarsto, kas gali slypėti už to paslaptingojo „E". Visi kalba apie mane! Įsivaizduoju, koks šurmulys įvairių Norvegijos leidyklų valgyklose. Ar įmanoma rasti tą anoniminį poetą ir laimėti jo pasitikėjimą? Atsakymas į abu klausimus vienas ir labai paprastas: ne. Verčiau šildytis savo anonimiškumo spinduliuose: kultūros ir stambaus kapitalo sąjunga netikėjau. Tenkinausi pensija ir ketinau išsaugoti savo, kaip menininko, integralumą. Žinoma, būtų malonu, kad mane atpažintų gatvėje ar kavinėje „Nurdrokas", bet neketinu mokėti savo įvaizdžiu. Gyvensiu ir mirsiu kaip beveidis žmogus, kaip anoniminis balsas, ataidintis iš gatvių nakties tyloje.

– Ar atkreipei dėmesį į raugintų kopūstų poetą? – mano žodžius palydėjo atsainus kikenimas. Ištariau tai pasimėgaudamas, tačiau nepernelyg.

– Taip, dievaži, – tarė Alfonsas. – Ne taip jau blogai, visai nieko eilėraštis.

Tada jis sustingo. Atgręžęs į mane nugarą, užsuko vieną iš termosų, ir aš mačiau, kaip įsitempė sprandas. Paskui pamažu atsisuko ir pasižiūrėjo tiesiai į mane, pajutau, kaip išraudau. Permatė. Nunuogino.

– E... – ištarė lyg klausdamas.

Neatsakiau. Nebuvo ko atsakyti.

– Man net į galvą neatėjo, – toliau kalbėjo. – Turiu tai prisipažinti.

– Kodėl nustojai rašęs? – paklausiau. Juk buvau nusprendęs niekada šito neklausti, netgi buvau tai uždraudęs kitiems, bet dabar tiesiog nuo liežuvio nuslydo. Akimirką išsigandau, kad jis gali supykti arba, dar blogiau, kad jį sugluminau prisilietęs prie kokios nors žaizdos, nemalonumo. Bet jis tik šyptelėjo ir papurtė galvą.

– Išsakiau, ką norėjau, – atsiliepė. – Nusibodau sau. Tegul kalba kiti.

Jam tariant pastaruosius žodžius, iš kiemo pasigirdo nirtulingas kūdikio klyksmas. Šaižus spiegimas pripildė kambarį, kuriame stovėjome mudu su Alfonsu.

– Skamba dramatiškai, – pasakiau. – Iš tikrųjų jai reikia tik pieno.

– Taip, – pritarė jis. – Iš tikrųjų taip paprasta.

Ambjørnsen, Ingvar
Am-15 Kraujo broliai: romanas / Ingvar Ambjørnsen; iš norvegų kalbos vertė Alma Ločerytė Dale. – Vilnius: Alma littera, 2006. – 240 p.

ISBN 9955-24-302-3

Trečiojoje Ingvaro Ambjørnseno serijos apie Elingą knygoje „Kraujo broliai" nepašiepiamai, be sentimentų palaikomas „trečiasis brolis", į kurio pasaulį mes tebežiūrime su panieka.

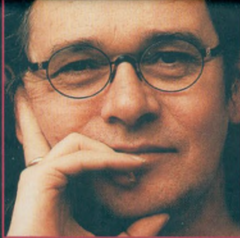
UDK 839.6-3

Ingvar Ambjørnsen
KRAUJO BROLIAI
Romanas

Iš norvegų kalbos vertė *Alma Ločerytė Dale*

Redaktorė *Rita Markulienė*
Viršelio dailininkas *Jokūbas Jacovskis*
Korektorė *Rūta Šližytė*
Maketavo *Zita Pikturnienė*

Tiražas 2000 egz.
Išleido leidykla „Alma littera", A. Juozapavičiaus g. 6/2, LT-09310 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt
Spaudė AB spaustuvė „Aušra", Vytauto pr. 23, LT-44352 Kaunas
Interneto svetainė: www.ausra.lt
Užsakymas 1647

INGVAR AMBJØRNSEN

Ingvaras Ambjørnsenas (g. 1956) – vienas žymiausių prozininkų paskutiniojo dešimtmečio norvegų literatūroje. Rašytojas parašė daug trilerių, detektyvų, romanų seriją jaunimui, kurie apdovanoti daugybe premijų ir ekranizuoti. Jis pirmasis Norvegijoje nuo 2000 m. kuria elektronines knygas. Keturi romanai („Vaizdas į rojų", „Paukščio šokis", „Kraujo broliai", „Mylėk mane rytoj"), kurių pagrindinis herojus yra Elingas, – pelnė rašytojui tarptautinį pripažinimą.

I. Ambjørnsenas gyvena ir kuria Vokietijoje.

Ingvaro Ambjørnseno serijos apie Elingą trečioji knyga. Pirmoji „Vaizdas į rojų" supažindina su vienišiumi Elingu, gyvenančiu izoliuotą gyvenimą Oslo mikrorajono butelyje. Antrojoje, „Paukščio šokis", po ištikusio kolapso Elingas patenka į psichiatrinę kliniką.

Trečiajame romane „Kraujo broliai" Elingas perkeliamas į butą Kirchės gatvėje Osle. Jis ir jo keistuolis draugas Kjelis bando gyventi „paprastą ir normalų" gyvenimą. Bičiuliai grumiasi su įvairiomis fobijomis, patenka į daugybę komiškų situacijų ir visada susikuria sau papildomų sunkumų.

Nepašiepdamas, tačiau ir be sentimentų rašytojas subtiliai palaiko „trečiąjį brolį", kurį dažnai baugina mūsų, „normaliųjų", pasaulis ir į kurio pasaulį mes tebežiūrime su panieka.

ISBN 9955-24-302-3

